

GEORGIA

***Second National Report to the Convention on
Biological Diversity***

Ministry of Environment Protection and Natural resources

Species Conservation Centre NACRES

2008

**საქართველოს მეორე ეროვნული მოხსენება
ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შესახებ
კონვენციისათვის**

საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო

სახეობათა კონსერვაციის ცენტრი NACRES

2008

Contents

Introductory tables	2
Article 5 Cooperation	13
Article 6 General measures for conservation and sustainable use	18
Article 7 Identification and monitoring	22
Decisions on Taxonomy	29
Article 8 In situ conservation [excluding Articles 8h and 8j]	34
Article 8h Alien species	41
Article 8j Traditional knowledge and related provisions	47
Article 9 Ex situ conservation	53
Article 10 Sustainable use of components of biological diversity	57
Article 11 Incentive measures	65
Article 12 Research and training	70
Article 13 Public education and awareness	75
Article 14 Impact assessment and minimizing adverse impacts	81
Article 15 Access to genetic resources	88
Article 16 Access to and transfer of technology	94
Article 17 Exchange of information	98
Article 18 Technical and scientific cooperation	99
Article 19 Handling of biotechnology and distribution of its benefits	103
Article 20 Financial resources	105
Article 21 Financial mechanism	110
Article 23 Conference of the Parties	111
Article 24 Secretariat	112
Article 25 SBSTTA	112
Article 26 Reports	113
Ecosystem approach	114
Inland water ecosystems	117
Marine and coastal biological diversity	121
Agricultural biological diversity	124
Forest biological diversity	133
Biological diversity of dry and sub-humid lands	135
Operations of the Convention	139
Concluding tables	140

სარჩევი

შესავალი ცხრილები

- მუხლი 5 თანამშრომლობა
- მუხლი 6 კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების ზოგადი დონისძიებანი
- მუხლი 7 განსაზღვრა და მონიტორინგი
- მუხლი 8 *in situ* შენარჩუნება
- მუხლი 9 *ex situ* შენარჩუნება
- მუხლი 10 ბიომრავალფეროვნების კომპონენტების მდგრადი გამოყენება
- მუხლი 11 წახალისების დონისძიებანი
- მუხლი 12 კვლევა და კადრების მომზადება
- მუხლი 13 საზოგადოების განათლება და ცოდნის ამაღლება
- მუხლი 14 ზემოქმედების შეფასება და მავნე ზეგავლენის შემცირება
- მუხლი 15 გენეტიკური რესურსების ხელმისაწვდომობა
- მუხლი 16 ტექნოლოგიების ხელმისაწვდომობა და გაადვილება
- მუხლი 17 ინფორმაციის გაცვლა
- მუხლი 18 ტექნიკური და სამეცნიერო თანამშრომლობა

მუხლი 19 ბიოტექნოლოგიის გამოყენება და მისგან მიღებული სარგებლის განაწილება
მუხლი 20 ფინანსური რესურსები
მუხლი 21 დაფინანსების მექანიზმი
მუხლი 23 მხარეთა კონფერენცია
მუხლი 24 სამდივნო
მუხლი 25 SBSTTA
მუხლი 26 ანგარიშები

ეკოსისტემური მიდგომა
შიდა წყლების ეკოსისტემები
ზღვისა და სანაპიროს ბიომრავალფეროვნება
აგრობიომრავალფეროვნება
ტყეების ბიომრავალფეროვნება
მშრალი და სუბ-ჰუმიდური მიწების ბიომრავალფეროვნება

კონვენციის ოპერაციები

დასკვნითი ცხრილები

Please provide the following details on the origin of this report
გთხოვთ მოგვაწოდოთ შემდეგი ინფორმაცია ამ დოკუმენტის შექმნის შესახებ

Contracting Party კონვენციის მხარე	საქართველო
National Focal Point ეროვნული პასუხისმგებელი პირი	
Full name of the institution: ორგანიზაციის სრული დასახელება	გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო
Name and title of contact officer: საკონტაქტო პირის სახელი და თანამდებობა	იოსებ ქარცივაძე, გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სამმართველოს უფროსი
Mailing address: მისამართი:	თბილისი, 0114, გულუას 6
Telephone: ტელეფონი:	+995 32 72 72 32
Fax: ფაქსი:	+995 32 72 72 31
E-mail: ელექტრონული ფოსტა:	biodepbio@moe.gov.ge
Contact officer for national report (if different) საკონტაქტო პირი ეროვნულ მოხსენებასთან დაკავშირებით:	
Full name of the institution: ორგანიზაციის სრული დასახელება:	
Name and title of contact officer: საკონტაქტო პირის სახელი და თანამდებობა	
Mailing address: მისამართი:	
Telephone: ტელეფონი:	
Fax: ფაქსი:	
E-mail: ელექტრონული ფოსტა:	

Submission წარდგენა	
Signature of officer responsible for submitting national report: ეროვნული მოხსენების წარდგენაზე პასუხისმგებელი პირის ხელმოწერა:	
Date of submission: წარდგენის თარიღი:	

Please provide summary information on the process by which this report has been prepared, including information on the types of stakeholders who have been actively involved in its preparation and on material which was used as a basis for the report

წარმოადგინეთ ინფორმაცია წინამდებარე ანგარიშის მომზადების პროცესის შესახებ, მათ შორის იმ დაინტერესებული მხარეების შესახებ, რომლებიც ჩართული იყვნენ ანგარიშის მომზადებაში და ანგარიშში გამოყენებული მასალების შესახებ

წინამდებარე ანგარიშში მომზადდა გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდისა (GEF) და გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) მხარდაჭერით მიმდინარე პროექტის „დახმარება ბიომრავალფეროვნების მხრივ არსებულ შესაძლებლობათა გაზრდისათვის, ბიომრავალფეროვნების რესურსების მექანიზმში მონაწილეობა და ბიომრავალფეროვნების კონვენციის მეორე და მესამე ეროვნული მოხსენების მომზადება“ ფარგლებში. პროექტი ხორციელდება სახეობათა კონსერვაციის ცენტრის NACRES-ის მიერ გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროსთან მჭიდრო თანამშრომლობით.

საქართველომ ფინანსური დახმარება ბიომრავალფეროვნების კონვენციის მეორე და მესამე ეროვნული ანგარიშების მომზადებისათვის მიიღო 2008 წელს. შესაბამისად, ვერ შეძლო დაეცვა აღნიშნული ანგარიშების წარდგენის ვადები, რომლებიც განისაზღვრა მხარეთა კონფერენციის რეზოლუციებით (რეზოლუცია V/19 და VII/25). ზემოთ აღნიშნული პროექტით, შესაძლებელი გახდა საჭირო კონსულტაციებისა და შესწავლების ჩატარება, რათა ანგარიშში სრულყოფილად ასახულიყო კონვენციის მუხლებისა და შესაბამისი რეზოლუციების განხორციელებისათვის ეროვნულ დონეზე მიმდინარე პროცესები.

ანგარიშში აღწერს კონვენციის დანერგვის მდგომარეობას 2001 წლისათვის, შესაბამისად მასში განხილულია ამ პერიოდამდე განხორციელებული ქმედებები და მათი შედეგები, ამ დროისათვის არსებული ფონური სიტუაცია, ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების სფეროში არსებული პრობლემები.

ეროვნული ანგარიშის მომზადებას საერთო კოორდინაცია გაუწია სახეობათა კონსერვაციის ცენტრმა. მის მომზადებაში ჩართული იყვნენ შემდეგი ექსპერტები:

ანა რუხაძე, ბიომრავალფეროვნების ექსპერტი, (პასუხისმგებელი უშუალოდ დოკუმენტის მომზადებაზე);

ირაკლი მაჭარაშვილი, ასოციაცია „მწვანე ალტერნატივა“, (ტყეების ბიომრავალფეროვნება);

გია სოფაძე, ი. ჯავახიშვილის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი, (სამეცნიერო კვლევები და თანამშრომლობა, კადრების მომზადება, განათლება).

დოკუმენტის მომზადების პროცესში ჩატარდა კონსულტაციები და ინტერვიუები შემდეგ დეპარტამენტებთან, სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტებთან და არასამთავრობო ორგანიზაციებთან:

სახელმწიფო დაწესებულებები:

გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო;

გარემოს ინტეგრირებული მართვის დეპარტამენტი;

გარემოს დაცვის ინსპექცია;

დაცული ტერიტორიების დეპარტამენტი;

სატყეო დეპარტამენტი;

საერთაშორისო ურთიერთობებისა და პოლიტიკის დეპარტამენტი.

სოფლის მეურნეობის სამინისტრო;

განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო.

სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტები და საგანმანათლებლო დაწესებულებები:

თბილისის ბოტანიკური ბაღი და ბოტანიკის ინსტიტუტი;

ბათუმის ბოტანიკური ბაღი;

ზოოლოგიის ინსტიტუტი;

ყანჩაველის მცენარეთა დაცვის ინსტიტუტი;

გულისაშვილის სატყეო ინსტიტუტი;

მიწათმოქმედების ინსტიტუტი;

მებაღეობის, მევენახეობისა და მეღვინეობის ინსტიტუტი;

ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი;

ილია ჭავჭავაძის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი;

საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემია.

არასამთავრობო ორგანიზაციები:

WWF-ის კავკასიის წარმომადგენლობა;

IUCN-ის სამხრეთ კავკასიის ოფისი;

ველური ბუნების დაცვის ცენტრი (GCCW);

ველზე მომუშავე მკვლევართა ასოციაცია CAMPESTER;

ბიოლოგიურ მეურნეობათა ასოციაცია „ელკანა“;

მდგრადი ტურიზმის ცენტრი;

საერთაშორისო სასოფლო-სამეურნეო კვლევის საკონსულტაციო ჯგუფის (CGIAR) პროგრამის კავკასიის ფილიალი;

კონსულტაციებისა და ინტერვიუების შედეგად მიღებული ინფორმაციის საფუძველზე მომზადდა დოკუმენტის პირველი სამუშაო ვერსია ქართულ ენაზე, რომელიც განსახილველად წარდგინა გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს. დოკუმენტის საბოლოო ვერსიაში აისახა მიღებული კომენტარები და რეკომენდაციები.

ეროვნული ანგარიშის ხარისხი შეფასდა სახეობათა კონსერვაციის ცენტრთან (NACRES)

სპეციალურად ჩამოყალიბებული ჯგუფის მიერ.

ანგარიშის მომზადებისას გამოყენებული იქნა შემდეგი დოკუმენტები და წყაროები:

- საქართველოს გარემოს დაცვის მოქმედებათა პირველი ეროვნული პროგრამა, 2000;
- Rio+10, მდგრადი განვითარების ეროვნული შეფასების ანგარიში, 2002;
- Biodiversity of the Caucasus Ecoregion, An Analysis of Biodiversity and Current Threats and Initial Investments Portfolio, WWF, 2001;
- Caucasus Biodiversity Hotspot, Ecosystem Profile, CEPF, 2003;
- Caucasus Environmental Outlook, CEO, GRID- Tbilisi 2002;
- საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგია და მოქმედებათა გეგმა, 2005;
- ბიომრავალფეროვნების დაცვის, კლიმატის ცვლილების და გაუდაბნობების წინააღმდეგ ბრძოლის სფეროში შესაძლებლობების გაძლიერების სტრატეგია და მოქმედებათა გეგმა, გლობალური გარემოს დაცვის მიზნით საქართველოს შესაძლებლობების გაძლიერების საჭიროებების თვითშეფასება, GEF/UNDP, საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო, 2005;
- An Ecoregional Conservation Plan for the Caucasus, 2006;
- Status Review of the Biodiversity Conservation in the Caucasus: Achieving C2010 Goals, Georgia; and Conference report `Message from Gudauri“, Launching the Countdown 2010 in the Caucasus, IUCN, GCCW, 2006;
- ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის პრიორიტეტები 2007-2011 წლებისათვის, სამუშაო მასალა საქართველოს გარემოს დაცვის მეორე ეროვნული პროგრამისათვის, UNDP, ლ. ბუთხუზი, 2007;
- საქართველოს გარემოს დაცვის მეორე ეროვნული პროგრამის (2008-2012) პროექტი, საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო, UNDP;
- საქართველოს მთავრობა, ძირითადი მონაცემები და მიმართულებები (BDD);
- საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს წლიური ანგარიშები (2001-2006 წლები).
- ეროვნული მოხსენებები გარემოს მდგომარეობის შესახებ (2001-2005 წლები).
- ათასწლეულის განვითარების მიზნები საქართველოში, 2004;
- საქართველოს ეკონომიკური განვითარებისა და სიღარიბის დაძლევის პროგრამა, 2003;
- საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების ინდიკატური გეგმა, 2001-2005;
- Georgia, Country Profile, UN, Johannesburg summit, 2002;

- Environmental Management in Eastern Europe, Caucasus and Central Asia. OECD, 2005;
- Environmental Performance Reviews, GEORGIA, UN Economic commission for Europe, Committee on Environmental Policy, 2003.

Please provide information on any particular circumstances in your country that are relevant to understanding the answers to the questions in this report

წარმოდგინეთ ინფორმაცია თქვენს ქვეყანაში არსებული სპეციფიკური გარემოებების შესახებ, რაც ხელს შეწყობს ანგარიშის უკეთ გაგებას

საქართველოს ბიომრავალფეროვნება მნიშვნელოვანია, როგორც ეროვნული, ასევე რეგიონული და გლობალური თვალსაზრისით. საქართველო, როგორც კავკასიის ეკორეგიონის ნაწილი, აღიარებულია, ბიომრავალფეროვნების ერთ-ერთ „ცხელი წერტილად“ (Conservation International).

ქვეყანაში არსებობს ცოცხალი ბუნების დაცვის ხანგრძლივი გამოცდილება, როგორც დაცული ტერიტორიების ჩამოყალიბების, ისე ბუნებრივი რესურსების მართვის თვალსაზრისით. საქართველოში პირველი ნაკრძალი დაარსდა 1912 წელს ლაგოდეხის ხეობაში. საბჭოთა პერიოდის განმავლობაში (1925-1991 წლები) საქართველოში შეიქმნა 14 ნაკრძალი, რომლებიც ქვეყნის საერთო ტერიტორიის 2,4%-ს შეადგენს.

პოლიტიკური დამოუკიდებლობის გამოცხადების შემდგომ (1991 წელი) საქართველო აქტიურად ჩაება გარემოს დაცვის, გლობალური ეკოლოგიური უსაფრთხოებისა და მდგრადი განვითარებისაკენ მიმართული საერთაშორისო პროცესებში. ქვეყანა შეუერთდა გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით მნიშვნელოვან მრავალმხრივ საერთაშორისო ხელშეკრულებათა უმრავლესობას და გადადგა პირველი ნაბიჯები ნაქისრი ვალდებულებების შესასრულებლად. ბუნებრივი და კულტურული ფასეულობების დაცვის ვალდებულება აისახა ქვეყნის კონსტიტუციაში (1995 წელი), რომლის თანახმად: „ყველას აქვს უფლება ცხოვრობდეს ჯანმრთელობისათვის უვნებელ გარემოში, სარგებლობდეს ბუნებრივი და კულტურული გარემოთი, ყველა ვალდებულია გაუფრთხილდეს ბუნებრივ და კულტურულ გარემოს. ადამიანის ჯანმრთელობისათვის უსაფრთხო გარემოს უზრუნველსაყოფად, საზოგადოების ეკოლოგიური და ეკონომიკური ინტერესების შესაბამისად, ახლანდელი და მომავალი თაობების ინტერესების გათვალისწინებით სახელმწიფო უზრუნველყოფს გარემოს დაცვას და რაციონალურ ბუნებათსარგებლობას“. განხორციელდა მნიშვნელოვანი საკანონმდებლო ცვლილებები ბიომრავალფეროვნების დაცვისა და ბიოლოგიური რესურსებით მდგრადი სარგებლობის უზრუნველსაყოფად. მაგრამ, ამასთანავე, 90-ანი წლების დასაწყისში ეკონომიკის დაქვეითებამ და სიღარიბის ზრდამ გამოიწვია ბუნებრივ რესურსებზე ზეწოლის გაძლიერება. ხოლო სახელმწიფო კონტროლის სისტემის შესუსტების შედეგად მნიშვნელოვნად გაიზარდა ბუნებრივი რესურსების არალეგალური მოპოვების მასშტაბები.

2001 წლისათვის ქვეყანაში არსებული ისეთი უმწვავესი პრობლემების ფონზე, როგორცაა ტერიტორიული მთლიანობა, ენერგეტიკული კრიზისი, სიღარიბე და სოციალური დაუცველობა, კანონდარსულების დაბალი დონე, სახელმწიფოსა და საზოგადოების მიერ ნაკლებ პრიორიტეტულად მიიჩნევა ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების საკითხები.

მიუხედავად აღნიშნულისა, გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროსა და არასამთავრობო ორგანიზაციების ძალისხმევით ხორციელდება მნიშვნელოვანი ღონისძიებები ბიომრავალფეროვნების დაცვისა და მდგრადი გამოყენების უზრუნველსაყოფად, რომლებიც ძირითადად მიმართულია საერთაშორისო თანამშრომლობის გაძლიერებაზე, შესაბამისი საკანონმდებლო ბაზის შექმნასა და სტრატეგიული დოკუმენტების შემუშავებაზე, დაცული ტერიტორიების სისტემის რეფორმირებასა და განვითარებაზე.

განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია საერთაშორისო ორგანიზაციებისა და დონორი ქვეყნების

მონაწილეობა და მხარდაჭერა აღნიშნული ღონისძიებების განხორციელებაში, ვინაიდან ქვეყანას არ აქვს ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის ღონისძიებების ადეკვატურად დაფინანსების საშუალება.

The COP has established programmes of work that respond to a number of Articles. Please identify the relative priority accorded to each theme and the adequacy of resources. This will allow subsequent information on implementation of each Article to be put into context. There are other questions on implementation of the programmes of work at the end of these guidelines.

ბიომრავალფეროვნების კონვენციის მხარეთა კონფერენციაზე მიღებული იქნა სამუშაო პროგრამები კონვენციის სხვადასხვა მუხლების განხორციელებისთვის. გთხოვთ განსაზღვროთ შესაბამისი პრიორიტეტი თითოეული თემისათვის და რესურსების ადეკვატურობა. ეს საჭიროა თითოეული მუხლის დანერგვის შესახებ ინფორმაციის კონტექსტის უკეთ გასაგებად. ამ სახელმძღვანელოს ბოლოს არის სხვა შეკითხვები სამუშაო პროგრამების დანერგვის შესახებ.

Inland water ecosystems

შიდა წყლების ეკოსისტემები

1. What is the relative priority for implementation of this work programme in your country?	
1. როგორია სამუშაო პროგრამის განხორციელების შედარებითი პრიორიტეტი თქვენს ქვეყანაში?	
a) High	
b) Medium	X
c) Low	
d) Not relevant	
2. To what extent are the resources available adequate for meeting the obligations and recommendations made?	
2. რამდენად ადეკვატურია არსებული რესურსები ვალდებულებებისა და რეკომენდაციების განსახორციელებლად?	
a) Good	
b) Adequate	
c) Limiting	X
d) Severely limiting	

Marine and coastal biological diversity

ზღვისა და სანაპიროს ბიომრავალფეროვნება

3. What is the relative priority for implementation of this work programme in your country?	
3. როგორია სამუშაო პროგრამის განხორციელების შედარებითი პრიორიტეტი თქვენს ქვეყანაში?	
a) High	
b) Medium	X
c) Low	
d) Not relevant	

4. To what extent are the resources available adequate for meeting the obligations and recommendations made?	
4. რამდენად ადეკვატურია არსებული რესურსები ვალდებულებებისა და რეკომენდაციების განსახორციელებლად?	
a) Good	
b) Adequate	
c) Limiting	X
d) Severely limiting	

Agricultural biological diversity

აგრობიომრავალფეროვნება

5. What is the relative priority for implementation of this work programme in your country?	
5. როგორია სამუშაო პროგრამის განხორციელების შედარებითი პრიორიტეტი თქვენს ქვეყანაში?	
a) High	
b) Medium	X
c) Low	
d) Not relevant	
6. To what extent are the resources available adequate for meeting the obligations and recommendations made?	
7. რამდენად ადეკვატურია არსებული რესურსები ვალდებულებებისა და რეკომენდაციების განსახორციელებლად?	
a) Good	
b) Adequate	
c) Limiting	X
d) Severely limiting	

Forest biological diversity

ტყეების ბიომრავალფეროვნება

7. What is the relative priority for implementation of this work programme in your country?	
7. როგორია სამუშაო პროგრამის განხორციელების შედარებითი პრიორიტეტი თქვენს ქვეყანაში?	
a) High	
b) Medium	X
c) Low	
d) Not relevant	
8. To what extent are the resources available adequate for meeting the obligations and recommendations made?	
8. რამდენად ადეკვატურია არსებული რესურსები ვალდებულებებისა და რეკომენდაციების განსახორციელებლად?	
a) Good	
b) Adequate	
c) Limiting	X

d) Severely limiting	
----------------------	--

Biological diversity of dry and sub-humid lands

მშრალი და სუბჰუმიდური მიწების ბიომრავალფეროვნება

9. What is the relative priority for implementation of this work programme in your country?	
9. როგორია სამუშაო პროგრამის განხორციელების შედარებითი პრიორიტეტი თქვენს ქვეყანაში?	
a) High	
b) Medium	X
c) Low	
d) Not relevant	
10. To what extent are the resources available adequate for meeting the obligations and recommendations made?	
10. რამდენად ადეკვატურია არსებული რესურსები ვალდებულებებისა და რეკომენდაციების განსახორციელებლად?	
a) Good	
b) Adequate	
c) Limiting	X
d) Severely limiting	

Further comments on work programmes and priorities

კომენტარები სამუშაო პროგრამებსა და პრიორიტეტებზე

<p>ზემოთ მითითებული სამუშაო პროგრამების განხილვა და ეროვნულ დონეზე მათი განხორციელების პრიორიტეტების განსაზღვრა არ მომხდარა. საქართველოს ბიომრავალფეროვნების სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის არსებული სამუშაო ვერსიით ცალკე სტრატეგიულ კომპონენტად გამოყოფილია აგრობიომრავალფეროვნების კონსერვაცია, ხოლო ჭარბტენიანი და არიდული და სემიარიდული ეკოსისტემების ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის საკითხები ასახულია სხვადასხვა კომპონენტებში, როგორცაა დაცული ტერიტორიების განვითარება, სახეობები და ჰაბიტატები, ნადირობა და მეთევზეობა.</p> <p>არასამთავრობო ორგანიზაციების ინიცირებით, გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროსა და საერთაშორისო დონორების მხარდაჭერით განხორციელდა და მიმდინარეობს რამდენიმე პროექტი, რომლებიც ხელს უწყობენ შიდა წყლების, არიდული და სემიარიდული ეკოსისტემებისა და აგრობიომრავალფეროვნების შესახებ სამუშაო პროგრამებით განსაზღვრული ცალკეული ქმედებების ეროვნულ დონეზე განხორციელებას.</p> <p>1999 წელს საქართველოში დაარსდა კოლხეთის დაცული ტერიტორიები, რომლებიც მოიცავს სანაპირო ტორფიან ჭაობებს, დაბლობის ტყეებსა და ზღვის აკვატორიას. აღნიშნული ეკოსისტემების კონსერვაციის მხარს უჭერს საქართველოს სანაპიროს ინტეგრირებული მართვის პროექტი, რომლის მიზანია ზღვისა და სანაპიროს რესურსების ეფექტური ინტეგრირებული მართვის მიდგომების დანერგვა.</p> <p>საქართველოში ტყეებს მთელი ტერიტორიის 40% უჭირავს, მათ დიდი მნიშვნელობა აქვთ ქვეყნის ეკონომიკისათვის, ამასთან წარმოადგენენ მნიშვნელოვან ჰაბიტატებს ეკოსისტემებს ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის თვალსაზრისით. საქართველოს სატყეო სექტორისა და დაცული ტერიტორიების განვითარების პროექტები, რომელთა მოსამზადებელი ფაზებიც ამჟამად მიმდინარეობს, გარკვეულწილად შეუწყობს ხელს ტყის ბიომრავალფეროვნების სამუშაო პროგრამისა და კონვენციის ფარგლებში მიღებული შესაბამისი გადაწყვეტილებების შესრულებას, თუმცა კონცეპტუალური კავშირები სატყეო სექტორის განვითარების პროექტსა და კონვენციით განსაზღვრული ვალდებულებების ეროვნულ დონეზე</p>

შესრულებას შორის მკაფიოდ ჩამოყალიბებული არ არის.

Article 5 Cooperation
მუხლი 5. თანამშრომლობა

11. What is the relative priority afforded to implementation of this Article and the associated decisions by your country?
11. როგორია ამ მუხლისა და მისი თანამდევი გადაწყვეტილებების დანერგვის შედარებითი პრიორიტეტი თქვენს ქვეყანაში?

a) High	X	b) Medium		c) Low	
---------	---	-----------	--	--------	--

12. To what extent are the resources available adequate for meeting the obligations and recommendations made?
12. რამდენად ადეკვატურია არსებული რესურსები ვალდებულებებისა და რეკომენდაციების განსახორციელებლად?

a) Good		b) Adequate		c) Limiting	X	d) Severely limiting	
---------	--	-------------	--	-------------	---	----------------------	--

Further comments on relative priority and on availability of resources
კომენტარები შედარებით პრიორიტეტულობასა და რესურსების არსებობაზე

11-12. ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების სფეროში საქართველოში არსებული პრობლემები მოითხოვენ ინტეგრირებულ და ყოვლისმომცველ მიდგომას და მნიშვნელოვან ფინანსურ რესურსებს, რაც საქართველოში ძალიან შეზღუდულია, როგორც გარდამავალი ეკონომიკის მქონე ქვეყანაში. ამ კონტექსტში საერთაშორისო თანამშრომლობა ასრულებს უმნიშვნელოვანეს როლს და უზრუნველყოფს შესაბამისი ფინანსების, გამოცდილებისა და ტექნოლოგიების ხელმისაწვდომობას. ამ მიმართებით საქართველო ინტენსიურად თანამშრომლობს გლობალურ გარემოსდაცვით ფონდთან (GEF), გაეროს გარემოსდაცვის პროგრამასთან (UNEP), გაეროს განვითარების პროგრამასთან (UNDP), მსოფლიო ბანკთან, სხვა საერთაშორისო საფინანსო ინსტიტუტებთან, ევროკავშირის TACIS-ის პროგრამასთან გერმანიის ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ფედერალური სამინისტროსთან, შვეიცარიის განვითარებისა და თანამშრომლობის სააგენტოსთან, აშშ-ს საერთაშორისო განვითარების სააგენტოსთან (USAID).

საერთაშორისო თანამშრომლობის მნიშვნელოვანი ელემენტია საქართველოს მონაწილეობა მრავალმხრივ, რეგიონულ და ორმხრივ გარემოსდაცვით შეთანხმებებში. 1994-2001 წლებში საქართველო გახდა ბიომრავალფეროვნების სფეროში არსებული ყველა გლობალური კონვენციის, აგრეთვე, ბონის კონვენციის ფარგლებში არსებული შესაბამისი რეგიონული შეთანხმებების მხარე, რაც თავის ზეგავლენას ახდენს გარემოსდაცვითი პოლიტიკასა და ქმედებების დაგეგმვაზე. თუმცა ეროვნულ დონეზე მათი მოთხოვნების დანერგვა საკმაოდ ნელა მიმდინარეობს, განსაკუთრებით იმ შეთანხმებებისა, რომლებსაც არ გააჩნიათ ფინანსური მექანიზმი.

13. Is your country actively cooperating with other Parties in respect of areas beyond national jurisdiction for the conservation and sustainable use of biological diversity?
13. აქტიურად თანამშრომლობს თუ არა თქვენი ქვეყანა სხვა მხარეებთან ეროვნული იურისდიქციის მიღმა ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენებისთვის?

a) bilateral cooperation (please give details below)	X
b) international programmes (please give details below)	X

c) international agreements (please give details below)	X
---	---

Decision IV/4. Status and trends of the biological diversity of inland water ecosystems and options for conservation and sustainable use

გადაწვეტილება IV/4. შიდა წყლების ეკოსისტემების ბიომრავალფეროვნების სტატუსი და ტენდენციები და კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების ვარიანტები

14. Has your country developed effective cooperation for the sustainable management of transboundary watersheds, catchments, river basins and migratory species through bilateral and multilateral agreements?	
14. ეფექტურად თანამშრომლობს თუ არა თქვენი ქვეყანა ტრანსსასაზღვრო წყალგამყოფების, წყალშემკრებების, მდინარის აუზების და მიგრირებადი სახეობების მდგრადი მართვის მიმართულებით, ორმხრივი და მრავალმხრივი შეთანხმებების გზით?	
a) no	
b) yes - limited extent (please give details below)	X
c) yes - significant extent (please give details below)	
d) not applicable	

Decision IV/15. The relationship of the CBD with the CSD and biodiversity-related conventions, other international agreements, institutions and processes or relevance

გადაწვეტილება IV/15. ბიომრავალფეროვნების კონვენციის ურთიერთკავშირი გაეროს მდგრადი განვითარების კომისიასთან (CSD) და ბიომრავალფეროვნების სფეროში არსებულ კონვენციებთან, სხვა საერთაშორისო შეთანხმებებთან, ინსტიტუტებთან და პროცესებთან

15. Has your country developed management practices for transboundary protected areas?	
15. შეიმუშავა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ტრანსსასაზღვრო დაცული ტერიტორიების მართვის მეთოდები?	
a) no	X
b) yes - limited extent (please give details below)	
c) yes - significant extent (please give details below)	
d) not relevant	

Decision V/21. Co-operation with other bodies

გადაწვეტილება V/21. სხვა ორგანოებთან თანამშრომლობა

16. Has your country collaborated with the International Biodiversity Observation Year of DIVERSITAS, and ensured complementarily with the initiative foreseen to be undertaken by the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization and the Secretariat of the Convention on Biological Diversity to increase scientific knowledge and public awareness of the crucial role of biodiversity for sustainable development?

თანამშრომლობდა თუ არა თქვენი ქვეყანა DIVERSITAS-ის ბიომრავალფეროვნებაზე დაკვირვების საერთაშორისო წელიწადის ინიციატივასთან, იმ ინიციატივასთან შეთანხმებულად, რომელიც უნდა განხორციელდებოდა გაეროს განათლების, მეცნიერებისა და კულტურის ორგანიზაციას და ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კონვენციის სამდივნოს, მდგრადი განვითარების პროცესში ბიომრავალფეროვნების გადამწყვეტი როლის შესახებ მეცნიერული ცოდნისა და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების მიზნით?

a) no	X
b) to a limited extent	
c) to a significant extent	

Decision V/27. Contribution of the Convention on Biological Diversity to the ten-year review of progress achieved since the United Nations Conference on Environment and Development

გადაწყვეტილება V/27. ბიომრავალფეროვნების კონვენციის წელიწადი გაეროს გარემოსა და განვითარების კონფერენციის შემდგომ ათი წლის განმავლობაში მიღწეული პროგრესის მიმოხილვაში

17. Is your country planning to highlight and emphasize biological diversity considerations in its contribution to the ten-year review of progress since the Earth Summit?

17. გეგმავს თქვენი ქვეყანა აღნიშნოს და ხაზი გაუსვას მოსაზრებებს ბიომრავალფეროვნების შესახებ მის წვლილში დედაქალაქის სამიტის შემდგომ 10 წლის განმავლობაში მიღწეული პროგრესის მიმოხილვაში?

a) no	X
b) yes	

Further comments on implementation of this Article

კომენტარები ამ მუხლის დანერგვის შესახებ

13. 1994-2001 წლებში საქართველო შეურთდა შემდეგ საერთაშორისო კონვენციებს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სფეროში: კონვენცია ბიომრავალფეროვნების შესახებ (საქართველოს მიერ რატიფიცირებულია 1994 წელს); კონვენცია გადაშენების პირას მყოფი ველური ფაუნისა და ფლორის სახეობებით საერთაშორისო ვაჭრობის შესახებ (საქართველო მიუერთდა 1996 წელს); კონვენცია საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი, განსაკუთრებით წყლის ფრინველთა საბინადროდ ვარგისი ტერიტორიების შესახებ, (საქართველო მიუერთდა 1996 წელს); კონვენცია ველური ცხოველების მიგრირებადი სახეობების დაცვის შესახებ (საქართველო მიუერთდა 2000 წელს). 2001 წლიდან საქართველო არის ბონის კონვენციის ფარგლებში არსებული შემდეგი შეთანხმებების მხარე: შეთანხმება აფრიკა-ევრაზიის მიგრირებადი წყლის ფრინველების დაცვის შესახებ; შეთანხმება შავი ზღვის, ხმელთაშუა ზღვისა და მიმდებარე ატლანტის ოკეანის მცირე ვეშაპისებრთა დაცვის შესახებ; შეთანხმება ევროპის დამურების პოპულაციების დაცვის შესახებ. 1994 წელს საქართველომ ხელი მოაწერა მემორანდუმს წვრილნისკარტა კრონშენკის (*Numenius tenuirostris*) კონსერვაციის ღონისძიებების შესახებ.

გარდა აღნიშნულისა საქართველო არის შემდეგი გარემოსდაცვითი კონვენციების მხარე: შავი ზღვის დაბინძურებისაგან დაცვის ბუქარესტის კონვენცია (1992 წლიდან), გაეროს კლიმატის ცვლილების შესახებ კონვენცია (1994 წლიდან), კონვენცია გემებიდან დაბინძურების თავიდან აცილების შესახებ (MARPOL, 1994 წლიდან), ოზონის შრის დაცვის შესახებ ვენის კონვენცია (1995 წლიდან), გაეროს კონვენცია გაუდაბნოების წინააღმდეგ ბრძოლის შესახებ (1999 წლიდან), კონვენცია სახიფათო ნარჩენების ტრანსსასაზღვრო გადაზიდვისა და განთავსების შესახებ (1999 წლიდან), კონვენცია გარემოსდაცვით საკითხებთან დაკავშირებული ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის, გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობისა და ამ სფეროში მართლმსაჯულების საკითხებზე ხელმისაწვდომობის შესახებ (ორჰუსის კონვენცია, 2001 წლიდან).

საქართველომ ხელი მოაწერა ორმხრივ ხელშეკრულებებს გარემოს დაცვის სფეროში თანამშრომლობის შესახებ შემდეგ ქვეყნებთან: თურქეთი (1997), ყაზახეთი (1996), სომხეთი (1997), აზერბაიჯანი (1997), თურქმენეთი (1997), უზბეკეთი (1995), უკრაინა (1993). აღნიშნული ხელშეკრულებები სხვა საკითხებთან ერთად ითვალისწინებენ თანამშრომლობას ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და ბიოლოგიური რესურსების მდგრადი სარგებლობის კუთხით.

1998 წელს საქართველოსა და გერმანიის მთავრობებს შორის დაიდო შეთანხმება ფინანსური თანამშრომლობის შესახებ პროექტისთვის „გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვა/ბორჯომ – ხარაგაულის ეროვნული პარკი“. აღნიშნული შეთანხმების ფარგლებში საქართველომ მიიღო ფინანსური დახმარება საქართველოში პირველი, საერთაშორისო კრიტერიუმების შესაბამის ეროვნული პარკის მოწყობისათვის.

1995 წელს საქართველოსა და უკრაინის მთავრობებს შორის დაიდო ხელშეკრულება თევზის მეურნეობის სფეროში თანამშრომლობის შესახებ, შავი ზღვის ცოცხალი რესურსების შენარჩუნების, გამრავლების, ოპტიმალური გამოყენებისა და მართვის სფეროში საქმიანობათა კოორდინაციის მიზნით. აღნიშნული ხელშეკრულების ფარგლებში ხორციელდება საქართველო-უკრაინის ერთობლივი სამეცნიერო კვლევები შავ ზღვაში თევზის რესურსების მარაგის შეფასებისათვის.

საქართველო, როგორც კავკასიის ეკორეგიონის ნაწილი თანამშრომლობს მეზობელ ქვეყნებთან (სომხეთი, აზერბაიჯანი, თურქეთი, რუსეთის ფედერაცია) ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის სფეროში. კავკასიის ეკორეგიონი აღიარებულია, როგორც ერთ-ერთი 25-თაგანი უმდიდრესი და საფრთხის ქვეშ მყოფი ეოსისტემა (Hotspot, Conservation International) და ერთ-ერთი ორასთაგანი მოწყველადი ეკორეგიონი (WWF). WWF-ის ხელმძღვანელობითა და მაკარტურების ფონდის მხარდაჭერით განისაზღვრა კავკასიის ეკორეგიონში ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის პრიორიტეტები და მომზადდა საინვესტიციო სტრატეგია, მუშავდება კავკასიის ეკორეგიონის კონსერვაციის გეგმა.

1992 წელს საქართველოს მიერ რატიფიცირებული იქნა შავი ზღვის დაბინძურებისაგან დაცვის ბუქარესტის კონვენცია, 1993 წელს საქართველომ ხელი მოაწერა შავი ზღვის დაცვის ოდესის დეკლარაციას, ხოლო 1996 წელს შავი ზღვის დაცვის რეგიონულ სტრატეგიასა და სამოქმედო გეგმას. საქართველო წარმოდგენილია შავი ზღვის დაბინძურებისაგან დაცვის კონვენციის სტამბულის კომისიაში და მონაწილეობას იღებს კომისიის ეგიდით შექმნილ სამუშაო ჯგუფებში. საქართველო მონაწილეობას იღებდა GEF-ის შავი ზღვის გარემოსდაცვით პროგრამისა (BSEP) და TACIS-ის შავი ზღვის გარემოს დაცვის ტექნიკური დახმარების პროგრამების განხორციელებაში. საქართველოში ფუნქციონირებს შავი ზღვის ბიომრავალფეროვნების რეგიონული ცენტრი - ერთ-ერთი იმ რეგიონული თემატური ცენტრებიდან, რომლებიც BSEP-ის ფარგლებში დაფუძნდა შავი ზღვის ექვსივე ქვეყანაში.

საქართველო ჩართულია პროცესის „გარემო ევროპისათვის“ ფარგლებში არსებულ ინიციატივებში, როგორცაა კავკასიის მთიანეთის დაცვისა და მდგრადი გამოყენების მიზნით შეთანხმების შემუშავება, მზადება გარემოს დაცვის მინისტრთა მე-5 პან-ევროპული

კონფერენციისათვის, ცენტრალური და აღმოსავლეთ ევროპის სამოქმედო გეგმის დანერგვა.

საქართველომ მნიშვნელოვნად შეუწყო ხელი კავკასიის რეგიონული გარემოსდაცვითი ცენტრის ჩამოყალიბებას, რომლის დაფუძნების შესახებ შეთანხმებას საქართველომ, სომხეთმა და აზერბაიჯანმა ხელი მოაწერეს 1999 წელს. ცენტრი შეიქმნა EU TACIS-ის პროგრამის მხარდაჭერით, ფინანსური და ტექნიკური დახმარება მიღებული იქნა აგრეთვე დანიის, გერმანიის, შვეიცარიისა და აშშ-ს მთავრობებიდან. კავკასიის გარემოსდაცვითი ცენტრი (მდებარეობს თბილისში) მნიშვნელოვნად უწყობს ხელს რეგიონული თანამშრომლობის განვითარებას სამხრეთ კავკასიის ქვეყნებს შორის. ცენტრის პროგრამები ფოკუსირებულია მდგრადი განვითარების, ინფორმირებისა და საზოგადოების მონაწილეობის ამაღლების ხელშეწყობაზე. კავკასიის გარემოსდაცვითი ცენტრი მნიშვნელოვან როლს ასრულებს ტრანსსასაზღვრო წყლებთან დაკავშირებული პრობლემების გადაწყვეტაში.

14. აზერბაიჯანთან და სომხეთთან დადებული ორმხრივი ხელშეკრულებები სხვა საკითხებთან ერთად მოიცავენ დებულებებს ტრანსსასაზღვრო მდინარეთა აუზების კოორდინირებული მართვის შესახებ. ტრანსსასაზღვრო მდინარეთა მდგრადი რეგულირების თაობაზე საქართველოს, სომხეთისა და აზერბაიჯანის მთავრობების მიერ გამოთქმული დაინტერესების საპასუხოდ USAID-მა 2000 წელს დაიწყო პროექტის - „წყლის რესურსების მართვა სამხრეთ კავკასიაში“ განხორციელება. პროექტის მიზანს წარმოადგენს წყლის რესურსების მდგრადი მართვის მიზნით სამხრეთ კავკასიის ქვეყნებს შორის დიალოგის გაფართოება. პროექტი ხელს უწყობს წყლის რესურსების მონიტორინგის გაუმჯობესებას, მდინარეების ალაზნისა და ხრამი-დებედას ტრანსსასაზღვრო აუზების ტერიტორიებზე ინტეგრირებული სააუზო მართვის გეგმების შემუშავებას, წყლის რესურსების პოლიტიკასთან დაკავშირებული ინსტიტუციონალური და სამართლებრივი საკითხების განხილვას.

2001 წელს კავკასიის რეგიონული გარემოსდაცვითი ცენტრის მიერ ორგანიზებულ კონფერენციაზე „სამხრეთ კავკასიის წყლის რესურსების მდგრადი მართვა“ საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრის მიერ წამოყენებული იქნა ინიციატივა რეგიონული პროექტის შემუშავების შესახებ მტკვარი-არაქსის აუზის გარემოს დეგრადაციის შეჩერების მიზნით. ინიციატივას მხარი დაუჭირა UNDP-ის ოფისმა საქართველოში, რომელთანაც თანამშრომლობით შემდგომ წლებში შემუშავდა და განხორციელდა პროექტი „მტკვარ-არაქსის ტრანსსასაზღვრო მდინარეთა აუზის დეგრადაციის შემცირება“.

2001 წლიდან საქართველო არის ბონის კონვენციის ფარგლებში არსებული შემდეგი შეთანხმებების მხარე: შეთანხმება აფრიკა-ევრაზიის მიგრირებადი წყლის ფრინველების დაცვის შესახებ; შეთანხმება შავი ზღვის, ხმელთაშუა ზღვისა და მიმდებარე ატლანტის ოკეანის მცირე ვეშაპისებრთა დაცვის შესახებ; შეთანხმება ევროპის დამურების პოპულაციების დაცვის შესახებ. 1994 წელს საქართველომ ხელი მოაწერა მემორანდუმს წვრილნისკარტა კრონშენკის (*Numenius tenuirostris*) კონსერვაციის ღონისძიებების შესახებ.

არასამთავრობო ორგანიზაცია „სახეობათა კონსერვაციის ცენტრმა“ განხორციელა პროექტი „ხერხემლიანთა ბიომრავალფეროვნების კონსერვაცია სამხრეთ კავკასიის ტრანსსასაზღვრო რეგიონებში“, რომელიც ითვალისწინებდა თანამშრომლობის გაძლიერებას მიგრირებადი სახეობების კონსერვაციის მიზნით. და ამჟამად ახორციელებს პროექტს „არიდული და სემიარიდული ეკოსისტემების კონსერვაცია სამხრეთ კავკასიაში“ (GEF/UNDP), რომელიც ხელს უწყობს მდინარეების მტკვრისა და იორის ტრანსსასაზღვრო აუზებში არიდული ეკოსისტემებისა და მათთან დაკავშირებული სახეობების დაცვას ბუნებრივი რესურსების მდგრადი მართვის გზით.

15. უკვე რამდენიმე წელია WWF-ის საქართველოს წარმომადგენლობის მიერ მიმდინარეობს მუშაობა აღმოსავლეთ კავკასიონზე ტრანსსასაზღვრო დაცული ტერიტორიის დაარსების მიზნით, რომელიც ხელს შეუწყობს ერთმანეთთან მომიჯნავე ზაქათალის (აზერბაიჯანი), ლაგოდეხის (საქართველო) ნაკრძალებისა და ტლიარატის (დაღესტანი, რუსეთის ფედერაცია) აღკვეთილის კოორდინირებულ ფუნქციონირებას. 1999 წელს საქართველომ და აზერბაიჯანმა ხელი მოაწერეს „ურთიერთგაგების დოკუმენტს აღმოსავლეთ კავკასიონზე დაცული ტერიტორიების

ფუნქციონირების კოორდინაციის შესახებ“. თუმცა სათანადო ფინანსური რესურსების უქონლობის გამო, ჯერჯერობით კონკრეტული ქმედებები ტრანსსასაზღვრო დაცული ტერიტორიის დასაარსებლად არ დაწყებულა.

17. მდგრადი განვითარების ეროვნული შეფასების (მომზადდა UNDP-ის, ნიდერლანდების მთავრობისა და Capascity 21 ფინანსური მხარდაჭერით, 2002 წელს) მომზადების პროცესში საქართველოში მდგრადი განვითარებისთვის კრიტიკულ ეროვნულ საკითხებად გამოვლინდა სივრცითი განვითარების დაგეგმვა, ენერგოუსაფრთხოება და სატრანზიტო ფუნქციის ზეგავლენა მდგრად განვითარებაზე. აღნიშნულიდან გამომდინარე ანგარიშში ნაკლები ყურადღება ეთმობა ბიომრავალფეროვნების დაცვისა და შენარჩუნების მნიშვნელობას ქვეყნის მდგრადი განვითარებისათვის. თუმცა დოკუმენტის ერთ-ერთი თავი ეძღვნება მიწის მართვისა და სივრცითი განვითარების დაგეგმვის სფეროში არსებულ იმ ნაკლოვანებებს, რომლებიც გავლენას ახდენენ ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისთვის გამიზნულ ღონისძიებებზე, მაგ. დაცული ტერიტორიების დაარსებაზე. ანგარიშში მოიცავს რეკომენდაციებს განსახორციელებელი ღონისძიებების შესახებ, მათ შორის რეკომენდაციას ისეთი საკანონმდებლო აქტების მიღების თაობაზე, რომლებიც უზრუნველყოფენ ქვეყნის ტერიტორიულ-სივრცითი განვითარების დაგეგმვისას ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის მიზნების გათვალისწინებას.

Article 6 General measures for conservation and sustainable use

მუხლი 6. კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების ზოგადი ღონისძიებები

18. What is the relative priority afforded to implementation of this Article and the associated decisions by your country?

18. როგორია ამ მუხლისა და მისი თანამდგომი გადაწყვეტილებების დანერგვის შედარებითი პრიორიტეტი თქვენს ქვეყანაში?

a) High		b) Medium	X	c) Low	
---------	--	-----------	---	--------	--

19. To what extent are the resources available adequate for meeting the obligations and recommendations made?

19. რამდენად ადეკვატურია არსებული რესურსები ვალდებულებებისა და რეკომენდაციების განსახორციელებლად?

a) Good		b) Adequate	X	c) Limiting		d) Severely limiting	
---------	--	-------------	---	-------------	--	----------------------	--

Further comments on relative priority and on availability of resources

კომენტარები შედარებით პრიორიტეტულობასა და რესურსების არსებობაზე

18-19. საქართველოს ბიომრავალფეროვნების სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შემუშავება ქვეყანაში დაიწყო 1998 წელს. ამ დროისათვის მომზადებულია დოკუმენტის სამუშაო ვერსია.

2000 წლის მაისში საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულებით დამტკიცდა გარემოსდაცვით მოქმედებათა პირველი ეროვნული გეგმა (NEAP) 2000-2004 წლებისათვის, რომლითაც განსაზღვრულია ბიომრავალფეროვნების სფეროში არსებული ძირითადი პრობლემები და პრიორიტეტული მიმართულებები. თუმცა NEAP-ში ეს თემა დეტალურად არ იქნა განხილული, ვინაიდან ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა მზადდება ცალკე დოკუმენტის სახით.

ორივე ზემოთ აღნიშნული დოკუმენტი მომზადდა საერთაშორისო ორგანიზაციების (GEF, მსოფლიო ბანკი) დაფინანსებით. ამასთან, ფინანსური უზრუნველყოფის თვალსაზრისით, აღნიშნული დოკუმენტები გათვლილია საერთაშორისო ფინანსური ორგანიზაციებისა და დონორი ქვეყნების დახმარებაზე, ვინაიდან, ქვეყანაში არსებული ეკონომიკური და ფინანსური სიძნელეების გამო, ნაკლებად მოსალოდნელია, რომ სახელმწიფო შეძლებს რამდენადმე მნიშვნელოვანი წვლილის შეტანას დოკუმენტებით განსაზღვრული ღონისძიებების განხორციელებაში.

20. What is the status of your national biodiversity strategy (6a)? 20. როგორია ბიომრავალფეროვნების დაცვის ეროვნული სტრატეგიის მდგომარეობა (6ა) ?	
a) none	
b) early stages of development	
c) advanced stages of development	X
d) completed ¹	
e) completed and adopted ²	
f) reports on implementation available	
21. What is the status of your national biodiversity action plan (6a)? 21. როგორია ბიომრავალფეროვნების დაცვის ეროვნული სამოქმედო გეგმის მდგომარეობა (6ა) ?	
a) none	
b) early stages of development	
c) advanced stages of development	X
d) completed ²	
e) completed and adopted ²	
f) reports on implementation available	
22. Do your national strategies and action plans cover all articles of the Convention (6a)? 22. მოიცავს თუ არა ეროვნული სტრატეგიები და სამოქმედო გეგმები კონვენციის ყველა მუხლს (6ა)?	
a) some articles only	
b) most articles	X
c) all articles	
23. Do your national strategies and action plans cover integration of other sectoral activities (6b)? 23. მოიცავს თუ არა ეროვნული სტრატეგიები და სამოქმედო გეგმები სხვა სექტორული აქტივობების ინტეგრაციას (6ბ)?	
a) no	
b) some sectors	X
c) all major sectors	
d) all sectors	

Decision II/7 and Decision III/9 Consideration of Articles 6 and 8

გადაწყვეტილება II/7 და გადაწყვეტილება III/9 მე-6 და მე-8 მუხლები

24. Is action being taken to exchange information and share experience on the national action planning process with other Contracting Parties? 24. ტარდება თუ არა კონვენციის სხვა მხარეებთან ეროვნული მოქმედებათა გეგმის შედგენის პროცესის შესახებ ინფორმაციის გაცვლისა და გამოცდილების გაზიარების ღონისძიებები?	
a) little or no action	X

^{1/} Please provide information requested at the end of these guidelines.

b) sharing of strategies, plans and/or case-studies	
c) regional meetings	
25. Do all of your country's strategies and action plans include an international cooperation component? 25. მოიცავს თუ არა თქვენი ქვეყნის ყველა სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა საერთაშორისო თანამშრომლობის კომპონენტს?	
a) no	
b) yes	X
26. Are your country's strategies and action plans coordinated with those of neighbouring countries? 26. ხდება თუ არა თქვენი ქვეყნის სტრატეგიებისა და სამოქმედო გეგმების კოორდინაცია მეზობელი ქვეყნების სტრატეგიებთან და სამოქმედო გეგმებთან?	
a) no	X
b) bilateral/multilateral discussions under way	
c) coordinated in some areas/themes	
d) fully coordinated	
e) not applicable	
27. Has your country set measurable targets within its strategies and action plans? 27. დადგენილი აქვს თუ არა თქვენს ქვეყანას გაზომვადი ამოცანები მის სტრატეგიებსა და სამოქმედო გეგმებში?	
a) no	X
b) early stages of development	
c) advanced stages of development	
d) programme in place	
e) reports on implementation available	
<i>If a developing country Party or a Party with economy in transition -</i>	
28. Has your country received support from the financial mechanism for the preparation of its national strategy and action plan? 28. მიიღო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ფინანსური მექანიზმის მხარდაჭერა ეროვნული სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის მოსამზადებლად?	
a) no	
b) yes	X
If yes, which was the Implementing Agency (UNDP/UNEP/World Bank)?	

Decisions III/21. Relationship of the Convention with the CSD and biodiversity-related conventions

გადაწყვეტილება III/21. კონვენციის ურთიერთკავშირი გაეროს მდგრადი განვითარების კომისიასთან და ბიომრავალფეროვნების სფეროში არსებულ კონვენციებთან

29. Are the national focal points for the CBD and the competent authorities of the Ramsar Convention, Bonn Convention and CITES cooperating in the implementation of these conventions to avoid duplication?

29. თანამშრომლობენ ბიომრავალფეროვნებისა და რამსარის, ბონისა და CITES-ის კონვენციების განხორციელებაზე პასუხისმგებელი პირები კონვენციებით განსაზღვრულ მოთხოვნათა შესრულების პროცესში დუბლირების თავიდან აცილების მიზნით?

a) no	
b) yes - limited extent	X
c) yes - significant extent	

Further comments on implementation of this Article

კომენტარები ამ მუხლის დანერგვის შესახებ

20-21, 28. საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგიისა და მოქმედებათა გეგმის შემუშავება დაიწყო 1998 წელს გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF) მხარდაჭერით. ამჟამად მომზადებულია დოკუმენტის პირველი სამუშაო ვარიანტი. ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგიისა და მოქმედებათა გეგმის შემუშავებას საერთო კოორდინაციას უწევს საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო. დოკუმენტის შემუშავებაში ჩართული არიან არასამთავრობო ორგანიზაციები სახეობათა კონსერვაციის ცენტრი (NACRES), საქართველოს დაცული ტერიტორიების პროგრამა, ბიოლოგიურ მემკვიდრეობათა ასოციაცია „ელკანა“, სატყეო დარგის სპეციალისტები, ექსპერტები მეცნიერებათა აკადემიის ინსტიტუტებიდან და უნივერსიტეტიდან.

22. საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმის (NBSAP) არსებული სამუშაო ვერსია მოიცავს ბიომრავალფეროვნების კონვენციის მუხლების უმეტესობას. ქვეყნის ბიომრავალფეროვნების მდგომარეობის, პრობლემებისა და მასზე მოქმედი საფრთხეების გათვალისწინებით დოკუმენტში გამოყოფილია შემდეგი ძირითადი საკითხები: ფინანსურ-ეკონომიკური პროგრამა, დაცული ტერიტორიები, სახეობები და ჰაბიტატები, მონიტორინგი, ნადირობა და მეთევზეობა, სოფლის მეურნეობა და აგრობიომრავალფეროვნების კონსერვაცია, ბიოტექნოლოგია და ბიოუსაფრთხოება, გარემოსდაცვითი განათლება, საზოგადოებრივი ცნობიერება და საზოგადოების მონაწილეობა, საკანონმდებლო და ინსტიტუციური ასპექტები.

23. ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების გეგმებში, ისე როგორც სექტორულ პროგრამებში ბიომრავალფეროვნების საკითხები სუსტად ან სრულიად არ არის ასახული. ზოგადად გარემოსდაცვითი პოლიტიკის ინტეგრირება საკმაოდ ადრეულ ეტაპზეა და ძნელად ვითარდება. ძალიან სუსტია თანამშრომლობა სექტორულ უწყებებს შორის. მართალია, დარგობრივ სამინისტროებში არსებობს გარემოსდაცვის საკითხებზე პასუხისმგებელი სტრუქტურული ერთეულები, მაგრამ მათ არ გააჩნიათ სათანადო უფლებამოსილებები და პასუხისმგებლობები. აღსანიშნავია, რომ უკვე დაიწყო ქვეყნისა და სხვადასხვა სექტორების განვითარების გეგმებში გარემოსდაცვითი საკითხების ასახვა. მაგალითად, ქვეყნის ეკონომიკური განვითარებისა და სიღარიბის დაძლევის პროგრამაში, რომლის შემუშავებაც ამჟამად მიმდინარეობს, გარკვეული ყურადღება ეთმობა გარემოსდაცვით პრობლემებს, მათ შორის ბიოლოგიური რესურსების ჭარბ მოპოვებას. საქართველოს 2001-2005 წლების სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების ინდიკატიური გეგმის (ქვეყნის განვითარების განმსაზღვრელი ძირითადი პოლიტიკური დოკუმენტი) თანახმად გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სფეროს ძირითადი მიმართულებებია გარემოსდაცვითი საქმიანობის ინტეგრირება ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების პროცესში, სამართლებრივი ბაზის განმტკიცება, ბუნებრივი რესურსების დაცვა და რაციონალური გამოყენება, ეკოლოგიური ექსპერტიზის სრულყოფა, საერთაშორისო ურთიერთობების გაღრმავება, სასამართლო და ზედპირული წყლების ხარისხის გაუმჯობესება, საზოგადოების ეკოლოგიური ცნობიერების ამაღლება და სხვა. საქართველოს პირველი გარემოსდაცვითი პროგრამით განსაზღვრულია

გარემოს მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით სხვადასხვა სექტორებში (ტრანსპორტი, ენერჯეტიკა, სატყეო მეურნეობა, სოფლის მეურნეობა) განსახორციელებელი პრიორიტეტული ქმედებები. მაგრამ, ამ დოკუმენტებით განსაზღვრული გარემოსდაცვითი ღონისძიებები არ არის გათვალისწინებული შესაბამისი სექტორების განვითარების გეგმებში. „საქართველოს სატყეო მეურნეობის განვითარების სახელმწიფო პროგრამაში“ (1997-2005) სატყეო სექტორის განვითარების ერთ-ერთ ძირითად პრინციპად აღიარებულია ტყის ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნება და ტყის რესურსების რაციონალური გამოყენება, მაგრამ დოკუმენტში არ არის განსაზღვრული ადეკვატური ღონისძიებები.

25. საქართველოს პირველი გარემოს დაცვის მოქმედებათა ეროვნული პროგრამით (NEAP) განსაზღვრული ღონისძიებების განხორციელება დაგეგმილია საერთაშორისო ორგანიზაციებთან (GEF, UNDP, UNEP, TACIS, WWF) და ღონორ ქვეყნებთან (გერმანია, პოლანდია) თანამშრომლობით და მათი ფინანსური დახმარებით. NEAP-ში არ არის ასახული კავკასიის ეკორეგიონის ან შავი ზღვის ბიომრავალფეროვნების დაცვისათვის თანამშრომლობის საკითხები.

27. საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმის სამუშაო ვერსია მოიცავს ღონისძიებათა ჩამონათვალს თითოეული სტრატეგიული მიზნის მისაღწევად და მათი შესრულების ინდიკატორებს, რომლებიც შესაბამის შემთხვევაში არიან რაოდენობრივად გაზომვადი.

29. ყველა მითითებული კონვენციის მოთხოვნათა ეროვნულ დონეზე განხორციელებას კოორდინაციას უწევს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს ბიომრავალფეროვნების დაცვის დეპარტამენტი, შესაბამისად კონვენციების საკონტაქტო პირებს აქვთ თანამშრომლობისა და ინფორმაციის გაცვლის გარკვეული შესაძლებლობა.

Article 7 Identification and monitoring

მუხლი 7. განსაზღვრა და მონიტორინგი

30. What is the relative priority afforded to implementation of this Article and the associated decisions by your country?
როგორია ამ მუხლისა და მისი თანამდევი გადაწყვეტილებების დანერგვის შედარებითი პრიორიტეტი თქვენს ქვეყანაში?

a) High		b) Medium		c) Low	X
---------	--	-----------	--	--------	---

31. To what extent are the resources available adequate for meeting the obligations and recommendations made?
რამდენად ადეკვატურია არსებული რესურსები ვალდებულებებისა და რეკომენდაციების განსახორციელებლად?

a) Good		b) Adequate		c) Limiting		d) Severely limiting	X
---------	--	-------------	--	-------------	--	----------------------	---

Further comments on relative priority and on availability of resources
კომენტარები შედარებით პრიორიტეტულობასა და რესურსების ხელმისაწვდომობაზე

30-31. საქართველოში კონსერვაციისათვის პრიორიტეტული ეკოსისტემებისა და ჰაბიტატების გამოვლენას მნიშვნელოვნად შეუწყო ხელი დაცული ტერიტორიების სისტემის განვითარებასთან დაკავშირებულმა სამუშაოებმა. ამჟამად იდენტიფიცირებულია ბიომრავალფეროვნების დაცვისა და შენარჩუნების თვალსაზრისით ყველაზე მნიშვნელოვანი ადგილები და მიმდინარეობს მათი დაცული ტერიტორიების ქსელში გაერთიანების პროცესი.

ტაქსონომიურ კვლევებს ხანგრძლივი ისტორია აქვთ საქართველოში, რის შედეგად კარგად არის შესწავლილი საქართველოს ფლორისა და ფაუნის სახეობრივი შემადგენლობა. ერთ-ერთი უპირველესი ამოცანაა სახეობათა უმეტესობის თანამედროვე მდგომარეობის გარკვევა, ვინაიდან, ბოლო დროის ეკონომიკურმა კრიზისმა და კანონდარღვევების დაბალმა დონემ სერიოზული უარყოფითი ზემოქმედება მოახდინა ბიომრავალფეროვნებაზე. მნიშვნელოვან განახლებას საჭიროებს საქართველოს წითელი წიგნი, რომელიც ბოლოს 1982 წელს გამოიცა. არ არის მიღებული ფლორის სახეობათა მდგომარეობის შეფასების ერთიანი კრიტერიუმები და შესაბამისი კატეგორიები. „ცხოველთა სამყაროს შესახებ“ კანონით განისაზღვრა კატეგორიები და კრიტერიუმები ცხოველთა სახეობებისათვის დაცულობის სტატუსის მისანიჭებლად. საქართველოს ბიომრავალფეროვნების შესწავლის პროგრამის ფარგლებში შეჯერდა და დაზუსტდა სახეობების სიები და დადგინდა ხერხემლიანთა ძირითადი ჯგუფების კონსერვაციული სტატუსები.

საქართველოში დღემდე არ დაწყებულია ქმედებები ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის ეროვნული სისტემის ჩამოყალიბებისათვის, ფინანსური რესურსების არარსებობისა და სათანადო სპეციალისტების (საველე მკვლევარები, მონიტორინგის სპეციალისტები, მონაცემთა ბაზების შექმნისა და მართვის სპეციალისტები) ნაკლებობის გამო.

ძალიან მწირია სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტების დაფინანსება, რის გამოც მინიმუმამდეა შემცირებული ბიომრავალფეროვნების კომპონენტების კვლევები. ამ მიმართებით პროექტებს ძირითადად ახორციელებენ არასამთავრობო ორგანიზაციები საერთაშორისო თანასაზოგადოების ფინანსური მხარდაჭერით.

32. Does your country have an ongoing inventory programme at species level (7a)?

32. მიმდინარეობს თქვენს ქვეყანაში სახეობათა ინვენტარიზაციის პროგრამა (7ა)?

a) minimal activity	
b) for key groups (such as threatened or endemic species) or indicators	X
c) for a range of major groups	
d) for a comprehensive range of species	

33. Does your country have an ongoing inventory programme at ecosystem level (7a)?

33. მიმდინარეობს თქვენს ქვეყანაში ეკოსისტემების ინვენტარიზაციის პროგრამა (7ა)?

a) minimal activity	
b) for ecosystems of particular interest only	
c) for major ecosystems	X
d) for a comprehensive range of ecosystems	

34. Does your country have an ongoing inventory programme at genetic level (7a)?

34. მიმდინარეობს თქვენს ქვეყანაში ინვენტარიზაციის პროგრამა გენეტიკურ დონეზე (7ა)?

a) minimal activity	
b) minor programme in some sectors	X
c) major programme in some sectors	
d) major programme in all relevant sectors	

35. Does your country have ongoing monitoring programmes at species level (7a)? 35. მიმდინარეობს თქვენს ქვეყანაში სახეობათა მონიტორინგის პროგრამები (7ა)?	
a) minimal activity	X
b) for key groups (such as threatened or endemic species) or indicators	
c) for a range of major groups	
d) for a comprehensive range of species	
36. Does your country have ongoing monitoring programmes at ecosystem level (7b)? 36. მიმდინარეობს თქვენს ქვეყანაში ეკოსისტემების მონიტორინგის პროგრამები (7 ბ) ?	
a) minimal activity	X
b) for ecosystems of particular interest only	
c) for major ecosystems	
d) for a comprehensive range of ecosystems	
37. Does your country have ongoing monitoring programmes at genetic level (7b)? 37. მიმდინარეობს თქვენს ქვეყანაში მონიტორინგის პროგრამების გენეტიკურ დონეზე (7ბ) ?	
a) minimal activity	X
b) minor programme in some sectors	
c) major programme in some sectors	
d) major programme in all relevant sectors	
38. Has your country identified activities with adverse affects on biodiversity (7c)? 38. თქვენს ქვეყანაში განსაზღვრულია ის ქმედებები, რომლებიც ახდენენ უარყოფით ზეგავლენას ბიომრავალფეროვნებაზე?	
a) limited understanding	
b) threats well known in some areas, not in others	
c) most threats known, some gaps in knowledge	
d) comprehensive understanding	X
e) reports available	
39. Is your country monitoring these activities and their effects (7c)? 39. ახორციელებს თუ არა თქვენი ქვეყანა ამ ქმედებებისა და მათი გავლენის მონტორინგს (7ც)?	
a) no	X
b) early stages of programme development	
c) advanced stages of programme development	
d) programme in place	
e) reports on implementation available	
40. Does your country coordinate information collection and management at the national level (7d)? 40. თქვენს ქვეყანაში კოორდინირებულია ინფორმაციის შეგროვება და მართვა ეროვნულ დონეზე (7დ)?	
a) no	X
b) early stages of programme development	
c) advanced stages of programme development	

d) programme in place	
e) reports on implementation available	

Decision III/10 Identification, monitoring and assessment

გადაწყვეტილება III/10. იდენტიფიცირება, მონიტორინგი და შეფასება

41. Has your country identified national indicators of biodiversity? 41. თქვენს ქვეყანაში განსაზღვრულია ბიომრავალფეროვნების ეროვნული ინდიკატორები?	
a) no	X
b) assessment of potential indicators underway	
c) indicators identified (if so, please describe below)	
42. Is your country using rapid assessment and remote sensing techniques? 42. გამოიყენება თუ არა თქვენს ქვეყანაში სწრაფი შეფასებისა და დისტანციური კვლევის მეთოდები?	
a) no	
b) assessing opportunities	
c) yes, to a limited extent	X
d) yes, to a major extent	
e) reports on implementation available	
43. Has your country adopted a "step-by-step" approach to implementing Article 7 with initial emphasis on identification of biodiversity components (7a) and activities having adverse effects on them (7c)? იყენებს თუ არა თქვენი ქვეყანა თანამიმდევრულ, ეტაპობრივ მიდგომას მუხლი 7-ის დანერგვისათვის, თავდაპირველი აქცენტით ბიომრავალფეროვნების კომპონენტებისა (7a) და იმ აქტივობების იდენტიფიცირებაზე, რომლებიც უარყოფით გავლენას ახდენენ ამ კომპონენტებზე (7c)?	
a) no	
b) not appropriate to national circumstances	
c) yes	X
44. Is your country cooperating with other Contracting Parties on pilot projects to demonstrate the use of assessment and indicator methodologies? თანამშრომლობს და მუშაობს თუ არა თქვენი ქვეყანა სხვა კონტრაქტორ მხარეებთან პილოტპროექტებზე შეფასებისა და ინდიკატორების განსაზღვრის მეთოდოლოგიების გამოსაყენებლად?	
a) no	X
b) yes (if so give details below)	
45. Has your country prepared any reports of experience with application of assessment methodologies and made these available to other Contracting Parties? მოამზადა და სხვა კონტრაქტორი მხარეებისათვის ხელმისაწვდომი გახადა თუ არა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ანგარიშები შეფასების მეთოდოლოგიების გამოყენების გამოცდილების შესახებ?	
a) no	X
b) yes	

46. Is your country seeking to make taxonomic information held in its collections more widely available? ცდილობს თუ არა თქვენი ქვეყანა, რომ ფართოდ ხელმისაწვდომი გახადოს ტაქსონომიური ინფორმაცია, რომელსაც ფლობს იგი კოლექციებში?	
a) no relevant collections	
b) no action	X
c) yes (if so, please give details below)	

Decision V/7. Identification, monitoring and assessment, and indicators

გადაწყვეტილება V/7. განსაზღვრა, მონიტორინგი და შეფასება და ინდიკატორები

47. Is your country actively involved in co-operating with other countries in your region in the field of indicators, monitoring and assessment? აქტიურად თანამშრომლობს თუ არა თქვენი ქვეყანა თქვენივე რეგიონის სხვა ქვეყნებთან ინდიკატორების დადგენის, მონიტორინგისა და შეფასების სფეროებში?	
a) no	
b) limited co-operation	X
c) extensive co-operation on some issues	
d) extensive co-operation on a wide range of issues	
48. Has your country made available case studies concerning the development and implementation of assessment, monitoring and indicator programmes? ხელმისაწვდომი გახდა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ კვლევები შეფასების, მონიტორინგისა და ინდიკატორების დადგენის პროგრამების შემუშავებისა და დანერგვის შესახებ?	
a) no	X
b) yes - sent to the Secretariat	
c) yes - through the national CHM	
d) yes - other means (please specify)	
49. Is your country assisting other Parties to increase their capacity to develop indicator and monitoring programmes? ეხმარება თუ არა თქვენი ქვეყანა სხვა მხარეებს ინდიკატორების განსაზღვრისა და მონიტორინგის პროგრამების განვითარების პოტენციალის ამაღლებაში?	
a) no	X
b) providing training	
c) providing direct support	
d) sharing experience	
e) other (please describe)	

Further comments on implementation of this Article

კომენტარები ამ მუხლის დანერგვის შესახებ

32. საქართველოს ფლორისა და ფაუნის სახეობების შესახებ მონაცემთა შეგროვება მიმდინარეობს XX საუკუნის 30-იანი წლებიდან მეცნიერებათა აკადემიის ინსტიტუტების მიერ. სრულადაა შესწავლილი ჭურჭლოვან მცენარეთა ფლორა და ხერხემლიან ცხოველთა ფაუნა. შედარებით ნაკლებადაა შესწავლილი სპოროვან მცენარეთა და უხერხემლოთა ფაუნის
--

ზოგიერთი ჯგუფები (შიდა წყლებისა და ზღვის უხერხემლოები, კიბოსნაირები, უმდაბლესი მწერები, ღამის პეპლები, ბუხები, სწორფრთიანები, ნახევრადხეშეფრთიანები, ნესიყლაპიები, ხოჭოების ჯგუფების უმრავლესობა). მეცნიერებათა აკადემიის ბოტანიკისა და ზოოლოგიის კვლევითი ინსტიტუტები აგრძელებენ სამეცნიერო კვლევებს სხვადასხვა ჯგუფების შესწავლისათვის (მაგალითად, მიმდინარეობს უხერხემლოთა ფაუნის ინვენტარიზაცია სხვადასხვა ნაკრძალებში, სპოროვან მცენარეთა ბიომრავალფეროვნების შესწავლა რამდენიმე რაიონში), თუმცა ფინანსური რესურსები ძალიან შეზღუდულია სრულფასოვანი კვლევების ჩატარებისათვის.

საქართველოს ველური ბუნების დაცვის ცენტრმა (GCCW) მსოფლიო ბანკის მცირე გრანტების პროგრამის მხარდაჭერით, 1995-1998 წლებში საქართველოს 9 რეგიონში, ჩაატარა ფაუნისტური ინვენტარიზაციები, შეაფასა სახეობათა სტატუსები და არსებული საფრთხეები.

1998-1999 წლებში სახეობათა კონსერვაციის ცენტრმა მაკრატურების ფონდის მხარდაჭერით განახორციელა სამხრეთ კავკასიის ველური ბუნების რეგიონული შესწავლის პროექტი. პროექტის შედეგად შეიქმნა კავკასიის ველური ბუნების მონაცემთა ბაზა (ამფიბიები, რეპტილიები, ფრინველები, ძუძუმწოვრები (http://nacres.org/bank_bot.html)).

სამედიცინო და საკვები მცენარეების ინვენტარიზაციის, სტატუსის შეფასებისა და კონსერვაციისათვის მნიშვნელოვანი სახეობების იდენტიფიცირებისათვის საქართველოს რამდენიმე რეგიონში პროექტებს ახორციელებენ არასამთავრობო ორგანიზაციები Cuna Georgica და „ელკანა“. GEF/UNDP-ის მხარდაჭერით ბიოლოგიურ მეურნეობათა ასოციაცია „ელკანას“ მიერ დაიწყო მინდვრის კულტურების, ხეხილის ჯიშებისა და სამკურნალო მცენარეების გავრცელების შეფასება საქართველოს სამ რეგიონში (სამცხე-ჯავახეთი, რაჭა-ლეჩხუმი სვანეთი) და კონსერვაციისათვის პრიორიტეტული სახეობების იდენტიფიცირება.

1996 წელს განხორციელდა ქვეყნის ბიომრავალფეროვნების შესწავლისა და შეფასების ეროვნული პროგრამა (GEF/UNEP, სახეობათა კონსერვაციის ცენტრი, 1996), რომელმაც ხელი შეუწყო ფლორისა და ფაუნის სახეობრივი მრავალფეროვნების შესახებ არსებული ინფორმაციის შეგროვებასა და შეჯერებას. პროგრამის ფარგლებში გამოიცა „საქართველოს ბიომრავალფეროვნების შესწავლის პროგრამის მასალები“. პროექტის ფარგლებში შეჯერდა და დაზუსტდა საქართველოს ფლორისა და ფაუნის სახეობრივი სიები, დადგინდა ძუძუმწოვრების პოპულაციების სტატუსი.

1999 წელს თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიისა და საქართველოს გეოგრაფიული საზოგადოების ინიციატივით ჩატარდა პირველი ეროვნული კონფერენცია, რომელიც მიეძღვნა საქართველოს ბიოლოგიური და ლანდშაფტური მრავალფეროვნების პრობლემებს. კონფერენციაზე წარმოდგენილი იყო მოხსენებები საქართველოს ფაუნის, უმაღლეს მცენარეთა ფლორის, სოკოების, ლიქენებისა და წყალმცენარეების სახეობრივი მრავალფეროვნების, ძირითადი ბიომების, ტყის ეკოსისტემების მრავალფეროვნების, ლანდშაფტების მრავალფეროვნების, ენდემური და რელიქტური ფლორისა და ფაუნის შესახებ. 2000 წელს გამოიცა კონფერენციის მასალები ქართულ და ინგლისურ ენებზე ბუნების დაცვის მსოფლიო ფონდისა (WWF) და მსოფლიო ბანკის აღიანის მხარდაჭერით.

33. საქართველოს ლანდშაფტური მრავალფეროვნების, გეობოტანიკურ და ზოოგეოგრაფიულ კვლევებს ასევე ხანგრძლივი ისტორია აქვს. მნიშვნელოვანი გამოკვლევებია ჩატარებული ტყეების, მაღალი მთის ეკოსისტემებისა და ჭაობების მცენარეულობის შესწავლის თვალსაზრისით.

დასრულდა საქართველოს ლანდშაფტური მრავალფეროვნების ინვენტარიზაცია და ლანდშაფტური რუკის მომზადება ივანე ჯავახიშვილის უნივერსიტეტის ბუნებრივი გარემოს მდგომარეობის შემსწავლელი სამეცნიერო-კვლევითი ლაბორატორიის მიერ. რუკა მომზადდა არსებული კარტოგრაფიულ მასალებზე დაყრდნობით ჩატარებული საველე და აეროვიზუალური

გამოკვლევების, სატელიტური იმიჯების დემონსტრირების, გამოკვეთილი ლანდშაფტური და ბუნების თემატური რუკების სინთეზის საფუძველზე.

საქართველოში არ ჩატარებულა ეკოსისტემების დონეზე საკლასიფიკაციო სამუშაოები.

34. იხ. პასუხი 218.

35-37. ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგი და ცალკეული ობიექტების კადასტრის წარმოება არის რამდენიმე კანონით (კანონები „გარემოს დაცვის შესახებ“ (1996), „ცხოველთა სამყაროს შესახებ“ (1996), „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ (1997), ტყის კოდექსი (1999)) განსაზღვრული მოთხოვნა. მიუხედავად აღნიშნულისა, საქართველოში არ არის შექმნილი ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის ეროვნული სისტემა. დაცულ ტერიტორიებში მიმდინარეობს ცალკეულ ობიექტებზე დაკვირვება და მათი აღრიცხვა, მაგრამ არ არის შემუშავებული და მიღებული მონიტორინგის წარმოების უნიფიცირებული მეთოდები. არ არსებობს ხელმისაწვდომი მონაცემთა ბაზები.

კვლევით ინსტიტუტებსა და მონიტორინგზე პასუხისმგებელ სახელმწიფო დაწესებულებებს შორის იშვიათად ან საერთოდ არ ხდება ინფორმაციის გაცვლა. ძალიან მწირია ცოდნა და ექსპერტული გამოცდილება მინიტორინგის თანამედროვე მეთოდების შესახებ.

38-39. საქართველოში ბიომრავალფეროვნებისთვის ძირითად საფრთხეებად მიჩნეულია: ხე-ტყის არაღებვალური ჭრა, ენერგეტიკული კრიზისის ფონზე საშეშე მერქნის ინტენსიური მოპოვება, ხე-ტყის არაღებვალური ექსპორტი, ბრაკონიერობა, გადაჭარბებული ძოვება, გადაჭარბებული და არაღებვალური თევზჭერა, ინფრასტრუქტურის განვითარება, წყლების დაბინძურება (წყარო: *კავკასიის ეკორეგიონის ბიომრავალფეროვნება, ბიომრავალფეროვნებისა და არსებული საფრთხეების ანალიზი და საინვესტიციო სტრატეგია, WWF, 2001; კავკასიის გარემოსდაცვითი პერსპექტივა, UNEP, GRID თბილისი, 2002*). თუმცა არ არის მონაცემები საფრთხეების სივრცულ განაწილების შესახებ და შეფასებული არ არის რაოდენობრივი პარამეტრები. საფრთხეების მონიტორინგი არ ხორციელდება.

42. საქართველოში დისტანციური კვლევის მეთოდების გამოყენება დაიწყო ახლახან, ძირითადად დაცული ტერიტორიების გეგმარებასა და სატყეო მეურნეობების მენეჯმენტში. მაგალითად, დაცული ტერიტორიების განვითარების პროექტის (GEF/მსოფლიო ბანკი) და სატყეო სექტორის განვითარების პროექტის (მსოფლიო ბანკი) მხარდაჭერით აღნიშნული მეთოდის გამოყენებით გამოვლინდა პოტენციური ტერიტორიები კონსერვაციისა და მდგრადი რესურსთსარგებლობისთვის ცენტრალური კავკასიონის ე.წ. ლაბორატორიულ ზონაში, მიმდინარეობს მუშაობა რამდენიმე ადმინისტრაციული რაიონის ტყეების ლანდშაფტურ-ეკოლოგიური კარკასის მოსამზადებლად, რაც საფუძვლად უნდა დაედოს ტყითსარგებლობის გეგმების შემუშავებას. განიხილება დისტანციური კვლევის მეთოდების გამოყენების საკითხი ტყეების მონიტორინგში. დისტანციური კვლევის მეთოდები გამოიყენება ბორჯომ-ხარაგაულისა და კოლხეთის ეროვნული პარკის გეგმარებაში.

43. როგორც ბიომრავალფეროვნების დაცვის ეროვნული სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის, ისე კავკასიის ეკორეგიონის საინვესტიციო სტრატეგიისა და კონსერვაციის გეგმის შემუშავების პროცესი წარმართა ეტაპობრივი მიდგომის გამოყენებით, რაც გულისხმობდა კონსერვაციისათვის პრიორიტეტული და საფრთხის ქვეშ მყოფი სახეობების, სახეობების ჯგუფებისა და ეკოსისტემების გამოვლენას, ბიომრავალფეროვნებისთვის არსებული ძირითადი საფრთხეებისა და პრობლემების განსაზღვრას და შემდგომ შესაბამის ქმედებათა დასახვას.

46. ტაქსონომიური კოლექციები ინახება ბოტანიკის, ზოოლოგიის, მცენარეთა დაცვის, სატყეო სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტებში, ეროვნულ მუზეუმსა და სხვა სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტებში. ეროვნულ მუზეუმში (ყოფილი კავკასიის მუზეუმი), რომელიც არსებობის 150 წელს ითვლის, გამოირჩევა კოლექციების მრავალგვარობით, სიმდიდრითა და უნიკალურობით. ეროვნული მუზეუმის ჰერბარიუმი მოიცავს 500 ათასზე მეტ ნიმუშს, აქვე ინახება პირველადი

აღწერის ნიმუშები და მათი დუბლიკატები (2200 ნიმუში). ასევე მდიდარია მუზეუმის პეპლებისა და სხვა მწერების, ჰერპეტოლოგიური და იქტიოლოგიური ფონდები. სევე აღსანიშნავია, ბოტანიკის ინსტიტუტის ჰერბარიუმი, რომლის კოლექციებში ინახება კავკასიის ფლორის სახეობების მილიონამდე საჰერბარიუმი ნიმუში.

ტაქსონომიური კოლექციების კატალოგები გამოქვეყნებული არ არის (გარდა ზოოლოგიის ინსტიტუტის წვრილი ძუძუმწოვრების კოლექციისა), არ არსებობს კოლექციების ელექტრონული მონაცემთა ბაზები.

47. WWF-ის აქტიურად უწეობს ხელს თანამშრომლობის განვითარებას კავკასიის ეკორეგიონის დონეზე. საინვესტიციო სტრატეგიისა და ეკორეგიონის კონსერვაციის გეგმის შემუშავების პროცესში ჩამოყალიბდა მუდმივმოქმედი სამუშაო ჯგუფები საქართველოს, სომხეთისა და აზერბაიჯანის სამთავრობო და არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლებისაგან, რომლებმაც ერთობლივად შეადგინეს ბიომრავალფეროვნების დაცვის მდგომარეობის შეფასებისა და შესაბამისი გადაუდებელი ღონისძიებების ამსახველი ეროვნული ანგარიშები, ერთობლივ სამუშაო შეხვედრებზე გამოავლინეს ეკორეგიონში კონსერვაციისათვის პრიორიტეტული სახეობები და ეკოსისტემები, აგრეთვე ძირითადი საფრთხეები.

Decisions on Taxonomy

გადაწყვეტილებები ტაქსონომიის საკითხთან დაკავშირებით

Decision IV/1 Report and recommendations of the third meeting of SBSTTA [part]

გადაწყვეტილება IV/1, სამეცნიერო, ტექნიკურ და ტექნოლოგიურ საკითხებში დამხმარე ორგანოს მესამე შეხვედრის ანგარიში და რეკომენდაციები

50. Has your country carried out a national taxonomic needs assessment, and/or held workshops to determine national taxonomic priorities? ნატარდა თქვენს ქვეყანაში ტაქსონომიაში საჭიროებების ეროვნული შეფასება, და/ან სამუშაო შეხვედრები ტაქსონომიაში პრიორიტეტების განსაზღვრისათვის?	
a) no	X
b) early stages of assessment	
c) advanced stages of assessment	
d) assessment completed	
51. Has your country developed a national taxonomic action plan? შემუშავებულია თქვენს ქვეყანაში ეროვნული სამოქმედო გეგმა ტაქსონომიაში?	
a) no	X
b) early stages of development	
c) advanced stages of development	
d) action plan in place	
e) reports on implementation available	
52. Is your country making available appropriate resources to enhance the availability of taxonomic information? გამოყოფს თუ არა ქვეყანა შესაბამის რესურსებს იმისათვის, რომ ტაქსონომიური ინფორმაცია იყოს ხელმისაწვდომი?	
a) no	
b) yes, but this does not cover all known needs adequately	X

c) yes, covering all known needs	
53. Is your country encouraging bilateral and multilateral training and employment opportunities for taxonomists, particularly those dealing with poorly known organisms?	
53. წახალისებულია თქვენს ქვეყანაში ბილატერალური და მულტილტერალური ტრენინგები და დასაქმების შესაძლებლობები ტაქსონომისტებისთვის, განსაკუთრებით მათთვის, ვინც მცირედ ცნობილ ორგანიზმებზე მუშაობს?	
a) no	X
b) some opportunities	
c) significant opportunities	
54. Is your country investing on a long-term basis in the development of appropriate infrastructure for your national taxonomic collections?	
ახორციელებს თუ არა თქვენი ქვეყანა გრძელვადიან ინვესტირებას ეროვნული ტაქსონომიური კოლექციების სათანადო ინფრასტრუქტურის განვითარებისათვის?	
a) no	X
b) some investment	
c) significant investment	
55. Is your country encouraging partnerships between taxonomic institutions in developed and developing countries?	
55. თქვენი ქვეყანა ხელს უწყობს თანამშრომლობას განვითარებადი და განვითარებული ქვეყნების ტაქსონომიის საკითხებზე მომუშავე ინსტიტუტებს შორის?	
a) no	X
b) yes - stated policy	
c) yes - systematic national programme	
56. Has your country adopted any international agreed levels of collection housing?	
მიიღო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ საკოლექციო მასალის დაცვის საერთაშორისო დონეზე შეთანხმებული წესები?	
a) no	X
b) under review	
c) being implemented by some collections	
d) being implemented by all major collections	
57. Has your country provided training programmes in taxonomy?	
57. არსებობს თუ არა თქვენს ქვეყანაში სასწავლო პროგრამები ტაქსონომიაში?	
a) no	
b) some	X
c) many	
58. Has your country reported on measures adopted to strengthen national capacity in taxonomy, to designate national reference centres, and to make information housed in collections available to countries of origin?	
58. მოამზადა თქვენმა ქვეყანამ ანგარიშები ეროვნული შესაძლებლობების გაძლიერებაზე ტაქსონომიაში, ეროვნული ცენტრების შექმნაზე და კოლექციებში თავმოყრილი ინფორმაციის წარმოშობის ქვეყნებისთვის ხელმისაწვდომობის შესახებ?	
a) no	X

b) yes - in the previous national report	
c) yes - via the clearing-house mechanism	
d) yes - other means (please give details below)	
<p>59. Has your country taken steps to ensure that institutions responsible for biological diversity inventories and taxonomic activities are financially and administratively stable?</p> <p>გადადგა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ნაბიჯები იმისათვის, რომ ინსტიტუტები, რომლებიც პასუხისმგებელი არიან ბიოლოგიური მრავალფეროვნების აღრიცხვასა და სისტემატიკასთან დაკავშირებული აქტივობების განხორციელებაზე, იყვნენ მდგრადი ფინანსური და ადმინისტრაციული თვალსაზრისით?</p>	
a) no	X
b) under review	
c) yes for some institutions	
d) yes for all major institutions	
<p>60. Has your country assisted taxonomic institutions to establish consortia to conduct regional projects?</p> <p>ხელს უწყობდა თუ არა თქვენი ქვეყანა ტაქსონომიის საკითხებზე მომუშავე ინსტიტუტებს კონსორციუმების შექმნაში, რეგიონული პროექტების განსახორციელებლად?</p>	
a) no	X
b) under review	
c) yes - limited extent	
d) yes - significant extent	
<p>61. Has your country given special attention to international funding of fellowships for specialist training abroad or for attracting international experts to national or regional courses?</p> <p>განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობდა თუ არა თქვენი ქვეყანა საერთაშორისო დაფინანსების მოპოვებას სპეციალისტების საზღვარგარეთ სწავლების პროგრამების ან საერთაშორისო ექსპერტების ეროვნულ ან რეგიონულ სასწავლო კურსებზე მოწვევისათვის?</p>	
a) no	X
b) under review	
c) yes - limited extent	
c) yes - significant extent	
<p>62. Has your country provided programmes for re-training of qualified professionals moving into taxonomy-related fields?</p> <p>შეიმუშავა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ კვალიფიციური პროფესიონალი კადრების ტაქსონომიასთან დაკავშირებულ სფეროებში გადამზადების პროგრამები?</p>	
a) no	X
b) some	
c) many	

Decision V/9. Global Taxonomy Initiative: Implementation and further advance of the Suggestions for Action

გადაწყვეტილება V/9. გლობალური ტაქსონომიური ინიციატივა: განხორციელება და შემდგომი პროგრესი ქმედებების განსახორციელებლად რეკომენდაციების შესრულებისთვის

<p>63. Has your country identified its information requirements in the area of taxonomy, and assessed its national capacity to meet these requirements? დაადგინა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ, თუ რა ინფორმაციული საჭიროებები არსებობს ტაქსონომიის სფეროში და შეაფასა თუ არა ამ საჭიროებათა დაკმაყოფილების ეროვნული შესაძლებლობები?</p>	
a) no	X
b) basic assessment	
c) thorough assessment	
<p>64. Has your country established or consolidated taxonomic reference centres? დაარსა ან გააერთიანა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ტაქსონომიის საცნობარო ცენტრები?</p>	
a) no	X
b) yes	
<p>65. Has your country worked to increase its capacity in the area of taxonomic research? მუშაობდა თუ არა თქვენი ქვეყანა ტაქსონომიური კვლევის სფეროში პოტენციალის ამაღლებისათვის?</p>	
a) no	
b) yes	X
<p>66. Has your country communicated information on programmes, projects and initiatives for consideration as pilot projects under the Global Taxonomy Initiative to the Executive Secretary? 66. წარუდგინა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ აღმასრულებელ სამდივნოს განსახილველად ინფორმაცია გლობალური ტაქსონომიური ინიციატივის ფარგლებში პილოტ პროგრამებზე, პროექტებსა და ინიციატივებზე?</p>	
a) no	X
b) yes	
<p>67. Has your country designated a national Global Taxonomy Initiative focal point linked to other national focal points? 67. დანიშნა თქვენმა ქვეყანამ გლობალურ ტაქსონომიურ ინიციატივაზე პასუხისმგებელი პირი, რომელიც თანამშრომლობს სხვა პასუხისმგებელ პირებთან?</p>	
a) no	X
b) yes	
<p>68. Has your country participated in the development of regional networks to facilitate information-sharing for the Global Taxonomy Initiative? მონაწილეობდა თუ არა თქვენი ქვეყანა რეგიონული ქსელების განვითარებაში, გლობალური ტაქსონომიური ინიციატივის შესახებ ინფორმაციის გაზიარების ფასილიტაციის მიზნით?</p>	
a) no	X
b) yes	

If a developing country Party or Party with economy in transition -

69. Has your country sought resources through the financial mechanism for the priority actions identified in the decision?

თუკი ქვეყანა არის განვითარებადი ან გარდამავალი ეკონომიკის მქონე:

69. მოიძია თქვენმა ქვეყანამ რესურსები ფინანსური მექანიზმებიდან ამ გადაწყვეტილების პრიორიტეტული ქმედებების განხორციელებლად?

a) no	X
b) applied for unsuccessfully	
c) applied for successfully	

Further comments on implementation of these decisions

კომენტარები ამ გადაწყვეტილებების განხორციელებაზე

52. მიმდინარეობს სხვადასხვა ტექსონომიური ჯგუფების ანოტირებული სიების შედგენა და გამოქვეყნება როგორც ბოტანიკის ინსტიტუტის, ისე ზოოლოგიის ინსტიტუტის შრომებში. ჯერ კიდევ 1972 წლიდან ბოტანიკის ინსტიტუტისა და თბილისის ჯავახიშვილის სახ. სახელმწიფო უნივერსიტეტის თანამშრომლობით მეორედ გამოიცემა „საქართველოს ფლორა“, რომელშიც შეტანილია განახლებული ინფორმაცია ფლორის სახეობების ტექსონომიის, ენდემიზმის, იშვიათობის, გავრცელების შესახებ. უფრო ადრეულ წლებში გამოიცა „საქართველოს ცხოველთა სამყარო“ (1973), მასალები საქართველოს ფაუნისათვის (1975), საქართველოს ამფიბიებისა და რეპტილიების ატლასი (1994), საქართველოს მდინარეებისა და ტბების იქტიოფაუნა (1983), აღმოსავლეთ საქართველოს ქვეწარმავლები (1970).

არსებული ტექსონომიური ინფორმაცია არ არის ხელმისაწვდომი ინტერნეტის საშუალებით. სახეობების არსებული სიები საჭიროებენ გადახედვას უახლესი ტექსონომიური ინფორმაციის გათვალისწინების მიზნით.

54. ფინანსური რესურსების არარსებობის გამო ვერ ხერხდება შესაბამისი პირობების შექმნა საქართველოს ეროვნულ მუზეუმსა და სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტებში არსებული საკოლექციო მასალების სათანადოდ შენახვისათვის, რის გამოც კოლექციების უმრავლესობა არის მძიმე მდგომარეობაში. კოლექციების ნაწილი არასისტემატიზირებულია. აღნიშნული გარემოებების გამო ზოგიერთი კოლექცია ხელმიუწვდომელია მეცნიერული კვლევებისთვის.

57-69. სალექციო კურსი სხვადასხვა ჯგუფების ტექსონომიაში შედის უმაღლესი სასწავლებლების შესაბამისი სპეციალობების პროგრამებში. მაგალითად, უმაღლეს და უმაღლეს მცენარეთა, ხერხემლიან და უხერხემლო ცხოველთა სისტემატიკა არის სავალდებულო საგანი სახელმწიფო უნივერსიტეტების ბიოლოგიის სპეციალობის სტუდენტებისათვის.

ინდივიდუალური და უმაღლეს სასწავლებლებს შორის თანამშრომლობის ფარგლებში ქართველი სპეციალისტები მონაწილეობენ სხვადასხვა სასწავლო კურსებში, აგრეთვე იმაღლებენ კვალიფიკაციას სხვადასხვა ქვეყნების საგანმანათლებლო და კვლევით ინსტიტუტებში. ამ მიმართებით აღსანიშნავია თანამშრომლობა აიდაჰოს (აშშ), ჰაიფას (ისრაელი), ლეიპციგისა და ბონის (გერმანია), ვროცლავის (პოლონეთი) უნივერსიტეტებთან, სმიტონიანის ინსტიტუტთან (აშშ), რუსეთის მეცნიერებათა აკადემიის სანკტ-პეტერბურგის ზოოლოგიის ინსტიტუტთან, შემდეგ ორგანიზაციებთან: ევროპის მიკოლოგიური ასოციაცია, სოკოების კონსერვაციის ევროპის საბჭო, დიდი ბრიტანეთის ისტორიის მუზეუმი, მისურის ბოტანიკური ბაღი.

მნიშვნელოვნადაა შესუსტებული მეცნიერებათა აკადემიის ბოტანიკისა და ზოოლოგიის კვლევითი ინსტიტუტების შესაძლებლობები. უკიდურესად შემცირებული დაფინანსების გამო ხდება მაღალკვალიფიციური კადრების გადინება კერძო და არასამთავრობო სექტორებში,

ასევე საზღვარგარეთ, გართულებულია ახალგაზრდა კადრების მოზიდვა. საერთოდ არ არიან მთელი რიგი ტექსონომიური ჯგუფების სპეციალისტები ან მათი რაოდენობა ძლიერ შეზღუდულია.

Article 8 In situ conservation [excluding Articles 8h and 8j]

მუხლი 8. *In situ* კონსერვაცია (გარდა h და j ქვეპუნქტებისა)

70. What is the relative priority afforded to implementation of this Article and the associated decisions by your country?					
70. როგორია ამ მუხლისა და მისი თანამდევი გადაწყვეტილებების განხორციელების შედარებითი პრიორიტეტი თქვენს ქვეყანაში?					
a) High	X	b) Medium		c) Low	
71. To what extent are the resources available adequate for meeting the obligations and recommendations made?					
71. რამდენად ადეკვატურია არსებული რესურსები ვალდებულებებისა და რეკომენდაციების განსახორციელებლად?					
a) Good		b) Adequate		c) Limiting	X
d) Severely limiting					
Further comments on relative priority and on availability of resources					
კომენტარები შედარებით პრიორიტეტებსა და რესურსების ხელმისაწვდომობაზე					
<p>70-71. საქართველოში განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის ისეთ ინსტრუმენტს, როგორცაა დაცული ტერიტორიების სისტემის განვითარება. 90-იანი წლებიდან ქვეყანაში მიმდინარეობს მნიშვნელოვანი რეფორმა დაცული ტერიტორიების სისტემის ჩამოყალიბებისა და განვითარებისთვის, რაშიც საქართველოს დიდ დახმარებას უწევენ საერთაშორისო ორგანიზაციები. შექმნილია რეფორმისათვის საჭირო სამართლებრივი ბაზა. დამუშავდა დაცული ტერიტორიების სივრცითი განვითარების პირველადი სქემა, რომლის საფუძველზეც გაფართოვდა არსებული დაცული ტერიტორიები და დაარსდა ახალი დაცული ტერიტორიები. ცალკეული სახეობების დაცვისა და შენარჩუნებისაკენ მიმართული პროექტები ძირითადად ხორციელდება არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ საერთაშორისო ორგანიზაციებიდან მოზიდული ფინანსური მხარდაჭერით. დაცული ტერიტორიების გარეთ <i>in-situ</i> კონსერვაციის მექანიზმებია გზშ, ეკოლოგიური ექსპერტიზა, ბიოლოგიური რესურსებით სარგებლობის ლიცენზირება დადგენილი კვოტების საფუძველზე, პასუხისმგებლობა და ზიანის ანაზღაურება.</p> <p>ქვეყანაში არსებული მძიმე სოციალურ-ეკონომიკური ვითარების გამო ძალიან მწირია ქვეყნის ბიუჯეტიდან გამოყოფილი დაფინანსება, თუმცა საქართველოს მთავრობა, აღიარებს, რა დაცული ტერიტორიების დიდ მნიშვნელობას ქვეყნის ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნებისა და მდგრადი განვითარებისთვის, ცდილობს მოიზიდოს ფინანსური და ტექნიკური დახმარება ამ მიმართებით. აღსანიშნავია გერმანიის მთავრობის მხარდაჭერა, რამაც უზრუნველყო საქართველოში პირველი – ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის დაარსება, აგრეთვე, გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის გრანტი კოლხეთის დაცული ტერიტორიების განვითარებისთვის. 2001 წელს GEF-მა გამოყო მნიშვნელოვანი ფინანსური დახმარება საქართველოს დაცული ტერიტორიების სისტემის განვითარებისთვის (დაახლოებით 9 მლნ. აშშ დოლარი გრანტი).</p>					

72. Has your country established a system of protected areas which aims to conserve biological diversity (8a)? 72. დაარსა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ დაცული ტერიტორიების სისტემა, რომლის მიზანია ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კონსერვაცია (8ა)?	
a) system under development	X
b) national review of protected areas coverage available	
c) national protected area systems plan in place	
d) relatively complete system in place	
73. Are there nationally adopted guidelines for the selection, establishment and management of protected areas (8b)? არსებობს თუ არა დაცული ტერიტორიების შერჩევის, დაარსებისა და მართვის ეროვნული სახელმძღვანელო ინსტრუქციები (8ბ)?	
a) no	X
b) no, under development	
c) yes	
d) yes, undergoing review and extension	
74. Does your country regulate or manage biological resources important for the conservation of biological diversity with a view to ensuring their conservation and sustainable use (8c)? არეგულირებს და მართავს თუ არა თქვენი ქვეყანა ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კონსერვაციისათვის მნიშვნელოვან ბიოლოგიურ რესურსებს, მათი კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების მიზნით (8ც)?	
a) no	
b) early stages of development	
c) advanced stages of development	
d) programme or policy in place	X
e) reports on implementation available	
75. Has your country undertaken measures that promote the protection of ecosystems, natural habitats and the maintenance of viable populations of species in natural surroundings (8d)? გაუტარებია თუ არა თქვენს ქვეყანას ღონისძიებები, რომლებიც ხელს უწყობენ ეკოსისტემებისა და ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვას და სახეობათა სიცოცხლისუნარიანი პოპულაციების შენარჩუნებას ბუნებრივ გარემოში (8დ)?	
a) no measures	
b) some measures in place	X
c) potential measures under review	
d) reasonably comprehensive measures in place	
76. Has your country undertaken measures that promote environmentally sound and sustainable development in areas adjacent to protected areas (8e)? გაუტარებია თუ არა თქვენს ქვეყანას დაცული ტერიტორიების მიმდებარე ტერიტორიების ეკოლოგიურად მისაღები და მდგრადი განვითარების ხელშეწყობის ღონისძიებები (8ე)?	
a) no measures	
b) some measures in place	X

c) potential measures under review	
d) reasonably comprehensive measures in place	
77. Has your country undertaken measures to rehabilitate and restore degraded ecosystems (8f)? გაუტარებია თუ არა თქვენს ქვეყანას დეგრადირებული ეკოსისტემების რეაბილიტაციისა და აღდგენის ღონისძიებები (8f)?	
a) no measures	
b) some measures in place	
c) potential measures under review	X
d) comprehensive measures in place	
78. Has your country undertaken measures to promote the recovery of threatened species (8f)? გაუტარებია თუ არა თქვენს ქვეყანას საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობების აღდგენის ხელშეწყობის ღონისძიებები (8f)?	
a) no measures	
b) some measures in place	X
c) potential measures under review	
d) comprehensive measures in place	
79. Has your country undertaken measures to regulate, manage or control the risks associated with the use and release of living modified organisms resulting from biotechnology (8g)? გაუტარებია თუ არა თქვენს ქვეყანას ბიოტექნოლოგიით მიღებული ცოცხალი მოდიფიცირებული ორგანიზმების გამოყენებითა და გავრცელებით გამოწვეული რისკების რეგულირების, მართვისა და კონტროლის ღონისძიებები (8g)?	
a) no measures	
b) some measures in place	X
c) potential measures under review	
d) comprehensive measures in place	
80. Has your country made attempts to provide the conditions needed for compatibility between present uses and the conservation of biological diversity and sustainable use of its components (8i)? ჰქონია თუ არა თქვენს ქვეყანას ისეთი პირობების შექმნის მცდელობა, რომელიც შეთავსებადს გახდიდა ბიოლოგიური მრავალფეროვნების ამჟამინდელ გამოყენებას და მის კონსერვაციას, აგრეთვე მისი კომპონენტების მდგრად გამოყენებას (8i)?	
a) no	
b) early stages of development	
c) advanced stages of development	
d) programme or policy in place	X
e) reports on implementation available	

81. Has your country developed and maintained the necessary legislation and/or other regulatory provisions for the protection of threatened species and populations (8k)? განავითარა და აამუშავა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობებისა და პოპულაციების დაცვისათვის აუცილებელი კანონმებლობა და/ან მარეგულირებელი მექანიზმები (8k)?	
a) no	
b) early stages of development	X
c) advanced stages of development	
d) legislation or other measures in place	
82. Does your country regulate or manage processes and categories of activities identified under Article 7 as having significant adverse effects on biological diversity (8l)? არეგულირებს და მართავს თუ არა თქვენი ქვეყანა მე-7 მუხლით განსაზღვრულ პროცესებსა და ქმედებათა კატეგორიებს, რომლებიც მნიშვნელოვნად მავნე გავლენას ახდენენ ბიოლოგიურ მრავალფეროვნებაზე (8l)?	
a) no	
b) under review	
c) yes, to a limited extent	X
d) yes, to a significant extent	
If a developed country Party -	
83. Does your country cooperate in providing financial and other support for <i>in situ</i> conservation particularly to developing countries (8m)?	
If a developing country Party or Party with economy in transition -	
84. Does your country receive financial and other support for <i>in situ</i> conservation (8m)? იღებს თუ არა თქვენი ქვეყანა ფინანსურ და სხვა სახის დახმარებას <i>in situ</i> კონსერვაციისათვის (8m)?	
a) no	
b) yes (if so, please give details below)	X

Decision II/7 Consideration of Articles 6 and 8 of the Convention

გადაწყვეტილება II/7, კონვენციის მე-6 და მე-8 მუხლების განხილვა

85. Is action being taken to share information and experience on implementation of this Article with other Contracting Parties? მიიღება თუ არა ზომები სხვა კონტრაქტორ მხარეებთან ამ მუხლის განხორციელების შესახებ ინფორმაციისა და გამოცდილების გაზიარებისათვის?	
a) little or no action	
b) sharing of written materials and/or case-studies	
c) regional meetings	X

Further comments on implementation of this Article

კომენტარები ამ მუხლის დანერგვის შესახებ

72. საქართველოში პირველი დაცული ტერიტორია – ლაგოდეხის ნაკრძალი – თითქმის ასი წლის წინ, 1912 წელს შეიქმნა კავკასიონის აღმოსავლეთ ნაწილში. სულ საბჭოთა კავშირის არსებობის პერიოდში შეიქმნა 14 ნაკრძალი და 5 სატყეო-სამონადირეო მეურნეობა. მკაცრად დაცული ტერიტორიები წარმოადგენდა საქართველოს მთლიანი ტერიტორიის 2,4 %-ს, ხოლო სატყეო-სამონადირეო მეურნეობები – 0,8 %-ს.

1990 წლიდან საქართველოში საერთაშორისო დონორი ორგანიზაციების დახმარებით დაიწყო დაცული ტერიტორიების თანამედროვე სისტემის დაგეგმვა და ჩამოყალიბება. 1990-1991 წლებში დამუშავდა საქართველოს დაცული ტერიტორიების სივრცითი სტრუქტურის განვითარების პირველი სქემა, რაც საფუძვლად დაედო შემდგომ გეგმარებით სამუშაოებს. ინერგება ახალი მიდგომები მართვის, შესაძლებლობების გაძლიერების, ფინანსირების, საზოგადოებასთან ურთიერთობის, დაცული ტერიტორიების ფიზიკური დაცვის კუთხით. მიმდინარე რეფორმას სამართლებრივი ბაზა შეექმნა 1996 წელს „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონის მიღებით.

2001 წლისათვის საქართველოში შექმნილია 21 ნაკრძალი (IUCN-ის კატეგორია I), 2 ეროვნული პარკი (IUCN-ის კატეგორია II, ბორჯომ-ხარაგაულის (57 964 ჰა) და კოლხეთის (44 313 ჰა)) და 6 აღკვეთილი IUCN-ის კატეგორია III). მათი საერთო ფართობი ქვეყნის ტერიტორიის დაახლოებით 4%-ს შეადგენს. დაგეგმილია არსებული დაცული ტერიტორიების გაფართოება და ახალი დაცული ტერიტორიების ჩამოყალიბება.

დაცული ტერიტორიების სისტემის განვითარების მხრივ არსებობს შემდეგი ძირითადი პრობლემები: დაცული ტერიტორიები ჯერ კიდევ არ არის დაარსებული რეგიონებში, რომლებიც მნიშვნელოვანია ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის, გადაშენების პირას მყოფი სახეობებისა და მოწყვლადი ეკოსისტემების დაცვის თვალსაზრისით (ცენტრალური კავკასიონი, ჯავახეთის ზეგანი, ერუშეთი, ივრის ზეგანი). დაცულ ტერიტორიებს შორის არ არის შექმნილი ეკოლოგიური დერეფნები. არსებული ნაკრძალები უმეტესწილად მცირე ზომისაა ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის ეფექტური უზრუნველყოფისათვის, ამასთან ყოველთვის ვერ ხერხდება სათანადო დაცვის უზრუნველყოფა, რის გამოც მაღალია ბრაკონიერობისა და ხე-ტყის უკანონო ჭრების დონე. დაცული ტერიტორიების უმრავლესობაში ბუნებრივი ეკოსისტემების შენარჩუნება დამოკიდებულია მიუდგომლობასა და ინფრასტრუქტურის არარსებობაზე, ვიდრე შესაბამისი რეჟიმების დაცვაზე. მნიშვნელოვნადაა გასაუმჯობესებელი დაცული ტერიტორიების მართვა და გეგმარება, ადმინისტრაციების თანამშრომლების კვალიფიკაცია და შესაძლებლობები. არ არსებობს დაცული ტერიტორიების საერთო სამოქმედო გეგმა, სისტემის განვითარების ერთიანი ეროვნული გეგმა, არ ხდება დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციების მუშაობის კოორდინირება, ინფორმაციისა და გამოცდილების გაზიარება. ერთ-ერთ მნიშვნელოვანი პრობლემაა დაცული ტერიტორიების ფინანსური მდგრადობის არარსებობა.

73. საქართველოს კანონი „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ განსაზღვრავს მხოლოდ ზოგად პრინციპებს სხვადასხვა კატეგორიის დაცული ტერიტორიის შერჩევისთვის, დაარსებისა და მართვისთვის. შესაბამისი ინსტრუქციები შემუშავებული არ არის.

74. საქართველოში სხვადასხვა კატეგორიის დაცულ ტერიტორიებში რესურსებით სარგებლობის დაშვება და რეგულირება განსხვავებულია. რესურსთსარგებლობა სრულიადაა აკრძალული ნაკრძალებში, ადგილობრივი მოსახლეობის საჭიროებიდან გამომდინარე რესურსებით ლიმიტირებული სარგებლობა (თიბვა, ძოვება, საშეშე მერქნის მოპოვება, თევზჭერა) დაიშვება ეროვნული პარკების ტრადიციული გამოყენების ზონაში, ასევე დასაშვებია ზოგიერთი განახლებადი რესურსის მოპოვება აღკვეთილებში.

დაცული ტერიტორიების გარეთ განსაზღვრული ბიოლოგიური რესურსების მოპოვება რეგულირდება ლიცენზირებით, რომლებიც გაიცემა ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის დადგენილი კვოტების საფუძველზე. ბიოლოგიური რესურსების მოპოვება (თევზჭერა, ნადირობა, ხე-ტყის ჭრა) რეგულირდება საქართველოს კანონებით „ცხოველთა სამყაროს შესახებ“, ტყის კოდექსით და შესაბამისი მარეგულირებელი აქტებით, რომლებითაც განსაზღვრულია

მოპოვების წესები და ლიცენზირების პროცედურები. აღნიშნული კანონები მოიცავენ, აგრეთვე, დებულებებს ცხოველთა სამყაროსა და ტყის ეკოსისტემების დაცვის შესახებ.

75. არსებული კანონმდებლობის შესაბამისად (კანონები „გარემოს დაცვის შესახებ“, „წყლის შესახებ“, „აკურორტებისა და საკურორტო ადგილების სანიტარული დაცვის ზონების შესახებ“, ტყის კოდექსი) საქართველოში დაცვას ექვემდებარება ზღვის სანაპირო ზოლი, ჭაობები, წყაროსთავეები, წყალსატევები, მდინარეების სათავეები, მყინვარები, მღვიმეები, სუბალპური და ჭალის ტყეები, ციცაბო ფერდობთა ტყეები, მწვანე ზონის ტყეები, შიდა წყლების სანიტარული დაცვის ზონები, საკურორტო ზონის ტყეები და სანიტარული დაცვის ზონები.

გარდა შესაბამისი საკანონმდებლო ბაზის ჩამოყალიბებისა და დაცული ტერიტორიების სისტემის განვითარებისა, საქართველოში განხორციელდა/მიმდინარეობს რამდენიმე პროექტი, ზოგიერთი ეკოსისტემისა და საკანონო სახეობის კონსერვაციისათვის შესაბამისი ღონისძიებების განსაზღვრის მიზნით. მათ შორის:

- შემუშავდა არიდული და სემიარიდული ეკოსისტემების კონსერვაციის გეგმა (GEF/UNDP, სახეობათა კონსერვაციის ცენტრი (NACRES), 1999-2002);

- შემუშავდა ჭარბტენიანი ეკოსისტემების კონსერვაციის გეგმა ჯავახეთის ზეგანზე, იდენტიფიცირებული იქნა პოტენციური ტერიტორიების რამდენიმე კონვენციის საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიების სიაში შესატანად (რამდენიმე კონვენციის მცირე გრანტების პროგრამა, განხორციელდა სახეობათა კონსერვაციის ცენტრი (NACRES), 1999-2001); ჯავახეთის ჭარბტენიანი ტერიტორიების ბიომრავალფეროვნება და სოციალურ-ეკონომიკური გარემო შესწავლილი იქნა აგრეთვე GCCW-ს მიერ ინტეგრირებული მართვის დანერგვის მიზნით.

- Birdlife International-ის ფრინველთა მნიშვნელოვანი ადგილების პროგრამა, რომლის ფარგლებშიც მიმდინარეობს ფრინველთათვის მნიშვნელოვანი ადგილების გამოვლენა და საზღვრების დადგენა (ინიცირებულია საქართველოს ველური ბუნების დაცვის ცენტრის (GSSW) მიერ 2001 წლიდან);

- მგლისა და მსხვილი ჩლიქოსნების, მურა დათვის, ზოლებიანი აფთრის, მტაცებელი ფრინველების, აგრეთვე, კავკასიის ეკორეგიონში ჯიქის კონსერვაციისათვის შესაბამისი ღონისძიებების შემუშავების მიზნით კვლევები ხორციელდება WWF-ის, NACRES-ისა და GCCW-ს მიერ.

76. „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ კანონის თანახმად საქართველოში დაცული ტერიტორიების გარშემო შესაძლებელია დამხმარე (ბუფერული) ზონების შექმნა მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორიის კატეგორიით. ამავე კანონის თანახმად დაცული ტერიტორიების გარეთ კონტროლდება ბუფერულ ზონასთან შეხებაში მყოფი განვითარების პროგრამები და ცალკეული მნიშვნელოვანი სამეურნეო და სამშენებლო პროექტები (გარემოზე მავნე ზემოქმედების შეფასების მიზნით), დაცული ტერიტორიისათვის საზიანო გარეშე საქმიანობის პრევენტული ღონისძიებები (აღმკვეთი ჯარიმის დაწესება), აგრეთვე, დაცული ტერიტორიისათვის მავნე საქმიანობით მიყენებული ზარალის კომპენსაცია. მაგრამ არ არის განსაზღვრული მექანიზმი კანონის ამ მოთხოვნათა აღსრულებისთვის.

1998 წელს გერმანიის მთავრობისა და გერმანიის რეკონსტრუქციის ბანკის (KfW) მხარდაჭერით განხორციელდა სასმელი წყლით მომარაგების სისტემის რეაბილიტაცია ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის დამხმარე ზონაში, ხოლო 1999 წლიდან მიმდინარეობს კომუნალური ინფრასტრუქტურის ობიექტების რეაბილიტაცია, რაც მოიცავს გზებისა და სკოლების შეკეთებას, წყლით მომარაგების გაუმჯობესებას.

77. საქართველო აპირებს მიიღოს მსოფლიო ბანკის კრედიტი სატყეოს სექტორის განვითარების პროექტის განხორციელების მიზნით. აღნიშნული პროექტის ერთ-ერთ მნიშვნელოვანი კომპონენტია ტყის დაცვა და აღდგენა შერჩეულ პრიორიტეტულ ტერიტორიებზე (კერძოდ, საქართველოს დედაქალაქის გარშემო მდებარე 9 რაიონში).

78. შავი ზღვის სამხრეთ-აღმოსავლეთ ნაწილში გავრცელებული იშვიათი და გადაშენების

პირას მყოფი ზუთხისებრთა რეაბილიტაციის პრობლემების კვლევის მიზნით 1998-1999 წლებში სახელმწიფო ბიუჯეტიდან დაფინანსებული პროექტის შედეგად ხელოვნური აღწარმოების გზით მიღებული ზუთხის 100 ათასზე მეტი ლიფსიტა გაშვებულ იქნა მდ. რიონში. EU TACIS-ის შავი ზღვის გარემოს დაცვის პროგრამის დახმარებით მომზადდა შავი ზღვის ორაგულის აღწარმოების პროგრამა. პროექტის ფარგლებში აღიწერა საორაგულე მდინარეები, მომზადდა მართვის გეგმები, შავი ზღვის ექვსივე ქვეყნის მეცნიერთა მონაწილეობით ჩატარდა სამუშაო შეხვედრა შავი ზღვის ორაგულის დაცვისა და აღდგენის ღონისძიებების თაობაზე. სახეობათა კონსერვაციის ცენტრის NACRES-ის მიერ Fauna&Flora International-ის მხარდაჭერით შესწავლილი იქნა ზოლებიანი აფთრის აღდგენის შესაძლებლობა

79. საქართველოში არ არსებობს ბიოტექნოლოგიით მიღებული ცოცხალი მოდიფიცირებული ორგანიზმების გამოყენებასთან დაკავშირებული რისკების მარეგულირებელი კანონმდებლობა. 1996 წელს სამხრეთ საქართველოში დათესეს გენმოდიფიცირებული კარტოფილი, რომლის მიმართ არ გატარებულა საკარანტინო ზომები და ახალი ჯიშის კანონმდებლობით გათვალისწინებული სამწლიანი გამოცდა. კარტოფილის ეს ჯიში არ აღმოჩნდა ადგილობრივი პირობების შესაფერისი, რის გამოც ვერ მიიღო სახელმწიფო ნებართვა შემდგომ კომერციულ თესვაზე. გმო-კულტურის გარემოში არაკონტროლირებულ ინტროდუცირებას მოყვა საზოგადოებისა და არასამთავრობო ორგანიზაციების მძაფრი რეაქცია, რის შედეგადაც პროექტის ფინანსირება შეწყდა. არასამთავრობო ორგანიზაციების ინფორმაციით საქართველოში კიდევ პქონდა ადგილი ცმო-ს ინტროდუცირებას, თუმცა ოფიციალური მონაცემები აღნიშნულის შესახებ არ არსებობს. საქართველო აპირებს მონაწილეობა მიიღოს გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდისა და გაეროს გარემოს დაცვის პროგრამის გლობალურ პროგრამაში ბიოუსაფრთხოების ეროვნული სისტემების განვითარება, რისთვისაც ამზადებს შესაბამის საპროექტო განაცხადს.

80. საქართველოში ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა ექვემდებარება ლიცენზირებას, რომელიც გაიცემა უწყებათშორისი საექსპერტო-სალიცენზიო საბჭოს გადაწყვეტილებით დადგენილი კვოტების ფარგლებში.

„ცხოველთა სამყაროს შესახებ“ კანონით (1996 წ.) საქართველოში ნადირობა დაიშვება მხოლოდ სამონადირეო მეურნეობებში, რომელთა შესაქმნელად გაიცემა ხანგრძლივადიანი (20-25 წელი) ლიცენზია კონკურსის ან აუქციონის წესით. სამონადირეო მეურნეობები არსდება წინასწარი ეკოლოგიური, ბიოლოგიური და ეკონომიკური შესწავლის საფუძველზე, რომელსაც ახორციელებს დაინტერესებული პირი. შესწავლის მიზანია უზრუნველყოს სანადირო სახეობებისა და სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე არსებული ბიომრავალფეროვნების მდგრადი გამოყენება. სამონადირეო მეურნეობების გარეთ დაიშვება მხოლოდ გადამფრენ ფრინველებზე ნადირობა განსაზღვრული დღიური ლიმიტის ფარგლებში.

შავ ზღვასა და შიდა წყალსატევებში კომერციული თევზჭერა ასევე რეგულირდება ლიცენზირებით, რომლებიც გაიცემა ყოველწლიურად. მოსახლეობის პირადი საჭიროებისათვის თევზჭერა (რეკრეაციული და სპორტული) ნებადართულია ყველა წყალსატევესა და შავი ზღვის სანაპირო წყლებში, გარდა ნაკრძალებისა და ეროვნული პარკისა. საქართველოში აკრძალულია ზუთხისებრთა და ორაგულისებრთა ჭერა, აგრეთვე, ზღვის ძუძუმწოვრების მოპოვება.

გარემოს დაცვის სამინისტროსთან შექმნილია საექსპერტო-სალიცენზიო საბჭო, რომელიც განიხილავს დოკუმენტაციას და იღებს გადაწყვეტილებებს სამონადირეო მეურნეობების შექმნის მიზანშეწონილობის, თევზჭერის ყოველწლიური კვოტების განსაზღვრის, ნადირობის სეზონის გახსნის და ცხოველთა სამყაროს ობიექტების მოპოვებასთან დაკავშირებულ სხვა საკითხებზე.

„ტყის კოდექსი“ არეგულირებს საქართველოს ტყის ფონდის და მისი რესურსების მოვლასთან, დაცვასთან, აღდგენასა და გამოყენებასთან დაკავშირებული სამართლებრივ ურთიერთობებს. საქართველოში ტყეები სახელმწიფო საკუთრებაა. „ტყის კოდექსის“ თანახმად ტყის ფონდის აღრიცხვის მასალებზე დაყრდნობით ყოველწლიურად განისაზღვრება ხე-ტყის დამზადების შესაძლო ოპტიმალური რაოდენობა.

ველური ფაუნისა და ფლორის სახეობებით საერთაშორისო ვაჭრობა რეგულირდება CITES-ის შესაბამისად, რომლის მხარეც საქართველო არის 1997 წლიდან. CITES-ის დანართებში შეტანილი სახეობებიდან საქართველოში კომერციული ვაჭრობის საგანია თეთრყვავილასა და ყონივარდას ბოლქვები. ნებადართულია შეზღუდული რაოდენობით, მხოლოდ გლეხთა საკარმიდამო ნაკვეთებზე მოპოვებული ბოლქვების ექსპორტი.

მიუხედავად აღნიშნული სამართლებრივი შეზღუდვებისა, საქართველოში, უკანასკნელ წლებში, ეკონომიკური კრიზისისა და კანონდარღვლების სუსტი კონტროლის ფონზე, მნიშვნელოვნად გაიზარდა ხე-ტყის არალეგალური ჭრებისა და ბრაკონიერობის მასშტაბები, რაც დიდ საფრთხეს უქმნის ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნებას. სამედიცინო და საკვები მცენარეების შეგროვება, ისე როგორც ნადირობა და ველური ფლორისა და ფაუნის სახეობებით ვაჭრობა არის ცალკეული მომხმარებლების მნიშვნელოვანი ეკონომიკური აქტივობა. კომერციული მიზნით გამოიყენება საქართველოს წითელ წიგნში შეტანილი ზოგიერთი სამკურნალო მცენარე.

81. „გარემოს დაცვის შესახებ“ კანონის თანახმად საფრთხის წინაშე მყოფი ველური მცენარეები და გარეული ცხოველები შეიტანება საქართველოს „წითელ ნუსხასა“ და „წითელ წიგნში“. აკრძალულია ყოველგვარი საქმიანობა, რამაც შეიძლება გამოიწვიოს ამ მცენარეებისა და ცხოველების რაოდენობის შემცირება, მათი საბინადრო გარემოსა და არსებობის პირობების გაუარესება. ჯერჯერობით შემუშავებული არ არის საქართველოს კანონი „წითელი ნუსხისა“ და „წითელი წიგნის“ შესახებ. „ცხოველთა სამყაროს შესახებ“ კანონით განისაზღვრა ცხოველთა სახეობების მდგომარეობის შეფასებისა და დაცულობის სტატუსის მინიჭების ზოგადი პრინციპები. საქართველოს ადმინისტრაციული და სისხლის სამართლის კოდექსებით განსაზღვრულია პასუხისმგებლობა „წითელ წიგნში“ შეტანილი სახეობების უკანონო მოპოვებისთვის ან მათი ადგილსამყოფელის მოშლისთვის. საქართველოს „წითელი წიგნი“ ბოლოს 1982 წელს გამოიცა. მასში შეტანილია ფაუნის 65 და ფლორის 152 სახეობა. საქართველოს „წითელი წიგნი“ საჭიროებს მნიშვნელოვან განახლებას.

82. საქართველოს ტერიტორიაზე სხვადასხვა სახის საქმიანობების განსახორციელებლად საჭიროა გარემოსდაცვითი ნებართვა, რომლის გაცემის აუცილებელი შემადგენელი ნაწილია ეკოლოგიური ექსპერტიზა. საქმიანობების ჩამონათვალი მოცემული კანონში „გარემოსდაცვითი ნებართვის შესახებ“ (1997). პირველი კატეგორიის საქმიანობაზე გარემოსდაცვითი ნებართვის გასაცემად აუცილებელია გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ჩატარება (უფრო დეტალურად იხ. პასუხები 194-206).

84. საქართველო დებულობს მნიშვნელოვან ფინანსურ დახმარებას ბიომრავალფეროვნების *in situ* კონსერვაციისათვის. გერმანიის მთავრობამ გამოყო 2,5 მლნ ევროს ეკვივალენტი ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ჩამოყალიბებისათვის და 15,1 მლნ ევროს ეკვივალენტი მისი დამხმარე ზონის განვითარებისთვის, გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის მხარდაჭერით განხორციელდა არიდული და სემიარიდული ეკოსისტემების კონსერვაციის პროექტი (0.750 ათასი აშშ დოლარი გრანტი) და იწყება საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების პროექტი (9.050 ათასი აშშ დოლარი გრანტი). მნიშვნელოვანია, აგრეთვე, სხვადასხვა საერთაშორისო არასამთავრობო და კერძო ორგანიზაციების დახმარება, მათ შორის: WWF International, MacArthur Foundation, Birdlife International.

Article 8h Alien species

მუხლი 8 h უცხო სახეობები

86. What is the relative priority afforded to implementation of this Article and the associated decisions by your country?

როგორია ამ მუხლისა და მისი თანამდგევი გადაწყვეტილებების დანერგვის პრიორიტეტი თქვენს ქვეყანაში?

a) High		b) Medium		c) Low		X
<p>87. To what extent are the resources available adequate for meeting the obligations and recommendations made?</p> <p>რამდენად ადეკვატურია არსებული რესურსები ვალდებულებებისა და რეკომენდაციების განხორციელებისათვის?</p>						
a) Good		b) Adequate		c) Limiting	X	d) Severely limiting
<p>Further comments on relative priority and on availability of resources</p> <p>კომენტარები შედარებით პრიორიტეტებსა და რესურსების ხელმისაწვდომობაზე.</p>						
<p>86-87. ცალკეულ სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტებს გააჩნიათ მონაცემები სხვადასხვა დროსა და გზებით საქართველოში გავრცელებული უცხო სახეობების შესახებ. ძალიან მწირია ან საერთოდ არ ჩატარებულა გამოკვლევები ადგილობრივ ეკოსისტემებზე, ფლორასა და ფაუნაზე მათი ზეგავლენის შესახებ. ძირითადად ტარდებოდა ღონისძიებები იმ უცხო სახეობების შემოჭრისა და გავრცელების წინააღმდეგ, რომლებიც არიან სასოფლო-სამეურნეო კულტურებისა და ტყის სახეობებისათვის მავნე ორგანიზმები.</p> <p>1996 წლიდან, „ცხოველთა სამყაროს შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად, საქართველოში აიკრძალა ფაუნის უცხო სახეობების ინტროდუცირება.</p> <p>სასოფლო-სამეურნეო კარანტინის შესახებ საქართველოს კანონით (1997 წელი) რეგულირდება მავნებლების, მცენარეთა დაავადების გამომწვევი აგენტებისა და სარეველების გავრცელების კონტროლის საკითხი.</p> <p>როგორც ფინანსური, ისე ადამიანური რესურსები ამ მუხლის დანერგვისათვის ძლიერ შეზღუდულია. ქვეყანაში არ მოქმედებს უცხო სახეობების შემოტანისა და გავრცელების კონტროლის ეფექტური სისტემა. არ არის შეფასებული უცხო სახეობების გავრცელებით გამოწვეული საფრთხეები, შესაბამისად არ არის განსაზღვრული მათი მართვის სტრატეგიები.</p>						

<p>88. Has your country identified alien species introduced?</p> <p>იდენტიფიცირებული აქვს თუ არა თქვენს ქვეყანას შემოჭრილი უცხო სახეობები?</p>	
a) no	
b) only major species of concern	X
c) only new or recent introductions	
d) a comprehensive system tracks new introductions	
e) a comprehensive system tracks all known introductions	
<p>89. Has your country assessed the risks posed to ecosystems, habitats or species by the introduction of these alien species?</p> <p>შეაფასა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ის რისკები, რომლებიც ემუქრება ეკოსისტემებს, ჰაბიტატებს ან სახეობებს ამ უცხო სახეობების შემოტანის (შემოჭრის) გამო?</p>	
a) no	
b) only some alien species of concern have been assessed	X
c) most alien species have been assessed	
<p>90. Has your country undertaken measures to prevent the introduction of, control or eradicate those alien species which threaten ecosystems, habitats or species?</p> <p>გაატარა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ იმ უცხო სახეობების შემოჭრის პრევენციის, კონტროლის ან განდევნის ღონისძიებები, რომლებიც საფრთხეს უქმნიან ეკოსისტემებს, ჰაბიტატებს ან სახეობებს?</p>	

a) no measures	
b) some measures in place	X
c) potential measures under review	
d) comprehensive measures in place	

Decision IV/1 Report and recommendations of the third meeting of SBSTTA

გადაწყვეტილება IV/1 SBSTTA-ს მესამე შეხვედრის ანგარიში და რეკომენდაციები

<p>91. Is your country collaborating in the development of projects at national, regional, sub-regional and international levels to address the issue of alien species?</p> <p>თანამშრომლობს თუ არა თქვენი ქვეყანა ეროვნულ, რეგიონულ, ქვე-რეგიონულ და საერთაშორისო დონეებზე, უცხო სახეობების საკითხებთან დაკავშირებული პროექტების შემუშავებისათვის?</p>	
a) little or no action	X
b) discussion on potential projects under way	
c) active development of new projects	
<p>92. Does your national strategy and action plan address the issue of alien species?</p> <p>იოვალისწინებს თუ არა ეროვნული სტრატეგია და მოქმედებათა გეგმა უცხო სახეობების საკითხს?</p>	
a) no	X
b) yes - limited extent	
c) yes - significant extent	

Decision V/8. Alien species that threaten ecosystems, habitats or species

გადაწყვეტილება V/8. უცხო სახეობები, რომლებიც საფრთხეს უქმნიან ეკოსისტემებს, ჰაბიტატებსა და სახეობებს.

<p>93. Is your country applying the interim guiding principles for prevention, introduction and mitigation of impacts of alien species in the context of activities aimed at implementing article 8(h) of the Convention, and in the various sectors?</p> <p>იყენებს თუ არა თქვენი ქვეყანა დროებით სახელმძღვანელო პრინციპებს უცხო სახეობების შემოღების პრევენციისა და გავლენის შემცირებისათვის, იმ აქტივობების კონტექსტში, რომელთა მიზანია კონვენციის 8(h) მუხლის დანერგვა, აგრეთვე სხვადასხვა სექტორებში?</p>	
a) no	
b) under consideration	
c) limited implementation in some sectors	X
d) extensive implementation in some sectors	
e) extensive implementation in most sectors	

<p>94. Has your country submitted case-studies to the Executive Secretary focusing on thematic assessments? წარუდგინა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ აღმასრულებელ სამდივნოს თემატურ შეფასებებზე კონცენტრირებული კვლევები?</p>	
a) no	X
b) in preparation	
c) yes	
<p>95. Has your country submitted written comments on the interim guiding principles to the Executive Secretary? წარუდგინა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ აღმასრულებელ სამდივნოს წერილობითი კომენტარები დროებითი სახელმძღვანელო პრინციპების შესახებ?</p>	
a) no	X
b) yes	
<p>96. Has your country given priority to the development and implementation of alien invasive species strategies and action plans? პრიორიტეტულად მიიხწევს თუ არა თქვენი ქვეყანა ინვაზიური (აგრესიული) უცხო სახეობების სტრატეგიებისა და სამოქმედო გეგმების შემუშავებას და დანერგვას?</p>	
a) no	X
b) yes	
<p>97. In dealing with the issue of invasive species, has your country developed or involved itself in mechanisms for international co-operation, including the exchange of best practices? ინვაზიურ სახეობებთან დაკავშირებით, განავითარა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ საერთაშორისო თანამშრომლობის მექანიზმები, საუკეთესო მეთოდების გაცვლის ჩათვლით, და ჩაერთო თუ არა ამ თანამშრომლობაში?</p>	
a) no	X
b) trans-boundary co-operation	
c) regional co-operation	
d) multilateral co-operation	
<p>98. Is your country giving priority attention to geographically and evolutionarily isolated ecosystems in its work on alien invasive species? პრიორიტეტულად მიიხწევს თუ არა თქვენი ქვეყანა ყურადღება მიაქცის გეოგრაფიულად და ეკოლოგიურად იზოლირებულ ეკოსისტემებს, ინვაზიურ უცხო სახეობებზე მუშაობის დროს?</p>	
a) no	X
b) yes	
<p>99. Is your country using the ecosystem approach and precautionary and bio-geographical approaches as appropriate in its work on alien invasive species? იყენებს თუ არა თქვენი ქვეყანა ეკოსისტემურ მიდგომას და სადაც საჭიროა პრევენციულ და ბიო-გეოგრაფიულ მიდგომებს, ინვაზიურ უცხო სახეობებზე მუშაობის დროს?</p>	
a) no	X
b) yes	

<p>100. Has your country developed effective education, training and public-awareness measures concerning the issue of alien species?</p> <p>განავითარა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ უცხო სახეობების საკითხთან დაკავშირებით ეფექტური საგანმანათლებლო, ტრენინგ-პროგრამების და საზოგადოებრივი ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებები?</p>	
a) no	X
b) some initiatives	
c) many initiatives	
<p>101. Is your country making available the information which it holds on alien species through the CHM?</p> <p>ხელმისაწვდომს ხდის თუ არა თქვენი ქვეყანა უცხო სახეობების შესახებ მის ხელთ არსებულ ინფორმაციას ინფორმაციული უზრუნველყოფის მექანიზმის მეშვეობით?</p>	
a) no	X
b) some information	
c) all available information	
d) information available through other channels (please specify)	
<p>102. Is your country providing support to enable the Global Invasive Species Programme to fulfil the tasks outlined in the decision and its annexes?</p> <p>ხელს უწყობს თუ არა თქვენი ქვეყანა იმას, რომ ინვაზიური სახეობების გლობალურმა პროგრამამ შეასრულოს თავისი ამოცანები, რომლებიც მოცემულია გადაწყვეტილებაში და მის დანართებში?</p>	
a) no	X
b) limited support	
c) substantial support	

Further comments on implementation of this Article

კომენტარები ამ მუხლის დანერგვის შესახებ

88-89. დღეისათვის საქართველოში არ არსებობს სანდო სამეცნიერო ინფორმაცია ფლორის უცხო სახეობების პოპულაციების რაოდენობრივი ანალიზის შესახებ და იმ ეკოსისტემებისა კაბიტატების ნუსხა, რომლებიც განსაკუთრებით მოწვევადია ინვაზიური სახეობების მიმართ, ემუქრებათ საფრთხე ან არიან მნიშვნელოვნად სახეცვლილი ინვაზიური სახეობებისაგან. ცნობილია, რომ საქართველოს ტერიტორიაზე შემოჭრილია ასობით მცენარეული სახეობა, თუმცა დღეისათვის გამოქვეყნებულია მხოლოდ ორი ნაშრომი, რომლებშიც ჩამოთვლილია აჭარისა და აფხაზეთის ტერიტორიაზე მოხარდი ინვაზიური სახეობები. აღსანიშნავია, რომ ამ ნაშრომებში არაადგილობრივი სახეობების კლასიფიკაციის სქემები მოძველებულია და არ პასუხობს თანამედროვე მოთხოვნებს.

გასული საუკუნის 30-იანი წლებიდან საქართველოში მიზანმიმართულად ინტროდუცირებული იქნა თევზის სამეურნეო სახეობები და ბეწვის მოძეგმი, ან სანადირო ძუძუმწოვრები. ზოგიერთი სახეობის ინტროდუცირების მცდელობა წარუმატებლად დამთავრდა (ირემლადი, ამერიკული წაულა), ზოგიერთი კი საკმაოდ ინვაზიური აღმოჩნდა და ფართოდ გავრცელდა. ამჟამად საქართველოში გავრცელებულია ძუძუმწოვართა ხუთი ინტროდუცირებული სახეობა (ენოტისებური ძაღლი (*Nyctereutes procyonoides*), ენოტი (*Procyon lotor*), ნუტრია (*Myocastor coypus*), ონდატრა (*Ondatra zibeticus*), წითელი, ვეროპული ციყვი (*Sciurus vulgaris*)). ენოტი და ონდატრა ხასიათდებიან მაღალი რიცხოვნებით და მნიშვნელოვან ზიანს აყენებენ ადგილობრივ სახეობებს. 1958 წლიდან მასიური ხასიათი მიიღო საქართველოში გარეული ღორის სხვა ქვესახეობების შემოყვანამ. ამჟამად საქართველოში გარეული ღორის (*Sus scrofa*) ჰიბრიდული

ფორმა ჭარბობს ადგილობრივ ქვესახეობას. გვხვდება მელიის (*Vulpes vulpes*) ჰიბრიდული ფორმა, რომელიც ადგილობრივი სახეობისა და ფერმების ვოლიერებიდან გაქცეული შავ-ვერცხლისფერი მელიების შეჯვარებითაა მიღებული.

ფრინველებიდან დაახლოებით 30 წლის წინ საქართველოში გავრცელდა (ძირითადად დასახლებულ პუნქტებში) საყელიანი გვრიტი (*Streptopelia decaocto*) და სენეგალური ანუ მაცინარა გვრიტი (*Streptopelia senegalensis*). კვლევები სხვა სახეობებზე მათი ზეგავლენის შესახებ არ ჩატარებულა.

მაღარიის წინააღმდეგ ბრძოლის მიზნით, 1925 წელს საქართველოში ინტროდუცირებული იქნა გამბუზია. კომერციული მიზნით, 30-იანი წლების შემდგომ სხვადასხვა წყალსატევებში ინტროდუცირებულია ცისარტყელა კალმახი, ევროპული ჭაფალა, სიგა-ლუდოგა, სარკისებრი კობრი, სქელშუბლები, თეთრი ამური, პელიადი, რომლებიც ფართოდ გავრცელდა და არიან კომერციული თევზჭერის ობიექტები. 70-იან წლებში რუსეთიდან ინტროდუცირებული იქნა ჩვეულებრივი კარჩხანა, რომელმაც საკმაოდ უარყოფითი ზეგავლენა მოახდინა შიდა წყალსატევების იქტიოფაუნაზე.

უკანასკნელ წლებში ჩატარდა მხოლოდ ერთი გამოკვლევა ადგილობრივ ეკოსისტემებსა და სახეობებზე ფაუნის უცხო სახეობების ზეგავლენის შესახებ, კერძოდ შესწავლილი იქნა არიდული და სემიარიდული ეკოსისტემების ინვაზიური სახეობები და მათი ურთიერთდამოკიდებულება ადგილობრივ სახეობებთან. აღნიშნულ თემასთან საკმაოდ მჭირია დაკავშირებით ლიტერატურული მონაცემებიც. შავი ზღვის ინვაზიური სახეობები და მათი ზეგავლენა ზღვის ეკოსისტემაზე, განსაკუთრებით, შავ ზღვაში 80-იანი წლების ბოლოს შემოჭრილი *Mnemiopsis leidy*, დეტალურად იქნა შესწავლილი შავი ზღვის გარემოსდაცვითო პროგრამის (BSEP) ფარგლებში.

ყანაველის მცენარეთა დაცვის ინსტიტუტსა და გულისაშვილის სატყეო ინსტიტუტს გააჩნიათ მონაცემები სასოფლო-სამეურნეო კულტურებისა და ტყის მცენარეების მავნებლების შესახებ, რომლებიც სხვადასხვა დროსა და გზებით შემოიჭრნენ და გავრცელდნენ საქართველოს ტერიტორიაზე. შემოჭრილი უცხო სახეობებიდან, რომლებიც ძლიერ უარყოფით ზეგავლენას ახდენენ კულტურულ მცენარეებსა და ტყის სახეობებზე, აღსანიშნავია: ნაძვის დიდი ლაფანჭამია, მბეჭდავი ქერქიჭამია, ამერიკული თეთრი პეპელა (აზიანებს 300-მდე სახეობის მცენარეს, მნიშვნელოვნად ამცირებს მოსავალს), კოლორადოს ხოჭო (ამცირებს კარტოფილის მოსავალს 25-30%-ით), არაფარდი პარკხვევია, ციტრუსების მენადმე ჩრჩილი და სხვა. მავნებლებთან ბრძოლის მიზნით ხდება მათი ბიოაგენტების ინტროდუცირება.

90. „ცხოველთა სამყაროს შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად საქართველოში აკრძალულია უცხო სახეობების ინტროდუცირება.

სასოფლო-სამეურნეო კარანტინის შესახებ კანონის (1997) თანახმად საქართველოში ფიტოსანიტარულ და ვეტერინარულ კონტროლს ექვემდებარება გარკვეული სახის პროდუქცია, მასალები და ობიექტები, რომელთა მეშვეობითაც შესაძლებელია მავნებლების, მცენარეთა დაავადების გამომწვევი აგენტებისა და სარვევების გავრცელება. აღნიშნულ კონტროლს ახორციელებს საქართველოს სოფლის მეურნეობისა და სურსათის სამინისტროს მცენარეთა დაცვის სამსახურის ფიტოსანიტარული კარანტინის სახელმწიფო ინსპექცია.

„გემების ბალასტური წყლების მართვის კონტროლის შესახებ“ საქართველოს პრეზიდენტის №227 (09.06.01) ბრძანების თანახმად, საქართველოს ტერიტორიულ წყლებში შემოსული მცურავი საშუალებების მიერ ბალასტური წყლების შეცვლისას მავნე და პათოგენური ორგანიზმების შემოჭრის მინიმუმამდე დაყვანის მიზნით, ტანკერებმა, რომლებიც მოემართებიან საქართველოში, იზოლირებული ბალასტური წყლების უნდა შეცვალონ საქართველოს მეორე სანიტარულ რაიონში (50 მილიანი ზონა) შემოსვლამდე, ნაპირიდან სულ ცოტა 25 საზღვაო მილის მოშორებითა და 100 მეტრი სიღრმის ტერიტორიაზე. საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრისა და საქართველოს ტრანსპორტისა და

კომუნიკაციების მინისტრის ერთობლივი ბრძანებით (№83-№53, 01.07. 2001) რეგულირდება საქართველოს ტერიტორიულ წყლებში შემოსული მცურავი საშუალებების იზოლირებული ბალასტური წყლების მართვა. აღნიშნული მოთხოვნების შესრულება კონტროლდება შავი ზღვის დაცვის კონვენციური ინსპექციისა და საზრგაო ადმინისტრაციის მიერ.

90-იანი წლებიდან დაუფინანსებლობის გამო თითქმის შეწყვეტილია იმ უცხო ინვაზიურ სახეობებთან ბრძოლის ღონისძიებები, რომლებიც მავნე ზემოქმედებას ახდენენ ტყის მერქნიან სახეობებზე. ამ მიმართებებზე გარკვეული სამუშაოები ტარდება მხოლოდ ბორჯომის სატყეო მეურნეობაში.

91. მცენარეთა დაცვის ინსტიტუტი აშშ-ს, ისრაელისა და უკრაინის სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტებთან თანამშრომლობით ამუშავებს სასოფლო-სამეურნეო მცენარეთა მავნებლების გავრცელების საწინააღმდეგო ღონისძიებებს. გულისაშვილის სატყეო ინსტიტუტის მიერ შესწავლილი იქნა საქართველოს ტყეებში მავნე მწერების გავრცელების თანამედროვე მდგომარეობა და შემუშავდა მათ საწინააღმდეგოდ ბრძოლის ინტეგრირებული მართვის გეგმა. კვცხოველი ბოტანიკის ინსტიტუტის მიერ აშშ-ს მონტანის უნივერსიტეტთან თანამშრომლობით შესწავლილი იქნა სარეველა *Centaurea diffusa*-ს მოქმედება მარცვლოვან მცენარეებზე (CRDF-ის გრანტი, 2000-2002).

.93. დროებითი სახელმძღვანელო პრინციპები გათვალისწინებულია იმ საკანონმდებლო აქტებში, რომლებიც ეხება უცხო სახეობების შემოტანისა და გავრცელების კონტროლს (იხ. პასუხი 90).

Article 8j Traditional knowledge and related provisions

მუხლი 8 j. ტრადიციული ცოდნა და მასთან დაკავშირებული დებულებები

<p>103. What is the relative priority afforded to implementation of this Article and the associated decisions by your country?</p> <p>როგორია ამ მუხლისა და მისი თანამდევი გადაწყვეტილებების დანერგვის შედარებითი პრიორიტეტი თქვენს ქვეყანაში?</p>							
a) High		b) Medium	X	c) Low			
<p>104. To what extent are the resources available adequate for meeting the obligations and recommendations made?</p> <p>რამდენად ადეკვატურია არსებული რესურსები ვალდებულებებისა და რეკომენდაციების განსახორციელებლად?</p>							
a) Good		b) Adequate		c) Limiting	X	d) Severely limiting	
<p>Further comments on relative priority and on availability of resources</p> <p>კომენტარები შედარებით პრიორიტეტულობასა და რესურსების ხელმისაწვდომობაზე</p>							

103-104. საქართველოში არსებობს ადგილობრივი მოსახლეობის ბუნებასთან ჰარმონიული ურთიერთდამოკიდებულებისა და მდგრადი ბუნებათსარგებლობის უძველესი და მრავალფეროვანი ტრადიციები, რომლებიც კარგადაა შესწავლილი და დოკუმენტირებული. თუმცა ბევრი მათგანი დავიწყებული და სახეცვლილი იქნა საბჭოთა პერიოდში, ბუნებისადმი მომხმარებლური დამოკიდებულების დამკვიდრების გამო.

საქართველოს დაცული ტერიტორიების სისტემის განვითარების კონცეფცია ითვალისწინებს შემორჩენილი ტრადიციული სამეურნეო საქმიანობისა და წეს-ჩვეულებების დაცვის, აღდგენისა და განვითარების ხელშეწყობას თვითმყოფადი ისტორიულ-კულტურული გარემოს შესანარჩუნებლად, რაც ასახულია კანონში „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“.

დონორი ორგანიზაციების ფინანსური მხარდაჭერით მიმდინარეობს პროექტები, რომლებიც ხელს უწყობენ ადგილობრივი მოსახლეობის ტრადიციული ცოდნის დოკუმენტირებას, აღდგენასა და შენარჩუნებას.

<p>105. Has your country undertaken measures to ensure that the knowledge, innovations and practices of indigenous and local communities embodying traditional lifestyles relevant for the conservation and sustainable use of biological diversity are respected, preserved and maintained?</p> <p>მიიღო თუ არა თქვენი ქვეყანამ ზომები ადგილობრივი და მკვიდრი მოსახლეობის იმ ცოდნის, ინოვაციების და მეთოდების პატივისცემის, დაცვისა და შენარჩუნებისათვის, რომლებიც ასახავენ ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების შესაბამის ტრადიციული ცხოვრების სტილს?</p>	
a) no measures	
b) some measures in place	X
c) potential measures under review	
d) comprehensive measures in place	
<p>106. Is your country working to encourage the equitable sharing of benefits arising from the utilization of such knowledge, innovations and practices?</p> <p>მუშაობს თუ არა თქვენი ქვეყანა ასეთი ცოდნის, ინოვაციების და მეთოდების გამოყენებით მიღებული სარგებელის სამართლიანი განაწილების ხელშეწყობისათვის?</p>	
a) no	X
b) early stages of development	
c) advanced stages of development	
d) programme or policy in place	

Decision III/4 and Decision IV/9. Implementation of Article 8(j)

გადაწყვეტილებები III/4 და IV/9. 8j მუხლის დანერგვა

<p>107. Has your country developed national legislation and corresponding strategies for the implementation of Article 8(j)?</p> <p>შემუშავებული აქვს თუ არა თქვენს ქვეყანას ეროვნული კანონმდებლობა და შესაბამისი სტრატეგიები მუხლი 8(j)-ს დანერგვისათვის?</p>	
a) no	X
b) early stages of development	
c) advanced stages of development	
d) legislation or other measures in place	

<p>108. Has your country supplied information on the implementation of Article 8(j) to other Contracting Parties through media such as the national report? მიაწოდა თქვენმა ქვეყანამ 8 j მუხლის განხორციელების შესახებ ინფორმაცია სხვა მხარეებს ეროვნული ანგარიშების საშუალებით?</p>	
a) no	X
b) yes - previous national report	
c) yes - CHM	
d) yes - other means (please give details below)	
<p>109. Has your country submitted case-studies to the Executive Secretary on measures taken to develop and implement the Convention's provisions relating to indigenous and local communities? წარუდგინა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ აღმასრულებელ სამდივნოს კვლევები იმ ღონისძიებების შესახებ, რომლებიც გატარდა კონვენციის მკვიდრ და ადგილობრივ მოსახლეობასთან დაკავშირებული დებულებების განვითარებისა და დანერგვის მიზნით?</p>	
a) no	X
b) yes	
<p>110. Is your country participating in appropriate working groups and meetings? 110. დებულებს თქვენი ქვეყანა მონაწილეობას შესაბამის სამუშაო ჯგუფებსა და შეხვედრებში?</p>	
a) none	X
b) some	
c) all	
<p>111. Is your country facilitating the active participation of representatives of indigenous and local communities in these working groups and meetings? 111. ხელს უწყობს თქვენი ქვეყანა მკვიდრი და ადგილობრივი თემების წარმომადგენლების მონაწილეობას ასეთ სამუშაო ჯგუფებსა და შეხვედრებში?</p>	
a) no	X
b) yes	

Decision V/16. Article 8(j) and related provisions

გადაწვევტილება V/16. მუხლი 8j და მასთან დაკავშირებული დადგენილებები

<p>112. Has your country reviewed the programme of work specified in the annex to the decision, and identified how to implement those tasks appropriate to national circumstances? განიხილა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ გადაწვევტილების დანართში მოცემული სამუშაო პროგრამა და განსაზღვრა თუ არა, როგორ შეასრულოს სათანადო ამოცანები ეროვნული გარემოებების შესაბამისად?</p>	
a) no	X
b) under review	
c) yes (please provide details)	

<p>113. Is your country integrating such tasks into its ongoing programmes, taking into account the identified collaboration opportunities?</p> <p>ახდენს თუ არა თქვენი ქვეყანა ასეთი ამოცანების ინტეგრაციას მიმდინარე პროგრამებში, ითვალისწინებს რა თანამშრომლობის განსაზღვრულ შესაძლებლობებს?</p>	
a) no	X
b) not appropriate to national circumstances	
c) yes - to a limited extent	
d) yes - to a significant extent	
<p>114. Is your country taking full account of existing instruments, guidelines, codes and other relevant activities in the implementation of the programme of work?</p> <p>სამუშაო პროგრამის დანერგვისას მთლიანად ითვალისწინებს თუ არა თქვენი ქვეყანა არსებულ ინსტრუმენტებს, ინსტრუქციებს, კოდექსებს და სხვა შესაბამის აქტივობებს?</p>	
a) no	X
b) not appropriate to national circumstances	
c) yes - to a limited extent	
d) yes - to a significant extent	
<p>115. Has your country provided appropriate financial support for the implementation of the programme of work?</p> <p>გაუწევია თუ არა თქვენს ქვეყანას სათანადო ფინანსური ხელშეწყობა სამუშაო პროგრამის განხორციელებისათვის?</p>	
a) no	X
b) not appropriate to national circumstances	
c) yes - to a limited extent	
d) yes - to a significant extent	
<p>116. Has your country fully incorporated women and women's organizations in the activities undertaken to implement the programme of work contained in the annex to the decision and other relevant activities under the Convention?</p> <p>თქვენმა ქვეყანამ სრულად ჩართო თუ არა ქალები და ქალთა ორგანიზაციები იმ აქტივობებში, რომლებიც ხორციელდება დანართში მოცემული სამუშაო პროგრამის განხორციელებისათვის, აგრეთვე კონვენციის სხვა მნიშვნელოვან აქტივობებში?</p>	
a) no	X
b) yes	
<p>117. Has your country taken measures to facilitate the full and effective participation of indigenous and local communities in the implementation of the Convention?</p> <p>მიიღო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ კონვენციის დანერგვის პროცესში მკვიდრი და ადგილობრივი მოსახლეობის სრული და ეფექტური მონაწილეობის ფასილიტაციის ზომები?</p>	
a) no	
b) not appropriate to national circumstances	
c) yes - to a limited extent	X
d) yes - to a significant extent	

<p>118. Has your country provided case studies on methods and approaches concerning the preservation and sharing of traditional knowledge, and the control of that information by indigenous and local communities?</p> <p>წარმოადგინა თქვენმა ქვეყანამ იმ მეთოდებისა და მიდგომების კონკრეტული მაგალითები, რომლებიც ეხებიან ტრადიციული ცოდნის დაცვასა და გაზიარებას, და მკვიდრი და ადგილობრივი თემების მიერ ამ ინფორმაციის მართვას?</p>	
a) no	X
b) not relevant	
c) yes - sent to the Secretariat	
d) yes - through the national CHM	
e) yes - available through other means (please specify)	
<p>119. Does your country exchange information and share experiences regarding national legislation and other measures for the protection of the knowledge, innovations and practices of indigenous and local communities?</p> <p>უზრუნველყოფს თუ არა თქვენი ქვეყანა ადგილობრივი და მკვიდრი მოსახლეობის ცოდნის, ინოვაციების და მეთოდების დაცვის ეროვნული კანონმდებლობისა და სხვა ზომების შესახებ ინფორმაციისა და გამოცდილების გაზიარებას?</p>	
a) no	
b) not relevant	X
c) yes - through the CHM	
d) yes - with specific countries	
e) yes - available through other means (please specify)	
<p>120. Has your country taken measures to promote the conservation and maintenance of knowledge, innovations, and practices of indigenous and local communities?</p> <p>მიიღო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ზომები მკვიდრი და ადგილობრივი მოსახლეობის ცოდნის, ინოვაციებისა და მეთოდების კონსერვაციისა და შენარჩუნების ხელშეწყობისათვის?</p>	
a) no	
b) not relevant	
c) some measures	X
d) extensive measures	
<p>121. Has your country supported the development of registers of traditional knowledge, innovations and practices of indigenous and local communities, in collaboration with these communities?</p> <p>მხარს უჭერს თქვენი ქვეყანა მკვიდრი და ადგილობრივი თემების ტრადიციული ცოდნის, ინოვაციებისა და პრაქტიკის რეგისტრის შექმნას (აღიციხვას და ჩაწერას) ამავე მოსახლეობასთან თანამშრომლობით?</p>	
a) no	X
b) not relevant	
c) development in progress	
d) register fully developed	

<p>122. Have representatives of indigenous and local community organizations participated in your official delegation to meetings held under the Convention on Biological Diversity?</p> <p>მონაწილეობდნენ თუ არა მკვიდრი და ადგილობრივი მოსახლეობის წარმომადგენლები თქვენს ოფიციალურ დელეგაციებში იმ შეხვედრებზე, რომლებიც იმართებოდა ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კონვენციასთან დაკავშირებით?</p>	
a) not relevant	X
b) not appropriate	
c) yes	
<p>123. Is your country assisting the Secretariat to fully utilize the clearing-house mechanism to co-operate closely with indigenous and local communities to explore ways that enable them to make informed decisions concerning release of their traditional knowledge?</p> <p>ეხმარება თუ არა თქვენი ქვეყანა სამდივნოს ადგილობრივ და მკვიდრ მოსახლეობასთან თანამშრომლობისათვის ინფორმაციული უზრუნველყოფის მექანიზმის სრულად გამოყენებაში, იმ გზების გამოსაკვლევადა, რომლებიც მათ საშუალებას მისცემს მიიღონ დასაბუთებული გადაწყვეტილებები ტრადიციული ცოდნის გავრცელებასთან დაკავშირებით.</p>	
a) no	X
b) awaiting information on how to proceed	
c) yes	
<p>124. Has your country identified resources for funding the activities identified in the decision?</p> <p>განსახლვრა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ რესურსები გადაწყვეტილებით დადგენილი აქტივობების დაფინანსებისათვის?</p>	
a) no	
b) not relevant	X
c) partly	
d) fully	

Further comments on implementation of this Article

105, 107. „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ კანონის თანახმად, საქართველოში დაცული ტერიტორიების დაარსებისა და ფუნქციონირების ერთ-ერთი მიზანია ტრადიციული სამეურნეო საქმიანობისა და ხალხური შემოქმედების დაცვისა, აღდგენისა და განვითარების ხელშეწყობა თვითმყოფადი ისტორიულ-კულტურული გარემოს შესანარჩუნებლად. ამავე კანონის თანახმად, ეროვნულ პარკებში (IUCN-ის კატეგორია II) შესაძლოა გამოიყოს ტრადიციული გამოყენების ზონა ბუნების დაცვის და განახლებადი ბუნებრივი რესურსების ტრადიციულ გამოყენებასთან დაკავშირებული სამეურნეო საქმიანობისთვის. ადამიანისა და ბუნებრივი გარემოს ჰარმონიული ურთიერთქმედების შედეგად ჩამოყალიბებული ბუნებრივ-კულტურული ლანდშაფტების დაცვისა და ტრადიციული სამეურნეო საქმიანობის შენარჩუნების ხელშეწყობის მიზნით ყალიბდება დაცული ლანდშაფტი (IUCN-ის კატეგორია V).

საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების პროექტი, რომელიც ახლახან დამტკიცდა გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF) მიერ, ხელს შეუწყობს დაცული ტერიტორიების ჩამოყალიბებას თუშეთსა და სვანეთში - საქართველოს მაღალმთიან რეგიონებში, რომლებიც განსაკუთრებით გამოირჩევიან ადგილობრივ ბუნებრივ პირობებთან შერწყმული ტრადიციული მეურნეობითა და წეს-ჩვეულებებით. პროექტით გათვალისწინებული მცირე გრანტების პროგრამის ერთ-ერთი მიმართულებაა დაცული ტერიტორიების მიმდებარე სოფლებში ტრადიციული ბუნებისდამზოვი საქმიანობების აღდგენა-შენარჩუნება იქნება. პროექტმა ხელი უნდა შეუწყოს, აგრეთვე, აღმოსავლეთ საქართველოში მეცხვარეობის ტრადიციული ფორმების

აღდგენასა და შენარჩუნებას.

ძოვების ტრადიციული სისტემები შესწავლილი იქნა პროექტის „არიდული და სემიარიდული ეკოსისტემების კონსერვაცია სამხრეთ კავკასიაში“ (GEF/UNDP, სახელობათა კონსერვაციის ცენტრი NACRES), რის საფუძველზეც შემუშავდა რეკომენდაციები საძოვრების მდგრადი მართვისათვის.

საქართველოს მაღალმთიანეთში შემორჩენილი ტრადიციული ნადირობის წეს-ჩვეულებების შენარჩუნების მიზნით „ცხოველთა საყაროს შესახებ“ კანონით განისაზღვრა ცხოველთა სამყაროს ობიექტებით პრიორიტეტული სარგებლობის უფლება საქართველოს იმ მოქალაქეებისა და გაერთიანებებისათვის, რომელთა ცხოვრების ტრადიციული წესი დაკავშირებულია ცხოველთა სამყაროსთან. აღნიშნული გულისხმობს სამონადირეო სავარგულების პირველ რიგში არჩევისა და სამონადირეო მეურნეობის შექმნის უპირატეს უფლებას, იმ ტერიტორიებზე, სადაც ისინი ტრადიციულად არიან დასახლებული და ეწევიან სამეურნეო საქმიანობას. თუმცა კონკრეტული ქმედებები ამ მიმართებით ჯერჯერობით არ განხორციელებულა შესაბამისი ფინანსური რესურსებისა და გამოცდილების არარსებობის გამო. ამავე მიზეზის გამო არ ხორციელდება ქმედებები დასაყვამელ საქართველოს რაიონებში შემორჩენილი ბაზიერობის უძველესი ტრადიციების შენარჩუნების მიზნით.

ტრადიციული სასოფლო-სამეურნეო მეთოდების პოპულარიზება და წახალისება არის ბიოლოგიურ მეურნეობათა ასოციაცია „ელკანას“ საქმიანობის ერთ-ერთი მიმართულება.

სამეურნალო მცენარეების ტრადიციული გამოყენებისა და მათი მოყვანის გაუმჯობესების მიზნით უკვე რამდენიმე წელია პროექტებს ახორციელებს არასამთავრობო ორგანიზაცია Cuna Georgica, MISEREOR-ის, GTZ-ის, WWF International-ისა და WWF-ის საქართველოს ოფისის მხარდაჭერით. ორგანიზაციის მიერ მომზადდა საქართველოს სამეურნალო მცენარეებისა და სხვა ეკონომიკურად სასარგებლო ველურ მცენარეთა მონაცემთა ბაზა, რომელიც მოიცავს ინფორმაციას მათი გავრცელებისა და პოპულაციების მდგომარეობის შესახებ.

121. ჯავახიშვილის სახელობის ისტორიისა და ეთნოლოგიის ინსტიტუტის მიერ განხორციელებულია და მიმდინარეობს ბუნების დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების მდგრადი სარგებლობის არსებული ტრადიციებისა და წეს-ჩვეულებების კვლევები. მრავალი ნაშრომი გამოქვეყნებული ნადირობისა და თევზჭერის წეს-ჩვეულებებზე, ხატის ტყეების ინსტიტუტზე, სამეურნალო მცენარეების გამოყენებაზე ხალხურ მედიცინაში. მაკარტურების ფონდის ხელშეწყობით 2000 წელს გამოიცა გამოკვლევა „ტრადიციული კულტურა და ეკოსისტემები“, რომელშიც აღწერილია აღმოსავლეთ საქართველოს მაღალმთიანეთის, კერძოდ არაგვის ხეობის მოსახლეობის ბუნებასთან ურთიერთობის ტრადიციულ კულტურა.

არსებულ ინფორმაციას ადგილობრივი მოსახლეობის ტრადიციული ცოდნის შესახებ არ აქვს რეესტრის სახე და არ არის ხელმისაწვდომი ელექტრონული სახით.

Article 9 Ex situ conservation

მუხლი 9. Ex situ კონსერვაცია

<p>125. What is the relative priority afforded to implementation of this Article and the associated decisions by your country?</p> <p>125. როგორია ამ მუხლისა და მისი თანამდგომი გადაწყვეტილებების განხორციელების შედარებითი პრიორიტეტი თქვენს ქვეყანაში?</p>					
a) High		b) Medium		c) Low	X
<p>126. To what extent are the resources available adequate for meeting the obligations and recommendations made?</p> <p>126. რამდენად ადეკვატურია არსებული რესურსები ვალდებულებებისა და რეკომენდაციების განსახორციელებლად?</p>					
a) Good		b) Adequate		c) Limiting	d) Severely limiting X

Further comments on relative priority and on availability of resources
<p>125-126. <i>ex-situ</i> კონსერვაციის ღონისძიებები ძირითადად ფლორაზეა ორიენტირებული. საქართველოში არსებობს რამდენიმე ბოტანიკური ბაღი: თბილისის ბოტანიკური ბაღი და მისი ფილიალები ქუთაისსა და ბაკურიანში, ბათუმის, სოხუმისა და ზუგდიდის ბოტანიკური ბაღები. ველურ და კულტურულ მცენარეთა თესვების კოლექციები ინახება ბოტანიკის ინსტიტუტში, ბათუმის ბოტანიკურ ბაღში, მეტყვეობის ინსტიტუტში, მიწათმოქმედების ინსტიტუტში. ვაზისა და ხეხილის ცოცხალი კოლექციები დაცულია მეღვინეობის, მევენახეობისა და მეხილეობის ინსტიტუტში.</p> <p>საქართველოს ბოტანიკური ბაღები შესაბამისი მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის სიმწირის გამო, სრულად ვერ ახორციელებენ კონსერვაციულ ქმედებებს და ძირითადად საექსპოზიციო-საგანმანათლებლო ფუნქციით შემოიფარგლებიან.</p> <p>უადრესად მწირი დაფინანსებისა და არასათანადო ტექნიკური ბაზისა გამო მძიმე მდგომარეობაშია სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტებში არსებული თესვების კოლექციები. მათი ნაწილი განადგურდა, ვინაიდან ვერ იქნა უზრუნველყოფილი შენახვის სათანადო პირობების შექმნა.</p> <p>ფაუნის <i>ex-situ</i> კონსერვაციის მიმართულებით საქართველოში ღონისძიებები არ ხორციელდება.</p>

<p>127. Has your country adopted measures for the <i>ex situ</i> conservation of components of biological diversity native to your country (9a)?</p> <p>მიიღო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ზომები თქვენი ქვეყნის ადგილობრივი ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კომპონენტების <i>ex situ</i> კონსერვაციისათვის (9a)?</p>	
a) no measures	
b) some measures in place	X
c) potential measures under review	
d) comprehensive measures in place	
<p>128. Has your country adopted measures for the <i>ex situ</i> conservation of components of biological diversity originating outside your country (9a)?</p> <p>მიიღო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ზომები იმ ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კომპონენტების <i>ex situ</i> კონსერვაციისათვის, რომლის წარმოშობის ადგილი თქვენი ქვეყნის ფარგლებს მიღმაა (9a)?</p>	
a) no measures	X
b) some measures in place	
c) potential measures under review	
d) comprehensive measures in place	
<p>129. If the answer to the previous question was yes, is this being done in active collaboration with organizations in the other countries (9a)?</p> <p>თუ წინა კითხვაზე პასუხი დადებითია, კეთდებოდა თუ არა ეს სხვა ქვეყნების ორგანიზაციებთან აქტიური თანამშრომლობით (9a)?</p>	
a) no	
b) yes	

<p>130. Has your country established and maintained facilities for the <i>ex situ</i> conservation of and research on plants, animals and micro-organisms that represent genetic resources <i>native</i> to your country (9b)?</p> <p>შექმნა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ იმ მცენარეების, ცხოველების და მიკროორგანიზმების <i>ex situ</i> კონსერვაციისა და კვლევისათვის საჭირო ინფრასტრუქტურა, რომლებიც თქვენი ქვეყნის ადგილობრივი გენეტიკურ რესურსებს წარმოადგენენ (9b) და ხელს უწყობს თუ არა მითითებული ინფრასტრუქტურის შენარჩუნებას?</p>	
a) no	
b) yes - limited extent	X
c) yes - significant extent	
<p>131. Has your country established and maintained facilities for the <i>ex situ</i> conservation of and research on plants, animals and micro-organisms that represent genetic resources <i>originating elsewhere</i> (9b)?</p> <p>შექმნა და შეინარჩუნა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ იმ მცენარეების, ცხოველების და მიკროორგანიზმების <i>ex situ</i> კონსერვაციისა და კვლევისათვის საჭირო ინფრასტრუქტურა, რომლებიც რომელიმე სხვა ტერიტორიის გენეტიკურ რესურსებს წარმოადგენენ (9b)?</p>	
a) no	X
b) yes - limited extent	
c) yes - significant extent	
<p>132. If the answer to the previous question was yes, is this being done in active collaboration with organizations in the other countries (9a)?</p> <p>თუ წინა კითხვაზე პასუხი დადებითია, კეთდება თუ არა ეს სხვა ქვეყნების ორგანიზაციებთან აქტიური თანამშრომლობით (9a)?</p>	
a) no	
b) yes	
<p>133. Has your country adopted measures for the reintroduction of threatened species into their natural habitats under appropriate conditions (9c)?</p> <p>მიიღო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ზომები საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობების მათ ბუნებრივ ჰაბიტატებში, შესაბამის პირობებში რეინტროდუქციისათვის (9c)?</p>	
a) no measures	X
b) some measures in place	
c) potential measures under review	
d) comprehensive measures in place	
<p>134. Has your country taken measures to regulate and manage the collection of biological resources from natural habitats for <i>ex situ</i> conservation purposes so as not to threaten ecosystems and <i>in situ</i> populations of species (9d)?</p> <p>თქვენს ქვეყანაში ხორციელდება ღონისძიებები <i>ex-situ</i> კონსერვაციის მიზნით ბუნებრივი ჰაბიტატებიდან ბიოლოგიური რესურსების შეგროვების რეგულირებისა და მართვისათვის, ისე რომ <i>in situ</i> საფრთხე არ შეექმნას ეკოსისტემებსა და სახეობათა პოპულაციებს (9d)?</p>	
a) no measures	
b) some measures in place	X
c) potential measures under review	
d) comprehensive measures in place	

If a developed country Party -

135. Has your country cooperated in providing financial and other support for ex situ conservation and in the establishment and maintenance of ex situ conservation facilities in developing countries (9e)?

If a developing country Party or Party with economy in transition -

136. Has your country received financial and other support for ex situ conservation and in the establishment and maintenance of ex situ conservation facilities (9e)?

თუკი ქვეყანა არის განვითარებადი ან გარდამავალი ეკონომიკის მქონე:

მიიღო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ფინანსური და სხვა სახის დახმარება *ex situ* კონსერვაციისა და *ex situ* კონსერვაციისათვის საჭირო ინფრასტრუქტურის ჩამოყალიბებისა და შენარჩუნებისათვის (9e)?

a) no	
b) yes	X

Further comments on implementation of this Article

კომენტარები ამ მუხლის დანერგვის შესახებ

127-132. საქართველოში პირველი ბოტანიკური ბაღები ჯერ კიდევ მე-19 საუკუნეში დაარსდა თბილისსა (1845 წ.) და სოხუმში. 1912 წელს დაარსდა ბათუმის ბოტანიკური ბაღი. ამჟამად საქართველოში ფუნქციონირებს თბილისის ბოტანიკური ბაღი და მისი ფილიალები ქუთაისსა და ბაკურიანში, ბათუმის, სოხუმისა და ზუგდიდის ბოტანიკური ბაღები.

თბილისის ბოტანიკურ ბაღში, რომელიც ძირითადად ორიენტირებულია საქართველოს ფლორის კონსერვაციაზე, რეგისტრირებულია 4000-მდე ტაქსონი. კავკასიის იშვიათი და სამკურნალო მცენარეების განყოფილების საკოლექციო ნაკვეთზე წარმოდგენილია 600-მდე სახეობის მაღალი საკონსერვაციო ღირებულების მქონე, მოწყვლად ჰაბიტატებთან ასოცირებული და სამკურნალო მცენარე. მათგან 48 სახეობა – საქართველოს ენდემია, ხოლო 124 – შეტანილია საქართველოს წითელ წიგნში. თბილისის ბოტანიკური ბაღის მცენარეთა კონსერვაციის განყოფილების საკოლექციო ნაკვეთზე თავმოყრილია 150 სახეობის ხე-ბუჩქი და 500-ზე მეტი სახეობის ბალახოვანი მცენარე. მათ შორის 100-ზე მეტი ენდემური სახეობა. ხდება 25 სახეობამდე ბალახოვანი მცენარის თვითგანახლება.

ბაკურიანის ალპურ ბაღში (ძირითადად ორიენტირებულია მაღალი მთის ფლორაზე) წარმოდგენილია კავკასიის ფლორის 500-მდე სახეობა, მათგან 40-მდე საქართველოს და/ან კავკასიის ენდემია.

ბათუმის ბოტანიკურ ბაღში წარმოდგენილია 2200-მდე მერქნიანი და 350-მდე ბალახოვანი სახეობა. ბაღის ამიერკავკასიის ტენიანი სუბტროპიკების ფიტოგეოგრაფიულ განყოფილებაში ადგილობრივი ფლორის სახეობების კონსერვაციის საკოლექციო ნაკვეთზე აღირიცხება ადგილობრივი ფლორის 400 სახეობა; მათ შორის 115 მერქნიანია და 300-მდე ბალახოვანი. ბაღის ტერიტორიაზე დაცულია 24 ენდემური და საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი 19 სახეობა.

მწირი დაფინანსებისა და მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის არარსებობის გამო ბოტანიკური ბაღების საკონსერვაციო ქმედებები ძლიერ შეზღუდულია.

ბოტანიკურ ბაღებში შექმნილია უცხო ფლორის განყოფილებები. მაგალითად, ხმელთაშუაზღვის, ჩრდილო ამერიკის, ჩინეთი-იაპონიის, ჰიმალაის, რუსეთის ტყის, აღმოსავლეთ ამიერკავკასიის ტყის განყოფილებები თბილისის ბოტანიკურ ბაღში, 9 ფიტოგეოგრაფიული განყოფილება (აღმოსავლეთ აზიის (ჩინეთი, იაპონია), ავსტრალიის, ახალი ზელანდიის, ჰიმალაის, მექსიკის, ჩრდილო ამერიკის, ხმელთაშუა ზღვისპირეთის) ბათუმის ბოტანიკურ ბაღში, მაგრამ აღნიშნული განყოფილებებს არ გააჩნიათ *ex-situ* კონსერვაციის დანიშნულება, ისინი იქმნებოდა

ბოტანიკური კოლექციების გამრავალფეროვნების, ბაღის ესთეტიკური გარემოს გაუმჯობესებისა და საგანმანათლებლო დანიშნულებით.

1945 წლიდან ბოტანიკის ინსტიტუტში იქმნება ველურ მცენარეთა თესლების კოლექციები, რომელშიც 1990 წლისათვის თავმოყრილი იყო 2700 ნიმუში (დაახლოებით 1300 სახეობა). თესლების კოლექციები ყოველწლიურად ახლდებოდა ბუნებაში ახალი ნიმუშების აღების გზით. ამასთან ნიმუშები (ყოველწლიურად 500-600 სახეობის) იგზავნებოდა ყოფილი საბჭოთა კავშირის ცენტრალურ ბოტანიკურ ბაღებში მათ შორის მოსკოვის, სანკტ-პეტერბურგისა და კიევის ბოტანიკურ ბაღებში. ინსტიტუტი თესლის კოლექციების გაცვლას აწარმოებდა სხვა ქვეყნებთანაც. აღნიშნული საქმიანობა შეწყდა 90-იანი წლების დასაწყისში, თითქმის 2001 წლამდე, როდესაც ინსტიტუტმა CRDF-თან თანამშრომლობით დაიწყო თანამედროვე სტანდარტების შესაბამისი თესლის ბანკის შექმნა.

ბოტანიკის ინსტიტუტის კულტურული ფლორის განყოფილებაში დაცულია მარცვლოვანი და პარკოსანი მცენარეების თესლების კოლექციები.

მცენარეთა ცოცხალი თესლების კოლექციები დაცულია ბათუმის ბოტანიკურ ბაღში, მეტყვევობის ინსტიტუტში (90 სახეობის 99 ნიმუში), მიწათმოქმედების ინსტიტუტში (ძირითადად მინდვრის კულტურები, მარცვლოვნები, პარკოსნები). ვაზისა და ხეხილის ცოცხალი კოლექცია დაცულია მეღვინეობის, მევენახეობისა და მეხილეობის ინსტიტუტში.

კულტურული ფლორის (სასოფლო-სამეურნეო ჯიშების) კოლექციები 90-იან წლებში ცენტრალიზებული დაფინანსების შეწყვეტის შემდეგ აღმოჩნდნენ მძიმე მდგომარეობაში. დაფინანსების არარსებობის გამო ინსტიტუტებმა ვერ შეძლეს მათი მოვლა-შენარჩუნება, რის შედეგადაც მათი ნაწილი განადგურდა. ინსტიტუტებს არ გააჩნიათ შესაბამისი აღჭურვილობა თესლების ნიმუშების ხანგრძლივადიანი შენახვისათვის. საქართველოს მცენარეთა გენეტიკური რესურსების დიდი ნაწილი ინახება ქვეყნის ფარგლებს გარეთ.

2001 წლიდან საქართველოში საერთაშორისო ფინანსური დახმარებით დაიწყო პროექტების განხორციელება, რომლებიც ძირითადად მიმართული იყო კულტურული ფლორის ერთიანი ეროვნული გენბანკის შექმნაზე, არსებული კოლექციების აღდგენა/განახლებაზე და მათი შენახვის შესაბამისი პირობების შექმნაზე, აგრეთვე დუბლირებული კოლექციების შექმნაზე.

საქართველოში არ ხორციელდება ცხოველთა *ex situ* კონსერვაციის ღონისძიებები. თბილისის სახელმწიფო ზოოპარკი, რომელიც დაარსდა 1927 წელს, ფუნქციონირებს, როგორც მხოლოდ გასართობი პარკი, კონსერვაციული საქმიანობა ან სამეცნიერო კვლევები არ მიმდინარეობს. თბილისის სახელმწიფო ზოოპარკში შექმნილია ჩლიქოსნების, ფრინველების, მტაცებლებისა და პრიმატებისა და ეგზოტარიუმის განყოფილებები. 1991 წელს თბილისის ზოოლოგიურ პარკში შეიქმნა ქართული ნაგაზის ძაღლსაშენი, რომელიც 1994 წლამდე ფუნქციონირებდა.

134. „ცხოველთა სამყაროს შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად ფიზიკური და იურიდიული პირების მიერ ზოოლოგიური კოლექციების შექმნა და შევსება დაიშვება მხოლოდ ლიცენზიით. გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფ ცხოველთა სახეობების მოპოვება შეიძლება მხოლოდ ლიცენზიის საფუძველზე, სპეციალურად შექმნილ პირობებში მოსაშენებლად და შემდეგ ბუნებრივ გარემოში გასაშვებად.

მცენარეთა მოპოვება ბოტანიკური კოლექციების შევსების მიზნით არ რეგულირდებოდა, თუმცა ტყის კოდექსის თანახმად სამეცნიერო-კვლევითი მიზნით ტყითსარგებლობა საჭიროებს შესაბამისი ხელშეკრულების გაფორმებას სატყეო დეპარტამენტთან.

Article 10 Sustainable use of components of biological diversity

მუხლი 10. ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კომპონენტების მდგრადი გამოყენება

137. What is the relative priority afforded to implementation of this Article and the associated decisions by your country?
 როგორია ამ მუხლისა და მისი თანამდევი გადაწყვეტილებების დანერგვის შედარებითი პრიორიტეტი თქვენს ქვეყანაში?

a) High		b) Medium	X	c) Low	
---------	--	-----------	---	--------	--

138. To what extent are the resources available adequate for meeting the obligations and recommendations made?
 რამდენად ადეკვატურია არსებული რესურსები ვალდებულებებისა და რეკომენდაციების განსახორციელებლად?

a) Good		b) Adequate		c) Limiting		d) Severely limiting	X
---------	--	-------------	--	-------------	--	----------------------	---

Further comments on relative priority and on availability of resources
 კომენტარები შედარებით პრიორიტეტულობასა და რესურსების ხელმისაწვდომობაზე

137-138. 1996-2001 წლებში საქართველოში მიღებული იქნა კანონმდებლობა, რომლითაც შეექმნა სამართლებრივი საფუძველი ბიოლოგიური რესურსების მდგრად გამოყენებას. „გარემოს დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად მცენარეთა და ცხოველთა რესურსებით სარგებლობა ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნებისთვის მკაცრად ლიმიტირებულია და ექვემდებარება ლიცენზირებას, ხოლო სარგებლობის მოცულობა განისაზღვრება წინასწარ, ეროვნულ და რეგიონულ დონეებზე. საქართველოს კანონით „ცხოველთა სამყაროს შესახებ“ და მისი ქვემდებარე ნორმატიული აქტებით განსაზღვრულია ცხოველთა სამყაროს რესურსებით მდგრადი სარგებლობის (მათ შორის ნადირობისა და თევზჭერის) ზოგადი პრინციპები და დეტალური პროცედურები. ტყის სარგებლობის წესებს ადგენს „ტყის კოდექსი“ და მისი ქვემდებარე აქტები.

ქვეყანაში არსებული სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა და ინსტიტუციური სიძნელებები არ იძლევა აღნიშნული კანონებით განსაზღვრული მოთხოვნების სრულყოფილად შესრულების საშუალებას. კანონდარსულების სუსტი კონტროლი, მონიტორინგის სისტემის არარსებობა, სხვადასხვა უწყებებს შორის სუსტი კოორდინაცია და თანამშრომლობა, მწირი ფინანსური და ადამიანური რესურსები არის ძირითადი ბარიერები ბიომრავალფეროვნების კომპონენტების მდგრადი გამოყენების უზრუნველსაყოფად.

139. Has your country integrated consideration of the conservation and sustainable use of biological resources into national decision making (10a)?
 მოახდინა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ბიოლოგიური რესურსების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების განხილვის ინტეგრაცია ეროვნული გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში (10ა)?

a) no	
b) early stages of development	X
c) advanced stages of development	
d) programme or policy in place	
e) review of implementation available	

140. Has your country adopted measures relating to the use of biological resources that avoid or minimize adverse impacts on biological diversity (10b)?
 გაატარა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ბიოლოგიური რესურსების გამოყენებასთან დაკავშირებული ისეთი ღონისძიებები, რომლებიც განაპირობებს ბიოლოგიურ მრავალფეროვნებაზე უარყოფითი გავლენების თავიდან აცილებას ან მინიმუმამდე შემცირებას (10ბ)?

a) no measures	
b) some measures in place	X

c) potential measures under review	
d) comprehensive measures in place	
<p>141. Has your country put in place measures that protect and encourage customary use of biological resources that is compatible with conservation or sustainable use requirements (10c)?</p> <p>თქვენს ქვეყანაში ხორციელდება ღონისძიებები, რომლებიც იცავენ და ახალისებენ ბიოლოგიური რესურსების ჩვეულ (ტრადიციულ) გამოყენებას, რომლებიც შეესაბამება კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების მოთხოვნებს?</p>	
a) no measures	
b) some measures in place	X
c) potential measures under review	
d) comprehensive measures in place	
<p>142. Has your country put in place measures that help local populations develop and implement remedial action in degraded areas where biological diversity has been reduced (10d)?</p> <p>გაატარა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ადგილობრივი მოსახლეობის დახმარების ღონისძიებები იმისათვის, რომ მათ შეიმუშაონ და დანერგონ ადგილობრივი ქმედებები დეგრადირებულ ადგილებში, სადაც ბიომრავალფეროვნება შემცირებულია?</p>	
a) no measures	X
b) some measures in place	
c) potential measures under review	
d) comprehensive measures in place	
<p>143. Does your country actively encourage cooperation between government authorities and the private sector in developing methods for sustainable use of biological diversity (10e)?</p> <p>აქტიურად უწყობს თუ არა ხელს თქვენი ქვეყანა სახელმწიფო ორგანოებსა და კერძო სექტორს შორის ბიოლოგიური მრავალფეროვნების მდგრადი გამოყენების მეთოდების შემუშავების მიზნით თანამშრომლობას (10ე)?</p>	
a) no	
b) early stages of development	X
c) advanced stages of development	
d) programme or policy in place	
e) review of implementation available	

Decisions IV/15. Relationship of the Convention with the Commission on Sustainable Development and biodiversity-related conventions

გადაწყვეტილება IV/15. კონვენციის ურთიერთობა მდგრადი განვითარების კომისიასა და ბიომრავალფეროვნებასთან დაკავშირებულ კონვენციებთან

<p>144. Has your country submitted to the Secretariat information on tourism and its impacts on biological diversity, and efforts to effectively plan and manage tourism?</p> <p>წარუდგინა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ სამდივნოს ინფორმაცია ტურიზმისა და ბიომრავალფეროვნებაზე მისი ზეგავლენის თაობაზე და ტურიზმის ეფექტური დაგეგმვისა და მართვის მცდელობების შესახებ?</p>	
a) no	X

b) yes - previous national report	
c) yes - case-studies	
d) yes - other means (please give details below)	
<p>145. Has your country submitted to the Secretariat information on biodiversity-related activities of the CSD (such as SIDS, oceans, seas and freshwater resources, consumption and production patterns)?</p> <p>წარუდგინა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ სამდივნოს ინფორმაცია მდგრადი განვითარების კომისიის (CSD) ბიომრავალფეროვნებასთან დაკავშირებული აქტივობების შესახებ (როგორცაა მცირე კუნძულოვანი განვითარებადი სახელმწიფოები, ოკეანეები, ზღვის და მტკნარი წყლების რესურსები, მოხმარებისა და წარმოების მოდელები)?</p>	
a) no	X
b) yes - previous national report	
c) yes - correspondence	
d) yes - other means (please give details below)	

Decision V/24. Sustainable use as a cross-cutting issue

გადაწყვეტილება V/24. მდგრადი გამოყენება, როგორც გადამკვეთი საკითხი

<p>146. Has your country identified indicators and incentive measures for sectors relevant to the conservation and sustainable use of biodiversity?</p> <p>თქვენს ქვეყანაში განსაზღვრულია ინდიკატორები და წამახალისებელი ღონისძიებები ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრად გამოყენებასთან დაკავშირებული სექტორებისთვის?</p>	
a) no	X
b) assessment of potential indicators underway	
c) indicators identified (if so, please describe below)	
<p>147. Has your country assisted other Parties to increase their capacity to implement sustainable-use practices, programmes and policies at regional, national and local levels, especially in pursuit of poverty alleviation?</p> <p>თქვენი ქვეყანა დაეხმარა თუ არ კონვენციის სხვა მხარებს მდგრადი გამოყენების მეთოდების, პროგრამებისა და სტრატეგიების რეგიონულ, ეროვნულ და ადგილობრივ დონეებზე დანერგვის შესაძლებლობათა გაძლიერებაში, განსაკუთრებით სიღარიბის აღმოფხვრის ღონისძიებებში?</p>	
a) no	
b) not relevant	X
c) to a limited extent	
d) to a significant extent (please provide details)	
<p>148. Has your country developed mechanisms to involve the private sector and indigenous and local communities in initiatives on sustainable use, and in mechanisms to ensure that indigenous and local communities benefit from such sustainable use?</p> <p>შეიმუშავა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ კერძო სექტორის და მკვიდრი და ადგილობრივი მოსახლეობის მდგრადი გამოყენების ინიციატივებში ჩართვის მექანიზმები და მექანიზმები, რომლებიც უზრუნველყოფენ, რომ მკვიდრმა და ადგილობრივმა მოსახლეობამ მიიღოს სარგებელი მდგრადი გამოყენებიდან?</p>	

a) no	X
b) mechanisms under development	
c) mechanisms in place (please describe)	
<p>149. Has your country identified areas for conservation that would benefit through the sustainable use of biological diversity and communicated this information to the Executive Secretary?</p> <p>დაადგინა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ კონსერვაციის ის სფეროები, რომლებისთვისაც სასარგებლო იქნებოდა ბიოლოგიური მრავალფეროვნების მდგრადი გამოყენება და მიაწოდა თუ არა ეს ინფორმაცია აღმასრულებელ სამდივნოს?</p>	
a) no	X
b) yes	

Decision V/25. Biological diversity and tourism

გადაწყვეტილება V/25. ბიომრავალფეროვნება და ტურიზმი

<p>150. Has your country based its policies, programmes and activities in the field of sustainable tourism on an assessment of the inter-linkages between tourism and biological diversity?</p> <p>თქვენი ქვეყანის მდგრადი ტურიზმის სფეროს პოლიტიკა, პროგრამები და ქმედებები ეფუძნება ტურიზმსა და ბიომრავალფეროვნებას შორის კავშირების შეფასებას?</p>	
a) no	X
b) to a limited extent	
c) to a significant extent	
<p>151. Has your country submitted case-studies on tourism as an example of the sustainable use of biological diversity to the Executive Secretary?</p> <p>წარადგინა თქვენმა ქვეყანამ აღმასრულებელ მდივანს კვლევები ტურიზმის, როგორც ბიომრავალფეროვნების მდგრადი გამოყენების მაგალითის შესახებ?</p>	
a) no	X
b) yes	
<p>152. Has your country undertaken activities relevant to biodiversity and tourism in support of the International Year of Ecotourism?</p> <p>თქვენს ქვეყანაში განხორციელდა თუ არა ბიომრავალფეროვნებასა და ტურიზმთან დაკავშირებული ქმედებები ეკოტურიზმის საერთაშორისო წლის მხარდასაჭერად?</p>	
a) no	X
b) yes	
<p>153. Has your country undertaken activities relevant to biodiversity and tourism in support of the International Year of Mountains?</p> <p>თქვენს ქვეყანაში განხორციელდა ბიომრავალფეროვნებასა და ტურიზმთან დაკავშირებული ქმედებები მთების საერთაშორისო წლის მხარდასაჭერად?</p>	
a) no	
b) yes	X
<p>154. Has your country undertaken activities relevant to biodiversity and tourism in support of the International Coral Reef Initiative?</p> <p>თქვენს ქვეყანაში განხორციელდა ბიომრავალფეროვნებასა და ტურიზმთან დაკავშირებული ქმედებები მარჯნის რიფების საერთაშორისო ინიციატივის მხარდასაჭერად?</p>	

a) no	X
b) yes	
155. Has your country established enabling policies and legal frameworks to complement voluntary efforts for the effective implementation of sustainable tourism? თქვენს ქვეყანაში შექმნილია ხელსაყრელი პოლიტიკა და სამართლებრივი ჩარჩოები მდგრადი ტურიზმის ეფექტური დანერგვისაკენ მიმართული ნებაყოფლობითი ქმედებებისათვის?	
a) no	
b) to a limited extent	X
c) to a significant extent (please describe)	

Further comments on implementation of this Article

139. გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში ბიოლოგიური რესურსების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების საკითხების გათვალისწინების ზოგადი პრინციპები განსაზღვრულია საქართველოს კანონით „გარემოს დაცვის შესახებ“ (1996), სპეციფიკური მოთხოვნები დადგენილია საქართველოს კანონებით „ცხოველთა სამყაროს შესახებ“ (1996), „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ (1996), „წყლის შესახებ“ (1997), „ნიადაგის დაცვის შესახებ“ (1994), ტყის კოდექსით (1999), „გარემოსდაცვითი ნებართვის შესახებ“ (1997), „ეკოლოგიური ექსპერტიზის შესახებ“ (1997).

„ცხოველთა სამყაროს შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად ცხოველთა დაცვის ღონისძიებები ინტეგრირებული უნდა იქნეს დაცული ტერიტორიებისა და სატყეო მეურნეობის ორგანიზაციისა და გაძღოლის მენეჯმენტის გეგმებში, ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული ერთეულების მიწათმოწყობის სქემებში, განსახლებისა და განვითარების გეგმებსა და პროექტებში, ინფრასტრუქტურულ პროექტებში, განაშენიანებისა და სექტორული განვითარების გეგმებში, საქართველოს ტერიტორიაზე არსებული წყლის, ტყის, მიწის, წიაღისა და სხვა ბუნებრივი რესურსების დაცვის, გამოყენებისა და სარგებლობის გეგმებში, პროექტებსა და პროგრამებში; კანონის თანახმად, გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს უფლება აქვს შეაჩეროს ყველა სახის საქმიანობა, რამაც შეიძლება გააღებინა მოახდინოს ცხოველთა სამყაროს ობიექტებზე და მათ საბინადრო გარემოზე. თუმცა შესაბამისი მექანიზმი კანონის ამ მოთხოვნების აღსრულებისთვის შემუშავებული არ არის.

„დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ კანონის თანახმად დაცული ტერიტორიების დაგეგმვა არის ქვეყნის განვითარების სტრატეგიის ნაწილი და ურთიერთკავშირში უნდა იყოს როგორც ტერიტორიულ, ისე დარგობრივ დაგეგმვასთან, ამასთან, გარემოზე მავნე ზემოქმედების შეფასების მიზნით უნდა კონტროლდებოდეს დაცული ტერიტორიების ბუნებრივ ზონასთან შეხებაში მყოფი განვითარების პროგრამები და მნიშვნელოვანი სამეურნეო და სამშენებლო პროექტები.

„გარემოსდაცვითი ნებართვის შესახებ“ კანონით განსაზღვრულია ის საკმინობები, რომელთა განხორციელებაზეც გადაწყვეტილების მისაღებად სავალდებულოა გარემოზე ზემოქმედების შეფასება, რაც, სხვა საკითხებთან ერთად ითვალისწინებს ბიომრავალფეროვნების მდგომარეობაზე ზეგავლენას, რისკების თავიდან აცილებისა და შერბილების ღონისძიებების განსაზღვრას. მაგრამ ქვეყანაში არ არსებობს სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების სისტემა, პრაქტიკა და გამოცდილება, რის გამოც მრავალ პოლიტიკურ დოკუმენტსა თუ პროგრამაში გარემოსდაცვითი კომპონენტი ან ძალიან სუსტად, ან სრულიად არ არის შეტანილი.

მიუხედავად საკანონმდებლო მოთხოვნებისა, გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში სუსტადაა ინტეგრირებული ბიოლოგიური რესურსების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების საკითხები, რისი ძირითადი მიზეზია ის გარემოება, რომ ქვეყანაში არსებული სტრუქტურული

და ეკონომიკური პრობლემების ფონზე, გარემოს დაცვა განიხილება, როგორც ნაკლებად მნიშვნელოვანი საკითხი. ამასთან ძალიან სუსტია თანამშრომლობა და კოორდინაცია, როგორც ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების სფეროზე პასუხისმგებელ უწყებებს შორის (პარლამენტის გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის კომიტეტი, გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო, დაცული ტერიტორიების, ნაკრძალებისა და სამონადირეო მეურნეობების დეპარტამენტი, სატყეო მეურნეობის დეპარტამენტი), ასევე ამ უწყებებსა და სხვა სექტორებს შორის.

140. ნადირობისა და თევზჭერის ლიცენზირება წარმოებს „ცხოველთა სამყაროს შესახებ“ საქართველოს კანონის მოთხოვნებიდან გამომდინარე, რისთვისაც გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროსთან შექმნილია ცხოველთა სამყაროს ობიექტებით სარგებლობის საუწყებოთაშორისო ექსპერტთა საბჭო. საბჭო აწევებს კვლევებს თითოეული სანადირო ობიექტის მოპოვებაზე. გადამფრენი ფრინველების გარდა, ნადირობა ნებადართულია მხოლოდ სამონადირეო მეურნეობებში, რომელთა შექმნისათვის გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო გასცემს გრძელვადიან ლიცენზიას კონკურსის ან აუქციონის წესით. გადამფრენი ფრინველებზე ნადირობისთვის საბჭოს მიერ განისაზღვრება დღიური ლიმიტები. გარდა ბიოლოგიური რესურსებით სარგებლობის ლიმიტირებისა, საქართველოში მიღებულია თევზჭერისა და ნადირობის წესები, რომლებიც განსაზღვრავენ სანადირო და თევზჭერისათვის დაშვებულ სახეობებს, ნადირობისა და თევზჭერის ვადებს, ადგილებს, მოპოვებისათვის დაშვებულ იარაღებსა და მოწყობილობებს. განსაზღვრულია შესაბამისი ადმინისტრაციული ღონისძიებები აღნიშნული წესების დარღვევისათვის. თუმცა კანონდარსებების სუსტი კონტროლის გამო ხშირია ბრაკონიერობა და უკანონო თევზჭერა, ხოლო მონიტორინგის სისტემის არარსებობა შეუძლებელს ხდის აღნიშნული ღონისძიებების ეფექტურობის შეფასებას.

2000 წელს მიღებული იქნა პრეზიდენტის ბრძანებულება საქართველოს ტყეებში მთავარი სარგებლობის ჭრის წესისა და ტყეების დაცვის, აღდგენა-განახლების მთელ რიგ ღონისძიებათა შესახებ, რომლის მიზანია ტყითსარგებლობასთან ერთად უზრუნველყოს ტყეების ნიადაგდაცვითი და წყალმარეგულირებელი ფუნქციების შენარჩუნება და ცხოველთა სამყაროს ობიექტების დაცვა (მაგალითად გამრავლების პერიოდის გათვალისწინება ჭრების დაგეგმვისას). აღნიშნული წესებით განსაზღვრულია ის ადგილები, სადაც არ ხორციელდება მთავარი სარგებლობის ჭრები (მაგ, ჭაღის ტყეები, სუბალპური ტყეების მიმდინარე ზოლი, ტყის უბნები რელიქტური და ენდემური სახეობების გაბატონებით, 35 გრადუსზე მეტი დაქანების ფერდობები, მდინარეების, წყალსაცავებისა და არხების გასწვრივ ნაპირდამცავი ტყის უბნები), აგრეთვე ის სახეობები, რომელთა ჭრაც ნებადართულია. სატყეო მეურნეობის დეპარტამენტის თავმჯდომარის ბრძანებით დამტკიცებულია მოვლითი ჭრის წესებიც. მიუხედავად აღნიშნულისა, უკანასკნელ წლებში ხე-ტყის უკანონო ჭრების დიდი მასშტაბების გამო მნიშვნელოვანი ზიანი მიადგა ტყის მასივებს. 10 წლის მოუწესრიგებელი ექსპლუატაციის შედეგად ტყეებში არსებული საერთო მდგომარეობის დადგენის მიზნით აუცილებელია ინვენტარიზაციის ჩატარება, რასაც ითვალისწინებს „საქართველოს სატყეო სექტორის განვითარების პროექტი“. აღსანიშნავია, აგრეთვე, რომ მოძველებულია ხე-ტყის დამზადების ტექნიკა და აღჭურვილობა, რაც თავის მხრივ, გარკვეულ ზიანს აყენებს ტყეებს.

141. დაცული ტერიტორიების დაგეგმარებისას ხდება ბუნებათსარგებლობის ტრადიციული მეთოდების შესწავლა და ასახვა სამენეჯმენტო გეგმებში, აგრეთვე, შესაბამისი პროგრამების შემუშავება ასეთი მეთოდების აღსადგენად.

143. ამ მიმართებით გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროსა და კერძო სექტორს შორის თანამშრომლობის მაგალითად შეიძლება დასახელდეს სამონადირეო მეურნეობების განვითარება, აგრეთვე, CITES-ის დანართებში შეტანილი თეთრყვავილასა და ყოჩივარდას გლეხთა ნაკვეთებზე მოშენების წახალისება (აღნიშნული სახეობების ბოლქვები ექსპორტირდება საქართველოდან კომერციული მიზნით).

144-145. საქართველოში ტურიზმის განვითარებისა და მოხმარების მოდელის საკითხები განხილულია იოჰანსბურგის მდგრადი განვითარების მსოფლიო სამიტისთვის მომზადებულ

ქვეყნის მდგომარეობის მიმოხილვაში (Georgia, Country Profile, Johannesburg 2002), (<http://www.un.org/esa/agenda21/natlinfo/countr/georgia/index.htm>).

146. იხ. პასუხი 160.

147. „ცხოველთა სამყაროს შესახებ“ კანონის თანახმად საქართველოს მოქალაქეებსა და მათ გაერთიანებებს, რომელთა ცხოვრების ტრადიციული წესი დაკავშირებულია ნადირობასთან, აქვთ ცხოველთა სამყაროს ობიექტებით უპირატესი სარგებლობის უფლება, კერძოდ, იმ ტერიტორიებზე, სადაც ისინი ტრადიციულად არიან დასახლებული და ეწევიან სამეურნეო საქმიანობას უპირატესად შექმნან სამონადირეო მეურნეობები, აგრეთვე აქვთ განსაკუთრებული უფლება ცხოველთა სამყაროს განსახლვრული ობიექტების და მათი ცხოველმოქმედების პროდუქტების მოპოვებაზე. თუმცა ჯერჯერობით აღნიშნული პრაქტიკულად არ განხორციელებულა.

150-155. 1997 წელს მიღებული იქნა კანონი „ტურიზმისა და კურორტების შესახებ“, რომლითაც ტურიზმი აღიარებული იქნა ეკონომიკის განვითარების ერთ-ერთ პრიორიტეტულად მიმართულებად. ამავე დროს დონორი ორგანიზაციების მხარდაჭერით დაიწყო მდგრადი ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობი პროექტების განხორციელება, მათ შორის TACIS-ის მხარდაჭერით 2000 წელს შემუშავდა დოკუმენტი „სტრატეგიული რჩევები საქართველოში ტურიზმის განვითარებისთვის“, ხოლო 2001 წელს მომზადდა „ტურიზმის განვითარების სტრატეგია“, რომლითაც განისაზღვრა სახელმწიფოს როლი ამ სექტორში და მისი პასუხისმგებლობები ტურიზმის განვითარებისთვის ხელსაყრელი საკანონმდებლო და მარეგულირებელი გარემოს შესაქმნელად. აღნიშნულ დოკუმენტში ძირითადი აქცენტი გაკეთდა უკვე ტურიზმის განვითარების ახალ მიმართულებებზე, კერძოდ ბუნებრივ და კულტურულ ტურიზმზე, განსხვავებით წინა წლებისაგან, როცა ყურადღება მახვილდებოდა მასობრივი დასვენების ტურიზმის აღდგენაზე, რაც იყო ტურიზმის ძირითადი სახე საბჭოთა პერიოდში. თუმცა ჯერ კიდევ არ არის ჩამოყალიბებული თანამშრომლობა ტურიზმსა და ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციაზე პასუხისმგებელ უწყებებს შორის. ფრაგმენტულია გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს მონაწილეობა ტურიზმის განვითარების დონისძიებებში.

საქართველოში ეროვნული პარკების დაარსების პარალელურად დაიწყო დაცულ ტერიტორიებში ტურიზმის განვითარების შესაძლებლობების შესწავლა. WWF-ისა და მდგრადი ტურიზმის ცენტრის თანამშრომლობით მომზადდა ეკოტურიზმის განვითარების სახელმძღვანელო ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკისათვის, რომელშიც შეჯერებულია პარკის კონსერვაციული მიზნები და ტურისტული შესაძლებლობები. WWF International-ისა და გერმანიის WWF-ის ფინანსური დახმარებით განხორციელდა პროექტი „ახალი ინიციატივები საქართველოსთვის“, რომელმაც ხელი შეუწყო საქართველოს სამ მალაქითიან რეგიონში ეკოლოგიური ტურიზმის განვითარებისთვის აუცილებელი ინფრასტრუქტურის შექმნას.

ეკოტურიზმის პოპულარიზებასა და განვითარებას გარკვეულწილად უწყობენ ხელს არასამთავრობო ორგანიზაციები და ტურ-ოპერატორები. არასამთავრობო ორგანიზაცია „მდგრადი ტურიზმის ცენტრი“ აქტიურადაა ჩართული როგორც მთის განვითარების, ისე მდგრადი ტურიზმის განვითარების ინიციატივებში. ცენტრი მონაწილეობას იღებს მთის საერთაშორისო წლისადმი მიძღვნილ დონისძიებებში. ამასთან დაკავშირებით მდგრადი ტურიზმის ცენტრის მიერ ორგანიზებული იქნა კავკასიის სამიტი (გუდაური, 2001), რომელშიც მონაწილეობა მიიღეს საქართველოს, აზერბაიჯანისა და სომხეთის სამთავრობო და არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლებმა, სამიტმა მნიშვნელოვნად შეუწყო ხელი კავკასიის მთიანეთის პრიორიტეტული თემების გაცნობიერებას. აგროტურიზმის ასოციაცია ტურიზმის დეპარტამენტის მხარდაჭერით აყალიბებს რეგიონულ ორგანიზაციებს, ეხმარება მათ საზღვარგარეთთან კავშირების დამყარებასა და ტურისტების მოზიდვაში. კავკასიის გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელის მიერ (CENN) ორგანიზებული იქნა სამუშაო შეხვედრა ეკოტურიზმის განვითარების საკითხებზე და ტურიზმისა და ბუნების კონსერვაციის საკითხებში გადაწყვეტილებების მიმღებ პირთა თანამშრომლობის

გადღიერებისთვის. საქართველოს ველური ბუნების დაცვის ცენტრმა (GCCW) დაიწყო ქმედებები ფრინველთა თვალთვალის პოპულარიზებისა და შესაბამისი ტურების მომზადებისათვის. შვეიცარიისა და გერმანიის ტურისტულ ორგანიზაციებთან თანამშრომლობით Cuna Georgica-მ შეისწავლა ეკო-ტურიზმის განვითარების შესაძლებლობები საქართველოს მაღალმთიან რეგიონებში, შეიმუშავა ტურები და შერჩეულ ადგილებში დაესმარა ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესებას. ადგილობრივ მოსახლეობასთან ერთად ჩატარა სამუშაო შეხვედრა სვანეთში ეკო-ტურიზმის განვითარების მიზნებსა და შესაძლებლობებზე.

Article 11 Incentive measures

მუხლი 11. წამახალისებელი ღონისძიებები

156. What is the relative priority afforded to implementation of this Article and the associated decisions by your country?

როგორია ამ მუხლისა და მისი თანამდევი გადაწყვეტილებების დანერგვის შედარებითი პრიორიტეტი თქვენს ქვეყანაში?

a) High		b) Medium		c) Low	X
---------	--	-----------	--	--------	---

157. To what extent are the resources available adequate for meeting the obligations and recommendations made?

რამდენად ადეკვატურია არსებული რესურსები ვალდებულებებისა და რეკომენდაციების განსახორციელებლად?

a) Good		b) Adequate		c) Limiting		d) Severely limiting	X
---------	--	-------------	--	-------------	--	----------------------	---

Further comments on relative priority and on availability of resources

კომენტარები შედარებით პრიორიტეტულობასა და რესურსების ხელმისაწვდომობაზე

156-157. „გარემოს დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონით (1996) განსაზღვრულია გარემოს დაცვის ეკონომიკური სტიმულირების ზოგადი პრინციპები, თუმცა სათანადო მექანიზმები მათი რეალური განხორციელებისათვის ჯერჯერობით არ არის შემუშავებული. სისტემა საჭიროებს შემდეგ განვითარებას და ასახავს იმ სექტორებში, რომლებიც ზეგავლენას ახდენენ ბიომრავალფეროვნებაზე, თუმცა ქვეყნის შესაძლებლობები ამ მიმართებით ძლიერ შეზღუდულია პოლიტიკური ნების ნაკლებობისა და ზოგადად ქვეყანაში არსებული მძიმე ეკონომიკური ფონის, აგრეთვე განსაკუთრებით ადამიანური რესურსების სიმცირის გამო. ქვეყანაში ფაქტიურად არ არიან სპეციალისტები, რომელთაც შეუძლიათ ბიომრავალფეროვნების დაცვისა და მდგრადი გამოყენების მიზნით ეფექტური ეკონომიკური ინსტრუმენტების შემუშავება.

158. Are programmes in place to identify and ensure the adoption of economically and socially sound measures that act as incentives for the conservation and sustainable use of components of biological diversity?

არსებობს თუ არა პროგრამები ეკონომიკური და სოციალური თვალსაზრისით მისაღები ღონისძიებების იდენტიფიცირებისა და გატარებისათვის, რომლებიც შეასრულებს წამახალისებელი ღონისძიებების ფუნქციას ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კომპონენტების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენებისათვის?

a) no	X
b) early stages of development	
c) advanced stages of development	
d) programmes in place	
e) review of implementation available	

159. Do these incentives, and the programmes to identify them and ensure their adoption, cover the full range of sectoral activities? ზემოაღნიშნული წამახალისებელი ღონისძიებები და მათი იდენტიფიცირებისა და განხორციელების პროგრამები მოიცავს თუ არა სექტორული აქტივობების სრულ სპექტრს?	
a) no	X
b) some sectors	
c) all major sectors	
d) all sectors	

Decision III/18. Incentive measures

გადაწყვეტილება III/18. წამახალისებელი ღონისძიებები

160. Has your country reviewed legislation and economic policies to identify and promote incentives for the conservation and sustainable use of components of biological diversity? განიხილა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ კანონმდებლობა და ეკონომიკური პოლიტიკა ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კომპონენტების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენებისათვის წამახალისებელი ღონისძიებების იდენტიფიცირებისა და განხორციელების მიზნით?	
a) no	
b) reviews in progress	
c) some reviews complete	
d) as far as practically possible	X
161. Has your country ensured the development of mechanisms or approaches to ensure adequate incorporation of both market and non-market values of biological diversity into plans, policies and programmes and other relevant areas, <i>inter alia</i> , national accounting systems and investment strategies? შეიმუშავა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ მექანიზმები და მიდგომები ბიოლოგიური მრავალფეროვნების როგორც საბაზრო, ასევე არასაბაზრო ღირებულებების გეგმებში, სტრატეგიებსა და პროგრამებში, მათ შორის აღრიცხვის ეროვნულ სისტემებში და ინვესტირების სტრატეგიებში ადეკვატური ჩართვისათვის?	
a) no	
b) early stages of identifying mechanisms	X
c) advanced stages of identifying mechanisms	
d) mechanisms in place	
e) review of impact of mechanisms available	
162. Has your country developed training and capacity building programmes to implement incentive measures and promote private-sector initiatives? შეიმუშავა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ სასწავლო და კვალიფიკაციის ამაღლების პროგრამები წამახალისებელი ღონისძიებების დანერგვისა და კერძო სექტორის ინიციატივების ხელშეწყობისათვის?	
a) no	X
b) planned	
c) some	
d) many	

<p>163. Has your country incorporated biological diversity considerations into impact assessments as a step in the design and implementation of incentive measures?</p> <p>ნართო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ბიოლოგიური მრავალფეროვნების ანალიზი გარემოზე ზემოქმედების შეფასებაში, როგორც ნაბიჯი წამახალისებელი ღონისძიებების დასახვისა და დანერგვისაკენ?</p>	
a) no	X
b) yes	
<p>164. Has your country shared experience on incentive measures with other Contracting Parties, including making relevant case-studies available to the Secretariat?</p> <p>გაუზიარა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ წამახალისებელი ღონისძიებების შესახებ გამოცდილება სხვა კონტრაქტორ მხარეებს, მათ შორის, წარუდგინა თუ არა სამდივნოს სათანადო კვლევები?</p>	
a) no	X
b) yes - previous national report	
c) yes - case-studies	
d) yes - other means (please give details below)	

Decision IV/10. Measures for implementing the Convention [part]

გადაწყვეტილება IV/10. ღონისძიებების კონვენციის დასანერგად (ნაწილი)

<p>165. Is your country actively designing and implementing incentive measures? თქვენი ქვეყანა აქტიურად გეგმავს და ნერგავს წამახალისებელ ღონისძიებებს?</p>	
a) no	
b) early stages of development	X
c) advanced stages of development	
d) measures in place	
e) review of implementation available	
<p>166. Has your country identified threats to biological diversity and underlying causes of biodiversity loss, including the relevant actors, as a stage in designing incentive measures?</p> <p>როგორც წამახალისებელი ღონისძიებების დაგეგმვის ერთი ეტაპი, დაადგინა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ბიოლოგიური მრავალფეროვნების საფრთხეები და ბიომრავალფეროვნების კარგვის ძირითადი მიზეზები, შესაბამისი მონაწილეების ჩათვლით?</p>	
a) no	
b) partially reviewed	X
c) thoroughly reviewed	
d) measures designed based on the reviews	
e) review of implementation available	
<p>167. Do the existing incentive measures take account of economic, social, cultural and ethical valuation of biological diversity?</p> <p>გათვალისწინებულია თუ არა ბიოლოგიური მრავალფეროვნების ეკონომიკური, სოციალური, კულტურული და ეთიკური შეფასება არსებულ წამახალისებელ ღონისძიებებში?</p>	
a) no	

b) yes - limited extent	X
c) yes - significant extent	
168. Has your country developed legal and policy frameworks for the design and implementation of incentive measures? შეიმუშავა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ იურიდიული და პოლიტიკური ჩარჩოები წამახალისებელი ღონისძიებების დასახვისა და განხორციელებისათვის?	
a) no	
b) early stages of development	
c) advanced stages of development	
d) frameworks in place	X
e) review of implementation available	
169. Does your country carry out consultative processes to define clear target-oriented incentive measures to address the underlying causes of biodiversity loss? ატარებს თუ არა თქვენი ქვეყანა კონსულტაციებს მიზანზე ორიენტირებული მკაფიო წამახალისებელი ღონისძიებების განსაზღვრისათვის, ბიომრავალფეროვნების კარგვის ძირითადი მიზეზების აღმოსაფხვრელად?	
a) no	X
b) processes being identified	
c) processes identified but not implemented	
d) processes in place	
170. Has your country identified and considered neutralizing perverse incentives? დაადგინა და განიხილა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ არასწორი წახალისებების გამანეიტრალებელი ღონისძიებები?	
a) no	X
b) identification programme under way	
c) identified but not all neutralized	
d) identified and neutralized	

Decision V/15. Incentive measures

გადაწყვეტილება V/15. წახალისების ღონისძიებანი

171. Has your country reviewed the incentive measures promoted through the Kyoto Protocol to the UN Framework Convention on Climate Change? განიხილა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო-კონვენციის კიოტოს პროტოკოლით შემოთავაზებული წამახალისებელი ღონისძიებები?	
a) no	
b) yes	X
172. Has your country explored possible ways and means by which these incentive measures can support the objectives of the Convention on Biological Diversity in your country? შეისწავლა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ შესაძლო გზები და საშუალებები, რომლითაც წამახალისებელმა ღონისძიებებმა შეიძლება ხელი შეუწყოს ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კონვენციის ამოცანების შესრულებას თქვენს ქვეყანაში?	

a) no	X
b) under consideration	
c) early stages of development	
d) advanced stages of development	
e) further information available	

Further comments on implementation of this Article

კომენტარები ამ მუხლის დანერგვის შესახებ

160-168. „გარემოს დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონით (1996) განსაზღვრულია ეკონომიკური მექანიზმები გარემოს დაცვის სფეროში, მათ შორის: გადასახადები, ეკოლოგიური დაზღვევა, ეკონომიკური სტიმულირება, ეკომარკირება, გარემოსდაცვითი აუდიტი. გარემოს დაცვის ეკონომიკური სტიმულირების მიზანია უნარჩუნო, გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით მისაღები, ეკოლოგიურად სუფთა, მცირეწარჩენიანი ტექნოლოგიისა და ტექნიკის დამუშავება და დანერგვა, მეორადი ნედლეულის გამოყენების, ეფექტური გარემოსდაცვითი პროექტების განხორციელების ხელშეწყობა, რაც შეიძლება განხორციელდეს რეკლამით გარემოს დაცვის საკითხებზე, საგადასახადო შეღავათით, შეღავათიანი სახელმწიფო კრედიტით.

საგადასახადო შეღავათები გათვალისწინებულია სამონადირეო მეურნეობების ჩამოყალიბებისათვის, კერძოდ საქართველოს საგადასახადო კოდექსის თანახმად სამონადირეო მეურნეობების მიერ დაკავებული მიწები გათავისუფლებულია ქონების გადასახადისაგან. აღნიშნული შეღავათი შემოღებული იქნა სამონადირეო მეურნეობების შექმნის ხელშეწყობისათვის, ვინაიდან 1996 წლის შემდგომ საქართველოში ნადირობა დაიშვა მხოლოდ აღნიშნულ ტერიტორიებზე (გარდა გადამფრენ ფრინველებზე ნადირობისა).

ამავე კანონისა და საგადასახადო კოდექსის შესაბამისად 1997 წლიდან საქართველოში შემოღებული იქნა გადასახადები ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობისათვის, მათ შორის ტყისსარგებლობისთვის, ნადირობისა და თევზჭერისათვის, ზოგიერთი არამერქნული რესურსის მოპოვებისათვის და დადგენილია სარგებლობის ფასები მცენარეთა და ცხოველთა სახეობების მიხედვით. მიუხედავად იმისა, რომ თავდაპირველად გადასახადების შემოღების ერთ-ერთ მთავარ მიზანს წარმოადგენდა მიღებული შემოსავლების ხარჯზე სახელმწიფოს მიერ გარემოსდაცვითი ღონისძიებების დაფინანსების ზრდა (საქართველოს მთავრობის №1010-1992წ. დადგენილება), დღემდე არ მოხერხდა ამ შემოსავლების მიზნობრივი ხარჯვის უზრუნველყოფა. შემოსავლები აკუმულირდება რეგიონალურ ბიუჯეტში და უმთავრესად სოციალური და სხვა ეკონომიკური მიზნებისათვის იხარჯება.

საგადასახადო კოდექსის თანახმად მოსაკრებელი 70%-ით უმცირდებათ იმ ბუნებათმოსარგებლებს, რომლებიც ეწევიან ბუნებრივი რესურსების მოპოვებასთან დაკავშირებულ სამეცნიერო და კულტურულ-საგანმანათლებლო საქმიანობას, აგრეთვე იმ ბუნებათმოსარგებლებს, რომლებიც საკუთარი სახსრებით ახორციელებენ ბუნებრივი რესურსების აღდგენა-კვლავწარმოებას (აღდგენილი რესურსის მოცულობის ფარგლებში).

„რეკლამის შესახებ“ (1998) საქართველოს კანონის თანახმად სოციალური რეკლამის (რომელსაც მიეკუთვნება ზოგიერთი სახის რეკლამაც გარემოს დაცვის სფეროში) განთავსება ეთერში უფასოა, თუმცა კანონით დადგენილი ხანგრძლივობა (სარეკლამო დროის არანაკლებ 5 %) ძალიან შეზღუდულია. ამასთან კანონის ეს მოთხოვნა ვრცელდება, მხოლოდ იმ ორგანიზაციებზე, რომელთა საქმიანობაც მთლიანად ან ნაწილობრივ ფინანსდება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

არ არის შემუშავებული მექანიზმი შეღავათიანი სახელმწიფო კრედიტების გასაცემად ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის/მდგრადი გამოყენების წახალისების მიზნით.

„გარემოს დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული ერთ-ერთი ეკონომიკური მექანიზმია ეკომარკირება, რომელიც მიენიჭება საქართველოში წარმოებულ ეკოლოგიურად სუფთა პროდუქციას მომხმარებელთა უკეთ ორიენტირებისა და აღნიშნული პროდუქციის წარმოების სტიმულირების მიზნით. ეკომარკის მინიჭების წესი განსაზღვრულია გარემოს

დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრის ბრძანებით (1999). თუმცა ეკომარკირებასთან დაკავშირებული მოთხოვნები რეალურად არ სრულდება.

„მაღალმთიანი რეგიონების სოციალურ-ეკონომიკური და კულტურული განვითარების შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად საქართველოს ხელისუფლება შემუშავებს შეღავათიან საკრედიტო-საინვესტიციო ღონისძიებების სახელმწიფო პროგრამას, რომელმაც ხელი უნდა შეუწეოს მაღალმთიანი რეგიონებში დაცული ტერიტორიების განვითარებას, მაღალმთიანი რეგიონებისთვის დამახასიათებელი ტრადიციული შინარეწვის სხვადასხვა დარგების განვითარებას, ტურიზმის, საკურორტო და რეკრეაციული მეურნეობის განვითარებას. თუმცა იმის გამო, რომ აღნიშნული კანონი არ არის თავსებადი საგადასახადო სისტემასთან, გაძნელებულია მისი მოთხოვნების რეალურად განხორციელება. თავის მხრივ საგადასახადო კოდექსიც ითვალისწინებს გარკვეულ შეღავათებს მაღალმთიანი რეგიონებში დასაქმების ხელშეწყობისათვის, მაგრამ არ ანიჭებს რაიმე უპირატესობას გარემოსდამზოგ და ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნებასთან დაკავშირებულ საქმიანობებს. აღსანიშნავია, რომ 2001 წელს საქართველოს მთავრობამ მიიღო სესხი სოფლის მეურნეობის განვითარების საერთაშორისო ფონდიდან (IFAD) საქართველოს მთიანი და მაღალმთიანი რეგიონების სოფლის მეურნეობის განვითარების პროგრამის განსახორციელებლად, რომლის მიზანია მცირე ფერმერული მეურნეობებისთვის სასოფლო-სამეურნეო წარმოებების საშუალებებისა და ტექნოლოგიების, ფინანსური რესურსების, სოციალური მომსახურების, უნარ-ჩვევების, გადამამუშავებელი სახეობის და ბაზრის ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესება, იმის გათვალისწინებით, რომ ყველა დაგეგმილმა საქმიანობამ ხელი შეუწეოს სოფლის ბუნებრივი რესურსების დაცვასა და აღდგენას.

161. საქართველოში არ არსებობს პრაქტიკა გადაწყვეტილებების მიღებისას ბიომრავალფეროვნების ეკონომიკური შეფასებებისა და მისი ღირებულებების გათვალისწინებისათვის. საქართველოს სატყეო სექტორის განვითარების პროექტის ფარგლებში ჩატარდა საქართველოს ტყეების სრული ეკონომიკური შეფასება (Total Economic Valuation of Georgian forest, Tijen Arin, Jacek Siry, August, 2000), რომელიც მოიცავს ტყეების როგორც ეკონომიკური, ასევე არაეკონომიკური ღირებულებების შეფასებას. ამავე პროექტის ფარგლებში მიმდინარეობს მეთოდოლოგიის შემუშავება საქართველოს ტყეების სრული ეკონომიკური შეფასებისთვის და ტყის რესურსებზე ფასების დადგენის ახალი მექანიზმის განსაზღვრისათვის.

162. ეფექტური ეკონომიკური ინსტრუმენტების შემუშავების და ბიომრავალფეროვნების ეკონომიკური ღირებულების შეფასებაში არსებული პრობლემები ნაწილობრივ განპირობებულია იმით, რომ ამ მიმართებით ქვეყანაში არ არიან კვალიფიციური სპეციალისტები. გარემოს დაცვის ეკონომიკის თეორიები უმაღლეს სასწავლებლებში არ ან სუსტად ისწავლება.

171. კლიმატის ცვლილების ჩარჩო კონვენციისადმი წარდგენილ პირველ ეროვნულ შეტყობინებაში ძირითადი ყურადღება დაეთმო სათბური გაზების ემისიის შესამცირებლად მიმართულ ღონისძიებათა ანალიზს. შემუშავებული წინადადებები მოიცავს ენერგეტიკისა და მრეწველობის სექტორებს. აგრეთვე შეფასდა ბუნებრივი ეკოსისტემების მოწყვლადობა კლიმატის ცვლილებასთან დაკავშირებით და განისაზღვრა ადერაპტაციის ღონისძიებების შემუშავების სტრატეგია. ანგარიშში არ არის განხილული წახადისების ღონისძიებები. 2001 წელს საქართველოში შეიქმნა ეროვნული უფლებამოსილი ორგანო, რომელიც განიხილავს კიოტოს ოქმის სუფთა განვითარების მექანიზმში საქართველოს ჩართვის შესაძლებლობებს, მათ შორის სატყეო მეურნეობის კუთხით.

Article 12 Research and training

მუხლი 12. კვლევა და კადრების მომზადება

173. What is the relative priority afforded to implementation of this Article and the associated decisions by your country?
 როგორია ამ მუხლისა და მისი თანამდევი გადაწყვეტილებების დანერგვის შედარებითი პრიორიტეტი თქვენს ქვეყანაში?

a) High		b) Medium		c) Low	X
---------	--	-----------	--	--------	---

174. To what extent are the resources available adequate for meeting the obligations and recommendations made?
 რამდენად ადეკვატურია არსებული რესურსები ვალდებულებებისა და რეკომენდაციების განსახორციელებლად?

a) Good		b) Adequate		c) Limiting		d) Severely limiting	X
---------	--	-------------	--	-------------	--	----------------------	---

Further comments on relative priority and on availability of resources
 კომენტარები შედარებით პრიორიტეტულობასა და რესურსების ხელმისაწვდომობაზე

173-174. საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ინსტიტუტები უკვე რამდენიმე ათეული წლის განმავლობაში აწარმოებენ სამეცნიერო და კვლევით საქმიანობას ბიომრავალფეროვნების სფეროში. სასწავლო პროგრამები შექმნილია რამდენიმე უმაღლეს სასწავლებელში, თუმცა სწავლების მდგომარეობა ჩამორჩება ბიოლოგიურ მეცნიერებათა განვითარების თანამედროვე დონეს. მწირია უმაღლესი სასწავლებლების შესაბამისი ფაკულტეტების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა. ამ სპეციალობებით მცირეა სტუდენტთა დაინტერესება. ბოლო ათწლეულის განმავლობაში სახელმწიფო ბიუჯეტიდან სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტების დაფინანსება, რაზეც ეს ინსტიტუტები იყვნენ სრულიად დამოკიდებული, მინიმუმადე დავიდა. შედეგად მნიშვნელოვნად შემცირდა სახელმწიფო აკადემიური ინსტიტუტების საქმიანობა და შესუსტდა მათი შესაძლებლობებიც. აგრეთვე, აღინიშნება სამეცნიერო კადრების გადინება დასაქმების სხვა სფეროებში. აღნიშნული პრობლემის მიუხედავად, არსებული სამეცნიერო პოტენციალი საკმაოდ მაღალია, რაც იმის საფუძველია, რომ კარგი მენეჯმენტის პირობებში შესაძლებელი იქნება სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობის მნიშვნელოვანი გააქტიურება და კადრების მომზადების დონის ამაღლება.

175. Has your country established programmes for scientific and technical education and training in measures for the identification, conservation and sustainable use of biological diversity and its components (12a)?
 შექმნა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ სამეცნიერო და ტექნიკური განათლებისა და ტრენინგის პროგრამები ბიოლოგიური მრავალფეროვნებისა და მისი კომპონენტების იდენტიფიკაციის, კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების მიზნებით (12ა)?

a) no	
b) early stages of development	X
c) advanced stages of development	
d) programmes in place	

176. Has your country provided support to other Parties for education and training in measures for the identification, conservation and sustainable use of biological diversity and its components (12a)?
 გაუწია თუ არა თქვენმა ქვეყანამ სხვა მხარეებს დახმარება განათლებისა და ტრენინგების პროგრამებით მრავალფეროვნებისა და მისი კომპონენტების იდენტიფიკაციის, კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების მიზნებიდან გამომდინარე (12ა)?

a) no	X
b) yes	

177. Does your country promote and encourage research which contributes to the conservation and sustainable use of biological diversity (12b)?

ხელს უწყობს თუ არა თქვენი ქვეყანა იმ კვლევების განხორციელებას, რომლებსაც წვლილი შეაქვთ ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კონსერვაციასა და მდგრად გამოყენებაში (12b)?	
a) no	
b) yes - limited extent	X
c) yes - significant extent	
178. Does your country promote and cooperate in the use of scientific advances in biological diversity research in developing methods for conservation and sustainable use of biological resources (12c)? ხელს უწყობს თუ არა თქვენი ქვეყანა ბიომრავალფეროვნების კვლევაში სამეცნიერო მიღწევების გამოყენებას ბიოლოგიური რესურსების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენებისთვის მეთოდების შემუშავებისთვის და თანამშრომლობს თუ არა ასეთი მიღწევების გამოყენებაში 12(გ)?	
a) no	X
b) yes - limited extent	
c) yes - significant extent	
If a developed country Party -	
179. Does your country's implementation of the above activities take into account the special needs of developing countries?	
a) no	
b) yes, where relevant	

Further comments on implementation of this Article

კომენტარები ამ მუხლის დანერგვის შესახებ

175. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტისა და საქართველოს რეგიონებში განთავსებულ მისი 8 ფილიალის ბიოლოგიისა და გეოგრაფიის ფაკულტეტებზე სტუდენტები ეუფლებიან საბაზო თეორიულ და პრაქტიკულ ცოდნას შემდეგ ძირითად საგნებში: ბოტანიკა, ზოოლოგია-ბიოგეოგრაფია, ეკოლოგია-ჰიდრობიოლოგია, კარტოგრაფიული წარმოების მენეჯმენტი, გეოინფორმაციული კომპიუტერული პროგრამები და ტექნოლოგიები და მზადდებიან საქმიანობისთვის შემდეგ სფეროებში: სამეცნიერო გამოკვლევები ბოტანიკურ და ზოოლოგიურ დისციპლინებში, გარემოს მონიტორინგი და კონტროლი, გარემოზე ანთროპოგენული ზემოქმედების შეფასება, ბიოტექნოლოგიური მეთოდების გამოყენება.

მიმდინარეობს ასპირანტებისა და სამეცნიერო ხარისხის მაძიებელთა მომზადება. უნივერსიტეტში ფუნქციონირებს სამეცნიერო ხარისხის მიმნიჭებელი საკვალიფიკაციო საბჭო, როგორც ბიოლოგიურ, ისე გეოგრაფიულ მეცნიერებებში.

საბაკალავრო და სამაგისტრო პროგრამები ბიოლოგიასა და გეოგრაფიაში შექმნილია ქუთაისის, ბათუმისა და თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტებშიც. ამავე უნივერსიტეტებში მუშავდება საკვალიფიკაციო თემები ეკოლოგიასა და ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციაში.

უმაღლესი სატყეო განათლების სპეციალისტები მზადდება **თბილისის აგრარული უნივერსიტეტის** სატყეო-სამეურნეო ფაკულტეტის მიერ. ტრადიციულად ფაკულტეტზე ისწავლება შემდეგი დისციპლინები: ტყის ტაქსაცია, ტყეთმოსწობა, ტყის მეურნეობის წარმოება და დაგეგმვა, ტყის ექსლოატაცია (ხე-ტყის დამზადება).

იქტიოლოგიისა და თევზის რესურსების აღწარმოების სფეროში სპეციალური უმაღლესი განათლების მიღება ხდება **ზოოტექნიკურ-სავეტერინარო აკადემიაში**.

საქართველოში სულ რამდენიმე უმაღლეს სასწავლებელში ისწავლება გარემოსდაცვითი მენეჯმენტის კურსები. ამასთან ამ კურსებზე სწავლების ხარისხი ჯერ კიდევ დაბალია საერთაშორისო სტანდარტებთან შედარებით. განსაკუთრებით პრობლემებია ისეთი საგნების სწავლებასთან დაკავშირებით, როგორცაა თანამედროვე გარემოსდაცვითი პოლიტიკა, ეკონომიკა, კანონმდებლობა, გარემოსდაცვითი ჟურნალისტიკა. მსგავსი სიტუაციაა შექმნილი გარემოსდაცვითი სამართლის სფეროში. არც ერთ სახელმწიფო და კერძო უმაღლესი სასწავლებლების იურიდიულ ფაკულტეტებს არ გააჩნიათ გარემოს დაცვის (ეკოლოგიური) სამართლის სახელმწიფო პროგრამა და არ არსებობს სახელმძღვანელო (ბიბლიოგრაფიული) ბაზა.

177. უადრესად მცირე სახელმწიფო ბიუჯეტიდან ბიომრავალფეროვნების სფეროში სამეცნიერო კვლევებისთვის გამოყოფილი დაფინანსება. იშვიათი გამოჩანისის გარდა, ყველა სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტი აწყდება შემდეგ პრობლემებს: მეცნიერთანამშრომელთა ხელფასები უკიდურესად დაბალია, ხდება კადრების გადინება, გართულებულია ახალგაზრდა მაღალკვალიფიციური კადრებით შევსება, რის შედეგადაც მიმდინარეობს სამეცნიერო დაწესებულებების ე.წ. „დაბერების პროცესი“. არასათანადო ტექნიკური ბაზის გამო ინტერნეტით სარგებლობის შესაძლებლობა ძლიერ შეზღუდულია, რის გამოც მეცნიერები მოკლებულნი არიან თავიანთ სფეროში უახლესი ინფორმაციების მიღების და გაცნობის შესაძლებლობას; მინიმუმამდეა დაყვანილი საველე სამუშაოების და კვლევითი პროექტების განხორციელების შესაძლებლობა (სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტებში ამჟამად მიმდინარე ცალკეული კვლევითი სამუშაოები ძირითადად საერთაშორისო დონორი ორგანიზაციების მიერ ფინანსდება და ეს დაფინანსებაც ძლიერ შეზღუდულია). შედეგად, არ ხდება ბიომრავალფეროვნების შესახებ ინფორმაციის რეგულარული განახლება. ძირითადად, ინსტიტუტებში არსებული მონაცემები მოძველებულია და ვერ ასახავენ ბიომრავალფეროვნების მხრივ ქვეყანაში დღეს არსებულ რეალურ მდგომარეობას. აკადემიურ ინსტიტუტებში დაბალია ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის თანამედროვე მიდგომების ცოდნა.

ქვემოთ მითითებულია ბიომრავალფეროვნების სფეროში მომუშავე სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტები და მათი კვლევების ძირითადი მიმართულებები.

საქართველოს მცენარეული მრავალფეროვნების, მაღალი მთის ეკოლოგიის პრობლემების შესწავლა, საქართველოს ბუნებრივი მცენარეული რესურსებისა დაცვისა და გამოყენების მეცნიერული საფუძვლებისა და პრაქტიკული რეკომენდაციების დამუშავება არის **კაცხოველის სახელობის ბოტანიკის ინსტიტუტის** ძირითადი სამეცნიერო მიმართულება. უკანასკნელ წლებში ბოტანიკის ინსტიტუტის მიერ ამ მიმართულებით გაწეული სამუშაოებიდან აღსანიშნავია: „საქართველოს ფლორის,“ გამოცემა, საქართველოს ჭურჭლოვან მცენარეთა ანოტირებული სიის მომზადება, საქართველოს ფლორის ენდემიზმის ანალიზი, საქართველოს გეობოტანიკური დახასიათების სქემის შედგენა. აღსანიშნავია, რომ ინსტიტუტის თანამშრომლები მონაწილეობას იღებენ ევროპის მცენარეულობის რუკების შედგენაში, რომელიც მიმდინარეობს გერმანიის ბუნების კონსერვაციის ფედერალური სააგენტოს კოორდინირებით. ამჟამად ინსტიტუტი უცხოეთის გრატების დაფინანსებით ასრულებს ფუნდამენტალურ გამოკვლევებს: კლიმატის ცვლილების გლობალურ ფონზე საქართველოს მაღალმთის ბიომრავალფეროვნების გრძელვადიანი მონიტორინგის შექმნა და გადაშენების პირას მისული მცენარეების *ex situ* კონსერვაცია.

ზოოლოგიის ინსტიტუტის სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობის ძირითადი მიმართულებებია საქართველოს ცხოველთა სამყაროს შესწავლა სისტემატიკის, ეკოლოგიის, ბიოლოგიის, ეთოლოგიისა და ზოოგეოგრაფიის თვალსაზრისით, არსებული რესურსების რაციონალური გამოყენებისა და მავნე სახეობების წინააღმდეგ ბრძოლის ინტეგრირებული ღონისძიებების შემუშავება, ანთროპოგენული ზემოქმედების შედეგების პროგნოზირება და ეკოლოგიური მონიტორინგის საფუძვლების დამუშავება. აღსანიშნავია, რომ 2000 წლიდან განახლდა ზოოლოგიის ინსტიტუტის შრომების გამოცემა. უკანასკნელი წლების განმავლობაში ჩატარებული კვლევებიდან აღსანიშნავია: საქართველოს სხვადასხვა

რაიონებსა და დაცულ ტერიტორიებში უხერხემლოთა ფაუნისა და ეკოლოგიის შესწავლა, მავნე მწერების წინააღმდეგ ბრძოლის ბიოლოგიური მეთოდების დამუშავება, საქართველოს შიდა წყალსატევების (კარწახის, ჯანდარის, სადამოს, ღისის ტბები) ბიოპროდუქტიულობის კვლევები, ძუძუმწოვართა და ქვეწარმავალთა ზოგიერთი სახეობის თანამედროვე მდგომარეობა და აღწარმოების პრობლემები.

მიუხედავად ჩატარებული კვლევებისა, დღემდე საკმაოდ მწირია ინფორმაცია ცალკეულ სახეობათა არელების, პოპულაციების მდგომარეობისა და ტენდენციების შესახებ. აგრეთვე, ძალიან მწირია ეკოსისტემურ მდგომარეულ დაფუძნებული კომპლექსური კვლევები, რაც კონვენციის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი მოთხოვნაა. მცირეა ისეთი კვლევებიც, რომელთა შედეგები შეიძლება გამოყენებული იქნეს ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების დაგეგმვაში და მართვაში.

ტყეთსარგებლობისა და ტყის აღდგენის მეცნიერული საფუძვლების დამუშავება, ტყეების სოციალურ-ეკოლოგიური ფუნქციების შესწავლა და ტყეების დაცვა დაავადებებისა და მავნე ორგანიზმებისაგან არის **გულისაშვილის სახელობის სამთო მეტყვეობის ინსტიტუტის** ძირითადი მიმართულება. ინსტიტუტის სწავლობს მთის ტყეების შემქნელი მერქნიან, რელიქტურ და ენდემურ მცენარეთა გენეზისი, ბიოეკოლოგია, გეოგრაფია, გამოვლენილია სხვადასხვა ფორმაციის მთის ტყეების ჰიდროლოგიური და ეროზიისა და ზვავსაწინააღმდეგო როლი, შემუშავებულია მათი დაცვა-აღდგენის ღონისძიებები.

აგრობიომრავალფეროვნების კვლევისა და კონსერვაციის მიმართულებით კვლევებს ასორციელებენ საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიაში შემავალი ინსტიტუტები (**ღომოურის სახელობის მიწათმოქმედების ინსტიტუტი, მებაღეობის, მევენახეობისა და მეღვინეობის ინსტიტუტი, მეფუტკრეობისა და მებაბრეშუმეობის ინსტიტუტები**,).

გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს **შავი ზღვის ეკოლოგიისა და თევზის მეურნეობის ინსტიტუტი** აწარმოებს კვლევებს ზღვის ბიომრავალფეროვნების შესწავლის თევზის რესურსების მარაგების შეფასების, შავი ზღვისა და შიდა წლების ბიოლოგიური და ქიმიური მახასიათებლების შესწავლის მიზნით. ინსტიტუტი შავი ზღვის დაბინძურებისაგან დაცვის ბუქარესტის კონვენციის ფარგლებში ასრულებს შავი ზღვის ბიომრავალფეროვნების რეგიონული ცენტრის ფუნქციებს. ინსტიტუტის მონაწილეობით მომზადდა შავი ზღვის წითელი წიგნი.

ინსტიტუტი, როგორც შავი ზღვის ბიომრავალფეროვნების რეგიონული ცენტრი, დებულობს მნიშვნელოვან ფინანსურ მხარდაჭერას TACIS-ის რეგიონული გარემოსდაცვითი პროგრამიდან. პროექტის ფარგლებში ინსტიტუტში ჩამოყალიბდა საზღვაო ბიომრავალფეროვნების, ჭარბტენიანი ტერიტორიების ბიომრავალფეროვნების, გეო-საინფორმაციო სისტემების და ეკო-განათლების ჯგუფები. სწავლება მოიცავდა როგორც თეორიულ ასევე პრაქტიკულ (საველე) სამუშაოებსაც. მნიშვნელოვანი სამუშაო ჩატარდა ეკო-საგანმანათლებლო ცენტრის ჩამოყალიბების, ადჭურვისა და შესაძლებლობების ზრდის თვალსაზრისით. პროექტის ფარგლებში შემუშავდა შავი ზღვის ბიომრავალფეროვნების და ლანდშაფტის დაცვის ოქმის სამუშაო ვარიანტი.

აღსანიშნავია, რომ არასამთავრობო ორგანიზაციები (WWF-ის კავკასიის წარმომადგენლობა, NACRES, GCCW, ველზე მომუშავე მკვლევართა ასოციაცია CAMPESTER) ასორციელებენ მნიშვნელოვან პროექტებს ბიომრავალფეროვნების კვლევის, მონიტორინგის, გადაშენების პირას მყოფი სახეობების დაცვის მიმართულებით. აღნიშნულმა არასამთავრობო ორგანიზაციებმა შეძლეს ასეთი კვლევებისათვის საჭირო ფინანსური რესურსების მოზიდვა საერთაშორისო და უცხოური კერძო ორგანიზაციებიდან, რაც განპირობებულია ამ ორგანიზაციებში გაერთიანებული სპეციალისტების მაღალკვალიფიციურობით, აგრეთვე, დონორი ორგანიზაციების დაინტერესებით საქართველოში არასამთავრობოს სექტორის

განვითარებაში, აგრეთვე, სახელმწიფო კვლევითი ინსტიტუტების სუსტი კავშირებით საზღვარგარეთის აკადემიურ და სამეცნიერო წრეებთან, ფინანსების ადმინისტრირების მოუქნელი სისტემით და დონორი ორგანიზაციების ნაკლები ნდობით სახელმწიფო ინსტიტუტების მიმართ.

Article 13 Public education and awareness

მუხლი 13 საზოგადოების განათლება და ცნობიერების ამაღლება

180. What is the relative priority afforded to implementation of this Article and the associated decisions by your country?
როგორია ამ მუხლისა და მისი თანამდევი გადაწყვეტილებების დანერგვის შედარებითი პრიორიტეტი თქვენს ქვეყანაში?

a) High		b) Medium	X	c) Low	
---------	--	-----------	---	--------	--

181. To what extent are the resources available adequate for meeting the obligations and recommendations made?
რამდენად ადეკვატურია არსებული რესურსები ვალდებულებებისა და რეკომენდაციების განსახორციელებლად?

a) Good		b) Adequate		c) Limiting	X	d) Severely limiting	
---------	--	-------------	--	-------------	---	----------------------	--

Further comments on relative priority and on availability of resources
კომენტარები შედარებით პრიორიტეტულობასა და რესურსების ხელმისაწვდომობაზე

180-181. საქართველოში გარკვეული ყურადღება ეთმობა ზოგადსაგანმანათლებლო და უმაღლესი განათლების სისტემაში გარემოსდაცვითი, მათ შორის ბიომრავალფეროვნებისა და მისი კონსერვაციის საკითხების ინტეგრირებას. შეიქმნა რამდენიმე საავტორო სკოლა გარემოსდაცვითი მიმართულებით. მიმდინარეობს გარემოსდაცვითი განათლების სახელმწიფო პროგრამის შემუშავება.

ქვეყნის შიდა რესურსები განათლებაზე და ცნობიერების ამაღლებაზე ძალიან მწირია. აქტივობათა უმეტესობა ამ მიმართულებით გარედან შემოსული დაფინანსების ხარჯზე მოდის. საერთაშორისო ორგანიზაციების მხარდაჭერით საქართველოს არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ განხორციელდა და მიმდინარეობს მნიშვნელოვანი პროექტები საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების მიმართულებით, რომელიც ფოკუსირებულია სხვადასხვა სამიზნე ჯგუფებზე.

საზოგადოების ცნობიერების ამაღლებისათვის აქტივობების გაძლიერებას ხელი შეუწყო „გარემოსდაცვით საკითხებთან დაკავშირებული ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის, გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობისა და ამ სფეროში მართლმსაჯულების საკითხებზე ხელმისაწვდომობის შესახებ“ კონვენციის რატიფიცირების (2001 წელი) წინა მოსამზადებელმა ეტაპმა, რომლის განმავლობაშიც კავკასიის რეგიონული გარემოსდაცვითი ცენტრისა და არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ დონორი ორგანიზაციების ფინანსური მხარდაჭერით განხორციელდა პროექტები საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების მიზნით.

საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება წარმოადგენს საქართველოს მიერ უკანასკნელ პერიოდში გარემოს დაცვის სფეროში რატიფიცირებული სხვა კონვენციების ერთ-ერთ ძირითად მოთხოვნასაც. შესაბამისად, ქვეყანაში არასამთავრობო სექტორის მიერ მოზიდული იქნა მნიშვნელოვანი მოცულობით გრანტები საზოგადოების განათლებისა და ცნობიერების ამაღლების პროექტებისთვის. მიუხედავად იმისა, რომ იყო მცდელობა სახელმწიფო ბიუჯეტიდან მსგავსი პროექტების დაფინანსებისა, ქვეყანაში არსებული ეკონომიკური მდგომარეობის გამო, აღნიშნული ვერ განხორციელდა.

<p>182. Does your country promote and encourage understanding of the importance of, and the measures required for, the conservation of biodiversity (13a) through media?</p> <p>თქვენი ქვეყანა ხელს უწყობს და ახალისებს თუ არა ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის მნიშვნელობისა და ამისათვის საჭირო ღონისძიებების გაცნობიერებას 13(ა) მედიის საშუალებით?</p>	
a) no	
b) yes - limited extent	X
c) yes - significant extent	
<p>183. Does your country promote and encourage understanding of the importance of, and the measures required for, the conservation of biodiversity (13a) through the inclusion of this topic in education programmes?</p> <p>თქვენი ქვეყანა ხელს უწყობს და ახალისებს თუ არა ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის მნიშვნელობისა და ამისათვის საჭირო ღონისძიებების გაცნობიერებას 13(ა) ამ საკითხის საგანმანათლებლო პროგრამებში ჩართვით?</p>	
a) no	
b) yes - limited extent	X
c) yes - significant extent	
<p>184. Does your country cooperate with other States and international organizations in developing relevant educational and public awareness programmes (13b)?</p> <p>თანამშრომლობს თუ არა თქვენი ქვეყანა სხვა სახელმწიფოებთან და საერთაშორისო ორგანიზაციებთან სათანადო საგანმანათლებლო და საზოგადოებრივი ცნობიერების ამაღლების პროგრამების შემუშავებისათვის (13ბ)?</p>	
a) no	
b) yes - limited extent	x
c) yes - significant extent	

Decision IV/10. Measures for implementing the Convention [part]

<p>185. Are public education and awareness needs covered in the national strategy and action plan?</p> <p>მოიცავს თუ არა ეროვნული სტრატეგია და მოქმედებათა გეგმა საზოგადოებრივი განათლებისა და ცნობიერების ამაღლების საჭიროებებს?</p>	
a) no	X
b) yes - limited extent	
c) yes - significant extent	
<p>186. Has your country allocated appropriate resources for the strategic use of education and communication instruments at each phase of policy formulation, implementation and evaluation?</p> <p>გამოყო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ განათლებისა და კომუნიკაციის საშუალებების სტრატეგიული გამოყენებისათვის საჭირო რესურსები პოლიტიკის ფორმულირების, დანერგვისა და შეფასების ყველა ეტაპზე?</p>	
a) limited resources	X
b) significant but not adequate resources	

c) adequate resources	
187. Does your country support initiatives by major groups that foster stakeholder participation and that integrate biological diversity conservation matters in their practice and education programmes? მხარს უჭერს თუ არა თქვენი ქვეყანა ძირითადი ჯგუფების ინიციატივებს, რომლებიც ხელს უწყობენ დაინტერესებული მხარეების მონაწილეობას და ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კონსერვაციის საკითხებს ჩართვას თავიანთ პრაქტიკულ საქმიანობასა და საგანმანათლებლო პროგრამებში?	
a) no	
b) yes	X
188. Has your country integrated biodiversity concerns into education strategies? მოახდინა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ბიომრავალფეროვნების საკითხების ინტეგრაცია საგანმანათლებლო სტრატეგიებში?	
a) no	
b) early stages of development	X
c) advanced stages of development	
d) yes	
189. Has your country made available any case-studies on public education and awareness and public participation, or otherwise sought to share experiences? ხელმისაწვდომი გახდა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ რომელიმე კვლევა საზოგადოების განათლების, ცნობიერების ამაღლების და საზოგადოების მონაწილეობის შესახებ, ან შეეცადა თუ არა გამოცდილების გაზიარებას რაიმე სხვა გზით?	
a) no	X
b) yes	
190. Has your country illustrated and translated the provisions of the Convention into any local languages to promote public education and awareness raising of relevant sectors? საზოგადოების განათლებისა და შესაბამისი სექტორების ცნობიერების ამაღლების ხელშეწყობის მიზნით, ახსნა და განმარტა ან ადგილობრივ ენაზე გადათარგმნა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ კონვენციის დებულებები?	
a) not relevant	
b) still to be done	
c) under development	
d) yes	X
191. Is your country supporting local, national, sub-regional and regional education and awareness programmes? ხელს უწყობს თუ არა თქვენი ქვეყანა განათლებისა და ცნობიერების ამაღლების ადგილობრივი, ეროვნული, ქვე-რეგიონული და რეგიონული პროგრამების განხორციელებას?	
a) no	
b) yes - limited extent	X
c) yes - significant extent	
<i>If a developing country Party or Party with economy in transition -</i>	
192. When requesting assistance through the GEF, has your country proposed projects that promote measures for implementing Article 13 of the Convention?	

გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდიდან (GEF) დაფინანსების გამოთხოვნის დროს, შესთავაზა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ მას პროექტები, რომლებიც ხელს უწყობენ კონვენციის მე-13 მუხლის დანერგვას?	
a) no	
b) yes	x

Decision V/17. Education and public awareness

193. Does your country support capacity-building for education and communication in biological diversity as part of the national biodiversity strategy and action plans?	
ხელს უწყობს თუ არა თქვენი ქვეყანა ბიოლოგიურ მრავალფეროვნებასთან დაკავშირებული განათლებისა და კომუნიკაციის პოტენციალის ამაღლებას, რაც ბიომრავალფეროვნების ეროვნული სტრატეგიისა და მოქმედებათა გეგმების შემადგენელი ნაწილია?	
a) no	X
b) limited support	
c) yes (please give details)	

Further comments on implementation of this Article

<p>182. „რეკლამის შესახებ“ (1998) საქართველოს კანონის თანახმად სოციალური რეკლამის (რომელსაც მიეკუთვნება რეკლამა გარემოს დაცვის სფეროში) განთავსება ეთერში უფასოა, თუმცა კანონით დადგენილი ხანგრძლივობა (სარეკლამო დროის არანაკლებ 5 %) ძალიან შეზღუდულია. ამასთან კანონის ეს მოთხოვნა ვრცელდება, მხოლოდ იმ ორგანიზაციებზე, რომელთა საქმიანობაც მთლიანად ან ნაწილობრივ ფინანსდება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.</p> <p>ტელევიზიითა და პრესის საშუალებით გარემოსდაცვითი, მათ შორის ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციასთან დაკავშირებული ინფორმაციის გავრცელება იშვიათი და ფრაგმენტულია. სახელმწიფო სტრუქტურებს არ გააჩნიათ შესაბამისი რესურსები სარეკლამო საქმიანობისთვის. მცირე გამოწვევის წარმოდგენს საერთაშორისო და ორმხრივი ფინანსური მხარდაჭერით მიმდინარე პროექტები, რომელთაც აქვთ შესაბამისი ბიუჯეტი საზოგადოებასთან ურთიერთობისა და სარეკლამო საქმიანობისთვის.</p> <p>დაბალია ჟურნალისტების დაინტერესება გარემოსდაცვითი თემატიკით, აგრეთვე მათი გარემოსდაცვითი ცნობიერება. ჟურნალისტიკის ფაკულტეტები (როგორც სახელმწიფო, ასევე კერძო ინსტიტუტებში) არ ამზადებენ კადრებს ეკოჟურნალისტიკის განხრით. ბიომრავალფეროვნების პრობლემატიკით ჟურნალისტების მცირე დაიტერესების ერთ-ერთი მიზეზი თემის არაპოპულარობაცაა. ამასთან, მცირეა გარემოსდაცვითი ორგანიზაციების მედიასთან ურთიერთობის გამოცდილება.</p> <p>არასამთავრობო ორგანიზაციებს მიერ (WWF-ის საქართველოს წარმომადგენლობა, საქართველოს მწვანეთა მოძრაობა, საქართველოს გეოგრაფიული საზოგადოება, ელკანა) პერიოდულად მზადდება პოპულარული გამოცემები ფართო საზოგადოებისათვის. დონორი ორგანიზაციების მხარდაჭერით (მსოფლიო ბანკი, TACIS) 1996 წლიდან მაუწყებლობს კერძო რადიოსადგური „მწვანე ტალღა“, რომელსაც აქვს რეგულარული გადაცემები გარემოსდაცვით პრობლემებზე.</p> <p>183. გარემოსდაცვითი განათლების როლი, მნიშვნელობა და სტატუსი განსაზღვრულია კანონით „გარემოს დაცვის შესახებ“ (1996 წ.), რომლის თანახმადაც უნდა შეიქმნას გარემოსდაცვითი განათლების ერთიანი სისტემა, რომელიც მოიცავს საგანმანათლებლო სასწავლებლების, კადრების მომზადებისა და კვალიფიკაციის ამაღლების დაწესებულებათა ქსელს, აგრეთვე, სკოლამდელი, დაწყებითი, საბაზო, საშუალო, პროფესიული და უმაღლესი განათლების ეტაპებს, ანუ დაცული უნდა იქნას სწავლების უწყვეტობის პრინციპი. მიუხედავად იმისა, რომ გადადგმულია გარკვეული ნაბიჯები კანონის ამ მოთხოვნის დანერგვისათვის, ზოგადად გარემოს დაცვის საკითხები და მათ შორის</p>

ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის მნიშვნელობა ჯერ კიდევ სუსტადაა ინტეგრირებული საშუალო სკოლებისა და უმაღლესი სასწავლებლების პროგრამებში, არ არის მომზადებული შესაბამისი სასწავლო მასალები და სახელმძღვანელოები, ძალიან მცირეა ამ მიმართებით კვალიფიცირებულ მასწავლებელთა რაოდენობა. ზოგადად ძალიან დაბალია მასწავლებელთა ინფორმირებულობა და ცნობიერება ბიომრავალფეროვნების სფეროსთან დაკავშირებული პრობლემატიკის შესახებ.

1998 წელს საქართველოს პრეზიდენტის განკარგულების შესაბამისად შეიქმნა მოსახლეობის ეკოლოგიური განათლების სახელმწიფო პროგრამის შემუშავებელი კომისია გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრის თავმჯდომარეობით. კომისიის მიერ მომზადებულია პროგრამის საბოლოო ვერსია, რომელიც უახლოეს მომავალში უნდა წარედგინოს პრეზიდენტს დასამტკიცებლად. პროგრამის არსებულ ვერსიაში მნიშვნელოვანი ყურადღება ეთმობა საქართველოს ბიომრავალფეროვნებასა და მისი კონსერვაციის მნიშვნელობას.

მსოფლიო ბანკის მხარდაჭერით მიმდინარე განათლების სისტემის რეფორმირებისა და გაძლიერების პროექტის ფარგლებში განათლების სამინისტროს მიერ მომზადებული გარემოსდაცვითი განათლების პროგრამა მიზნად ისახავს ეკოლოგიური პრობლემატიკის შეტანას ყველა ზოგადსაგანმანათლებლო საგანში. სამინისტრომ უკვე დაიწყო ამ მიმართებით დაწყებითი კლასებისა სახელმძღვანელოებისა და სასწავლო მეთოდოლოგიების გადახედვა.

საქართველოში ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში ბუნებათმცოდნეობის სწავლება იწყება მე-3 კლასიდან, ხოლო მე-5 კლასიდან - ბიოლოგიისა და გეოგრაფიის სხვადასხვა დისციპლინების. ბოტანიკა, ზოოლოგია, ზოგადი ბიოლოგია სავალდებულო საგნებია ზოგადსაგანმანათლებლო საშუალო სკოლებში. აღნიშნული საგნების სასწავლო პროგრამები მოიცავენ მცენარეთა და ცხოველთა ტაქსონომიას, მათ გეოგრაფიულ გავრცელებას, ბიომრავალფეროვნების დაცვის ეკოლოგიური და სოციალურ-ეკონომიკური მნიშვნელობას. ბიომრავალფეროვნებასთან დაკავშირებული საკითხები შეტანილია საავტორო სკოლების სპეციალურ სასწავლო პროგრამებში.

გარემოსდაცვითი, მათ შორის ბიომრავალფეროვნების პრობლემები არის სასკოლო კონკურსებისა და სხვა ღონისძიებების ძირითადი თემატიკა. აღსანიშნავია, აგრეთვე, თბილისის მოსწავლეთა სასახლეში და სხვადასხვა რეგიონულ ცენტრებში არსებული წრეების საქმიანობა.

უმაღლესი სასწავლებლების ზოგიერთ ფაკულტეტზე გარემოს დაცვის კურსი (რომელიც მოიცავს ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის თემასაც) სავალდებულო საგანია, გარდა ამისა, გარემოსდაცვითი საკითხები ინტეგრირებულია საქართველოს გეოგრაფიის კურსში, რომელიც თავის მხრივ არის საუნივერსიტეტო განათლების ერთ-ერთი სავალდებულო საგანი. მაგრამ ერთიანი კონცეპტუალური და მეთოდური მიდგომების არარსებობა, უმაღლეს სასწავლებლებში გარემოსდაცვით განათლებას ხდის არათანმიმდევრულს და განყენებულს ზოგადი საუნივერსიტეტო განათლებიდან.

საზოგადოების განათლება და ცნობიერების ამაღლება კავკასიის რეგიონული გარემოსდაცვითი ცენტრის (REC Caucasus) საქმიანობის ერთ-ერთ მთავარი მიმართულებაა. 2001 წელს ცენტრის გრანტების პროგრამის ფარგლებში განხორციელდა რამდენიმე პროექტი ლოკალურ და ეროვნულ დონეზე საზოგადოების ცნობიერების ამაღლებისა და ინფორმირებულობის გაზრდის მიზნით, მათ შორის ლოკალური საინფორმაციო ცენტრების შექმნა და ეკო-სემინარების ჩატარება ბავშვებისთვის. გრანტების პროგრამა მიმდინარეობს აშშ-ს გარემოს დაცვის სააგენტოს ფინანსური მხარდაჭერით.

გარემოსდაცვითი განათლების სფეროში მუშაობს აგრეთვე რამდენიმე არასამთავრობო ორგანიზაცია. ისინი ჩართული არიან შესაბამისი სასწავლო პროგრამებისა და სახელმძღვანელოების მომზადების პროცესში, ასევე მათ მიერ გამოიცემა დამხმარე ლიტერატურა.

184. მოსახლეობის გარემოსდაცვითი განათლების სახელმწიფო პროგრამის შემუშავებას მნიშვნელოვნად შეუწყო ხელი ბუნების დაცვის მსოფლიო ფონდის (WWF) საქართველოს წარმომადგენლობის პროექტმა „გარემოსდაცვითი განათლების განვითარება საქართველოში“ (1997-2000), რომელიც განხორციელდა გერმანიის ეკონომიკური თანამშრომლობისა და

განვითარების სამინისტროს ფინანსური მხარდაჭერით.

ამასთან, ბიომრავალფეროვნების სფეროში საერთაშორისო დონორი ორგანიზაციების დაფინანსებით განხორციელებული და მიმდინარე ყველა პროექტი მოიცავს საზოგადოებასთან ურთიერთობისა და ცნობიერების ამაღლების კომპონენტს.

მსოფლიო ბანკის მხარდაჭერით მიმდინარე განათლების სისტემის რეფორმირებისა და გაძლიერების პროექტი ასევე მხარს უჭერს გარემოსდაცვითი პრობლემატიკის ინტეგრირებას ზოგადსაგანმანათლებლო პროგრამებში.

185. საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის არსებული სამუშაო ვერსიით განსაზღვრული ერთ-ერთი სტრატეგიული მიზანია ბიომრავალფეროვნების შესახებ მოსახლეობის ინფორმირება მისი გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების მიზნით და აქედან გამომდინარე, გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში მოსახლეობის აქტიურობის გაზრდა. დოკუმენტში აღწერილია გარემოსდაცვითი განათლებისა და საზოგადოებრივი ცნობიერების ამაღლების კუთხით არსებული მდგომარეობა, იდენტიფიცირებულია პრობლემები და დასახულია შესაბამისი ქმედებები.

186. მართალია, ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის სხვადასხვა სფეროში მიმდინარე პროექტების ფარგლებში გამოიყოფოდა გარკვეული რესურსები საგანმანათლებლო და ცნობიერების ამაღლების ქმედებებისათვის, თუმცა არასათანადო კოორდინაციის გამო, არ ხდებოდა აღნიშნული რესურსების სტრატეგიული გამოყენება.

187. საზოგადოების განათლებისა და ცნობიერების ამაღლების სფეროში უმთავრეს როლს ასრულებენ არასამთავრობო გარემოსდაცვითი ორგანიზაციები. საქართველოში მოქმედებს რამდენიმე ძლიერი არასამთავრობო ორგანიზაცია, რომლებიც ახორციელებენ მნიშვნელოვან პროექტებს ქვეყნის გარედან მოზღუდი ფინანსური რესურსებით, როგორც უშუალოდ ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის ხელშეწყობის, ასევე საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების მიზნით, მათ შორის „ბუნების დაცვის მსოფლიო ფონდის“ (WWF) საქართველოს ოფისი, „სახეობათა კონსერვაციის ცენტრი“ (NACRES), „ველური ბუნების შენარჩუნების ქართული ცენტრი“ (GCCW), ბიოლოგიურ მემკვიდრეობათა ასოციაცია „ელკანა“, საქართველოს მწვანეთა მოძრაობა, საქართველოს გეოგრაფიული საზოგადოება. WWF-ის საქართველოს ოფისის უშუალო მონაწილეობით შემუშავდა მოსახლეობის გარემოსდაცვითი განათლების სახელმწიფო პროგრამა, დაარსდა ეკოლოგიური განათლების ცენტრები საქართველოს სხვადასხვა რაიონებში, WWF ხშირად ატარებს სემინარებსა და ტრენინგებს სხვადასხვა კატეგორიის აუდიტორიისათვის, მათ შორის მასწავლებლებისა და ჟურნალისტებისათვის, მცირე გრანტების საშუალებით დახმარებას უწევს ადგილობრივ არასამთავრობო ორგანიზაციებს საგანმანათლებლო და მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლების საქმიანობებში.

შვეიცარიის განვითარებისა და თანამშრომლობის სააგენტოს მხარდაჭერით, კავკასიის არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელმა (CENN) განავითარა რეგიონული ელექტრონული ქსელი, რომელიც საშუალებას აძლევს სამთავრობო და არასამთავრობო ორგანიზაციებს, კერძო სექტორისა და სამეცნიერო წრეების წარმომადგენლებს და ყველა დაინტერესებულ ჯგუფს გაავრცელოს ინფორმაცია მათი საქმიანობების და ახალი ინიციატივების, აგრეთვე, გარემოსდაცვითი პრობლემების შესახებ.

ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და ამ მიმართებით საზოგადოების განათლებისა და ინფორმირების საკითხების სუსტადაა ასახული საქართველოში არსებულ ქალთა და ახალგაზრდათა ორგანიზაციების საქმიანობაში.

190. კონვენციის ტექსტი ქართულ ენაზე ითარგმნა მისი რატიფიცირებისთვის შიდა სახელმწიფოებრივი პროცედურების შესაბამისად. რეგიონული გარემოსდაცვითი ცენტრის მხარდაჭერით არასამთავრობო ორგანიზაციის „გარემოსდაცვითი პოლიტიკის ცენტრი საქართველოში“ განხორციელდა პროექტი საქართველოს მიერ გარემოს დაცვის სფეროში რატიფიცირებული კონვენციების პოპულარიზების მიზნით, რომლის ფარგლებშიც აღნიშნული კონვენციების ტექსტები გამოიცა ქართულ ენაზე. WWF-ის საქართველოს წარმომადგენლობის

მხარდაჭერით გამოიწვია ბიომრავალფეროვნების სფეროში საქართველოს მიერ რატიფიცირებული კონვენციების მოთხოვნათა განმარტებები.

191. ლოკალურ, ეროვნულ და რეგიონულ დონეებზე საზოგადოების განათლებისა და ცნობიერების ამაღლების პროგრამები ხორციელდება არასამთავრობო გარემოსდაცვითი ორგანიზაციების მიერ (იხ. პასუხი 187), გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროსთან მჭიდრო თანამშრომლობით.

192. მიზნობრივი საპროექტო წინადადება, რომელიც მხოლოდ მე-13 მუხლით განსაზღვრულ მოთხოვნებს გაითვალისწინებდა არ შემუშავებულა, თუმცა GEF-ის მხარდაჭერით განორციელებული/ მიმდინარე თითქმის ყველა პროექტი მოიცავს საზოგადოების განათლებისა და ცნობიერების ამაღლების კომპონენტს.

Article 14 Impact assessment and minimizing adverse impacts

მუხლი 14. ზემოქმედების შეფასება და უარყოფითი გავლენების მინიმუმამდე შემცირება

194. What is the relative priority afforded to implementation of this Article and the associated decisions by your country?
როგორია ამ მუხლისა და მისი თანამდევი გადაწყვეტილებების დანერგვის შედარებითი პრიორიტეტი თქვენს ქვეყანაში?

a) High		b) Medium	X	c) Low	
---------	--	-----------	---	--------	--

195. To what extent are the resources available adequate for meeting the obligations and recommendations made?
რამდენად ადეკვატურია არსებული რესურსები ვალდებულებებისა და რეკომენდაციების განსახორციელებლად?

a) Good		b) Adequate		c) Limiting	X	d) Severely limiting	
---------	--	-------------	--	-------------	---	----------------------	--

Further comments on relative priority and on availability of resources
კომენტარები შედარებით პრიორიტეტულობასა და რესურსების ხელმისაწვდომობაზე

194-195. საქართველოში შექმნილია შესაბამისი საკანონმდებლო ბაზა და განსაზღვრულია ის კონკრეტული საჭიროებები, რომელთა განხორციელებისთვისაც საჭიროა გარემოზე ზემოქმედების შეფასება ან ეკოლოგიური ექსპერტიზა. მაგრამ კანონმდებლობის ამ მოთხოვნების ხარისხიანად შერულებისთვის პრაქტიკული შესაძლებლობები ძლიერ შეზღუდულია. ჯერ კიდევ არასაკმარისია ექსპერტული გამოცდილება ამა თუ იმ საჭიროების ბიომრავალფეროვნების მდგომარეობაზე შეფასების, მოსალოდნელი საფრთხეების აღკვეთის/შემცირების ღონისძიებების განსაზღვრის, მათი განხორციელების ეფექტურობის მონიტორინგისა და შეფასების კუთხით. მნიშვნელოვან განვითარებასა და დახვეწას საჭიროებს არსებული საკანონმდებლო ბაზაც. გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის მომზადება არის ინვესტორის პასუხისმგებლობა. პროექტის განმახორციელებელი ფარავს, აგრეთვე, სახელმწიფო ეკოლოგიური ექსპერტიზის ხარჯებს.

196. Is legislation in place requiring an environmental impact assessment of proposed projects likely to have adverse effects on biological diversity (14 (1a))
არსებობს თუ არა გარემოზე ზემოქმედების შეფასების კანონმდებლობა პროექტებისათვის, რომლებმაც შეიძლება უარყოფითი გავლენა მოახდინონ ბიოლოგიურ მრავალფეროვნებაზე (14 (1a))?

a) no	
b) early stages of development	

c) advanced stages of development	
d) legislation in place	X
e) review of implementation available	
<p>197. Do such environmental impact assessment procedures allow for public participation (14(1a))? იძლევა თუ არა გარემოზე ზემოქმედების შეფასების პროცედურები საზოგადოების მონაწილეობის საშუალებას (14(1ა))?</p>	
a) no	
b) yes - limited extent	
c) yes - significant extent	X
<p>198. Does your country have mechanisms in place to ensure that the environmental consequences of national programmes and policies that are likely to have significant adverse impacts on biological diversity are duly taken into account (14(1b))? გააჩნია თუ არა თქვენს ქვეყანას მექანიზმები იმისათვის, რომ დროულად იყოს გათვალისწინებული იმ ეროვნული პროგრამებისა და პოლიტიკის ეკოლოგიური შედეგები, რომლებმაც შესაძლოა მნიშვნელოვანი უარყოფითი გავლენა მოახდინონ ბიოლოგიურ მრავალფეროვნებაზე (14(1ბ))?</p>	
a) no	
b) early stages of development	X
c) advanced stages of development	
d) fully compliant with current scientific knowledge	
<p>199. Is your country involved in bilateral, regional and/or multilateral discussion on activities likely to significantly affect biological diversity outside your country's jurisdiction (14(1c))? ჩართულია თუ არა თქვენი ქვეყანა იმ ქმედებების ორმხრივ, რეგიონულ და/ან მრავალმხრივ განხილვებში, რომლებმაც შესაძლოა მნიშვნელოვანი უარყოფითი გავლენა მოახდინონ ბიოლოგიურ მრავალფეროვნებაზე თქვენი ქვეყნის იურისდიქციის ფარგლებს მიღმა (14(1ც))?</p>	
a) no	X
b) yes - limited extent	
c) yes - significant extent	
<p>200. Is your country implementing bilateral, regional and/or multilateral agreements on activities likely to significantly affect biological diversity outside your country's jurisdiction (14(1c))? ნერგავს თუ არა თქვენი ქვეყანა ორმხრივ, რეგიონულ და/ან მრავალმხრივ შეთანხმებებს იმ აქტივობებთან დაკავშირებით, რომლებმაც შესაძლოა მნიშვნელოვანი უარყოფითი გავლენა მოახდინონ ბიოლოგიურ მრავალფეროვნებაზე თქვენი ქვეყნის იურისდიქციის ფარგლებს მიღმა (14(1ც))?</p>	
a) no	X
b) no, assessment of options in progress	
c) some completed, others in progress	
b) yes	

<p>201. Has your country mechanisms in place to notify other States of cases of imminent or grave danger or damage to biological diversity originating in your country and potentially affecting those States (14(1d))?</p> <p>გააჩნია თუ არა თქვენს ქვეყანას მექანიზმები იმისათვის, რომ აცნობოს სხვა ქვეყნებს იმ გარდაუვალი ან სერიოზული საფრთხის ან ზარალის შესახებ, რომელიც ემუქრება ბიოლოგიურ მრავალფეროვნებას თქვენს ქვეყანაში, რაც ამ ქვეყნებისთვისაც პოტენციურ საფრთხეს შეიძლება წარმოადგენდეს (14(1დ))?</p>	
a) no	X
b) early stages of development	
c) advanced stages of development	
d) mechanisms in place	
e) no need identified	
<p>202. Has your country mechanisms in place to prevent or minimize danger or damage originating in your State to biological diversity in other States or in areas beyond the limits of national jurisdiction (14(1d))?</p> <p>გააჩნია თუ არა თქვენს ქვეყანას მექანიზმები იმ საფრთხის ან ზარალის პრევენციისა და მინიშუმამდე დაყვანისათვის, რომელიც თქვენს ქვეყანაში წარმოიშევა და ემუქრება ბიოლოგიურ მრავალფეროვნებას სხვა ქვეყნებში ან ეროვნული იურისდიქციის ფარგლებს მიღმა (14(1დ))?</p>	
a) no	X
b) early stages of development	
c) advanced stages of development	
d) fully compliant with current scientific knowledge	
e) no need identified	
<p>203. Has your country national mechanisms in place for emergency response to activities or events which present a grave and imminent danger to biological diversity (14(1e))?</p> <p>გააჩნია თუ არა თქვენს ქვეყანას იმ აქტივობებსა და მოვლენებზე სწრაფი რეაგირების ეროვნული მექანიზმები, რომლებიც გარდაუვალ და სერიოზულ საფრთხეს უქმნიან ბიოლოგიურ მრავალფეროვნებას (14(1ე))?</p>	
a) no	
b) early stages of development	X
c) advanced stages of development	
d) mechanisms in place	
<p>204. Has your country encouraged international cooperation to establish joint contingency plans for emergency responses to activities or events which present a grave and imminent danger to biological diversity (14(1e))?</p> <p>ხელს უწყობდა თუ არა თქვენი ქვეყანა საერთაშორისო თანამშრომლობას იმ აქტივობებსა და მოვლენებზე სწრაფი რეაგირების საგანგებო გეგმების შესადგენად, რომლებიც გარდაუვალ და სერიოზულ საფრთხეს უქმნიან ბიოლოგიურ მრავალფეროვნებას (14(1ე))?</p>	
a) no	X
b) yes	
c) no need identified	

<p>205. Has your country exchanged with other Contracting Parties information and experience relating to environmental impact assessment and resulting mitigating measures and incentive schemes?</p> <p>უზიარებდა თუ არა თქვენი ქვეყანა გარემოზე ზემოქმედების შეფასებასა და შესაბამის შემარბილებელი ზომებთან და წამახალისებელი ღონისძიებების სქემებთან დაკავშირებულ ინფორმაციასა და გამოცდილებას სხვა ქვეყნებს?</p>	
a) no	X
b) information provided to the Secretariat	
c) information provided to other Parties	
d) information provided on the national CHM	
<p>206. Has your country exchanged with other Contracting Parties information on measures and agreements on liability and redress applicable to damage to biological diversity?</p> <p>უზიარებდა თქვენი ქვეყანა ინფორმაციას სხვა ქვეყნებს იმ ვალდებულებებისა და გამოსწორების ღონისძიებებისა და შეთანხმებების შესახებ, რომლებიც გამოიყენება ბიოლოგიური მრავალფეროვნებაზე ზარალის მიყენების შემთხვევაში?</p>	
a) no	
b) information provided to the Secretariat	
c) information provided to other Parties	X
d) information provided on the national CHM	

Decision V/18. Impact assessment, liability and redress

<p>207. Has your country integrated environmental impact assessment into programmes on thematic areas and on alien species and tourism?</p> <p>მოახდინა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ გარემოზე ზეგავლენის შეფასების ინტეგრირება თემატურ სფეროებთან, უცხო სახეობებთან და ტურიზმთან დაკავშირებულ პროგრამებში?</p>	
a) no	X
b) partly integrated	
c) fully integrated	
<p>208. When carrying out environmental impact assessments does your country address loss of biological diversity and the interrelated socio-economic, cultural and human-health aspects relevant to biological diversity?</p> <p>გარემოზე ზეგავლენის შეფასების განხორციელების დროს ითვალისწინებს თუ არა თქვენი ქვეყანა ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კარგვას და ბიოლოგიურ მრავალფეროვნებასთან დაკავშირებულ სოციალურ, ეკონომიკურ, კულტურულ და ჯანმრთელობის დაცვის ასპექტებს?</p>	
a) no	
b) partly	X
c) fully	
<p>209. When developing new legislative and regulatory frameworks, does your country have in place mechanisms to ensure the consideration of biological diversity concerns from the early stages of the drafting process?</p> <p>აქვს თუ არა თქვენს ქვეყანას მექანიზმები იმის უზრუნველსაყოფად, რომ ახალი საკანონმდებლო და მარეგულირებელი ჩარჩოების შემუშავებისას ბიომრავალფეროვნების საკითხები გათვალისწინებული იქნეს შემუშავების პროცესის ადრეულ ეტაპზე?</p>	
a) no	

b) in some circumstances	X
c) in all circumstances	
<p>210. Does your country ensure the involvement of all interested and affected stakeholders in a participatory approach to all stages of the assessment process?</p> <p>ითვალისწინებს თუ არა თქვენი ქვეყანა თანამონაწილეობით მიდგომაში ყველა დაინტერესებული და დაზარალებული დაინტერესებული მხარის ჩართვას შეფასების პროცესის ადრეულ ეტაპებზე?</p>	
a) no	
b) yes - in certain circumstances	
c) yes - in all cases	X
<p>211. Has your country organised expert meetings, workshops and seminars, and/or training, educational and public awareness programmes and exchange programmes in order to promote the development of local expertise in methodologies, techniques and procedures for impact assessment?</p> <p>მოახდინა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ექსპერტთა შეხვედრების, სამუშაო შეხვედრების, სემინარების და/ან ტრენინგების, საგანმანათლებლო და საზოგადოებრივი ცნობიერების ამაღლების პროგრამებისა და გაცვლითი პროგრამების ორგანიზება, გარემოზე ზემოქმედების შეფასების მეთოდოლოგიების, მეთოდების და პროცედურების ადგილობრივი ექსპერტის განვითარების მიზნით?</p>	
a) no	
b) some programmes in place	X
c) many programmes in place	
d) integrated approach to building expertise	
<p>212. Has your country carried out pilot environmental impact assessment projects, in order to promote the development of local expertise in methodologies, techniques and procedures?</p> <p>განახორციელა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ გარემოზე ზემოქმედების შეფასების პილოტ პროექტები, მეთოდოლოგიების, მეთოდების და პროცედურების ადგილობრივი ექსპერტის განვითარების მიზნით?</p>	
a) no	X
b) yes (please provide further details)	
<p>213. Does your country use strategic environmental assessments to assess not only the impact of individual projects, but also their cumulative and global effects, and ensure the results are applied in the decision making and planning processes?</p> <p>იყენებს თუ არა თქვენი ქვეყანა სტრატეგიულ გარემოსდაცვით შეფასებას არა მხოლოდ ცალკეული პროექტების ზეგავლენის შესაფასებლად, არამედ მათი ერთობლივი და გლობალური გავლენის შესაფასებლად, და უზრუნველყოფს თუ არა, რომ შედეგები გათვალისწინებული იქნეს გადაწყვეტილების მიღებისა და დაგეგმვის პროცესებში?</p>	
a) no	X
b) to a limited extent	
c) to a significant extent	
<p>214. Does your country require the inclusion of development of alternatives, mitigation measures and consideration of the elaboration of compensation measures in environmental impact assessment?</p> <p>ითხოვს თუ არა თქვენი ქვეყანა, რომ გარემოზე ზემოქმედების შეფასებაში ჩართულ იქნას</p>	

განვითარების ალტერნატივები, შემარბილებელი ღონისძიებები და კომპენსაციის ზომების შემუშავება?	
a) no	
b) to a limited extent	X
c) to a significant extent	
215. Is national information available on the practices, systems, mechanisms and experiences in the area of strategic environmental assessment and impact assessment? არის თუ არა ხელმისაწვდომი ინფორმაცია სტრატეგიული ეკოლოგიური შეფასების და გარემოზე ზემოქმედების შეფასებაში გამოყენებული მეთოდების, სისტემების, მექანიზმების და გამოცდილების შესახებ?	
a) no	X
b) yes (please append or summarise)	

Further comments on implementation of this Article

კომენტარები ამ მუხლის დანერგვის შესახებ

<p>196. გარემოზე ზემოქმედების შეფასების საკითხები საქართველოში რეგულირდება 1996 წლიდან, როცა მიღებული იქნა კანონები „გარემოსდაცვითი ნებართვის შესახებ“ და „სახელმწიფო ეკოლოგიური ექსპერტიზის შესახებ“ და მათი თანამდგომი ნორმატიული აქტები („გარემოზე ზემოქმედების შეფასების შესახებ დებულება“, 1999; დებულება „სახელმწიფო ეკოლოგიური ექსპერტიზის ჩატარების წესის შესახებ“, 1999). საქმიანობები, რომელთა განხორციელებასაც საქართველოში ესაჭიროება გარემოსდაცვითი ნებართვა, იყოფა 4 კატეგორიად მასშტაბის, მნიშვნელობისა და გარემოზე ზემოქმედების ხარისხის მიხედვით. გარემოზე ზემოქმედების შეფასება მოეთხოვება მხოლოდ I კატეგორიის საქმიანობებს (I კატეგორიას განეკუთვნებოდა საქმიანობა, რომელმაც თავისი მასშტაბით, განლაგებითა და შინაარსით შეიძლება გამოიწვიოს სერიოზული უარყოფითი და შეუქცევადი ზემოქმედება გარემოზე, ბუნებრივ რესურსებზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე). ხოლო დანარჩენი საქმიანობები საჭიროებდნენ ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნას. თუ საექსპერტო შეფასებით ან გარემოზე ზემოქმედების შეფასებით ვლინდება დაგეგმილი საქმიანობის ზემოქმედება ბიომრავალფეროვნებაზე</p> <p>197. „გარემოსდაცვითი ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად გარემოსდაცვითი ნებართვის გაცემის პროცედურის აუცილებელი შემადგენელი ნაწილია გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობა, რისთვისაც გარემოს დაცვის სამინისტრო ვალდებულია უზრუნველყოს გზშ-ს საჯარო განხილვა განხილვის საზოგადოების წარმომადგენლების მოსახრებები და სახელმწიფო ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის საფუძველზე და საზოგადოების აზრის გათვალისწინებით მიიღოს გადაწყვეტილება საქმიანობაზე გარემოსდაცვითი ნებართვის გაცემის შესახებ. ამავე კანონის თანახმად ინვესტორს უფლება აქვს ჩაატაროს გზშ-ს საჯარო განხილვა, რომელზეც დასწრების უფლება აქვს საზოგადოების ყველა დაინტერესებულ წარმომადგენელს. საზოგადოების აზრის გათვალისწინებისა და მონაწილეობის უზრუნველყოფის მიზნით პროექტის განმახორციელებელი ვალდებულია გაეცნოს საზოგადოების წარმომადგენლების წერილობით მოსახრებებსა და შენიშვნებს და გაითვალისწინოს მათი არგუმენტები საპროექტო დოკუმენტაციის საბოლოო სახით გაფორმების პროცესში.</p> <p>198. გარემოსდაცვითი ნებართვის შესახებ კანონით (1996 წელი) I კატეგორიას მიეკუთვნება ინფრასტრუქტურული გეგმების, პროექტებისა და პროგრამების განხორციელება (ურბანიზაციისა და ქალაქგეგმარების პროგრამები, მრეწველობის განვითარების პროგრამები, ენერჯოსისტემის განვითარების პროგრამები, ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული ერთეულების (რაიონების) მიწათმოქმედების სქემები და სხვა), რომლებიც აგრეთვე, საჭიროებდნენ გზშ-ს.</p>
--

თუმცა საქართველოში ძალიან მცირეა სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების პრაქტიკა და გამოცდილება. ჩატარებულია მხოლოდ „ირიგაციისა და დრენაჟის მომხმარებელთა ორგანიზაციების განვითარების“ პროექტის გზშ და „ტყეების განვითარების პროექტის“ სექტორალური გარემოსდაცვითი შეფასება (ორივე პროექტი მიმდინარეობს მსოფლიო ბანკის მხარდაჭერით და მათი გარემოსდაცვითი შეფასებების ჩატარება მოთხოვნილი იყო მსოფლიო ბანკის პროცედურებით).

203. სპეციალური მექანიზმები სწრაფი რეაგირებისათვის ბიომრავალფეროვნებისათვის საფრთხის წარმოქმნის შემთხვევაში არ არსებობს. თუმცა მოქმედებს საგანგებო სიტუაციებზე რეაგირების ზოგადი მექანიზმები. მუშავდება ან უკვე დამტკიცებულია ნავთობის ავარიულ დაღვრაზე რეაგირების გეგმები ბაქო-თბილისი-ჯეიჰანის მილსადენისთვის, ყულევის ტერმინალისთვის, ბაქო-სუფსა მილსადენისთვის, ფოთისა და ბათუმის პორტებისთვის.

„გარემოზე ზემოქმედების შეფასების შესახებ“ დებულების (დამტკიცებულია გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრიუს №59 (31.05.1999) ბრძანებით) თანახმად გზშ-ს პროცესში უნდა მოხდეს შესაძლო ავარიული სიტუაციების რისკის განსაზღვრა და მომზადდეს ზემოქმედების შედეგების ლიკვიდაციისა და ზემოქმედების შერბილების სამოქმედო გეგმები. თუმცა ასეთი გეგმები გზშ-ს ანგარიშებში უმეტესწილად არასრულყოფილად დააწარმოდა.

„საშიში საწარმო ობიექტების უსაფრთხოების შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად საშიში საწარმო ვალდებულია შეიმუშაოს ავარიის ლოკალიზაციის, მისი შედეგების აღმოფხვრისა და საგანგებო სიტუაციებში მოქმედების გეგმა.

205, 211. გზშ საკმაოდ ახალი ინსტრუმენტია გარემოს დაცვის სფეროს სპეციალისტებისათვის, შესაბამისად ქვეყანაში ჯერ კიდევ არასაკმარისია ცოდნა და გამოცდილება ამ სფეროში. გზშ-ს საკითხებთან დაკავშირებით ქართველი სპეციალისტები მონაწილეობას იღებდნენ საწვრთნელ კურსებსა და გამოცდილების გაზიარების სემინარებში, რომლებიც ტარდებოდა სხვა ქვეყნების მთავრობებისა და ღონისძიებების ორგანიზაციების ფინანსური მხარდაჭერით (დიდი ბრიტანეთი, გერმანია).

206. საქართველო 1999 წლიდან არის ახალ დამოუკიდებელ სახელმწიფოებში გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის მოთხოვნათა შესრულებისა და კანონდარსრულების ქსელის (NISECEN) წევრი და რეგულარულად იღებს მონაწილეობას ქსელის ყოველწლიურ შეხვედრებში, რაც ხელს უწყობს კანონდარსრულების სფეროში ინფორმაციის გაცვლასა და გამოცდილების გაზიარებას. საქართველომ შესაბამისი ინფორმაცია წარადგინა ანგარიშისათვის „გარემოს დაცვის სფეროში კანონდარსრულებისა და კონტროლის პრაქტიკის მიმოხილვა აღმოსავლეთ ევროპის, კავკასიისა და ცენტრალური აზიის ქვეყნებში“, რომელიც მზადდება ქსელის მეოთხე შეხვედრისათვის 2002 წელს.

208. „გარემოსდაცვითი ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონისა (1996 წელი) და „გარემოზე ზემოქმედების შეფასების შესახებ“ დებულების (დამტკიცებულია გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრიუს №59 (31.05.1999) ბრძანებით) შესაბამისად გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას საგანს წარმოადგენდა საქმიანობის პირდაპირი და არაპირდაპირი ზეგავლენის გამოვლენა მცენარეულ საფარზე და ცხოველთა სამყაროზე, ლანდშაფტებზე, ბუნებრივი და სახეცვლილ ეკოსისტემებზე, ისტორიულ ძეგლებზე, კულტურულ ფასეულობებზე და სოციალურ-ეკონომიკურ ფაქტორებზე. არასაკმარისი ექსპერტული ცოდნისა და გამოცდილების ნაკლებობის გამო ბიომრავალფეროვნებაზე საქმიანობის ზეგავლენის შეფასება ხშირად ატარებს ფორმალურ ხასიათს; სუსტად ან საერთოდ არ ხორციელდება ბიომრავალფეროვნებაზე ზეგავლენის აღსაკვეთად/შესამცირებლად დასახული ღონისძიებების დანერგვისა და ეფექტურობის მონიტორინგი, რაც არასრულყოფილი კონტროლის სისტემითაა განპირობებული.

209. საკანონმდებლო/მარეგულირებელი აქტების დამტკიცების პროცედურის შემადგენელ ნაწილია მისი განხილვა და შენიშვნების/წინადადებების მომზადება შესაბამისი

დაინტერესებული უწყებების მიერ. შესაბამისად, არსებობს შესაძლებლობა იმისა, რომ საკანონმდებლო/მარეგულირებელი აქტების პროექტებში მოხდეს ბიომრავალფეროვნების საკითხების ასახვა, რაც ხშირად ვერ ხერხდება არასაკმარისი ექსპერტული ცოდნის/გამოცდილების და შესაბამისი პოლიტიკური ნების არარსებობის გამო.

210. იხ. პასუხი 197.

214. „გარემოსდაცვითი ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონისა და გარემოზე ზემოქმედების შეფასების შესახებ“ დებულების შესაბამისად გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში უნდა მოიცავდეს გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე უარყოფითი ზეგავლენის შემცირებისა და თავიდან აცილების გზების განსაზღვრას, პროექტის განხორციელების ალტერნატიული ვარიანტების ანალიზს, შერჩევასა და ახალი ვარიანტების ფორმირებას. გზშ-ს ანგარიშებში ალტერნატივების უმეტესწილად არასრულფასოვნადაა შესწავლილი სკოპინგის კარგად ჩამოყალიბებული წესების არარსებობის, აგრეთვე, იმის გამო, რომ გზშ-ს მომზადება უმეტესწილად იწყება მაშინ, როდესაც საპროექტო გადაწყვეტა უკვე შემუშავებულია და პროექტის განმახორციელებლისთვის ძალზე რთულია პროექტის დიზაინის შეცვლა.

Article 15 Access to genetic resources

მუხლი 15. გენეტიკურ რესურსებზე ხელმისაწვდომობა

<p>216. What is the relative priority afforded to implementation of this Article and the associated decisions by your country?</p> <p>როგორია ამ მუხლისა და მისი თანამდევი გადაწყვეტილებების დანერგვის შედარებითი პრიორიტეტი თქვენს ქვეყანაში?</p>					
a) High მაღალი		b) Medium საშუალო		c) Low დაბალი	X
<p>217. To what extent are the resources available adequate for meeting the obligations and recommendations made?</p> <p>რამდენად ადეკვატურია არსებული რესურსები ვალდებულებებისა და რეკომენდაციების განსახორციელებლად?</p>					
a) Good კარგი	b) Adequate ადეკვატური	c) Limiting შეზღუდული	d) Severely limiting ძლიერ შეზღუდული	X	
<p>Further comments on relative priority and on availability of resources</p> <p>კომენტარები შედარებით პრიორიტეტულობასა და რესურსების ხელმისაწვდომობაზე</p>					
<p>216-217. საქართველო მცენარეთა გენეტიკური რესურსების მრავალფეროვნებისა და მრავალი სასოფლო-სამეურნეო კულტურის წარმოშობის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ცენტრია. მიუხედავად ამისა, საქართველოში არ არსებობს რაიმე საკანონმდებლო ბაზა გენეტიკური რესურსების ხელმისაწვდომობისა და მისგან მიღებული სარგებლის განაწილებასთან დაკავშირებით. სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტები, მონაწილეობენ რა მცენარეთა გენეტიკურ რესურსებთან დაკავშირებულ საერთაშორისო თანამშრომლობაში, შეუზღუდავად აწოდებენ მათ ხელთ არსებულ ნიმუშებს უცხოელ პარტნიორებს. ერთობლივი საველე ექსპედიციების შედეგად მოპოვებული მასალა ინახება როგორც ადგილობრივ, ისე საზღვარგარეთ არსებულ კოლექციებში. მცენარეთა გენეტიკური რესურსების საერთაშორისო ცენტრებში, როგორცაა ვაგილოვის სახელობის რუსეთის მემცენარეობის ინსტიტუტი (VIR), აშშ-ს სასოფლო-სამეურნეო დეპარტამენტი (USDA), გატერსლებენის უნივერსიტეტი, ინახება უფრო მეტი ნიმუშები საქართველოდან, ვიდრე ადგილობრივ კოლექციებში.</p>					

<p>218. Has your country endeavoured to create conditions to facilitate access to genetic resources for environmentally sound uses by other Contracting Parties (15(2))?</p> <p>ცდილობდა თუ არა თქვენი ქვეყანა პირობების შექმნას გენეტიკურ რესურსებზე ხელმისაწვდომობის ფასილიტაციისათვის, კონტრაქტორი მხარეების მიერ მათი ეკოლოგიურად მისაღები გამოყენების ხელშეწყობის მიზნით (15(2))?</p>	
a) no	
b) yes - limited extent	X
c) yes - significant extent	
<p>219. Is there any mutual understanding or agreement in place between different interest groups and the State on access to genetic resources (15(4))?</p> <p>არსებობს თუ არა ურთიერთგაგება და თანხმობა სხვადასხვა დაინტერესებულ მხარეებსა და სახელმწიფოს შორის გენეტიკური რესურსებზე ხელმისაწვდომობასთან დაკავშირებით (15(4))?</p>	
a) no	X
b) yes - limited extent	
c) yes - significant extent	
<p>220. Has your country an open participation planning process, or any other process in place, to ensure that access to resources is subject to prior informed consent (15(5))?</p> <p>ახორციელებს თუ არა თქვენი ქვეყანა მონაწილეობის ღიად დაგეგმვის პროცესს, ან სხვა პროცესებს, რათა რესურსებზე ხელმისაწვდომობა ეფუძნებოდეს წინასწარ ინფორმირებასა და თანხმობას (15(5))?</p>	
a) no	
b) early stages of development	X
c) advanced stages of development	
d) processes in place	
<p>221. Has your country taken measures to ensure that any scientific research based on genetic resources provided by other Contracting Parties is developed and carried out with the full participation of such Contracting Parties (15(6))?</p> <p>მიიღო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ზომები იმისათვის, რომ სხვა მხარეების მიერ გენეტიკურ რესურსებზე დაფუძნებული ნებისმიერი სამეცნიერო კვლევის დაგეგმვა და განხორციელება მოხდეს ამ მხარეების სრული მონაწილეობით (15(6))?</p>	
a) no measures	
b) some measures in place	X
c) potential measures under review	
d) comprehensive measures in place	
<p>222. Has your country taken measures to ensure the fair and equitable sharing of the results of research and development and the benefits arising from the commercial and other use of genetic resources with any Contracting Party providing such resources (15(7))?</p> <p>მიიღო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ზომები იმისათვის, რომ კვლევისა და მიღწევების შედეგები და გენეტიკური რესურსების კომერციული და სხვა სახის გამოყენებით მიღებული სარგებელი სამართლიანად გადანაწილდეს ამ რესურსების მომწოდებელ ნებისმიერი კონტრაქტორ მხარესთან მიმართებაში (15(7))?</p>	
a) no measures	
b) some measures in place	X
c) potential measures under review	

d) comprehensive measures in place	
If so, are these measures	
a) Legislation	
b) Statutory policy or subsidiary legislation	
c) Policy and administrative measures	

Decision II/11 and Decision III/15. Access to genetic resources

გადაწყვეტილებები II/11 და III/15. გენეტიკური რესურსების ხელმისაწვდომობა

<p>223. Has your country provided the secretariat with information on relevant legislation, administrative and policy measures, participatory processes and research programmes?</p> <p>წარუდგინა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ინფორმაცია სამდივნოს სათანადო საკანონმდებლო, ადმინისტრაციული და პოლიტიკური ზომების, თანამონაწილეობითი პროცესების და კვლევითი პროგრამების შესახებ?</p>	
a) no	X
b) yes, within the previous national report	
c) yes, through case-studies	
d) yes, through other means (please give details below)	
<p>224. Has your country implemented capacity-building programmes to promote successful development and implementation of legislative, administrative and policy measures and guidelines on access, including scientific, technical, business, legal and management skills and capacities?</p> <p>დანერგა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ პოტენციალის ამაღლების პროგრამები საკანონმდებლო, ადმინისტრაციული და პოლიტიკური ზომების და ხელმისაწვდომობის ინსტრუქციების წარმატებულად შემუშავებისა და განხორციელების ხელშეწყობის მიზნით, მათ შორის, სამეცნიერო, ტექნიკური, ბიზნეს, იურიდიული და მართვის უნარ-ჩვევებისა და პოტენციალის ამაღლებისათვის?</p>	
a) no	X
b) some programmes covering some needs	
c) many programmes covering some needs	
d) programmes cover all perceived needs	
e) no perceived need	
<p>225. Has your country analysed experiences of legislative, administrative and policy measures and guidelines on access, including regional efforts and initiatives, for use in further development and implementation of measures and guidelines?</p> <p>გაანალიზა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ხელმისაწვდომობის იურიდიულ, ადმინისტრაციულ და პოლიტიკურ ზომებთან და ინსტრუქციებთან დაკავშირებული გამოცდილება, რეგიონული მცდელობებისა და ინიციატივების ჩათვლით, ამ ზომებისა და ინსტრუქციების შემდგომი განვითარებისა და დანერგვის მიზნით?</p>	
a) no	X
b) analysis in progress	
c) analysis completed	
<p>226. Is your country collaborating with all relevant stakeholders to explore, develop and implement guidelines and practices that ensure mutual benefits to providers and users of access measures?</p>	

<p>თანამშრომლობს თუ არა თქვენი ქვეყანა ყველა შესაბამის დაინტერესებულ მხარესთან იმ ინსტრუქციების და მეთოდების გამოყენების, განვითარებისა და დანერგვისათვის, რომლებიც განაპირობებს ხელმისაწვდომობის ღონისძიებებით ორმხრივი სარგებლობის მიღებას, მომწოდებლებისათვისაც და მომხმარებლისთვისაც?</p>	
a) no	X
b) yes - limited extent	
c) yes - significant extent	
<p>227. Has your country identified national authorities responsible for granting access to genetic resources? დაადგინა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ეროვნული ოფიციალური სტრუქტურები, რომლებიც პასუხისმგებელი არიან გენეტიკურ რესურსებზე ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფაზე?</p>	
a) no	X
b) yes	
<p>228. Is your country taking an active role in negotiations associated with the adaptation of the International Undertaking on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture? ასრულებს თუ არა თქვენი ქვეყანა აქტიურ როლს სასურსათო და სოფლის მეურნეობის მცენარეთა გენეტიკური რესურსების შესახებ საერთაშორისო აქტის მიღებასთან დაკავშირებულ მოლაპარაკებებში?</p>	
a) no	X
b) yes	

Decision V/26. Access to genetic resources

გადაწყვეტილება V/26. გენეტიკური რესურსების ხელმისაწვდომობა

<p>229. Has your country designated a national focal point and one or more competent national authorities to be responsible for access and benefit-sharing arrangements or to provide information on such arrangements? განსაზღვრა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ეროვნული პასუხისმგებელი პირი და დანიშნა თუ არა ერთი ან მეტი კომპეტენტური ეროვნული სახელისუფლებო ორგანო პასუხისმგებლად ხელმისაწვდომობისა და სარგებლის განაწილების ღონისძიებებზე და ამ ღონისძიებების შესახებ ინფორმაციულ უზრუნველყოფაზე?</p>	
a) no	X
b) yes	
c) yes, and Executive Secretary notified	
<p>230. Do your country's national biodiversity strategy, and legislative, administrative or policy measures on access and benefit-sharing, contribute to conservation and sustainable use objectives? ხელს უწყობს თუ არა ხელმისაწვდომობისა და სარგებლის განაწილებასთან დაკავშირებული ბიომრავალფეროვნების ეროვნული სტრატეგიები, იურიდიული, ადმინისტრაციული ან პოლიტიკური ღონისძიებები კონსერვაციისა და მდგრადი განვითარების ამოცანების განხორციელებას?</p>	
a) no	X
b) to a limited extent	
c) to a significant extent	
Parties that are recipients of genetic resources	

<p>231. Has your country adopted administrative or policy measures that are supportive of efforts made by provider countries to ensure that access to their genetic resources is subject to Articles 15, 16 and 19 of the Convention?</p> <p>მიიღო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ადმინისტრაციული ან პოლიტიკური ხასიათის ზომები, რაც ხელს შეუწყობს მომწოდებელი ქვეყნების მცდელობას, რომ მათ გენეტიკურ რესურსებზე ხელმისაწვდომობა შეესაბამებოდეს კონვენციის მე-15, მე-16 და მე-19 მუხლებს?</p>	
a) no	
b) other arrangements made	
c) yes	
<p>232. Does your country co-operate with other Parties in order to find practical and equitable solutions supportive of efforts made by provider countries to ensure that access to their genetic resources is subject to Articles 15, 16 and 19 of the Convention, recognizing the complexity of the issue, with particular consideration of the multiplicity of prior informed consent considerations?</p> <p>თანამშრომლობს თუ არა თქვენი ქვეყანა სხვა მხარეებთან პრაქტიკული და სამართლიანი გადაწყვეტილებების მიღებისათვის, რაც ხელს შეუწყობს მომწოდებელი ქვეყნების მცდელობას, რომ მათ გენეტიკურ რესურსებზე ხელმისაწვდომობა შეესაბამებოდეს კონვენციის მე-15, მე-16 და მე-19 მუხლებს, აღიარებს რა საკითხის სირთულეს, აპრიორული თანხმობის ვარიანტების გათვალისწინებით?</p>	
a) no	X
b) yes (please provide details)	
<p>233. In developing its legislation on access, has your country taken into account and allowed for the development of a multilateral system to facilitate access and benefit-sharing in the context of the International Undertaking on Plant Genetic Resources?</p> <p>ხელმისაწვდომობასთან დაკავშირებული კანონმდებლობის შემუშავების დროს, გაითვალისწინა და დაუშვა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ მულტილატერალური სისტემის განვითარება, რაც გაადვილებს ხელმისაწვდომობასა და სარგებლის განაწილებას მცენარეთა გენეტიკურ რესურსების შესახებ საერთაშორისო აქტის შესაბამისად?</p>	
a) no	X
b) legislation under development	
c) yes	
<p>234. Is your country co-ordinating its positions in both the Convention on Biological Diversity and the International Undertaking on Plant Genetic Resources?</p> <p>ახდენს თუ არა თქვენი ქვეყანა თავისი პოზიციების კოორდინაციას როგორც ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შესახებ კონვენციაში, ასევე საერთაშორისო აქტში მცენარეთა გენეტიკური რესურსების შესახებ?</p>	
a) no	X
b) taking steps to do so	
c) yes	
<p>235. Has your country provided information to the Executive Secretary on user institutions, the market for genetic resources, non-monetary benefits, new and emerging mechanisms for benefit sharing, incentive measures, clarification of definitions, sui generis systems and "intermediaries"?</p> <p>მიაწოდა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ინფორმაცია აღმასრულებელ სამდივნოს მომხმარებელი ინსტიტუტების, გენეტიკური რესურსების ბაზრის, არაფულადი სარგებლის, სარგებლის განაწილების ახალი მექანიზმების, წამახალისებელი ღონისძიებების, დეფინიციათა</p>	

განმარტებების, <i>sui generis</i> სისტემების და “შუამავლების” შესახებ?	
a) no	X
b) some information provided	
c) substantial information provided	
<p>236. Has your country submitted information on specific issues related to the role of intellectual property rights in the implementation of access and benefit-sharing arrangements to the Executive Secretary?</p> <p>წარადგინა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ აღმასრულებელ სამდივნოში ინფორმაცია ხელმისაწვდომობისა და სარგებლის განაწილების ღონისძიებების დანერგვაში ინტელექტუალური საკუთრების უფლების როლთან დაკავშირებული სპეციფიკური საკითხების შესახებ?</p>	
a) no	X
b) yes	
<p>237. Has your country provided capacity-building and technology development and transfer for the maintenance and utilization of <i>ex situ</i> collections?</p> <p>იზრუნა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ პოტენციალის ამაღლებაზე და ტექნოლოგიების განვითარებასა და გადაცემაზე <i>ex situ</i> კოლექციების შენარჩუნებისა და გამოყენების მიზნით?</p>	
a) no	X
b) yes to a limited extent	
c) yes to a significant extent	

Further comments on implementation of this Article

კომენტარები ამ მუხლის დანერგვის შესახებ

<p>218. 2001 წლიდან საქართველო მონაწილეობას იღებს რამდენიმე რეგიონულ და საერთაშორისო პროგრამაში, რომლებიც მიმართულია მცენარეთა გენეტიკური რესურსების მონაცემთა ბაზების შექმნასა და მათი ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფაზე, აგრეთვე, გენეტიკური რესურსების კონსერვაციისა და ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესებაზე. კერძოდ: ევროპის მცენარეთა გენეტიკური რესურსების კოოპერირებული პროგრამის ფარგლებში (ECPGR) 2001 წელს საქართველოში დაიწყო მცენარეთა გენეტიკური რესურსების ეროვნული კატალოგის შექმნა. ევროპის მცენარეთა გენეტიკური რესურსების კატალოგის (EURISCO) ვებ-გვერდზე (http://eurisco.ecpgr.org) განთავსდა ინფორმაცია საქართველოს მცენარეთა გენეტიკური რესურსების შესახებ.</p> <p>საინტერესო ექსპედიციები ჩატარდა ქართველი და უცხოელი სპეციალისტების მონაწილეობით მცენარეთა გენეტიკური რესურსების შეგროვების მიზნით. 2001 წელს მარცვლოვანი და პარკოსანი კულტურები შეგროვდა შიდა ქართლში, ხევსურეთში, აჭარაში, ქვემო ქართლში, მცხეთა-მთიანეთში. სულ შეგროვდა 152 ნიმუში, რომელთა დუბლიკატები განთავსდა პროექტში მონაწილე ორგანიზაციების (ლომოსურის მიწათმოქმედების ინსტიტუტი, კეცხოველის ბოტანიკის ინსტიტუტი, ავსტრალიის საშემოდგომო კულტურების გენბანკი (AWWS), გერმანიის გენბანკი (IPK) და რუსეთის მემცენარეობის ინსტიტუტი (VIR)) გენბანკებში. ექსპედიციები ჩატარდა პროექტის „მინდვრის კულტურათა მცენარეთა გენეტიკური რესურსების კონსერვაცია, შეფასება და გამოყენება სამხრეთ კავკასიასა და შუა აზიაში“ (Australian Center for International Agricultural Research (ACIAR)) –ის ფინანსური მხარდაჭერით და მშრალი რეგიონების სოფლის მეურნეობის საერთაშორისო კვლევის ცენტრის (ICARDA) მონაწილეობით. პროექტის შედეგად გაუმჯობესდა მიწათმოქმედების ინსტიტუტის გენბანკის მატერიალურ-ტექნიკური მხარე და არსებული <i>ex-situ</i> კოლექციების მდგომარეობა.</p> <p>220-222. საქართველოს სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტები ჩართულია გენეტიკურ</p>
--

რესურსებთან დაკავშირებულ ყველა პროექტში, რომლებიც მიმდინარეობს საერთაშორისო ორგანიზაციების მხარდაჭერით. მცენარეთა რესურსების შეგროვებისა და მათი შემდგომი შესწავლისათვის სხვა ქვეყნებთან ერთობლივი კვლევითი პროექტების განხორციელების დაწყებამდე ხდება კვლევის შედეგების ხელმისაწვდომობის პირობების დადგენა (სპეციფიკური ყველა კონკრეტული შემთხვევისთვის), კვლევაში მონაწილე სამეცნიერო ორგანიზაციებს შორის (სამთავრობო უწყებები ამ პროცესში არ მონაწილეობენ, არ არსებობს ამისათვის შესაბამისი საკანონმდებლო ბაზა). ზოგადად, ასეთ პროექტებში უზრუნველყოფილია შეგროვებული მასალის თანაბარი განაწილება პროექტში მონაწილე ქვეყნების გენ-ბანკებში, პუბლიკაციებზე თანაბარი სააავტორო უფლებები და ნიმუშების ხანრძლივადიანი შენახვა დუბლირებულ კოლექციებში.

229. საქართველოში არ ხდება მცენარეთა გენეტიკურ რესურსებთან დაკავშირებული ქმედებების კოორდინაცია. საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემია ნომინალურად ხელმძღვანელობს მიმდინარე სამუშაოებს და წარმოადგენს ქვეყანას მცენარეთა გენეტიკურ რესურსებთან დაკავშირებულ საერთაშორისო თანამშრომლობაში. აკადემია არ მუშაობს ხელმისაწვდომობისა და მიღებული სარგებლის სამართლიანად განაწილებისათვის შესაბამის პოლიტიკის, კანონმდებლობის ან ადმინისტრაციული ღონისძიებების შემუშავებაზე.

237. 2001 წელს აშშ-ს სამოქალაქო კვლევისა და განვითარების ფონდთან (CRDF) თანამშრომლობით თბილისის ბოტანიკური ბაღისა და ბოტანიკის ინსტიტუტის მიერ დაიწყო კავკასიის მცენარეთა რეგიონული თესლის ბანკის შექმნა. პროექტის ფარგლებში საქართველოს მხარეს გადმოეცა შესაბამისი ტექნიკური აღჭურვილობა თესლების თანამედროვე მეთოდოლოგიით ხანგრძლივადიანი შენახვისათვის.

ICARDA-სთან თანამშრომლობით დაიწყო მიწათმოქმედების ინსტიტუტში დაიწყო მინდვრის კულტურების ერთიანი ცენტრალური გენბანკის შექმნა. პროექტის ფარგლებში ინსტიტუტისთვის შეძენილი იქნა შესაბამისი აღჭურვილობა. CGIAR-ის ცენტრების მიერ ტარდება სემინარები და ტრენინგები, რომელთა საშუალებით ქართველი მეცნიერები დახელოვნდნენ გენეტიკური რესურსების ნიმუშების შენახვასა და განახლებაში, დოკუმენტაციის შედგენასა და მონაცემთა ბაზებთან მუშაობაში.

Article 16 Access to and transfer of technology

მუხლი 16 ტექნოლოგიებზე ხელმისაწვდომობა და მათი გადაცემა

<p>238. What is the relative priority afforded to implementation of this Article and the associated decisions by your country?</p> <p>როგორია ამ მუხლისა და მისი თანამდგევი გადაწყვეტილებების დანერგვის შედარებითი პრიორიტეტი თქვენს ქვეყანაში?</p>					
a) High		b) Medium		c) Low	X
<p>239. To what extent are the resources available adequate for meeting the obligations and recommendations made?</p> <p>რამდენად ადეკვატურია არსებული რესურსები ვალდებულებებისა და რეკომენდაციების განსახორციელებლად?</p>					
a) Good		b) Adequate		c) Limiting	d) Severely limiting X
<p>Further comments on relative priority and on availability of resources</p> <p>კომენტარები შედარებით პრიორიტეტულობასა და რესურსების ხელმისაწვდომობაზე</p>					

238-239. საქართველოს კანონებით „გარემოს დაცვის შესახებ“ (1996) და „მეცნიერების, ტექნოლოგიებისა და მათი განვითარების შესახებ“ (1994) აღიარებულია საუკეთესო გარემოსდაცვითი ტექნოლოგიების დანერგვის მნიშვნელობა ეკონომიკის სხვადასხვა დარგების განვითარებისა და კონკურენტუნარიანი პროდუქციის წარმოებისათვის. მიუხედავად აღნიშნულისა, საქართველოში არ არის შექმნილი ხელსაყრელი პოლიტიკური, საკანონმდებლო და ინსტიტუციური გარემო ახალი ტექნოლოგიების მოზიდვის და მათი დანერგვის ხელშეწყობისათვის. დაბალია გადაწყვეტილების მიმღებ პირთა ცნობიერება ინოვაციური ტექნოლოგიებისა და მათი დანერგვის ეკონომიკური სარგებლის შესახებ. სუსტადაა განვითარებული ინსტიტუციური და ინფორმაციული სისტემა ეკოლოგიურად მისაღები ტექნოლოგიების შესახებ.

მცირეა კერძო სექტორის დაინტერესება ახალი და გარემოსდაცვითი ტექნოლოგიების დანერგვის მიმართ, რაც განპირობებულია რესურსების შედარებითი სიიაფით, სუსტი გარემოსდაცვითი რეგულირებებითა და კონტროლით (გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით სუსტი მარეგულირებელი/მაკონტროლებელი ზეწოლით), სტიმულირების ეკონომიკური მექანიზმები არ არსებობს გამო. ამასთან ეკონომიკური რეფორმების ნელი განვითარების პირობებში უმნიშვნელოა საექსპორტო ბაზრების ზეწოლა საქართველოს კერძო სექტორზე, როგორც გარემოსდაცვითი სტანდარტების შესაბამისობის, ისე კონკურენტუნარიანობის თვალსაზრისით. საშუალო და მცირე ბიზნესის შესაძლებლობები შეზღუდულია, რათა შეარჩიონ, მიიღონ და მართონ ინოვაციური ტექნოლოგიები.

აშშ-ს სამოქალაქო კვლევებისა და განვითარების ფონდის (U.S. Civilian Research and Development Foundation (CRDF)) მხარდაჭერით შეიქმნა საქართველოს სამეცნიერო-ტექნოლოგიური განვითარების ფონდი, თუმცა ჯერჯერობით მისი წვლილი ახალი გარემოსდაცვითი ტექნოლოგიების მოზიდვასა და დანერგვაში უმნიშვნელოა.

<p>240. Has your country taken measures to provide or facilitate access for and transfer to other Contracting Parties of technologies that are relevant to the conservation and sustainable use of biological diversity or make use of genetic resources and do not cause significant damage to the environment (16(1))?</p> <p>განახორციელა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ღონისიებები, რათა სხვა ქვეყნებისთვის მიეწოდებინა ან გაეოღებინა იმ ტექნოლოგიების ხელმისაწვდომობა და გადაცემა, რომლებიც დაკავშირებულია ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრად გამოყენებასთან ან გენეტიკური რესურსების გამოყენებასთან და მნიშვნელოვან ზიანს არ აყენებს გარემოს (16(1))?</p>	
a) no measures	X
b) some measures in place	
c) potential measures under review	
d) comprehensive measures in place	
<p>241. Is your country aware of any initiatives under which relevant technology is transferred to your country on concessional or preferential terms (16(2))?</p> <p>იცნობს თუ არა თქვენი ქვეყანა რაიმე ინიციატივას, რომლის მიხედვითაც ხდება ტექნოლოგიების გადაცემა თქვენს ქვეყანაში, კონცესიური ან შეღავათიანი პირობებით (16(2))?</p>	
a) no	
b) yes (please give brief details below)	X
<p>242. Has your country taken measures so that Contracting Parties which provide genetic resources are provided access to and transfer of technology which make use of those resources, on mutually agreed terms (16(3))?</p> <p>მიუღია თქვენს ქვეყანას ზომები იმისათვის, რომ გენეტიკური რესურსების მომწოდებელ ქვეყანას ჰქონოდა ხელმისაწვდომობა ამ რესურსების გამოყენების ტექნოლოგიებზე და ტექნოლოგიების გადაცემაზე, ურთიერთშეთანხმებული პირობების შესაბამისად (16(3))?</p>	

a) not relevant	X
b) relevant, but no measures	
c) some measures in place	
d) potential measures under review	
e) comprehensive measures in place	
If so, are these measures	
a) Legislation	
b) Statutory policy or subsidiary legislation	
c) Policy and administrative arrangements	
<p>243. Has your country taken measures so that the private sector facilitates access to joint development and transfer of relevant technology for the benefit of government institutions and the private sector of developing countries (16(4))?</p> <p>განახორციელა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ღონისძიებები, რათა კერძო სექტორმა გააიოლოს ტექნოლოგიის ხელმისაწვდომობა და ამ ტექნოლოგიის ერთობლივი შემუშავება და გადაცემა, განვითარებადი ქვეყნების სამთავრობო ინსტიტუტებისა და კერძო სექტორის ინტერესებიდან გამომდინარე (16(4))?</p>	
a) no measures	X
b) some measures in place	
c) potential measures under review	
d) comprehensive measures in place	
If so, are these measures	
a) Legislation?	
b) Statutory policy and subsidiary legislation?	
c) Policy and administrative arrangements?	
<p>244. Does your country have a national system for intellectual property right protection (16(5))?</p> <p>გააჩნია თუ არა თქვენს ქვეყანას ინტელექტუალური საკუთრების უფლების დაცვის ეროვნული სისტემა (16(5))?</p>	
a) no	
b) yes	X
<p>245. If yes, does it cover biological resources (for example, plant species) in any way?</p> <p>იმ შემთხვევაში, თუ პასუხი დადებითია, რამენაირად მოიცავს თუ არა იგი ბიოლოგიურ რესურსებს (მაგალითად, მცენარეთა სახეობებს)?</p>	
a) no	
b) yes - limited extent	
c) yes - significant extent	X

Decision III/17. Intellectual property rights

გადაწყვეტილება III/17. ინტელექტუალური საკუთრების დაცვის უფლებები

<p>246. Has your country conducted and provided to the secretariat case-studies of the impacts of intellectual property rights on the achievement of the Conventions objectives?</p> <p>განუხორციელებია და სამდივნოსათვის მიუწოდებია თუ არა თქვენს ქვეყანას კვლევები კონვენციის ამოცანების მიღწევებზე ინტელექტუალური საკუთრების უფლების გავლენების შესახებ?</p>	
a) no	X
b) some	
c) many	

Further comments on implementation of this Article

კომენტარები ამ მუხლის დანერგვის შესახებ

241. მიწათმოქმედებისა და მეზღვების, მევენახეობისა და მეღვინეობის ინსტიტუტებში მიმდინარე პროექტები ითვალისწინებენ შესაბამისი ტექნოლოგიების გადმოცემას გენეტიკური რესურსების კლექციების შეგროვებისა და შენახვისათვის (იხ. პასუხი 218). კვცხოველის ბოტანიკის ინსტიტუტი მისურის ბოტანიკური ბაღისა და საქართველოს სამეცნიერო-ტექნოლოგიური განვითარების ფონდის თანადაფინანსებით ახორციელებს პროექტს „საინფორმაციო სისტემები გენეტიკური რესურსების მდგრადი გამოყენებისთვის“, რომლის ფარგლებშიც ინსტიტუტს გადმოეცა შესაბამისი აღჭურვილობა ველურ მცენარეთა თესლის ბანკისა და მონაცემთა ბაზის შესაქმნელად.

საქართველოს სატყეო სექტორის განვითარების პროექტი (მსოფლიო ბანკი, საერთაშორისო განვითარების ასოციაციის (IDA) კრედიტი) ასევე ითვალისწინებს ახალი გარემოსდაცვითი ტექნოლოგიების დანერგვის ხელშეწყობას სატყეო მეურნეობაში.

ESRI დაფინანსებით თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში გაიხსნა სამეცნიერო-სასწავლო ცენტრი „დედამიწა“, სადაც ისწავლება თანამედროვე გეო-საინფორმაციო ტექნოლოგიები.

ევროსაბჭომ 2001 წელს დაიწყო ახალი პროგრამა სუფთა წარმოების განვითარების ხელშეწყობისათვის აღმოსავლეთ ევროპის სამ ქვეყანაში, კავკასიასა და ცენტრალურ აზიაში, მათ შორის საქართველოშიც. პროექტის ფარგლებში მოხდება ხის გადამამუშავებელ და ქაღალდის მწარმოებელ ქართულ კომპანიებში სუფთა წარმოების სადემონსტრაციო პროექტების განხორციელება, ჩატარდება ტრენინგები კერძო სექტორისათვის და მომზადდება საინფორმაციო-ცნობიერების ამაღლების მასალა გადაწყვეტილებების მიმღები პირებისთვის.

244-245. საქართველოში ინტელექტუალური საკუთრების საკითხები რეგულირდება კანონებით: „საავტორო და მომიჯნავე უფლებების შესახებ“ (1999), „საპატენტო კანონი“ (1999), „ინტელექტუალური საკუთრებასთან დაკავშირებულ სასაზღვრო ღონისძიებათა შესახებ“ (1999), „სელექციური მიღწევების დაცვის შესახებ“ (1996, ეს კანონი გაუქმებულია „მცენარეთა ახალი ჯიშების დაცვის შესახებ“ კანონით (2006).

„სელექციური მიღწევების შესახებ“ კანონი ადგენს პირის განსაკუთრებულ უფლებას სელექციური მიღწევის (როგორც მცენარეთა, ისე ცხოველთა ჯიშებთან დაკავშირებით) გამოყენებაზე, ამ განსაკუთრებული უფლების დამადასტურებელი მოწმობის გაცემის პირობებსა და პროცედურას. კანონის თანახმად, ნებისმიერი პირი ვალდებულია ნებართვა აიღოს სელექციონერისაგან ჯიშის გამოყენების შემდეგ სახეებზე: წარმოება და კვლავწარმოება, გაყიდვა (ან გასხვისების სხვა სახე), ექსპორტი და იმპორტი. სელექციონერს შეუძლია გასცეს ნებართვა გარკვეული პირობებითა და შეზღუდვებით. ერთიან სახელმწიფო პოლიტიკას სელექციური მიღწევების დაცვის სფეროში ატარებს სოფლის მეურნეობისა და სურსათის სამინისტროსთან არსებული სელექციური მიღწევების გამოცდისა და დაცვის სახელმწიფო კომისია, რომელიც განიხილავს განაცხადს ახალ ჯიშზე, ატარებს ექსპერტიზასა და გამოცდას, აწარმოებს სელექციური მიღწევების სახელმწიფო რეესტრს, გასცემს განსაკუთრებული უფლების დამადასტურებელ მოწმობას.

Article 17 Exchange of information

მუხლი 17. ინფორმაციის გაცვლა

<p>247. What is the relative priority afforded to implementation of this Article and the associated decisions by your country? როგორია ამ მუხლისა და მისი თანამდევი გადაწყვეტილებების დანერგვის შედარებითი პრიორიტეტი თქვენს ქვეყანაში?</p>					
a) High		b) Medium		c) Low	X
<p>248. To what extent are the resources available adequate for meeting the obligations and recommendations made? რამდენად ადეკვატურია არსებული რესურსები ვალდებულებებისა და რეკომენდაციების განსახორციელებლად?</p>					
a) Good		b) Adequate		c) Limiting	d) Severely limiting X
<p>Further comments on relative priority and on availability of resources კომენტარები შედარებით პრიორიტეტულობასა და რესურსების ხელმისაწვდომობაზე</p>					
<p>247-248. ფინანსური და ტექნიკური რესურსების არ არსებობის გამო არ მიმდინარეობს მუშაობა ინფორმაციული უზრუნველყოფის მექანიზმის შექმნისათვის. ამავე მიზეზის გამო არ არის შექმნილი გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს ვებ-გვერდი. აღნიშნულის გამო მნიშვნელოვნად შეზღუდულია ელექტრონული სახით ხელმისაწვდომი ინფორმაცია. არ ხდება სამეცნიერო და არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ ცალკეული პროექტების ფარგლებში შეგროვებული ინფორმაციის სისტემატიზაცია და გამოყენება ბიომრავალფეროვნების შესახებ ერთიანი მონაცემთა ბაზის შესაქმნელად. შედეგად, ბიომრავალფეროვნებასთან დაკავშირებული ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა დაინტერესებული უწყებებისა და გადაწყვეტილების მიმღები პირებისათვის შეზღუდულია. „გარემოს დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს მიერ ყოველწლიურად მზადდება ეროვნული მოხსენება გარემოს მდგომარეობის შესახებ, რომელიც მოიცავს ინფორმაციას გარემოს დაცვის სფეროში კანონმდებლობის, კონტროლის, გარემოსდაცვითი პოლიტიკისა და სახელმწიფო პროგრამების, მცენარეული საფარისა და ცხოველთა სამყაროს მდგომარეობის, დაცული ტერიტორიების, გარემოზე ეროვნული მემკვიდრეობის ზეგავლენისა და სხვა საკითხების შესახებ. ეროვნული მოხსენების მომზადებაში, გარდა სახელმწიფო დაწესებულებებისა, მონაწილეობას იღებენ საქართველოს მეცნიერებათა აკადემია და სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემია. აღნიშნული მოხსენების გამოქვეყნება, მიუხედავად კანონის მოთხოვნისა, ვერ ხერხდება ტექნიკური და ფინანსური რესურსების არ არსებობის გამო. ინფორმაციის გაცვლას ხელს უწყობს ერთობლივი პროექტების განხორციელება ან ქართველი სპეციალისტების მონაწილეობა სხვადასხვა საერთაშორისო პროექტებში, როგორცაა მაგალითად ევროპის მცენარეული საფარის რუკის შექმნა, მცენარეთა გენეტიკური რესურსების კატალოგის (EURISCO) შექმნა.</p>					
<p>249. Has your country taken measures to facilitate the exchange of information from publicly available sources (17(1))? მიუღო თუ არა თქვენს ქვეყანას ზომები ყველა საყოველთაოდ ხელმისაწვდომი წყაროებიდან ინფორმაციის გაცვლის ხელშეწყობისთვის (17(1))?</p>					
a) no measures					
b) restricted by lack of resources					X
c) some measures in place					
d) potential measures under review					

e) comprehensive measures in place	
If a developed country Party -	
250. Do these measures take into account the special needs of developing countries (17(1))?	
a) no	
b) yes - limited extent	
c) yes - significant extent	
251. If so, do these measures include all the categories of information listed in Article 17(2), including technical, scientific and socio-economic research, training and surveying programmes, specialized knowledge, repatriation of information and so on? თუკი ასეა, აღნიშნული ზომები მოიცავს თუ არა მუხლ 17(2)-ში ჩამოთვლილ ყველა კატეგორიის ინფორმაციას, მათ შორის ინფორმაციის ტექნიკური, სამეცნიერო და სოციალურ-ეკონომიკური კვლევების, ტრენინგების და ინფორმაციის მოძიების პროგრამების, ინფორმაციის ანალიზის და ა.შ. შესახებ?	
a) no	
b) yes - limited extent	
c) yes - significant extent	

Article 18 Technical and scientific cooperation

მუხლი 18. ტექნიკური და სამეცნიერო თანამშრომლობა

252. What is the relative priority afforded to implementation of this Article and the associated decisions by your country? როგორია ამ მუხლისა და მისი თანამდევი გადაწყვეტილებების დანერგვის შედარებითი პრიორიტეტი თქვენს ქვეყანაში?					
a) High		b) Medium	X	c) Low	
253. To what extent are the resources available adequate for meeting the obligations and recommendations made? რამდენად ადეკვატურია არსებული რესურსები ვალდებულებებისა და რეკომენდაციების განსახორციელებლად?					
a) Good		b) Adequate		c) Limiting	X
d) Severely limiting					
Further comments on relative priority and on availability of resources კომენტარები შედარებით პრიორიტეტულობასა და რესურსების ხელმისაწვდომობაზე					

252-253. საქართველოში არსებულ თითქმის ყველა სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტსა და უნივერსიტეტს დამყარებული აქვს კავშირი საზღვარგარეთის ქვეყნების შესაბამისი პროფილის კვლევით და საგანმანათლებლო დაწესებულებებთან. მაგრამ საზღვარგარეთის ქვეყნებთან სამეცნიერო-ტექნიკურ თანამშრომლობას აქვს სპონტანური ხასიათი, ძირითადად განპირობებულია მეცნიერთა ინდივიდუალური კავშირებით. მიუხედავად იმისა, რომ ხორციელდება ერთობლივი კვლევითი და ტექნიკური დახმარების პროექტები, არ არის ჩამოყალიბებული ხანგრძლივადიანი თანამშრომლობის პროგრამები და მექანიზმები.

სახელმწიფო ბიუჯეტიდან დაფინანსება ძლიერ შეზღუდულია, თუმცა მრავალი ფონდი და პროგრამა, რომელთა მოქმედების არე ვრცელდება საქართველოზე, მნიშვნელოვნად უწყობენ ხელს საქართველოს სამეცნიერო სექტორის ინტეგრირებას საერთაშორისო სამეცნიერო საზოგადოებაში სამეცნიერო გაცვლითი პროგრამებისა და ერთობლივი კვლევითი პროექტების განხორციელების გზით. მათ შორის აღსანიშნავია: NATO-ს პროგრამა „პარტნიორობა მშვიდობისათვის“, საქართველოს კვლევებისა და განვითარების ფონდი (GRDF), ფონდი „ღია საზოგადოება- საქართველო“, ევრაზიის ფონდი, ფონდი „ჰორიზონტი“, DAAD-ის პროგრამა.

<p>254. Has your country taken measures to promote international technical and scientific cooperation in the field of conservation and sustainable use of biological diversity (18(1))?</p> <p>მიიღო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ზომები საერთაშორისო ტექნიკური და სამეცნიერო თანამშრომლობის ხელშეწყობისათვის ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების სფეროში (18(1))?</p>	
a) no measures	
b) some measures in place	X
c) potential measures under review	
d) comprehensive measures in place	
<p>255. Do the measures taken to promote cooperation with other Contracting Parties in the implementation of the Convention pay special attention to the development and strengthening of national capabilities by means of human resources development and institution building (18(2))?</p> <p>მიღებულია თუ არა ზომები კონვენციის დანერგვის პროცესში სხვა მხარეებთან თანამშრომლობის ხელშეწყობისათვის, რომლის დროსაც განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა ადამიანური რესურსებისა და ინსტიტუციური განვითარების გზით ეროვნული პოტენციალის განვითარებასა და გაძლიერებას (18(2))?</p>	
a) no	
b) yes - limited extent	X
c) yes - significant extent	
<p>256. Has your country encouraged and developed methods of cooperation for the development and use of technologies, including indigenous and traditional technologies, in pursuance of the objectives of this Convention (18(4))?</p> <p>წახალისა და შეიმუშავა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ თანამშრომლობის მეთოდები ტექნოლოგიების, მათ შორის ადგილობრივი და ტრადიციული ტექნოლოგიების, შექმნისა და გამოყენებისთვის, კონვენციის მიზნების მისაღწევად (18(4))?</p>	
a) no	X
b) early stages of development	
c) advanced stages of development	
d) methods in place	

257. Does such cooperation include the training of personnel and exchange of experts (18(4))? მოიცავს თუ არა ამგვარი თანამშრომლობა პერსონალის ტრენინგსა და ექსპერტების გაცვლას (18(4))?	
a) no	X
b) yes - limited extent	
c) yes - significant extent	
258. Has your country promoted the establishment of joint research programmes and joint ventures for the development of technologies relevant to the objectives of the Convention (18(5))? ხელი შეუწყო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ერთობლივი კვლევითი პროგრამების შემუშავებას და ერთობლივი საწარმოების შექმნას კონვენციის ამოცანების რელევანტური ტექნოლოგიების განვითარებისათვის (18(5))?	
a) no	X
b) yes - limited extent	
c) yes - significant extent	

Decision II/3, Decision III/4 and Decision IV/2. Clearing House Mechanism

გადაწვევტილება II/3, გადაწვევტილება III/4 და გადაწვევტილება IV/2.
ინფორმაციული უზრუნველყოფის მექანიზმი

259. Is your country cooperating in the development and operation of the Clearing House Mechanism? თანამშრომლობს თუ არა თქვენი ქვეყანა ინფორმაციული უზრუნველყოფის მექანიზმის განვითარებისა და ფუნქციონირებისათვის?	
a) no	X
b) yes	
260. Is your country helping to develop national capabilities through exchanging and disseminating information on experiences and lessons learned in implementing the Convention? ხელს უწყობს თუ არა თქვენი ქვეყანა ეროვნული შესაძლებლობების განვითარებას კონვენციის დანერგვის პროცესში მიღებული გამოცდილებისა და გაკვეთილების შესახებ ინფორმაციის გაცვლისა და გავრცელების გზით?	
a) no	X
b) yes - limited extent	
c) yes - significant extent	
261. Has your country designated a national focal point for the Clearing-House Mechanism? დანიშნა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ეროვნული პასუხისმგებელი პირი ინფორმაციული უზრუნველყოფის მექანიზმისთვის?	
a) no	X
b) yes	

262. Is your country providing resources for the development and implementation of the Clearing-House Mechanism? გამოყოფს თუ არა თქვენი ქვეყანა რესურსებს ინფორმაციული უზრუნველყოფის მექანიზმის განვითარებისა და დანერგვისათვის?	
a) no	X
b) yes, at the national level	
c) yes, at national and international levels	
263. Is your country facilitating and participating in workshops and other expert meetings to further the development of the CHM at international levels? მონაწილეობს და ფასილიტაციას უწევს თუ არა თქვენი ქვეყანა სემინარებსა და ექსპერტთა შეხვედრებს ინფორმაციული უზრუნველყოფის მექანიზმის საერთაშორისო დონეზე შემდგომი განვითარების მიზნით?	
a) no	X
b) participation only	
c) supporting some meetings and participating	
264. Is your CHM operational მოქმედია თუ არა თქვენი ინფორმაციული უზრუნველყოფის მექანიზმი?	
a) no	X
b) under development	
c) yes (please give details below)	
265. Is your CHM linked to the Internet დაკავშირებულია თუ არა ინფორმაციული უზრუნველყოფის მექანიზმი ინტერნეტთან?	
a) no	x
b) yes	
266. Has your country established a multi-sectoral and multi-disciplinary CHM steering committee or working group at the national level? დააარსა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ინფორმაციული უზრუნველყოფის მექანიზმის მრავალსექტორული და მრავალდარგობრივი სახელამხედველო საბჭო ან მუშა ჯგუფი ეროვნულ დონეზე?	
a) no	X
b) yes	

Decision V/14. Scientific and technical co-operation and the clearinghouse mechanisms (Article 18)

გადაწყვეტილება V/14. სამეცნიერო და ტექნიკური თანამშრომლობა და ინფორმაციული უზრუნველყოფის მექანიზმი (მუხლი 18)

267. Has your country reviewed the priorities identified in Annex I to the decision, and sought to implement them? განიხილა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ გადაწყვეტილების I დანართით დადგენილი პრიორიტეტები და შეეცადა თუ არა მათ დანერგვას?	
a) not reviewed	X
b) reviewed but not implemented	

c) reviewed and implemented as appropriate	
--	--

Further comments on implementation of these Articles

კომენტარების ამ მუხლის დანერგვის შესახებ

254-255. შავი ზღვის ეკოლოგიისა და თევზის მეურნეობის ინსტიტუტში, როგორც შავი ზღვის ბიომრავალფეროვნების რეგიონულ ცენტრმა, TACIS-ის რეგიონული გარემოსდაცვითი პროგრამა 2000-ის ფარგლებში მიიღო მნიშვნელოვანი ტექნიკური დახმარება, რომლის მიზანი იყო ცენტრის შესაძლებლობების ზრდა ბიომრავალფეროვნების კვლევისა და მონიტორინგის კუთხით. დახმარება მოიცავდა როგორც მოწყობილობის მოწოდებას და გამოყენებას, ასევე ადგილობრივი პერსონალის სწავლებას კვლევისა და მონიტორინგის თანამედროვე მეთოდების ათვისების მიზნით.

კეცხოველის სახელობის თბილისის ბოტანიკის ინსტიტუტში განხორციელდა და მიმდინარეობს 10-მდე ერთობლივი სამეცნიერო პროექტი ავსტრიის, გერმანიის, შვეიცარიის, აშშ-ს და სხვა ქვეყნების კვლევით ინსტიტუტებთან თანამშრომლობით. მათგან აღსანიშნავია ინსტიტუტის მონაწილეობა ევროპის მცენარეულობის რუკის შექმნაში, რომელიც მიმდინარეობს გერმანიის ბუნების კონსერვაციის ფედერალური სააგენტოს კოორდინირებით, აგრეთვე, მისურის ბოტანიკურ ბაღთან ერთობლივად კავკასიის ველურ მცენარეთა თესლი ბანკის შექმნა. ინსტიტუტის თანამშრომლებმა სხვადასხვა ქვეყნის ბოტანიკური დაწესებულებებში მონაწილეობა მიიღეს სასწავლო კურსებში კვლევის უახლესი მეთოდებისა და ჰერბარიუმის მენეჯმენტის შესწავლის მიზნით.

ვაზისა და მინდვრის კულტურების გენეტიკური რესურსების კონსერვაციის მიზნით ერთობლივი სამეცნიერო პროექტები ხორციელდება ლომოურის მიწათმოქმედების ინსტიტუტისა და მებაღეობის, მევენახეობისა და მეღვინეობის ინსტიტუტის მიერ. პროექტების ფარგლებში ინსტიტუტის თანამშრომლები მონაწილეობას იღებენ სხვადასხვა ქვეყნებში ჩატარებულ სასწავლო კურსებში, ინსტიტუტებმა მიიღეს შესაბამისი ტექნიკური აღჭურვილობა. CGIAR-ის ცენტრების მიერ ტარდება სემინარები და სასწავლო კურსები, რომელთა საშუალებით ქართველი მეცნიერები იმაღლებენ კვალიფიკაციას გენეტიკური რესურსების ნიმუშების შენახვასა და განახლებაში, დოკუმენტაციის შედგენასა და მონაცემთა ბაზებთან მუშაობაში.

Article 19 Handling of biotechnology and distribution of its benefits

მუხლი 19. ბიოტექნოლოგიის მართვა და მისგან მიღებული სარგებლის განაწილება

<p>268. What is the relative priority afforded to implementation of this Article and the associated decisions by your country?</p> <p>როგორია ამ მუხლისა და მისი თანამდევი გადაწყვეტილებების დანერგვის შედარებით პრიორიტეტი თქვენს ქვეყანაში?</p>					
a) High		b) Medium	X	c) Low	
<p>269. To what extent are the resources available adequate for meeting the obligations and recommendations made?</p> <p>რამდენად ადეკვატურია არსებული რესურსები ვალდებულებებისა და რეკომენდაციების განსახორციელებლად?</p>					
a) Good		b) Adequate		c) Limiting	d) Severely limiting X
<p>Further comments on relative priority and on availability of resources</p> <p>კომენტარები შედარებით პრიორიტეტულობასა და რესურსების ხელმისაწვდომობაზე</p>					

268-269. საქართველოში არ არის შემუშავებული ბიოტექნოლოგიის სფეროსა და გენეტიკური რესურსების გამოყენებით მიღებული სარგებლის განაწილების მარეგულირებელი საკანონმდებლო ბაზა. საქართველოს ბიომრავალფეროვნების სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის არსებულ სამუშაო ვერსიაში ერთ-ერთ პრიორიტეტულ მიმართულებად მიჩნეულია საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვა გენმოდულირებული ორგანიზმებით გამოწვეული შესაძლო საფრთხისაგან შესაბამისი საკანონმდებლო ბაზის შექმნით, სახელმწიფო და საზოგადოებრივი კონტროლის მექანიზმებისა შემუშავებით, ინსტიტუციური უზრუნველყოფით და არსებული ინფორმაციული ვაკუუმის აღმოფხვრით.

ბიოტექნოლოგიის სფეროში ქვეყანაში არსებული საბაზისო ცოდნისა და სამეცნიერო პოტენციალის მიუხედავად, ძლიერ შეზღუდულია თანამედროვე ბიოტექნოლოგიური კვლევებისა და ბიოუსაფრთხოების რეგულირების შესაძლებლობა. არ არსებობს ცოცხალ მოდიფიცირებულ ორგანიზმებთან დაკავშირებული რისკების შეფასების გამოცდილება. ბიოტექნოლოგიური კვლევები მიმდინარეობს რამდენიმე სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტში, რომლებიც ფინანსდება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. თუმცა გამოყოფილი თანხები ძალიან მწირია და ისე, როგორც, სხვა სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტებისა, აღნიშნული ინსტიტუტების კვლევითი საქმიანობა მთლიანად დამოკიდებულია მოპოვებულ გრანტებზე. დაბალია ქართველ სპეციალისტთა ინფორმირებულობის დონე და შეზღუდულია მისაწვდომობა უახლეს ტექნოლოგიებზე. გასაახლებელია ლაბორატორიების აღჭურვილობა. მნიშვნელოვან გადახედვას და გაუმჯობესებას საჭიროებს არსებული საგანმანათლებლო პროგრამები სასოფლო-სამეურნეო ბიოტექნოლოგიების სფეროში. აუცილებელია თანამშრომლობის გაძლიერება საერთაშორისო ბიოტექნოლოგიურ ცენტრებთან, აგრეთვე, შიდა კოორდინაცია არსებული რესურსების უფრო ეფექტური გამოყენებისთვის. ამ მიზნით USAID-ის მიერ ინიცირებულია სასოფლო-სამეურნეო ბიოტექნოლოგიის ინსტიტუტის ბაზაზე ბიოტექნოლოგიური კვლევების რეგიონული ცენტრის შექმნა.

საქართველოს მიერ არ არის რატიფიცირებული ბიოუსაფრთხოების კარტახენას ოქმი. არ არის შემუშავებული და მიღებული გენმოდულირებული ორგანიზმების გამოყენებასთან დაკავშირებული რისკების მართვის საკანონმდებლო და ადმინისტრაციული ზომები. არ არსებობს ოფიციალური ინფორმაცია ქვეყანაში იმპორტირებული გმო-ების შესახებ. ძალიან შეზღუდულია სამეცნიერო პოტენციალი გმო-სთან დაკავშირებული რისკების შეფასებისა და მართვის მიმართულებით.

საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროსა და არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ (საქართველოს მწვანეთა მოძრაობა, ბიოლოგიურ მეურნეობათა ასოციაცია „ელკანა“) შემუშავებული შესაბამისი კანონის პროექტი ბიოტექნოლოგიის სფეროს რეგულირებისათვის და უსაფრთხო გამოყენებისთვის, ტრანსგენური ორგანიზმების გარემოში განთავსების რეგულირებისათვის, თუმცა აღნიშნული კანონპროექტი ჯერჯერობით მიღებული არ არის.

<p>270. Has your country taken measures to provide for the effective participation in biotechnological research activities by those Contracting Parties which provide the genetic resources for such research (19(1))?</p> <p>მიიღო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ზომები იმ კონტრაქტორი მხარეების ბიოტექნოლოგიურ კვლევით აქტივობებში ეფექტური მონაწილეობისათვის, რომლებსაც არიან ასეთი კვლევების განხორციელებისათვის საჭირო გენეტიკური რესურსების მომწოდებლები (19(1))?</p>	
a) no measures	X
b) some measures in place	
c) potential measures under review	
d) comprehensive measures in place	
If so, are these measures:	

a) Legislation	
b) Statutory policy and subsidiary legislation	
c) Policy and administrative measures	
<p>271. Has your country taken all practicable measures to promote and advance priority access on a fair and equitable basis by Contracting Parties to the results and benefits arising from biotechnologies based upon genetic resources provided by those Contracting Parties (19(2))?</p> <p>მიიღო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ყველა შესაძლო ზომა იმისათვის, რომ კონტრაქტორ მხარეებისათვის სამართლიან და თანაბარ საფუძველზე პრიორიტეტულად მისაწვდომი იყოს ამავე მხარეების მიერ მოწოდებული გენეტიკური რესურსების გამოყენებით განხორციელებული ბიოტექნოლოგიური აქტივობებით მიღებული შედეგები და სარგებელი (19(2))?</p>	
a) no measures	X
b) some measures in place	
c) potential measures under review	
d) comprehensive measures in place	

Decision IV/3. Issues related to biosafety and Decision V/1. Work Plan of the Intergovernmental Committee for the Cartagena Protocol on Biosafety

გადაწვეტილება IV/3. ბიოსაფრთხობასთან დაკავშირებული საკითხები და გადაწვეტილება V/1. ბიოსაფრთხობის კარტახენას ოქმის მთვარობათაშორის კომიტეტის სამუშაო გეგმა

<p>272. Is your country a Contracting Party to the Cartagena Protocol on Biosafety?</p> <p>არის თუ არა თქვენი ქვეყანა ბიოსაფრთხობის კარტახენას ოქმის მხარე?</p>	
a) not a signatory	X
b) signed, ratification in progress	
c) instrument of ratification deposited	

Further comments on implementation of this Article

კომენტარები ამ მუხლის დანერგვის შესახებ

--

Article 20 Financial resources

მუხლი 20 ფინანსური რესურსები

<p>273. What is the relative priority afforded to implementation of this Article and the associated decisions by your country?</p> <p>როგორია ამ მუხლისა და მისი თანამდევი გადაწვეტილებების დანერგვის შედარებითი პრიორიტეტი თქვენს ქვეყანაში?</p>					
a) High		b) Medium		c) Low	X

274. To what extent are the resources available adequate for meeting the obligations and recommendations made?
 რამდენად ადეკვატურია არსებული რესურსები ვალდებულებებისა და რეკომენდაციების განსახორციელებლად?

a) Good	☐	b) Adequate	☐	c) Limiting	☒	d) Severely limiting	☐
---------	--------------------------	-------------	--------------------------	-------------	-------------------------------------	----------------------	--------------------------

Further comments on relative priority and on availability of resources
 კომენტარები შედარებით პრიორიტეტულობასა და რესურსების ხელმისაწვდომობაზე

273-274. უკიდურესადაა შეზღუდული სახელმწიფო ბიუჯეტიდან ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციაზე გაწეული ხარჯები, რასაც საქართველოში არსებული ღრმა ეკონომიკური და ფინანსური სიძნელეები განაპირობებს. დონორი ორგანიზაციებიდან და ქვეყნებიდან მიღებული დახმარება პრაქტიკულად გარემოსდაცვითი ქმედებების ფინანსირების ერთადერთი წყაროა. დონორები უზრუნველყოფენ მნიშვნელოვან მხარდაჭერას პოლიტიკის ფორმულირებისა და შესაძლებლობების გაძლიერებისთვის, ასევე ტექნიკურ დახმარებას.

275. Has your country provided financial support and incentives in respect of those national activities which are intended to achieve the objectives of the Convention (20(1))?
 გაუწია თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ფინანსური რესურსებით და წამახალისებელი ღონისძიებებით მხარდაჭერა იმ ეროვნული აქტივობების განხორციელებას, რომელთა მიზანი იყო კონვენციის ამოცანების შესრულება (20(1))?

a) no	☐	X
b) yes - incentives only	☐	
c) yes - financial support only	☐	
d) yes - financial support and incentives	☐	

If a developed country Party -

276. Has your country provided new and additional financial resources to enable developing country Parties to meet the agreed incremental costs to them of implementing measures which fulfil the obligations of the Convention, as agreed between you and the interim financial mechanism (20(2))?

a) no	☐	
b) yes	☐	

If a developing country Party or Party with economy in transition -

277. Has your country received new and additional financial resources to enable you to meet the agreed full incremental costs of implementing measures which fulfil the obligations of the Convention (20(2))?
 მიიღო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ახალი და დამატებითი ფინანსური რესურსები იმისათვის, რომ თქვენ მთლიანად შეძლოთ კონვენციის განსაზღვრულ ვალდებულებებათა შესრულებისათვის საჭირო დანერგვის ღონისძიებების მზარდი ხარჯების გაწევა (20(2))?

a) no	☐	
b) yes	☐	X

If a developed country Party -

278. Has your country provided financial resources related to implementation of the Convention through bilateral, regional and other multilateral channels (20(3))?

If a developing country Party or Party with economy in transition -

279. Has your country used financial resources related to implementation of the Convention from bilateral, regional and other multilateral channels (20(3))?

გამოიყენა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ კონვენციის დანერგვასთან დაკავშირებული ბილატერალური, რეგიონული და მულტილატერალური არსებიდან მიღებული ფინანსური რესურსები (20(3))?

a) no	
b) yes	X

Decision III/6. Additional financial resources

გადაწყვეტილება III/6. დამატებითი ფინანსური რესურსები

280. Is your country working to ensure that all funding institutions (including bilateral assistance agencies) are striving to make their activities more supportive of the Convention?

მუშაობს თუ არა თქვენი ქვეყანა იმ მიმართულებით, რომ ყველა დამფინანსებელი ორგანიზაცია (მათ შორის, ორმხრივი დახმარების ორგანიზაციები) ცდილობდეს, რომ მათ მიერ განხორციელებულმა აქტივობებმა უფრო მეტად შეუწყოს ხელი კონვენციის დანერგვას?

a) no	X
b) yes - limited extent	
c) yes - significant extent	

281. Is your country cooperating in any efforts to develop standardized information on financial support for the objectives of the Convention?

თანამშრომლობს თუ არა თქვენი ქვეყანა რაიმე ღონისძიებაში, რომელიც მიმართულია კონვენციის ამოცანების ფინანსური მხარდაჭერის შესახებ სტანდარტიზებული ინფორმაციის შემუშავებისკენ?

a) no	X
b) yes (please attach information)	

Decision V/11. Additional financial resources

გადაწყვეტილება V/11. დამატებითი ფინანსური რესურსები

282. Has your country established a process to monitor financial support to biodiversity?

დაადგინა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ბიომრავალფეროვნების ფინანსური მხარდაჭერის მონიტორინგის პროცედურა?

a) no	X
b) procedures being established	
c) yes (please provide details)	

<p>283. Are details available of your country's financial support to national biodiversity activities?</p> <p>არის თუ არა ხელმისაწვდომი დეტალური ინფორმაცია თქვენი ქვეყნის მიერ ბიომრავალფეროვნებასთან დაკავშირებული ეროვნული ქმედებების ფინანსური მხარდაჭერის შესახებ?</p>	
a) no	
b) not in a standardized format	X
c) yes (please provide details)	
<p>284. Are details available of your country's financial support to biodiversity activities in other countries?</p> <p>არის თუ არა ხელმისაწვდომი დეტალური ინფორმაცია თქვენი ქვეყნის მიერ სხვა ქვეყნებში ბიომრავალფეროვნებასთან დაკავშირებული ქმედებების ფინანსური მხარდაჭერის შესახებ?</p>	
a) not applicable	X
b) no	
c) not in a standardized format	
d) yes (please provide details)	
Developed country Parties -	
<p>285. Does your country promote support for the implementation of the objectives of the Convention in the funding policy of its bilateral funding institutions and those of regional and multilateral funding institutions?</p>	
a) no	
b) yes	
Developing country Parties -	
<p>286. Does your country discuss ways and means to support implementation of the objectives of the Convention in its dialogue with funding institutions?</p> <p>იხილავს თუ არა თქვენი ქვეყანა კონვენციის ამოცანების ხელშეწყობის გზებსა და საშუალებებს დამფინანსებელ ორგანიზაციებთან დიალოგის დროს?</p>	
a) no	
b) yes	X
<p>287. Has your country compiled information on the additional financial support provided by the private sector?</p> <p>მოიპოვა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ინფორმაცია კერძო სექტორის მხრიდან დამატებითი ფინანსური მხარდაჭერის შესახებ?</p>	
a) no	X
b) yes (please provide details)	
<p>288. Has your country considered tax exemptions in national taxation systems for biodiversity-related donations?</p> <p>ეროვნულ საგადასახადო სისტემაში გაითვალისწინა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ გადასახადებიდან განთავისუფლება ბიომრავალფეროვნებასთან დაკავშირებული შემოწირულობებისათვის?</p>	
a) no	X
b) not appropriate to national conditions	
c) exemptions under development	
d) exemptions in place	

Further comments on implementation of this Article

კომენტარები ამ მუხლის დანერგვის შესახებ

275. ქვეყანაში არსებული მძიმე ეკონომიკური და ფინანსური სიტუაციის გამო უაღრესად მცირეა გარემოს დაცვის სფეროსთვის სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი დაფინანსება, რომლის ძირითადი ნაწილი სახელმწიფო მოხელეთა ანაზღაურების ფონდს შეადგენს. დაუფინანსებლობის გამო შეწყდა საქართველოს შავი ზღვის სანაპირო ზოლში ზუთხისებრთა აღწარმოების სახელმწიფო პროგრამა, რომლის პირველი ეტაპი 1998 წელს განხორციელდა. ეს იყო ერთადერთი პროექტი ბიომრავალფეროვნების დაცვის სფეროში, რომელიც მიმდინარეობდა სახელმწიფო დაფინანსებით.

ასევე ძალიან მცირეა ტყეთოწყოების, ტყის ფონდის კადასტრის, ხანძარსაწინააღმდეგო და ტყის ფონდის აღდგენა-გაშენების ღონისძიებების, დაცული ტერიტორიებისთვის განკუთვნილი თანხები. 2001 წლის ბიუჯეტით დაცული ტერიტორიების ხარჯებისთვის გამოყოფილი იყო 186,6 ათასი აშშ დოლარი, ხოლო ტყის დაცვის, აღდგენისა და განახლების სახელმწიფო პროგრამის განხორციელებისათვის 21,7 ათასი აშშ დოლარი.

OECD-ის, დანიის გარემოს დაცვისა და ენერჯეტიკის სამინისტროსა და დანიის გარემოს დაცვის სააგენტოს მხარდაჭერით გაანალიზდა გარემოსდაცვითი დანახარჯები საქართველოში, რომლის საფუძველზეც გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს მიერ მომზადდა წინადადებები საკანონმდებლო ცვლილებების შესახებ გარემოსდაცვითი სფეროს დაფინანსების სრულყოფისათვის, რომელიც წარედგინა საქართველოს პარლამენტსა და მთავრობას.

277, 279. გარემოსდაცვითი, მათ შორის ბიომრავალფეროვნების დაცვისა და მდგრადი გამოყენების პროექტები საქართველოში უმეტესად გარე წყაროებიდან – საერთაშორისო საფინანსო ინსტიტუტების სახსრებით და ღონორი ქვეყნების გრანტებით ფინანსდება. ბიომრავალფეროვნების სფეროში გარე წყაროებიდან მიღებული პროექტების დაფინანსებაში უდიდესი წილი გლობალური გარემოს დაცვის ფონდზე (GEF) მოდის. აღსანიშნავია გერმანიის გერმანიის ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ფედერალური სამინისტროს (BMZ), გერმანიის რეკონსტრუქციის საკრედიტო ბანკის (KfW), მსოფლიო ბანკის, TACIS-ის მხარდაჭერა.

ქვემოთ მოყვანილი ინფორმაცია 2001 წლისათვის ბიომრავალფეროვნების დაცვის სფეროში საქართველოს მიერ მიღებული ფინანსური მხარდაჭერის შესახებ:

გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდი (GEF):

საქართველოს ბიომრავალფეროვნების შესწავლა (1994-1995, 96 ათასი აშშ დოლარი);
ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგია, სამოქმედო გეგმა და ეროვნული მოხსენება (1996-1997, 120 ათასი აშშ დოლარი);

არიდული და სემიარიდული ეკოსისტემების კონსერვაცია კავკასიაში (1999-2002, 750 ათასი აშშ დოლარი);

საქართველოს სანაპირო ზონის ინტეგრირებული მართვა, კომპონენტი 2: კოლხეთის დაცული ტერიტორიების დაარსება (1998-2006, 1 300 ათასი აშშ დოლარი);

საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარება (2001, 9 050 ათასი აშშ დოლარი);

საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების აღდგენა, კონსერვაცია და მდგრადი გამოყენება (2001, 25 ათასი აშშ დოლარი).

გერმანიის გერმანიის ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ფედერალური სამინისტრო (BMZ), გერმანიის რეკონსტრუქციის საკრედიტო ბანკი (KfW):

ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის დაარსება (1998, 2,5 მლნ. ევრო);

ბორჯომ-ხარაგაულის დამხმარე ზონაში სასმელი წყლის ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია (1998, 4,4 მილიონი ევრო).

ბორჯომ-ხარაგაულის დამხმარე ზონაში კომუნალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია

(1999-2002, 10,7 მილიონი ევრო).

Article 21 Financial mechanism

მუხლი 21. ფინანსური მექანიზმი

289. What is the relative priority afforded to implementation of this Article and the associated decisions by your country? როგორია ამ მუხლისა და მისი თანამდევი გადაწყვეტილებების დანერგვის შედარებითი პრიორიტეტი თქვენს ქვეყანაში?					
a) High	☐	b) Medium	☐	c) Low	☒
290. To what extent are the resources available adequate for meeting the obligations and recommendations made? რამდენად ადეკვატურია არსებული რესურსები ვალდებულებებისა და რეკომენდაციების განსახორციელებლად?					
a) Good	☐	b) Adequate	☐	c) Limiting	☐
				d) Severely limiting	☒
Further comments on relative priority and on availability of resources კომენტარები შედარებით პრიორიტეტულობასა და რესურსების ხელმისაწვდომობაზე					

291. Has your country worked to strengthen existing financial institutions to provide financial resources for the conservation and sustainable use of biological diversity? მუშაობდა თუ არა თქვენი ქვეყანა არსებული ფინანსური ინსტიტუტების გაძლიერებისათვის, რათა მათ შეძლონ ფინანსური რესურსების გამოყოფა ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი განვითარებისათვის?	
a) no	☐
b) yes	☒

Decision III/7. Guidelines for the review of the effectiveness of the financial mechanism

292. Has your country provided information on experiences gained through activities funded by the financial mechanism? წარმოადგინა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ინფორმაცია იმ გამოცდილების შესახებ, რომელიც შეიძინა ფინანსური მექანიზმებით დაფინანსებული აქტივობების განხორციელების გზით?	
a) no activities	☐
b) no, although there are activities	☒
c) yes, within the previous national report	☐
d) yes, through case-studies	☐
e) yes, through other means (please give details below)	☐

Further comments on implementation of this Article

ინფორმაცია ფინანსური მექანიზმების მხარდაჭერით განხორციელებული/მიმდინარე პროექტების

შესახებ იხ. პასუხი 277-279.

Article 23 Conference of the Parties

293. How many people from your country participated in each of the meetings of the Conference of the Parties? რამდენი ადამიანი მონაწილეობდა თქვენი ქვეყნიდან მხარეთა კონფერენციის თითოეულ შეხვედრაზე?	
a) COP 1 (Nassau)	-
b) COP 2 (Jakarta)	-
c) COP 3 (Buenos Aires)	-
d) COP 4 (Bratislava)	1
e) COP 5 (Nairobi)	-

**Decision I/6, Decision II/10, Decision III/24 and Decision IV/17.
Finance and budget**

294. Has your country paid all of its contributions to the Trust Fund? შეიტანა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ თავისი წილი ყველა თანხა სატრასტო ფონდში?	
a) no	X
b) yes	

Decision IV/16 (part) Preparation for meetings of the Conference of the Parties

295. Has your country participated in regional meetings focused on discussing implementation of the Convention before any meetings of the Conference of the Parties? მხარეთა კონფერენციის შეხვედრებამდე, მონაწილეობდა თუ არა თქვენი ქვეყანა რეგიონულ შეხვედრებზე, სადაც განიხილებოდა კონვენციის დანერგვის საკითხები?	
a) no	
b) yes (please specify which)	X
If a developed country Party -	
296. Has your country funded regional and sub-regional meetings to prepare for the COP, and facilitated the participation of developing countries in such meetings?	
a) no	
b) yes (please provide details below)	

Decision V/22. Budget for the programme of work for the biennium 2001-2002

297. Did your country pay its contribution to the core budget (BY Trust Fund) for 2001 by 1 st January 2001? გადაიხდა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ თავისი წილი თანხები 2001 წლის ძირითად ბიუჯეტში (BY სატრასტო ფონდი), 2001 წლის 1 იანვრამდე?	
--	--

a) yes in advance	
b) yes on time	
c) no but subsequently paid	
d) not yet paid	X

298. Has your country made additional voluntary contributions to the trust funds of the Convention? შეიტანა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ნებაყოფლობით დამატებითი ფინანსური წვლილი კონვენციის სატრასტო ფონდში?	
a) yes in the 1999-2000 biennium	
b) yes for the 2001-2002 biennium	
c) expect to do so for the 2001-2002 biennium	
d) no	X

Further comments on implementation of this Article

<p>არსებული ფინანსური სიძნელების გამო საქართველოს მონაწილეობა მხარეთა კონფერენციებსა და წინა მოსამზადებელ შეხვედრებში დამოკიდებულია კონვენციის სამდივნოს ფინანსურ მხარდაჭერაზე.</p> <p>1999 წელს საქართველომ მონაწილეობა მიიღო მთავრობათაშორის კონფერენციაში „ბიომრავალფეროვნება ევროპაში“, რიგა, ლატვია, 20-23 მარტი, 2003</p> <p>საქართველო მონაწილეობას იღებს ბიოლოგიური და ლანდშაფტური მრავალფეროვნების პან-ევროპული სტრატეგიის საბჭოს შეხვედრებში.</p> <p>საქართველოში არსებული მწვავე ფინანსური და ეკონომიკური სიძნელები არ იძლევა საერთაშორისო კონვენციებით განსაზღვრული ყოველწლიური შენატანების გადახდის საშუალებას.</p>
--

Article 24 Secretariat

299. Has your country provided direct support to the Secretariat in terms of seconded staff, financial contribution for Secretariat activities, etc? გაუწია თუ არა თქვენმა ქვეყანამ პირდაპირი დახმარება სამდივნოს მეორეული შტატით, სამდივნოს აქტივობებში ფინანსური წვლილის შეტანით ან რაიმე სხვა გზით?	
a) no	X
b) yes	

Further comments on implementation of this Article

--

Article 25 Subsidiary body on scientific, technical and technological advice

300. How many people from your country participated in each of the meetings of SBSTTA? რამდენი ადამიანი მონაწილეობდა სამეცნიერო, ტექნიკური და ტექნოლოგიური რჩევების დამხმარე ორგანოს (SBSTTA) შეხვედრებზე?	
---	--

a) SBSTTA I (Paris)	-
b) SBSTTA II (Montreal)	-
c) SBSTTA III (Montreal)	-
d) SBSTTA IV (Montreal)	1
e) SBSTTA V (Montreal)	1

Further comments on implementation of this Article

არსებული ფინანსური სიძნელეების გამო საქართველოს წარმომადგენლის მონაწილეობა SBSTTA-ს შეხვედრებზე დამოკიდებულია კონვენციის სამდივნოს ფინანსურ მხარდაჭერაზე.

Article 26 Reports

301. What is the status of your first national report? რა მდგომარეობაშია თქვენი პირველი ეროვნული ანგარიში?	
a) Not submitted არ არის წარდგენილი	
b) Summary report submitted წარდგენილია შემაჯამებელი ანგარიში	X
c) Interim/draft report submitted წარდგენილია შუალედური ანგარიში	
d) Final report submitted წარდგენილია საბოლოო ანგარიში	
If b), c) or d), was your report submitted: თქვენი ანგარიში წარდგენილი იქნა:	
by the original deadline of 1.1.98 (Decision III/9)? თავდაპირველად განსაზღვრული ვადის (01.01.98) შესაბამისად (გადაწყვეტილება III/9)?	
by the extended deadline of 31.12.98 (Decision IV/14)? გახანგრძლივებული ვადის (31.12.98) შესაბამისად (გადაწყვეტილება IV/14)?	
Later (please specify date) მოგვიანებით (გთხოვთ მიუთითოთ თარიღი)	X

Decision IV/14 National reports

302. Did all relevant stakeholders participate in the preparation of this national report, or in the compilation of information used in the report? მონაწილეობდა თუ არა ყველა შესაბამისი დაინტერესებული მხარე ეროვნული ანგარიშის შედგენაში, ან ეროვნულ ანგარიშში გამოყენებული ინფორმაციის შეგროვებაში?	
a) no არა	
b) yes კი	X
303. Has your country taken steps to ensure that its first and/or second national report(s) is/are available for use by relevant stakeholders? გადადგა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ნაბიჯები იმისათვის, რომ მისი პირველი და/ან მეორე ანგარიში ხელმისაწვდომი ყოფილიყო დაინტერესებული მხარეებისათვის?	
a) no არა	
b) yes კი	X
If yes, was this by: თუ პასუხი დადებითია, ანგარიში ხელმისაწვდომია:	

a) informal distribution? არაოფიციალური გავრცელებით?	
b) publishing the report? გამოქვეყნების გზით?	
c) making the report available on request? მოთხოვნის შემთხვევაში მიწოდებით?	
posting the report on the Internet? ინტერნეტით გავრცელების გზით?	X

Decision V/19. National reporting

<p>304. Has your country prepared voluntary detailed thematic reports on one or more of the items for in-depth consideration at an ordinary meeting of the parties, following the guidelines provided?</p> <p>მოწოდებული ინსტრუქციების მიხედვით მოამზადა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ერთი ან მეტი ნებაყოფლობითი დეტალური თემატური ანგარიში, მხარეთა შეხვედრაზე ყოველმხრივი განხილვის მიზნით?</p>	
a) no	X
b) yes - forest ecosystems	
c) yes - alien species	
d) yes - benefit sharing	

Further comments on implementation of this Article

საქართველომ პირველი ეროვნული მოხსენება მოამზადა 1999 წელს პროექტის „ბიომრავალფეროვნების სტარტეგია და სამოქმედო გეგმა და ეროვნული მოხსენება“ (GEF Enabling Activity) ფარგლებში. შემაჯამებელი ანგარიში ბიომრავალფეროვნების კონვენციის სამდივნოს წარედგინა 1999 წელს.

მეორე ეროვნული ანგარიში მომზადდა პროექტის „დახმარება ბიომრავალფეროვნების მხრივ არსებულ შესაძლებლობათა გაზრდისათვის, ბიომრავალფეროვნების რესურს ცენტრის მექანიზმში მონაწილეობა და ბიომრავალფეროვნების კონვენციის მეორე და მესამე ეროვნული მოხსენებების მომზადება“ ფარგლებში 2008 წელს (UNDP/GEF, განმასხვრცილებელი ორგანიზაცია სახეობათა კონსერვაციის ცენტრი NACRES).

ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო ინფორმაცია მოწოდებული იქნა **სამთავრობო უწყებების** (გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო, სოფლის მეურნეობისა და სურსათის სამინისტრო, განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო), **არასამთავრობო ორგანიზაციების** (WWF კავკასიის წარმომადგენლობა, IUCN-ს სამხრეთ კავკასიის ოფისი, ველური ბუნების შენარჩუნების ცენტრი (GCCW), ველზე მკვლევართა ასოციაცია CAMPESTER, საქართველოს ბუნების მკვლევართა კავშირი „ორქისი“, ბიოლოგიურ მეცნიერებათა ასოციაცია „ელკანა“, საქართველოს მწვანეთა მოძრაობა, კავკასიის არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელი (CENN), მწვანე ალტერნატივა), **სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტების და ორგანიზაციების** (ზოოლოგიის ინსტიტუტი, თბილისის ბოტანიკური ბაღი და ბოტანიკის ინსტიტუტი, ბათუმის ბოტანიკური ბაღი, მიწათმოქმედების ინსტიტუტი, მეხილეობის, მკვლევანახეობისა და მეღვინეობის ინსტიტუტი. ბიოტექნოლოგიის ცენტრი, მოლეკულური ბიოლოგიისა და ბიოლოგიური ფიზიკის ინსტიტუტი), აგრეთვე, სხვა დაინტერესებული მხარეების (თბილისის ზოოპარკი, CGIAR-ის პროგრამის კავკასიის ფილიალი) მიერ.

Decision V/6. Ecosystem approach

გადაწყვეტილება V/6. ეკოსისტემური მიდგომა

<p>305. Is your country applying the ecosystem approach, taking into account the principles and guidance contained in the annex to decision V/6?</p> <p>იყენებს თუ არა თქვენი ქვეყანა ეკოსისტემურ მიდგომას, გადაწყვეტილება V/6-ის დანართში მოცემული პრინციპების და ინსტრუქციების მხედველობაში მიღებით?</p>	
a) no არა	X
b) under consideration ამჟამად განიხილება	
c) some aspects are being applied ინერგება ზოგიერთი ასპექტი	
d) substantially implemented ძირითადად ინერგება	
<p>306. Is your country developing practical expressions of the ecosystem approach for national policies and legislation and for implementation activities, with adaptation to local, national, and regional conditions, in particular in the context of activities developed within the thematic areas of the Convention?</p> <p>ზრუნავს თუ არა თქვენი ქვეყანა ეროვნულ სტრატეგიებში, კანონმდებლობაში და განსახორციელებელ ქმედებებში ეკოსისტემური მიდგომის პრაქტიკულ ასახვაზე, ადგილობრივ, ეროვნულ და რეგიონულ პირობებთან ადაპტაციის გათვალისწინებით, განსაკუთრებით კონვენციის თემატური სფეროების ფარგლებში მოქცეული ქმედებების კონტექსტში?</p>	
a) no არა	X
b) under consideration ამჟამად განიხილება	
c) some aspects are being applied ინერგება ზოგიერთი ასპექტი	
d) substantially implemented ძირითადად ინერგება	
<p>307. Is your country identifying case studies and implementing pilot projects that demonstrate the ecosystem approach, and using workshops and other mechanisms to enhance awareness and share experience?</p> <p>განსაზღვრავს თუ არა თქვენი ქვეყანა კონკრეტულ მაგალითებს და ახორციელებს თუ არა პილოტ პროექტებს, რომლებშიც ეკოსისტემური მიდგომის დემონსტრირებისთვის, და იყენებს თუ არა სემინარებსა და სხვა მექანიზმებს ცნობიერების ამაღლებისა და გამოცდილების გაზიარების მიზნით?</p>	
a) no არა	X
b) case-studies identified იდენტიფიცირებულია კონკრეტული მაგალითები	
c) pilot projects underway ინერგება პილოტ-პროექტები	
d) workshops planned/held დაგეგმილია/ჩატარებულია სამუშაო შეხვედრები	
e) information available through CHM ინფორმაცია ხელმისაწვდომია ინფორმაციული უზრუნველყოფის მექანიზმის საშუალებით	
<p>308. Is your country strengthening capacities for implementation of the ecosystem approach, and providing technical and financial support for capacity-building to implement the ecosystem approach?</p> <p>აძლიერებს თუ არა თქვენი ქვეყანა ეკოსისტემური მიდგომის დანერგვის შესაძლებლობებს და ტექნიკურად და ფინანსურად უწყობს ხელს თუ არა ეკოსისტემური მიდგომის დანერგვის შესაძლებლობების ამაღლებას?</p>	
a) no არა	X
b) yes within the country დიახ ქვეყნის ფარგლებში	
c) yes including support to other Parties დიახ და მხარს უჭერს	

სხვა მხარეებსაც	
<p>309. Has your country promoted regional co-operation in applying the ecosystem approach across national borders?</p> <p>ხელი შეუწყო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ რეგიონულ თანამშრომლობას ეკოსისტემური მიდგომის გამოყენებისათვის ტრანსსასაზღვრო ადგილებში?</p>	
a) no არა	X
b) informal co-operation არაფორმალური თანამშრომლობა	
c) formal co-operation (please give details) ოფიციალური თანამშრომლობა	

Inland water ecosystems

შიდა წყლების ეკოსისტემები

Decision IV/4. Status and trends of the biological diversity of inland water ecosystems and options for conservation and sustainable use

გადაწყვეტილება IV/4. შიდა წყლების ეკოსისტემების მრავალფეროვნების სტატუსი და ტენდენციები და კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების შესაძლებლობები

<p>310. Has your country included information on biological diversity in wetlands when providing information and reports to the CSD, and considered including inland water biological diversity issues at meetings to further the recommendations of the CSD?</p> <p>ასახა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ჭარბტენიანი ტერიტორიების ბიომრავალფეროვნების შესახებ ინფორმაცია მდგრადი განვითარების კომისიისათვის (CSD) წარდგინებულ ინფორმაციასა და ანგარიშებში, და ხელი შეუწყო მდგრადი განვითარების კომისიის რეკომენდაციების შემუშავებას შესვენებებზე შიდა წყლების ბიოლოგიური მრავალფეროვნების საკითხების ჩართვით?</p>	
a) no არა	X
b) yes დიახ	
<p>311. Has your country included inland water biological diversity considerations in its work with organizations, institutions and conventions affecting or working with inland water?</p> <p>ჩართო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ შიდა წყლების ბიოლოგიური მრავალფეროვნების საკითხები იმ ორგანიზაციების, ინსტიტუტების და კონვენციების მუშაობაში, რომლებიც გავლენას ახდენენ ან მუშაობენ შიდა წყლებზე?</p>	
a) no არა	X
b) yes დიახ	
<p>If a developing country Party or Party with economy in transition -</p> <p>312. When requesting support for projects relating to inland water ecosystems from the GEF, has your country given priority to identifying important areas for conservation, preparing and implementing integrated watershed, catchment and river basin management plans, and investigating processes contributing to biodiversity loss?</p> <p>გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდიდან შიდა წყლების ეკოსისტემებთან დაკავშირებული პროექტების დაფინანსების თხოვნის დროს, თქვენი ქვეყანა პრიორიტეტს ანიჭებდა თუ არა კონსერვაციისათვის მნიშვნელოვანი ტერიტორიების იდენტიფიცირებას, წყალგამყოფების, წყალშემკრებების და მდინარის აუზების ინტეგრირებული მართვის გეგმების მომზადებასა და დანერგვას და იმ პროცესების გამოკვლევას, რომლებიც ხელს უწყობენ ბიომრავალფეროვნების კარგვას?</p>	
a) no არა	
b) yes დიახ	X
<p>313. Has your country reviewed the programme of work specified in annex 1 to the decision, and identified priorities for national action in implementing the programme?</p> <p>განიხილა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ გადაწყვეტილების I დანართში მოცემული სამუშაო პროგრამა და დაადგინა თუ არა ეროვნული პრიორიტეტული ქმედებები პროგრამის დანერგვისათვის?</p>	
a) no არა	X
b) under review მიმდინარეობს განხილვა	

c) yes დიახ	
-------------	--

Decision V/2. Progress report on the implementation of the programme of work on the biological diversity of inland water ecosystems (implementation of decision IV/4)

გადაწყვეტილება V/2. შიდა წყლების ეკოსისტემების ბიომრავალფეროვნების შესახებ სამუშაო პროგრამის დანერგვის წინასწარი ანგარიში

314. Is your country supporting and/or participating in the River Basin Initiative? მხარს უჭერს და/ან თანამშრომლობს თუ არა თქვენი ქვეყანა მდინარის აუზის ინიციატივაში?	
a) no არა	X
b) yes დიახ	
315. Is your country gathering information on the status of inland water biological diversity? აგროვებს თუ არა თქვენი ქვეყანა ინფორმაციას შიდა წყლების ბიოლოგიური მრავალფეროვნების მდგომარეობის შესახებ?	
a) no არა	
b) assessments ongoing მიმდინარეობს შეფასება	X
c) assessments completed შეფასება დასრულდა	
316. Is this information available to other Parties? ხელმისაწვდომია თუ არა ეს ინფორმაცია სხვა მხარეებისათვის?	
a) no არა	X
b) yes - national report დიახ- ეროვნული ანგარიშით	
c) yes - through the CHM დიახ- ინფორმაციული უზრუნველყოფის მექანიზმით	
d) yes - other means (please give details below) დიახ- სხვა საშუალებებით (გთხოვთ ქვემოთ მიუთითოთ დეტალები)	
317. Has your country developed national and/or sectoral plans for the conservation and sustainable use of inland water ecosystems? შეიმუშავა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ შიდა წყლების ეკოსისტემების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების ეროვნული და/ან სექტორული გეგმები?	
a) no არა	X
b) yes - national plans only დიახ, მხოლოდ ეროვნული გეგმები	
c) yes - national plans and major sectors დიახ, ეროვნული გეგმები და ძირითადი სექტორული გეგმები	
d) yes - national plans and all sectors დიახ, ეროვნული გეგმები და ყველა სექტორული გეგმა	
318. Has your country implemented capacity-building measures for developing and implementing these plans? გაატარა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ შესაძლებლობების გაძლიერების ღონისძიებები ამ გეგმების განვითარებისა და დანერგვის მიზნით?	

a) no არა	X
b) yes დიახ	

Decision III/21. Relationship of the Convention with the CSD and biodiversity-related conventions

გადაწყვეტილება III/21. კონვენციის კავშირი მდგრადი განვითარების კომისიასთან და ბიომრავალფეროვნების სფეროში არსებულ სხვა კონვენციებთან

<p>319. Is the conservation and sustainable use of wetlands, and of migratory species and their habitats, fully incorporated into your national strategies, plans and programmes for conserving biological diversity?</p> <p>სრულადაა ჩართული თუ არა ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კონსერვაციის თქვენს ეროვნულ სტრატეგიებში, გეგმებში და პროგრამებში ჭარბტენიანი ტერიტორიების, მიგრირებადი სახეობებისა და მათი ჰაბიტატების კონსერვაცია და მდგრადი გამოყენება?</p>	
a) no	X
b) yes	

Further comments on implementation of these decisions and the associated programme of work

<p>310. იოჰანესბურგის სამიტისთვის მომზადებული მდგრადი განვითარების შეფასების ეროვნული ანგარიში (2002) განხილულია ქვეყნის მდგრადი განვითარებისთვის კრიტიკული საკითხები, კერძოდ სივრცითი განვითარების დაგეგმვა, ენერგოუსაფრთხოება და საქართველოს სატრანზიტო ფუნქცია. დოკუმენტი ეხება მხოლოდ სივრცული დაგეგმარების მხრივ არსებული პრობლემების ზეგავლენას დაცული ტერიტორიების ქსელის განვითარებაზე. ინფორმაცია საქართველოს მტკნარი წყლის რესურსების მდგომარეობის, მართვისა და სარგებლობის შესახებ წარმოდგენილია დოკუმენტში Georgia, Country Profile, Johannesburg Summit, 2002 (http://www.un.org/esa/agenda21/natinfo/countr/georgia/index.htm). თუმცა არც აღნიშნული დოკუმენტი მოიცავს რაიმე ინფორმაციას ქვეყნის შიდა წყლების ბიომრავალფეროვნების შესახებ.</p> <p>312. საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროსა და UNDP-ის საქართველოს ოფისის მიერ მომზადდა და გლობალურ გარემოსდაცვით ფონდში წარდგენილი იქნა კონცეფცია სრულმასშტაბიანი პროექტისათვის „მტკვარ-არაქსის აუზის ტრანსსახლდრო დეგრადაციის შეჩერება“. პროექტის ზოგადი მიზანია იმის უზრუნველყოფა, რომ მტკვარ-არაქსის მდინარეთა სისტემაში წყლის ხარისხი და რაოდენობა შეესაბამებოდეს ეკოსისტემების ოპტიმალური ფუნქციონირების მოთხოვნებს მოკლე და გრძელვადიან პერიოდში, ასევე იმ მოსახლეობის მოთხოვნებს, რომლებიც სარგებლობენ ამ მდინარეებით. ამ ზოგადი მიზნის მისაღწევად პროექტმა უნდა უზრუნველყოს მდინარეთა აუზის მართვისათვის რეგიონული თანამშრომლობის და ინფორმაციის გაცვლის გაძლიერება; შესაძლებლობების გაძლიერება ეროვნულ და რეგიონული დონეზე; მდინარეთა აუზის ზოგიერთ ადგილებში წყლის ხარისხის და წყლის ხელმისაწვდომობის მნიშვნელოვანი გაუმჯობესება; მდინარეთა აუზის მართვისა და დაცვისათვის მდგრადი ფინანსური და ინსტიტუციური მექანიზმების ჩამოყალიბებაში დახმარება; ცვლილებების ინიცირება ეკონომიკის ზოგიერთ სფეროში, რომლებიც იწვევენ გარემოს დაბინძურებას და ეკოსისტემების დეგრადაციას.</p> <p>313. ეროვნული პრიორიტეტები შიდა წყლების ბიომრავალფეროვნების დაცვის სამუშაო პროგრამის დანერგვისათვის არ არის განსაზღვრული, თუმცა საქართველოში ხორციელდება სამუშაო პროგრამის შესაბამისი ზოგიერთი ქმედება: WWF-ის საქართველოს წარმომადგენლობის კოორდინაციით მიმდინარეობს სამუშაოები კავკასიის ეკორეგიონში კონსერვაციისათვის პრიორიტეტული მტკნარი წყლის ეკოსისტემების გამოვლენისათვის. ამ მიზნით მომზადდა ეკორეგიონის მტკნარი წყლების ეკოსისტემების რუკა GIS ფორმატში, შეფასდა არსებული მდგომარეობა და საფრთხეები, შეირჩა საკვანძო სახეობები</p>

და შეფასების კრიტერიუმები (ბიოლოგიური მნიშვნელობა, ტერიტორიის მთლიანობა, არსებული საფრთხეები და კონსერვაციის შესაძლებლობები).

2000 წლიდან საქართველოში დაიწყო გარკვეული ნაბიჯების გადადგმა მდინარეთა აუზური მართვის სისტემის ჩამოყალიბებისათვის. USAID-ის პროექტის „წყლის რესურსების მართვა სამხრეთ კავკასიაში“ მხარდაჭერით მუშავდება მდინარების ალაზნისა და ხრამი-დებედას ტრანსსასაზღვრო აუზების ინტეგრირებული მართვის გეგმები. პროექტი ხელს უწყობს, აგრეთვე, წყლის ხარისხის მონიტორინგის გაუმჯობესებასა და სამხრეთ კავკასიის ქვეყნებს შორის წყლის რესურსების მართვაში თანამშრომლობის გაძლიერებას.

2001 წელს კავკასიის რეგიონული გარემოსდაცვითი ცენტრის მიერ ორგანიზებული იქნა კონფერენცია „სამხრეთ კავკასიის წყლის რესურსების მდგრადი მართვა“, რომელზეც განხილული იქნა სამხრეთ კავკასიის უდიდესი მდინარეების – მტკვრისა და არაქსის აუზში არსებული მდგომარეობა და შესაძლო ინიციატივები.

315. საქართველოს უმნიშვნელოვანესი მტკნარი წყლების ეკოსისტემების ბიომრავალფეროვნების მდგომარეობა შეისწავლება და ფასდება სხვადასხვა მიმდინარე (ან უკვე განხორციელებული) პროექტების ფარგლებში. კერძოდ, პალიასტომის ტბისა და კოლხეთის ჭაობების ბიომრავალფეროვნების კვლევები მიმდინარეობს კოლხეთის ეროვნული პარკის მენეჯმენტის გეგმის მომზადების პროცესში (საქართველოს სანაპირო ინტეგრირებული მართვის პროექტი, GEF/მსოფლიო ბანკი, 1999-2006). ჯავახეთის ზეგანის ტბების (ხანჩალი, მადატაფა და ბუღდაშენი) ბიომრავალფეროვნება გამოკვლეული იქნა და შეფასდა პროექტის „ჯავახეთის ზეგანის ჭარბტენიანი ტერიტორიების კონსერვაცია სამხრეთ საქართველოში“ (სახეობათა კონსერვაციის ცენტრი NACRES, რამსარის კონვენციის მცირე გრანტების ფონდი, 1999-2000). აღნიშნული პროექტის ფარგლებში ჯავახეთის ტბები შეფასდა რამსარის კონვენციის კრიტერიუმების მიხედვით და განისაზღვრა, როგორც პოტენციური ადგილები საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიების სიაში შესატანად და მომზადდა მენეჯმენტის გეგმა ჯავახეთის ზეგანის ჭარბტენიანი ტერიტორიების კონსერვაციისათვის. საქართველოს ბუნების კონსერვაციის ცენტრი (GCCW) 1996 წლიდან ახორციელებს ჯავახეთის ჭარბტენიანი ტერიტორიების კონსერვაციულ კვლევებს. 2001 წელს აღნიშნული ორგანიზაციის მიერ ღია საზოგადოების ინსტიტუტის სამეცნიერო პროგრამის (Research Support Scheme of the Open Society Institute) მხარდაჭერით განხორციელებულ პროექტის „მიწათსარგებლობა და კონსერვაცია სამხრეთ საქართველოში“ მომზადდა ანგარიში ჯავახეთის ზეგანის ლანდშაფტური და ბიოლოგიური მრავალფეროვნებისა და არსებული საფრთხეების შესახებ.

მრავალი სამეცნიერო კვლევაა ჩატარებული საქართველოს შიდა წყლების იქტიოფაუნის შესწავლის მიზნით და გამოქვეყნებულია შესაბამისი პუბლიკაციები (საქართველოს მტკნარი წყლის თევზები, ატლასი, ელანიძე, დემეტრაშვილი, ბურჭულაძე, ყურაშვილი, 1970; . „საქართველოს თევზები“, შარვაშიძე, 1982.. Ихтиофауна рек и озер Грузии, Еланидзе 1963), თუმცა აღნიშნული მონაცემები საჭიროებენ მნიშვნელოვან განახლებას.

საქართველოში არ არსებობს შიდა წყლების ბიომრავალფეროვნების ერთიანი მონაცემთა ბაზა, შესაბამისად ინფორმაცია გაბნეულია სხვადასხვა ანგარიშებში, კვლევებსა და პუბლიკაციებში.

319. საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის არსებული სამუშაო ვერსია მოიცავს ღონისძიებებს შიდა წყლების ეკოსისტემების კონსერვაციის მიზნით, როგორცაა ახალი დაცული ტერიტორიების დაარსება, ჭარბტენიანი ტერიტორიების ინვენტარიზაცია, ჭარბტენიანი ტერიტორიების შესახებ სახელმწიფო სტრატეგიის შემუშავება და სხვა.

Marine and coastal biological diversity

Decision II/10 and Decision IV/5. Conservation and sustainable use of marine and coastal biological diversity

ზღვისა და სანაპიროს ბიომრავალფეროვნება
გადაწვეტილებები II/10 და IV/5. ზღვისა და სანაპიროს ბიომრავალფეროვნების
კონსერვაცია და მდგრადი გამოყენება.

320. Does your national strategy and action plan promote the conservation and sustainable use of marine and coastal biological diversity? ხელს უწყობს თუ არა ეროვნული სტრატეგია და მოქმედებათა გეგმა ზღვისა და სანაპირო ზოლის ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კონსერვაციასა და მდგრად გამოყენებას?	
a) no არა	X
b) yes - limited extent დიახ, შეზღუდულად	
c) yes - significant extent დიახ, მნიშვნელოვნად	
321. Has your country established and/or strengthened institutional, administrative and legislative arrangements for the development of integrated management of marine and coastal ecosystems? შექმნა და/ან გააძლიერა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ინსტიტუციონალური, ადმინისტრაციული და საკანონმდებლო ინსტრუმენტები, ზღვისა და სანაპირო ზოლის ეკოსისტემების ინტეგრირებული მართვისათვის?	
a) no არა	
b) early stages of development შემუშავების ადრეული ეტაპი	X
c) advanced stages of development შემუშავების ბოლო ეტაპი	
d) arrangements in place ინერგება ღონისძიებები	
322. Has your country provided the Executive Secretary with advice and information on future options concerning the conservation and sustainable use of marine and coastal biological diversity? წარუდგინა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ სამდივნოს რჩევები და ინფორმაცია ზღვისა და სანაპიროს ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების სამომავლო ვარიანტებთან დაკავშირებით?	
a) no არა	X
b) yes დიახ	
323. Has your country undertaken and/or exchanged information on demonstration projects as practical examples of integrated marine and coastal area management? თქვენმა ქვეყანამ განახორციელა თუ არა ზღვისა და სანაპიროს ინტეგრირებული მართვის სადემონსტრაციო პროექტი და გაუზიარა თუ არა მის, როგორც კონკრეტული მაგალითის შესახებ, ინფორმაცია სხვა მხარეებს?	
a) no არა	X
b) yes - previous national report დიახ, წინა ეროვნულ ანგარიშში	
c) yes - case-studies დიახ, კონკრეტული მაგალითებით	
d) yes - other means (please give details below) დიახ, სხვა საშუალებებით (გთხოვთ ქვემოთ მიუთითოთ დეტალები)	
324. Has your country programmes in place to enhance and improve knowledge on	

<p>the genetic structure of local populations of marine species subjected to stock enhancement and/or sea-ranching activities?</p> <p>გაანჩნია თუ არა თქვენს ქვეყანას ზღვის იმ სახეობების ადგილობრივი პოპულაციების გენეტიკური სტრუქტურის შესახებ ცოდნის ამაღლებისა და გაუმჯობესების პროგრამები, რომლებიც შეიძლება გამოყენებული იქნეს მოშენებისათვის და/ან მარიკულტურის მეურნეობებში?</p>	
a) no არა	
b) programmes are being developed პროგრამები მუშა ვდება	
c) programmes are being implemented for some species პროგრამები ხორციელდება ზოგიერთ სახეობასთან მიმართებით	
d) programmes are being implemented for many species პროგრამები ხორციელდება სახეობათა უმრავლესობის მიმართებით	
not a perceived problem არ არის გაცნობიერებული პრობლემა	X
<p>325. Has your country reviewed the programme of work specified in an annex to the decision, and identified priorities for national action in implementing the programme?</p> <p>განხილდა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ გადაწყვეტილების დანართში მოცემული სამუშაო პროგრამა და დაადგინა თუ არა ეროვნული პრიორიტეტული ქმედებები პროგრამის დანერგვისათვის?</p>	
a) no არა	X
b) under review მიმდინარეობს განხილვა	
c) yes დიახ	

Decision V/3. Progress report on the implementation of the programme of work on marine and coastal biological diversity (implementation of decision IV/5)

გადაწყვეტილება V/3. ზღვისა და სანაპიროს ბიომრავალფეროვნების შესახებ სამუშაო პროგრამის დანერგვის წინასწარი ანგარიში (IV/5 გადაწყვეტილების დანერგვა)

<p>326. Is your country contributing to the implementation of the work plan on coral bleaching?</p> <p>ხელს უწყობს თუ არა თქვენი ქვეყანა მარჯნის გაუფერულებასთან დაკავშირებული სამუშაო გეგმების დანერგვას?</p>	
a) no არა	
b) yes დიახ	
c) not relevant არ არის რელევანტური	X
<p>327. Is your country implementing other measures in response to coral bleaching?</p> <p>იღებს თუ არა თქვენი ქვეყანა სხვა ზომებს მარჯნის გაუფერულების საპასუხოდ?</p>	
a) no არა	
b) yes (please provide details below) დიახ (გთხოვთ ქვემოთ მიუთითოთ დეტალები)	
c) not relevant არ არის რელევანტური	X

<p>328. Has your country submitted case-studies on the coral bleaching phenomenon to the Executive Secretary?</p> <p>წარუდგინა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ აღმასრულებელ სამდივნოს მარჯნის გაუფერულების მოვლენასთან დაკავშირებული კვლევები?</p>	
a) no არა	
b) yes დიახ	
c) not relevant არ არის რელევანტური	X

Further comments on implementation of these decisions and the associated programme of work

კომენტარები გადაწყვეტილებებისა და სამუშაო პროგრამის დანერგვის შესახებ

<p>320. საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის არსებული სამუშაო ვარიანტი არ მოიცავს შავი ზღვის ბიომრავალფეროვნების დაცვის საკითხებს, ვინაიდან „შავი ზღვის რეაბილიტაციისა და დაცვის რეგიონული სტრატეგიული სამოქმედო გეგმის“ მოთხოვნის შესაბამისად (საქართველომ ხელი მოაწერა 1996 წელს) მომზადებულია „შავი ზღვის რეაბილიტაციისა და დაცვის საქართველოს სტრატეგიული სამოქმედო გეგმის პროექტი“, რომელიც განიხილება დაინტერესებული მხარეების მიერ. დოკუმენტით გათვალისწინებულია ღონისძიებები შავი ზღვის ბიოლოგიური რესურსების მდგრადი გამოყენებისა და ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის უზრუნველსაყოფად, კერძოდ, შავ ზღვაზე თევზჭერის მართვის სისტემის რეგიონულ მოთხოვნებთან შესაბამისობაში მოყვანა და კომერციული ღირებულებების მქონე თევზის ანადრომული სახეობების მარაგის აღდგენა, საქართველოს შავი ზღვის წითელი წიგნის მომზადება, შავი ზღვის სანაპიროს ბიომრავალფეროვნების, მათ შორის იშვიათი და გადაშენების პირას მყოფი სახეობების შესახებ მოსახლეობის ინფორმირება და ცნობიერების ამაღლება, შავი ზღვის ძუძუმწოვრების რეგულარული აღრიცხვების ჩატარება, თევზჭერისას ზღვის ძუძუმწოვრების თანჭერილის შემცირება, კოლხეთის ჭარბტენიანი ეკოსისტემების კონსერვაცია.</p> <p>შავი ზღვის გარემოსა და ბიომრავალფეროვნების დაცვის პრობლემები და შესაბამისი ღონისძიებები შეზღუდულადაა ასახული საქართველოს გარემოს დაცვის მოქმედებათა პირველ ეროვნულ პროგრამაშიც (2000-2004). მიმდინარეობს პროგრამით განსაზღვრული ზოგიერთი ღონისძიების დანერგვა, კერძოდ: სხიმ პროექტის განხორციელება, კოლხეთის დაცული ტერიტორიების განვითარება, ბათუმისა და ფოთის პორტებში საბალასტო წყლების მართვის გაუმჯობესება.</p> <p>321. სანაპირო ზონის ინტეგრირებული მართვის მიდგომები ინიცირებული იქნა ჯერ კიდევ 1993 წელს, რეგიონული შავი ზღვის გარემოსდაცვითი პროგრამის (Black Sea Environment Programme BSEP) ფარგლებში. 1999 წელს საქართველომ BSEP-ის რეკომენდაციებისა და შავი ზღვის სტრატეგიული სამოქმედო გეგმის ამოცანების პასუხად წამოიწყო სანაპიროს ზონის ინტეგრირებული მართვის ეროვნული პროექტის განხორციელება მსოფლიო ბანკისა და გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის ფინანსური მხარდაჭერით. პროექტის პირველი კომპონენტი ითვალისწინებს სანაპირო ზონის ინტეგრირებული მართვის ინსტიტუციურ განვითარებას და შესაბამისი საკანონმდებლო ბაზის შექმნას. პროექტის ფარგლებში მიმდინარეობს ანალიტიკური კვლევები, რომელთა საფუძველზეც უნდა შემუშავდეს საქართველოს სანაპირო ზონის ინტეგრირებული მართვის კონცეფცია და შესაბამისი კანონის პროექტი.</p> <p>325. ზღვისა და სანაპიროს სამუშაო პროგრამით განსაზღვრული ქმედებები საქართველოში ინერგება სანაპიროს ინტეგრირებული მართვის პროექტის, აგრეთვე, TACIS-ის შავი ზღვის გარემოსდაცვითი პროგრამისადმი ტექნიკური დახმარების პროექტის მხარდაჭერით.</p>

საქართველოს სანაპიროს ინტეგრირებული მართვის პროექტის მხარდაჭერით მიმდინარეობს კოლხეთის ეროვნული პარკის ჩამოყალიბება. პარკი, გარდა სანაპირო ეკოსისტემებისა, მოიცავს 15 742 ჰა ზღვის აკვატორიას, რომელიც მნიშვნელოვანია ზღვის ძუძუმწოვრებისა და ზუთხისებრთა თევზების კონსერვაციისათვის.

1992-1996 წლებში გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის შავი ზღვის გარემოსდაცვითმა პროგრამის (BESP)–ის ფარგლებში საქართველოში შეიქმნა შავი ზღვის ბიომრავალფეროვნების რეგიონული ცენტრი ბათუმის ზღვის ეკოლოგიისა და თევზის მეურნეობის ინსტიტუტის ბაზაზე. აღნიშნული ცენტრის მიერ მომზადდა შავი ზღვის ბიომრავალფეროვნების ეროვნული ანგარიში (1998 წ.). ამავე ცენტრის მონაწილეობით მომზადდა და გამოიცა შავი ზღვის წითელი წიგნი. TACIS-ის მხარდაჭერით ბათუმის შავი ზღვის ბიომრავალფეროვნების ცენტრში ჩამოყალიბდა და მოქმედებს საზღვაო ბიომრავალფეროვნების, ჭარბტენიანი ტერიტორიების ბიომრავალფეროვნების, გეო-საინფორმაციო სისტემებისა და ეკო-განათლების ჯგუფები. განხორციელდა ქმედებები ცენტრის შესაძლებლობების გაძლიერებისათვის, კერძოდ სათანადო მოწყობილობებით აღჭურვა და პერსონალის სწავლება მონიტორინგის თანამედროვე მეთოდებისათვის მისთვის.

Agricultural biological diversity

აგრარული ბიომრავალფეროვნება

Decision III/11 and Decision IV/6. Conservation and sustainable use of agricultural biological diversity

გადაწვევტილებები III/11 და IV/6. აგრარული ბიომრავალფეროვნების კონსერვაცია და მდგრადი გამოყენება

<p>329. Has your country identified and assessed relevant ongoing activities and existing instruments at the national level?</p> <p>თქვენმა ქვეყანამ განსაზღვრა და შეაფასა თუ არა შესაბამისი მიმდინარე ქმედებები და არსებული ინსტრუმენტები ეროვნულ დონეზე?</p>	
a) no არა	
b) early stages of review and assessment მიმდინარეობს განხილვისა და შეფასების პირველი ეტაპი	X
c) advanced stages of review and assessment მიმდინარეობს განხილვისა და შეფასების ბოლო ეტაპი	
d) assessment completed შეფასება დასრულდა	
<p>330. Has your country identified issues and priorities that need to be addressed at the national level?</p> <p>განსაზღვრა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ საკითხები და პრიორიტეტები, რომლებიც საჭიროებს გადაწვევტას ეროვნულ დონეზე?</p>	
a) no არა	
b) in progress მიმდინარეობს	X
c) yes დიახ	
<p>331. Is your country using any methods and indicators to monitor the impacts of agricultural development projects, including the intensification and extensification of production systems, on biological diversity?</p> <p>იყენებს თუ არა თქვენი ქვეყანა აგრარული განვითარების პროექტების, მათ შორის წარმოების სისტემების ინტენსიფიკაციისა და ექსტენსიფიკაციის, ბიოლოგიურ მრავალფეროვნებაზე</p>	

გავლენის მონიტორინგის მეთოდებსა და ინდიკატორებს?	
a) no არა	X
b) early stages of development შემუშავება ადრეულ ეტაპზეა	
c) advanced stages of development შემუშავება ბოლო ეტაპზეა	
d) mechanisms in place მექანიზმები დანერგილია	
332. Is your country taking steps to share experiences addressing the conservation and sustainable use of agricultural biological diversity? თქვენი ქვეყანა უზიარებს თუ არა სხვა ქვეყნებს აგრობიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების სფეროში არსებულ გამოცდილებას?	
a) no არა	
b) yes - case-studies დიახ- კონკრეტული მაგალითების სახით	
c) yes - other mechanisms (please specify) დიახ, სხვა მექანიზმებით (გთხოვთ მიუთითოთ)	X
333. Has your country conducted case-studies on the issues identified by SBSTTA: i) pollinators, ii) soil biota, and iii) integrated landscape management and farming systems? შესწავლილ იქნა თუ არა თქვენს ქვეყანაში SBSTTA-ს მიერ იდენტიფიცირებული საკითხების კონკრეტული მაგალითები: 1) დამტვერავეები, 2) ნიადაგის ბიოტა, 3) ლანდშაფტების ინტეგრირებული მართვა და სამეურნეო სისტემები?	
a) no არა	X
b) yes - pollinators დიახ - დამტვერავეები	
c) yes - soil biota დიახ - ნიადაგის ბიოტა	
d) yes - integrated landscape management and farming systems დიახ - ლანდშაფტების ინტეგრირებული მართვა და სამეურნეო სისტემები	
334. Is your country establishing or enhancing mechanisms for increasing public awareness and understanding of the importance of the sustainable use of agrobiodiversity components? ქმნის და აძლიერებს თუ არა თქვენი ქვეყანა აგრობიომრავალფეროვნების კომპონენტების მდგრადი გამოყენების მნიშვნელობაზე საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების მექანიზმებს?	
a) no არა	
b) early stages of development შემუშავება ადრეულ ეტაპზეა	X
c) advanced stages of development შემუშავება ბოლო ეტაპზეა	
d) mechanisms in place მექანიზმები დანერგილია	
335. Does your country have national strategies, programmes and plans which ensure the development and successful implementation of policies and actions that lead to sustainable use of agrobiodiversity components? თქვენს ქვეყანას აქვს თუ არა ეროვნული სტრატეგიები, პროგრამები და გეგმები, რომლებიც უზრუნველყოფენ იმ პოლიტიკისა და ქმედებების განვითარებასა და წარმატებულ განხორციელებას, რომლებიც დაკავშირებულია აგრობიომრავალფეროვნების კომპონენტების მდგრად გამოყენებასთან?	
a) no არა	X
b) early stages of development შემუშავება ადრეულ ეტაპზეა	

c) advanced stages of development შემუშავება ბოლო ეტაპზეა	
d) mechanisms in place მექანიზმები დანერგილია	
<p>336. Is your country promoting the transformation of unsustainable agricultural practices into sustainable production practices adapted to local biotic and abiotic conditions?</p> <p>ხელს უწყობს თუ არა თქვენი ქვეყანა არამდგრადი სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკის გარდაქმნას წარმოების მდგრად პრაქტიკად, რომელიც ადაპტირებულია ადგილობრივ ბიოტურ და აბიოტურ პირობებთან?</p>	
a) no არა	
b) yes - limited extent დიახ, შეზღუდულად	X
c) yes - significant extent დიახ, მნიშვნელოვნად	
<p>337. Is your country promoting the use of farming practices that not only increase productivity, but also arrest degradation as well as reclaim, rehabilitate, restore and enhance biological diversity?</p> <p>ხელს უწყობს თუ არა თქვენი ქვეყანა იმ სამეურნეო პრაქტიკების გამოყენებას, რომლებიც არა მარტო ხელს უწყობს პროდუქტიულობის ზრდას, არამედ ანელებს ბიოლოგიური მრავალფეროვნების დეგრადაციას და იწვევს მის აღდგენას, რეაბილიტაციას და გაზრდას?</p>	
a) no არა	
b) yes - limited extent დიახ, შეზღუდულად	X
c) yes - significant extent დიახ, მნიშვნელოვნად	
<p>338. Is your country promoting mobilization of farming communities for the development, maintenance and use of their knowledge and practices in the conservation and sustainable use of biological diversity?</p> <p>ხელს უწყობს თუ არა თქვენი ქვეყანა ფერმერთა სათემო მობილიზაციას იმისათვის, რომ განვითარდეს, შენარჩუნდეს და გამოყენებული იქნეს მათი ცოდნა და წეს-ჩვეულებები დაკავშირებული ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციასა და მდგრადი გამოყენებისთან?</p>	
a) no არა	X
b) yes - limited extent დიახ, შეზღუდულად	
c) yes - significant extent დიახ, მნიშვნელოვნად	
<p>339. Is your country helping to implement the Global Plan of Action for the Conservation and Sustainable Utilization of Plant Genetic Resources?</p> <p>ხელს უწყობს თუ არა თქვენი ქვეყანა მცენარეთა გენეტიკური რესურსების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების გლობალური მოქმედებათა გეგმის განხორციელებას?</p>	
a) no არა	
b) yes დიახ	X
<p>340. Is your country collaborating with other Contracting Parties to identify and promote sustainable agricultural practices and integrated landscape management?</p> <p>თანამშრომლობს თუ არა თქვენი ქვეყანა სხვა მხარეებთან ლანდშაფტების ინტეგრირებული მართვისა და მდგრადი სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკების იდენტიფიცირებისა და ხელშეწყობის მიმართულებით?</p>	
a) no არა	X
b) yes დიახ	

Decision V/5. Agricultural biological diversity: review of phase I of the programme of work and adoption of a multi-year work programme

გადაწყვეტილება V/5. აგრარული ბიომრავალფეროვნება: სამუშაო პროგრამის I ფაზის მიმოხილვა და მრავალწლიანი სამუშაო პროგრამის მიღება

<p>341. Has your country reviewed the programme of work annexed to the decision and identified how you can collaborate in its implementation? განიხილა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ გადაწყვეტილების დანართში მოცემული სამუშაო პროგრამა და დაადგინა თუ არა, როგორ ითანამშრომლოს მისი დანერგვის მიზნით?</p>	
a) no არა	X
b) yes დიახ	
<p>342. Is your country promoting regional and thematic co-operation within this framework of the programme of work on agricultural biological diversity? ხელი შეუწყო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ რეგიონულ და თემატურ თანამშრომლობას აგრობიომრავალფეროვნების სამუშაო პროგრამის ფარგლებში?</p>	
a) no არა	X
b) some co-operation თანამშრომლობა ზოგიერთი მიმართულებით	
c) widespread co-operation ფართო თანამშრომლობა	
d) full co-operation in all areas სრული თანამშრომლობა ყველა სფეროში	
<p>343. Has your country provided financial support for implementation of the programme of work on agricultural biological diversity? გაუწევია თუ არა თქვენმა ქვეყანას ფინანსური დახმარება აგრობიომრავალფეროვნების სამუშაო პროგრამის განხორციელებისათვის?</p>	
a) no არა	X
b) limited additional funds შეზღუდული დამატებითი დაფინანსება	
c) significant additional funds მნიშვნელოვანი დამატებითი დაფინანსება	
<p>If a developed country Party -</p>	
<p>344. Has your country provided financial support for implementation of the programme of work on agricultural biological diversity, in particular for capacity building and case-studies, in developing countries and countries with economies in transition?</p>	
a) no	
b) yes within existing cooperation programme(s)	
b) yes, including limited additional funds	
c) yes, with significant additional funds	
<p>345. Has your country supported actions to raise public awareness in support of sustainable farming and food production systems that maintain agricultural biological diversity? ხელს უწყობდა თუ არა თქვენი ქვეყანა საზოგადოებრივი ცნობიერების ამაღლების ქმედებებს ისეთი მდგრადი სამეურნეო და სურსათის წარმოების სისტემების მხარდასაჭერად, რომლებიც ხელს უწყობს აგრარული ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნებას?</p>	

a) no არა	
b) yes, to a limited extent დიას, შეზღუდულად	X
c) yes, to a significant extent დიას, მნიშვნელოვნად	
<p>346. Is your country co-ordinating its position in both the Convention on Biological Diversity and the International Undertaking on Plant Genetic Resources? ახდენს თუ არა თქვენი ქვეყანა მისი პოზიციის კოორდინაციას ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შესახებ კონვენციასა და მცენარეთა გენეტიკური რესურსების საერთაშორისო აქტთან დაკავშირებით?</p>	
a) no არა	X
b) taking steps to do so დგამს ნაბიჯებს	
c) yes დიას	
<p>347. Is your country a Contracting Party to the Rotterdam Convention on the Prior Informed Consent Procedure for Certain Hazardous Chemicals and Pesticides in International Trade? არის თუ არა თქვენი ქვეყანა ცალკეული საშიში ქიმიური ნივთიერებებითა და პესტიციდებით საერთაშორისო ვაჭრობის სფეროში წინასწარ დასაბუთებული თანხმობის პროცედურის შესახებ როტერდამის კონვენციის წევრი?</p>	
a) not a signatory ხელი არ არის მოწერილი	X
b) signed - ratification in process ხელმოწერილია, მიმდინარეობს რატიფიცირების პროცესი	
c) instrument of ratification deposited რატიფიცირების ინტრუმენტი წარდგენილია დეპოზიტარისთვის	
<p>348. Is your country supporting the application of the Executive Secretary for observer status in the Committee on Agriculture of the World Trade Organisation? მხარს უჭერს თქვენი ქვეყანა აღმასრულებელი მდივნის განაცხადს მსოფლიო სავაჭრო ორგანიზაციის სოფლის მეურნეობის კომიტეტში დამკვირვებლის სტატუსით მონაწილეობის თაობაზე?</p>	
a) no არა	
b) yes დიას	
<p>349. Is your country collaborating with other Parties on the conservation and sustainable use of pollinators? თქვენი ქვეყანა თანამშრომლობს თუ არა სხვა ქვეყნებთან დამტვერავების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენებისათვის?</p>	
a) no არა	X
b) yes დიას	
<p>350. Is your country compiling case-studies and implementing pilot projects relevant to the conservation and sustainable use of pollinators? თქვენს ქვეყანაში შესწავლილია თუ არა კონკრეტული მაგალითები და ხორციელდება თუ არა პილოტ პროექტები დამტვერავების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენებისათვის?</p>	
a) no არა	X
b) yes (please provide details) დიას (გთხოვთ მიუთითოთ დეტალები)	

<p>351. Has information on scientific assessments relevant to genetic use restriction technologies been supplied to other Contracting Parties through media such as the Clearing-House Mechanism?</p> <p>წარდგენილ იქნა სხვა ქვეყნებისთვის ინფორმაციული უზრუნველყოფის მექანიზმის საშუალებით ინფორმაცია გამოყენების შემზღუდავი გენეტიკური ტექნოლოგიების სამეცნიერო შეფასების შესახებ?</p>	
a) not applicable არ არის შესაბამისი	
b) no არა	X
c) yes - national report დიახ - ეროვნულ ანგარიშში	
d) yes - through the CHM დიახ - ინფორმაციული უზრუნველყოფის მექანიზმის საშუალებით	
e) yes - other means (please give details below) დიახ -სხვა ინსტრუმენტებით (გთხოვთ ქვემოთ მიუთითეთ დეტალები)	
<p>352. Has your country considered how to address generic concerns regarding such technologies as genetic use restriction technologies under international and national approaches to the safe and sustainable use of germplasm?</p> <p>განისილა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ თუ როგორ გადაწყვიტოს ისეთ ტექნოლოგიებთან დაკავშირებული საკითხები, როგორცაა გამოყენების შემზღუდავი გენეტიკური ტექნოლოგიები, საერთაშორისო და ეროვნული მიდგომების გამოყენებით, გერმპლაზმის დაცვისა და მდგრადი გამოყენების მიზნით?</p>	
a) no არა	X
b) yes - under consideration დიახ - განიხილება	
c) yes - measures under development დიახ - მუშავდება ღონისძიებები	
<p>353. Has your country carried out scientific assessments on <u>inter alia</u> ecological, social and economic effects of genetic use restriction technologies?</p> <p>თქვენს ქვეყანაში მეცნიერულად შეფასდა თუ არა გამოყენების შემზღუდავი გენეტიკური ტექნოლოგიების ეკოლოგიური, სოციალური და ეკონომიკური ეფექტები?</p>	
a) no არა	X
b) some assessments ზოგიერთი შეფასება	
c) major programme of assessments შეფასების მნიშვნელოვანი პროგრამა	
<p>354. Has your country disseminated the results of scientific assessments on <u>inter alia</u> ecological, social and economic effects of genetic use restriction technologies?</p> <p>თქვენმა ქვეყანამ გაავრცელა გამოყენების შემზღუდავი გენეტიკური ტექნოლოგიების ეკოლოგიური, სოციალური და ეკონომიკური ეფექტების შეფასების შედეგები?</p>	
a) no	X
b) yes - through the CHM	
c) yes - other means (please give details below)	
<p>355. Has your country identified the ways and means to address the potential impacts of genetic use restriction technologies on the <u>in situ</u> and <u>ex situ</u> conservation and sustainable use, including food security, of agricultural biological diversity?</p> <p>თქვენს ქვეყანაში განისაზღვრა აგრობიომრავალფეროვნების <i>in situ</i> და <i>ex situ</i> კონსერვაციასა და</p>	

მდგრად გამოყენებაზე, მათ შორის სასურსათო უსაფრთხოებაზე გამოყენების შემზღუდავი გენეტიკური ტექნოლოგიების ზეგავლენის შემცირების გზები და საშუალებები?	
a) no	X
b) some measures identified	
c) potential measures under review	
d) comprehensive review completed	

356. Has your country assessed whether there is a need for effective regulations at the national level with respect to genetic use restriction technologies to ensure the safety of human health, the environment, food security and the conservation and sustainable use of biological diversity?

თქვენს ქვეყანაში ეროვნულ დონეზე შეფასდა თუ არა გამოყენების შემზღუდავი გენეტიკური ტექნოლოგიების ეფექტური რეგულირების საჭიროებები, რათა უზრუნველყოფილი იქნეს ადამიანების ჯანმრთელობისა და გარემოს უსაფრთხოება, სასურსათო უსაფრთხოება და ბიომრავალფეროვნების კონსერვაცია და მდგრადი გამოყენება?

a) no	X
b) yes - regulation needed	
c) yes - regulation not needed (please give more details)	

357. Has your country developed and applied such regulations taking into account, *inter alia*, the specific nature of variety-specific and trait-specific genetic use restriction technologies?

შეიმუშავა და გამოიყენა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ასეთი რეგულირებები, ამ ტექნოლოგიების მრავალფეროვნებისა და თავისებურებების გათვალისწინებით?

a) no	X
b) yes - developed but not yet applied	
c) yes - developed and applied	

358. Has information about these regulations been made available to other Contracting Parties?

ასეთი რეგულირებების შესახებ ინფორმაცია ხელმისაწვდომია კონვენციის სხვა მხარეებისათვის?

a) no	X
b) yes - through the CHM	
c) yes - other means (please give details below)	

Further comments on implementation of these decisions and the associated programme of work

329-330. საქართველოს კულტურული ფლორა დიდი მრავალფეროვნებით გამოირჩევა, რაც განპირობებულია ხელსაყრელი ნიადაგობრივ-კლიმატური პირობებითა და სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობის ხანგრძლივი ისტორიით. საბჭოთა პერიოდში აგროწარმოებიდან ამოღებული იქნა მრავალი ადგილობრივი ჯიშის, რომლებიც ან სრულიად დაიკარგა ან შემორჩა მხოლოდ სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტების კოლექციებში და ზოგან გლეხთა საკარმიდამო ნაკვეთებზე. უკანასკნელი 10 წლის განმავლობაში საქართველოს სოფლის მეურნეობაში განვითარებულია ღრმა კრიზისმა თავისი კვალი დაამჩნია ადგილობრივი კულტურული ჯიშების გენოფონდს. მრავალ ადგილას გაიჩნა მრავალწლიანი ნარგავები, მოიშალა მეთესლეობის მეურნეობები. სათესლე მასალის მწვავე დეფიციტმა განაპირობა უცხო ჯიშების თესლის მასიური იმპორტი და გავრცელება, ჯიშთაგამოცდის ადრე დადგენილი პროცედურების გარეშე.

მძიმე მდგომარეობაში აღმოჩნდა და ზოგან სრულიად განადგურდა სხვადასხვა ორგანიზაციებში არსებული კულტურული ჯიშების კოლექციები.

ბიოლოგიურ მეურნეობათა ასოციაცია „ელკანამ“ რამდენიმე წლის წინ დაიწყო თანამშრომლობა ფერმერებთან გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი სასოფლო-სამეურნეო კულტურების კონსერვაციისა და გავრცელებისათვის. ამავე მიზნით ჩაატარა სემინარი „აგრობიომრავალფეროვნება – საერთაშორისო შეთანხმებები და სიტუაცია საქართველოში“, სადაც პრობლემების იდენტიფიცირების მიზნით შეკრიბა მეცნიერები, ფერმერები და სამთავრო უწყებების წარმომადგენლები. „ელკანამ“ ბოტანიკის ინსტიტუტთან მჭიდრო თანამშრომლობით 1997 წელს დაარსა აგრობიომრავალფეროვნების დაცვის საზოგადოება „დიკა“, რომელმაც დაიწყო ქმედებების განხორციელება ქვეყნის უნიკალური აგრობიომრავალფეროვნების შენარჩუნებისა და დაცვის მნიშვნელობაზე საზოგადოებისა და გადაწყვეტილებების მიმღებ პირთა ცნობიერების ამაღლების მიზნით. არასამთავრობო სექტორისა და სამეცნიერო წრეების წარმომადგენლების ძალისხმევით შედეგად, პრობლემა გაცნობიერებული იქნა ეროვნულ დონეზე და 2001 წელს, გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრომ მიმართა გლობალურ გარემოსდაცვით ფონდს პროექტის „საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების კონსერვაცია, აღდგენა და გამოყენება“ ფინანსური მხარდაჭერისათვის. პროექტის მოსამზადებელ ფაზაში სამიზნე სახეობათა იდენტიფიცირების მიზნით შეფასდა მინდვრის კულტურების, ხეხილის ჯიშებისა და სამკურნალო მცენარეების მდგომარეობა საქართველოს სამ რეგიონში (რაჭა-ლეჩხუმი, სვანეთი, სამცხე-ჯავახეთი), გაანალიზდა არსებული კანონმდებლობა და შესწავლილი იქნა ადგილობრივი მოსახლეობის დამოკიდებულება ტრადიციული კულტურების აღდგენა-კონსერვაციისათვის.

აგრობიომრავალფეროვნების კონსერვაციის მიმართულებით არსებული პრობლემები და მათი გამომწვევი მიზეზები გაანალიზდა, აგრეთვე, საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგიასა და სამოქმედო გეგმის მომზადების პროცესში. აღნიშნულის შედეგად აგრობიომრავალფეროვნების კონსერვაცია გამოიყო ეროვნულ დონეზე ბიომრავალფეროვნების დაცვის ერთ-ერთ სტრატეგიულ მიმართულებად, განისაზღვრა შესაბამისი ამოცანები და ქმედებები მათ მისაღწევად.

332. აგრობიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების სფეროში არსებული გამოცდილება გაზიარება სხვა ქვეყნებისათვის ხდება საერთაშორისო კონფერენციებსა და სემინარებში ქართველი სპეციალისტების მონაწილეობის საშუალებით.

334. კულტურულ მცენარეთა ენდემური სახეობებისა და ადგილობრივი ჯიშების შენარჩუნება, აღდგენა და ფერმერულ მეურნეობებში დანერგვა, აგრეთვე, ინფორმაციის გავრცელება აგრობიომრავალფეროვნების შენარჩუნების მნიშვნელობაზე, არის აგრობიომრავალფეროვნების დაცვის საზოგადოების „დიკას“ საქმიანობის ძირითადი მიზნები. ორგანიზაცია დაარსდა 1998 წელს ბიოლოგიურ მეურნეობათა ასოციაცია „ელკანასა“ და მეცნიერთა ჯგუფის მიერ. უკვე რამდენიმე წლის განმავლობაში „დიკას“ ხელშეწყობით ფერმერულ მეურნეობებში დაიწყო ადგილობრივი ჯიშებისა და ლენდრასების 500-მდე ნიმუშის თესვა. გერმანული ორგანიზაცია RENOVABIS-ის მხარდაჭერით „დიკა“ ასორციელებს პროექტს „საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების შენარჩუნება და აღდგენა“, რომელიც ხელს უწყობს ფერმერების, ფართო საზოგადოებისა და გადაწყვეტილებების მიმღებ პირთა ყურადღების მიქცევას კულტურული მცენარეების ადგილობრივი ჯიშების კონსერვაცია-გამოყენების მნიშვნელობაზე. ამ მიზნით დემონსტრირდება ადგილობრივი ჯიშების ეკონომიკური პოტენციალი ნიშ-პროდუქტების წარმოებაში (მაგალითად, მახობელიანი პურის ცხობა), ფერმერების კონსულტირება ნიშ-პროდუქტების წარმოებაში და დახმარება მარკეტინგში გამოფენა-ბაზრობების მოწყობის გზით; ფართო პოპულარიზება ეწევა ტრადიციული ჯიშების თესვას, როგორც ფერმერულ მეურნეობებში, ისე საეკლესიო ეპარქიებში. ამ მიზნით მზადდება და საბაზრო ქსელით ვრცელდება ადგილობრივი ჯიშების სათესლე მასალა.

336-338. 90-იანი წლების შემდგომ საქართველოში მოხდა სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოებისა და ბაზრის ძირეული ცვლილებები. 1992-1996 წლებში განხორციელებული მიწის

რეფორმის შედეგად ქვეყანაში წარმოიქმნა კერძო ფერმერული მეურნეობები, მაგრამ ფერმერთა, როგორც სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის დამოუკიდებელ მეწარმეთა ფენის ჩამოყალიბების პროცესი ჯერჯერობით საწყის ეტაპზეა. შესაბამისად, აგრარულ სექტორში მიმდინარე რეფორმების ძირითადი მიმართულებებია მიწის რეფორმის დასრულება, სოფლად ინფრასტრუქტურის განვითარება, სამელიორაციო სისტემების აღდგენა, ახლად წარმოქმნილ ფერმერულ მეურნეობათა შესაძლებლობების გაძლიერებასა და შემოსავლების გაუმჯობესება. ადრეულ ეტაპზეა აგროეკოლოგიური პოლიტიკის შემუშავება.

მდგრადი სასოფლო სამეურნეო პრაქტიკის განვითარების ხელშეწყობის მიზნით 2000 წლიდან საქართველოში გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდისა და მსოფლიო ბანკის მხარდაჭერით მიმდინარეობს პროექტი „სასოფლო სამეურნეო კვლევა, დანერგვა-კონსულტირება და სწავლება“. პროექტის პირველ ფაზაში განხორციელდება ღონისძიებები ფერმერულ მეურნეობებში გარემოსდაცვითი პრაქტიკის გაუმჯობესებისთვის, როგორცაა სასუქების უსაფრთხო შენახვა და მართვა, ბიოგაზის ენერჯის გამოყენების დანერგვა შესაბამისი ტექნოლოგიების დემონსტრირებით და მისი ფართო გავრცელებისთვის ხელისშემშლელი მიზეზების (ინსტიტუციური, ფინანსური, მარკეტინგული) აღმოფხვრით. პროექტის საგრანტო სქემა დაეხმარება კვლევებს, ტექნოლოგიების გავრცელებას, გარემოსდაცვითი სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკის დანერგვას ნიადაგსა და წყლის ხარისხზე ზემოქმედების შესამცირებლად.

საქართველოს მთიანი და მაღალმთიანი რეგიონების სოფლის მეურნეობის განვითარების პროგრამის (IFAD) მიზანია შერჩეულ რეგიონებში სასოფლო-სამეურნეო წარმოების საშუალებებისა და ტექნოლოგიების, ფინანსური რესურსების, სოციალური მომსახურების, უნარ-ჩვევების, გადამამუშავებელი ხაზების და ბაზრის ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესება, იმის გათვალისწინებით, რომ ყველა დაგეგმილი საქმიანობა ხელს შეუწყობს სოფლის ბუნებრივი რესურსების დაცვასა და აღდგენას.

არასამთავრობო სექტორის ძალისხმევით (საქართველოს მწვანეები, ბიოლოგიურ მეურნეობათა ასოციაცია „ელკანა“) 90-იანი წლებიდან საქართველოში დაიწყო პირველი ბიომეურნეობების ჩამოყალიბება. ჯერჯერობით ბიომეურნეობების წილი საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო სექტორში უმნიშვნელოა (სულ 200-მდე მცირე ფერმერული მეურნეობა). არ არსებობს შესაბამისი კანონმდებლობა და ეკონომიკური მექანიზმები ბიომეურნეობების განვითარებისთვის ხელსაყრელი გარემოს შესაქმნელად. „ელკანა“ უწევს სამრჩევლო მომსახურებას ბიოფერმერებს და ეხმარება მარკეტინგის განვითარებაში. ევრაზიის ფონდის, ISAR-საქართველოს, MISEREOR-ისა და სხვა დონორების მხარდაჭერით ახორციელებს პროექტებს ორგანული მიწათმოქმედების განვითარების ხელშეწყობისათვის და ამ მიზნით თანამშრომლობს სამხრეთ კავკასიის სხვა ქვეყნებთან.

რთული ეკონომიკური პირობების გარდა, მდგრადი სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკის განვითარებას მნიშვნელოვნად აფერხებს საკონსულტაციო-სამრჩევლო სამსახურების არარსებობა. სასოფლო-სამეურნეო განათლება მხოლოდ მცირე რაოდენობით ფერმერებს აქვთ მიღებული. დაბალია მათი გარემოსდაცვითი ცნობიერება. ამ მხრივაც საქართველოს დახმარებას უწევენ დონორი სააგენტოები, მათ შორის TACIS, CARE International, ევრაზიის ფონდი და სხვა ორანიზაციები, რომელთა დახმარებით დარსდა სასწავლო და საინფორმაციო ცენტრები, ტარდება სასწავლო კურსები და სემინარები ფერმერთათვის, რომლებიც ძირითადად მოიცავს მარკეტინგისა და ფინანსების მართვის საკითხებს, მაგრამ ეხება მდგრადი სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკისა და აგრობიომრავალფეროვნების შენარჩუნების თემებსაც.

345. „ელკანასა“ და „დიკას“ მიერ გამოიცემა სხვადასხვა სახის საგანმანათლებლო/ცნობიერების ასამაღლებელი მასალა აგრობიომრავალფეროვნების დაცვისა და აღდგენის მნიშვნელობის შესახებ. „ელკანას“ პერიოდულ გამოცემაში ჟურნალ „ბიოფერმერში“ რეგულარულად ქვეყნდება სტატიები ამ თემასთან დაკავშირებით. აღნიშნული ორგანიზაციები მონაწილეობას იღებენ სოფლის მეურნეობის პროდუქციის გამოფენებში, აწყობენ ბაზრობებს, რითაც პოპულარიზებას უწევენ ადგილობრივი, თითქმის გადაშენებული სასოფლო-სამეურნეო მცენარეთა ჯიშების აღდგენას (იხ. პასუხი 334).

Forest biological diversity

ტყეების ბიომრავალფეროვნება

Decision II/9 and Decision IV/7. Forest biological diversity

გადაწყვეტილებები II/9 და IV/7. ტყეების ბიომრავალფეროვნება

<p>359. Has your country included expertise on forest biodiversity in its delegations to the Intergovernmental Panel on Forests?</p> <p>ნართო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ტყის ბიომრავალფეროვნების ექსპერტები ტყეების მთავრობათაშორის პანელში მონაწილე დელეგაციებში?</p>	
a) no არა	X
b) yes დიახ	
c) not relevant არ არის შესაბამისი	
<p>360. Has your country reviewed the programme of work annexed to the decision and identified how you can collaborate in its implementation?</p> <p>განიხილა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ გადაწყვეტილების დანართებში მოცემული სამუშაო პროგრამა და დაადგინა თუ არა, როგორ ითანამშრომლებს ამ პროგრამის დანერგვისათვის?</p>	
a) no არა	X
b) under review ამჟამად განიხილება	
c) yes დიახ	
<p>361. Has your country integrated forest biological diversity considerations in its participation and collaboration with organizations, institutions and conventions affecting or working with forest biological diversity?</p> <p>ნართო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ტყის ბიოლოგიური მრავალფეროვნების პრობლემები იმ ორგანიზაციებთან, ინსტიტუტებთან და კონვენციებში მონაწილეობასა და თანამშრომლობაში, რომლებიც არასასურველ გავლენას ახდენენ ან მუშაობენ ტყის ბიოლოგიური მრავალფეროვნების საკითხებზე?</p>	
a) no არა	
b) yes - limited extent დიახ - შეზღუდულად	X
c) yes - significant extent დიახ - მნიშვნელოვნად	
<p>362. Does your country give high priority to allocation of resources to activities that advance the objectives of the Convention in respect of forest biological diversity?</p> <p>პრიორიტეტულად მიიხნევს თუ არა თქვენი ქვეყანა იმ ქმედებების განხორციელებისათვის რესურსების გამოყოფას, რომლებიც მიმართულია კონვენციის ტყის ბიოლოგიურ მრავალფეროვნებასთან დაკავშირებული ამოცანების შესრულებისაკენ?</p>	
a) no არა	X
b) yes დიახ	
<p>For developing country Parties and Parties with economies in transition -</p> <p>363. When requesting assistance through the GEF, Is your country proposing projects which promote the implementation of the programme of work?</p> <p>გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდიდან (GEF) დაფინანსების გამოთხოვნის დროს, შესთავაზა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ მას პროექტები, რომლებიც ხელს უწყობენ სამუშაო პროგრამის დანერგვას?</p>	
a) no არა	

b) yes დიას	X
-------------	---

Decision V/4. Progress report on the implementation of the programme of work for forest biological diversity

გადაწყვეტილება V/4. ტყეების ბიომრავალფეროვნების შესახებ სამუშაო პროგრამის დანერგვის წინასწარი ანგარიში

<p>364. Do the actions that your country is taking to address the conservation and sustainable use of forest biological diversity conform with the ecosystem approach?</p> <p>თქვენი ქვეყნის მიერ ტყის ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების მიზნებით ჩატარებული საქმიანობა შეესაბამება თუ არა ეკოსისტემურ მიდგომას?</p>	
a) no არა	X
b) yes დიას	
<p>365. Do the actions that your country is taking to address the conservation and sustainable use of forest biological diversity take into consideration the outcome of the fourth session of the Intergovernmental Forum on Forests?</p> <p>თქვენი ქვეყნის მიერ ტყის ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების მიზნებით ჩატარებული საქმიანობის დროს ხდება თუ არა ტყის სახელმწიფოთაშორისი ფორუმის მეოთხე სესიის შედეგების გათვალისწინება?</p>	
a) no არა	X
b) yes დიას	
<p>366. Will your country contribute to the future work of the UN Forum on Forests?</p> <p>შეიტანს თუ არა წვლილს თქვენი ქვეყანა გაეროს ტყის ფორუმის შემდგომ (მომავალ) მუშაობაში?</p>	
a) no არა	
b) yes დიას	X
<p>367. Has your country provided relevant information on the implementation of this work programme?</p> <p>გააგრძელა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ შესაბამისი ინფორმაცია ამ სამუშაო პროგრამის დანერგვასთან დაკავშირებით?</p>	
a) no არა	X
b) yes - submission of case-studies დიას - კონკრეტული მაგალითები	
c) yes - thematic national report submitted დიას - წარადგინა თემატური ეროვნული ანგარიში	
d) yes - other means (please give details below) დიას -სხვა ინსტრუმენტით (გთხოვთ ქვემოთ მიუთითოთ დეტალები)	
<p>368. Has your country integrated national forest programmes into its national biodiversity strategies and action plans applying the ecosystem approach and sustainable forest management?</p> <p>ჩართო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ეროვნული სატყეო პროგრამები ბიომრავალფეროვნების ეროვნულ სტრატეგიებსა და მოქმედებათა გეგმებში, რომლებიც იყენებენ ეკოსისტემურ მიდგომას და ტყის მდგრადი მართვის მეთოდებს?</p>	

a) no არა	X
b) yes - limited extent დიახ	
c) yes - significant extent	
<p>369. Has your country undertaken measures to ensure participation by the forest sector, private sector, indigenous and local communities and non-governmental organisations in the implementation of the programme of work?</p> <p>მიიღო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ზომები სამუშაო პროგრამის დანერგვაში სატყეო სექტორის, კერძო სექტორის, მკვიდრი და ადგილობრივი მოსახლეობის და არასამთავრობო ორგანიზაციების მონაწილეობისათვის?</p>	
a) no	
b) yes - some stakeholders	X
c) yes - all stakeholders	
<p>370. Has your country taken measures to strengthen national capacities including local capacities, to enhance the effectiveness and functions of forest protected area networks, as well as national and local capacities for implementation of sustainable forest management, including restoration?</p> <p>მიიღო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ზომები ეროვნული პოტენციალის, მათ შორის, ადგილობრივი პოტენციალის გაძლიერებისათვის, ტყის დაცული ტერიტორიების ქსელების ეფექტურობისა და ფუნქციონირების გაუმჯობესების მიზნით, აგრეთვე ტყის მდგრადი მართვის, მათ შორის აღდგენის ღონისძიებებისათვის საჭირო ეროვნული და ადგილობრივი შესაძლებლობების გაფართოების მიზნით?</p>	
a) no	
b) some programmes covering some needs	X
c) many programmes covering some needs	
d) programmes cover all perceived needs	
e) no perceived need	
<p>371. Has your country taken measures to implement the proposals for action of the Intergovernmental Forum on Forests and the Intergovernmental Panel on Forests on valuation of forest goods and services?</p> <p>მიიღო თუ არა თქვენმა ქვეყანამ ზომები ტყის საქონლისა და მომსახურების შეფასების შესახებ ტყის სახელმწიფოთაშორისი ფორუმის და ტყის სახელმწიფოთაშორისო აქტის სამოქმედო წინადადებების დანერგვისათვის?</p>	
a) no	X
b) under consideration	
c) measures taken	

Further comments on implementation of these Decisions and the associated programme of work

საქართველო ტყით მდიდარი ქვეყანაა. სახელმწიფო ტყის ფონდის მიწები შეადგენს 2988000 ჰა-ს, აქედან ტყით დაფარულია 2767000 ჰა (ქვეყნის ტერიტორიის დაახლოებით 40%). ტყეების დიდი ნაწილი მთის ტყეებს წარმოადგენს და გააჩნია წყალმარეგულირებელი, ნიადაგის დამცველი, კლიმატის მასტაბილიზებელი და სხვა მრავალი ეკოლოგიური ფუნქცია, ამასთანავე წარმოადგენს მნიშვნელოვან ადგილსამყოფელს მცენარეთა და ცხოველთა მრავალი იშვიათი და საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობისათვის.

საქართველოში ტყით დაფარული მიწები მთლიანად სახელმწიფო საკუთრებაშია.

საბჭოთა პერიოდის ბოლო ათწლეულებში საქართველოს ტყეები ძირითადად გამოიყენებოდა რეკრეაციული დანიშნულებით. ხე-ტყის გადამამუშავებელი მრეწველობა მუშაობდა რუსეთის შორეული რაიონებიდან შემოტანილი ნედლეულის ხარჯზე. ქვეყნის დამოუკიდებლობის პირველ წლებში, სიღარიბის მკვეთრი ზრდისა და ენერგეტიკული კრიზისის შედეგად გაიზარდა ხე-ტყის რესურსების საწვავი დანიშნულებით გამოყენება, მათი უკანონო მოპოვება, იმატა ხე-ტყის ექსპორტმა საქართველოდან თურქეთში, სომხეთსა და აზერბაიჯანში, რაც მეტწილად დაბალი ფასის გამო ხდებოდა. სექტორზე პასუხისმგებელ სახელმწიფო დაწესებულებათა დაფინანსება საგრძნობლად შემცირდა. ყოველივე ამან გამოიწვია ტყის ეკოსისტემებზე ძლიერი ზეწოლის წარმოშობა და ტყის ბუნებრივი ეკოსისტემების რღვევის საშიშროება. საქართველოს მთავრობის მიერ მიღებულმა ისეთმა დროებითმა ზომებმა, როგორც იყო მთავარი სარგებლობის ჭრების აკრძალვა და მორების ექსპორტზე მორატორიუმის გამოცხადება, არ იქონია სერიოზული გავლენა მდგომარეობაზე.

ამგვარად, ახალი ეკონომიკური გარემოებების გათვალისწინებით ქვეყნის წინაშე სერიოზული ამოცანები დადგა, კერძოდ, ეკოლოგიური და სოციალური ასპექტების გათვალისწინებით სატყეო სექტორში რესურსების მართვის ისეთი პრინციპების დანერგვა, რომელიც იქნებ ეკოლოგიურად გამართლებული და უზრუნველყოფს დარგის მიერ მნიშვნელოვანი წვლილის შეტანას ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებაში. ამ მიზნით საქართველოს მთავრობა აპირებს მიიღოს შეღავათიანი კრედიტი მსოფლიო ბანკიდან, რისთვისაც 1998 წლიდან მსოფლიო ბანკისა და იაპონიის მთავრობის მხარდაჭერით დაიწყო „საქართველოს სატყეო სექტორის განვითარების პროექტის“ შემუშავება და წინა მოსამზადებელი სამუშაოები. პროექტის მოსამზადებელ ეტაპზე იდენტიფიცირებული იქნა სადემონსტრაციო რაიონები, სადაც განხორციელდება პროექტით გათვალისწინებული ძირითადი პრაქტიკული ქმედებები. „სატყეო სექტორის განვითარების პროექტის“ ამოცანებია: სატყეო სექტორის მართვის გაუმჯობესება სამართლებრივი, სტრუქტურული და ფინანსური რეფორმების გზით; ტყეების დაგეგმარების და მართვის გაუმჯობესება ცენტრალური კავკასიონის საპილოტო არეალში – ე.წ. „ლაბორატორიული ზონაში“; ტყეების დაცვა და აღდგენა შერჩეულ პრიორიტეტულ ტერიტორიებზე; პროექტი სავარაუდოდ 6 წლის (2001-2006წწ) განმავლობაში უნდა განხორციელდეს. მის დასაფინანსებლად განსაზღვრულია მსოფლიო ბანკის მიერ შეღავათიანი კრედიტის გამოყოფა 15 მილიონი დოლარის ოდენობით.

1999 წელს მიღებული იქნა ახალი ტყის კოდექსი, რომლის ძირითადი მიზანია სატყეო სექტორში საბაზრო ეკონომიკისათვის დამახასიათებელი ურთიერთობების დანერგვა. ახალი ტყის კოდექსი უკვე განსაზღვრავს ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნების აუცილებლობას და ფორმალურად გაზიარებულია კონვენციის ძირითადი პრინციპები. მაგრამ მიუხედავად ამისა, მდგრადი განვითარების პრინციპებს არ შეესაბამება ტყის რესურსების ინვენტარიზაციის, კადასტრის, დაგეგმვისა და განსაკუთრებით ტყის ჭრის მეთოდები და წესები, რომლებიც რეგულირდება კანონქვემდებარე აქტებით; ამის გამო, ტყის რესურსების მართვის პრაქტიკა არ შეესაბამება მდგრადი განვითარების პრინციპებს და იწვევს ტყის ბიომრავალფეროვნების დეგრადაციას. მსოფლიო ბანკის მხარდაჭერით შემუშავებულ „საქართველოს სატყეო მეურნეობის განვითარების სტრატეგიაშიც“ აღნიშნულია, რომ სატყეო სექტორის არსებული სისტემა ჩამოყალიბდა საბჭოთა, ცენტრალიზებული დაგეგმვის პერიოდში და ვერ პასუხობს ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნების საჭიროებებსა და მდგრადი განვითარების პრინციპებს. დოკუმენტი მოიცავს მდგრადი სატყეო მეურნეობის განვითარების მიზნით განსახორციელებელ ინსტიტუციურ ცვლილებებსა და საინვესტიციო პროექტების ძირითად მიმართულებებს.

360. სატყეო სექტორთან დაკავშირებულ, მათ შორის ტყის ბიომრავალფეროვნების საკითხებზე, რომელთაც ეხება სამუშაო პროგრამა, ერთდროულად რამდენიმე უწყებაა პასუხისმგებელი: გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო, სატყეო მეურნეობის სახელმწიფო დეპარტამენტი და ნაკრძალების, დაცული ტერიტორიებისა და სამონადირეო მეურნეობების სახელმწიფო დეპარტამენტი. ამ უწყებებს შორის ფუნქციების დუბლირება და კოორდინაციის ნაკლებობა განაპრობებს ტყეების ბიომრავალფეროვნების სამუშაო პროგრამის დანერგვის ხარვეზებს, საქართველოს შეზღუდულ მონაწილეობას ტყეებთან დაკავშირებული

საერთაშორისო შეხვედრებში და, რომ სათანადო ყურადღება არ ექცევა კონვენციის ფარგლებში მიღებული გადაწყვეტილებების დანერგვას.

361. მსოფლიო ბანკთან თანამშრომლობით მიმდინარეობს სატყეო სექტორის განვითარების პროექტის მოსამზადებელი ფაზა. პროექტი ითვალისწინებს სატყეო სექტორში გარემოსდაცვით პრინციპებზე დაფუძნებული მართვის სისტემების დანერგვას, ტყის დაცვისა და აღდგენის ღონისძიებების განხორციელებას.

მიმდინარეობს აქტიური თანამშრომლობა ბუნების დაცვის მსოფლიო ფონდთან, მდგრადი სატყეო მეურნეობის განვითარებისა და დაცული ტერიტორიების სისტემის სრულყოფასთან დაკავშირებით. წინასწარი შესწავლის საფუძველზე მინისტრთა კაბინეტის მიერ დამტკიცებულია დაცული ტერიტორიების შვიდი გეგმარებითი რაიონი, რომლებიც მოიცავენ ტყით დაფარულ ვრცელ ფართობებს. WWF-ისა და მსოფლიო ბანკის აღიანისის „ტყეების კონსერვაცია და მდგრადი გამოყენება“ ფარგლებში WWF-ის საქართველოს ოფისის მიერ განხორციელდა პროექტი ქართველ მეტყევეთა და კონსერვაციონისტთა შორის მდგრადი მეტყევეობის ძირითადი პრინციპების შესახებ ინფორმაციის გავრცელების მიზნით.

363. საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების პროექტი“, რომლის დაფინანსების შესახებ გლობალურმა გარემოსდაცვითი ფონდის საბჭომ ახლახან მიიღო გადაწყვეტილება, ხელს შეუწყობს ახალი დაცული ტერიტორიების დაარსებასა და არსებულების გაფართოებას აღმოსავლეთ და ცენტრალური კავკასიონის ტყის ვრცელ ეკოსისტემებში, ამასთან დაცულ ტერიტორიების დამაკავშირებელ სამეურნეო ლანდშაფტებში ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციას. აღსანიშნავია, რომ ცენტრალური კავკასიონი ერთდროულად ხდება სატყეო სექტორისა და დაცული ტერიტორიების განვითარების ხელშემწყობი პროექტების სამოქმედო არე, რამაც უნდა უზრუნველყოს აღნიშნულ რეგიონში ტყის კონსერვაცია და რესურსების მდგრადი გამოყენება.

369. „ტყის კოდექსის“ შესაბამისად მოსახლეობისა და საზოგადოებრივი გაერთიანებების წარმომადგენლებს უფლება აქვთ მიიღონ სრული, ობიექტური და დროული ინფორმაცია სახელმწიფო ტყის ფონდის მდგომარეობის შესახებ; მონაწილეობა მიიღონ სახელმწიფო ტყის ფონდის მართვის დაგეგმვის ყველა ღონისძიებაში ნებისმიერ ეტაპზე. სახელმწიფო ტყის ფონდის მართვის უფლების მქონე ორგანოები უზრუნველყოფენ შესაბამისი გადაწყვეტილების მიღებამდე მოსახლეობისა და საზოგადოებრივი გაერთიანებების წარმომადგენელთა მიერ გამოთქმული შენიშვნებისა და წინადადებების განხილვას. თუმცა ამ მონაწილეობის მექანიზმები არ არის განსაზღვრული.

მსოფლიო ბანკის „საქართველოს სატყეო სექტორის განვითარების პროექტის“ მიზნებისა და ამოცანების განხილვისა და დაზუსტების მიზნით ჩატარდა შეხვედრები მსოფლიო ბანკის ექსპერტების, გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს, სატყეო მეურნეობის სახელმწიფო დეპარტამენტის, აგრარული უნივერსიტეტის, სამთო მეტყევეობის ინსტიტუტისა და სხვა დაინტერესებული უწყებების წარმომადგენლებისა და მეცნიერ-სპეციალისტების მონაწილეობით; საზოგადოების მონაწილეობით ჩატარდა რამდენიმე სემინარი, სადაც განხილული იქნა პროექტის განხორციელების მიზნები და სავარაუდო მიმართულებები.

370. როგორც სატყეო სექტორის, ისე დაცული ტერიტორიების განვითარების პროექტები ითვალისწინებენ შესაბამისი სექტორების ინსტიტუციურ გაძლიერებასა და შესაძლებლობათა ამადლებას კადრების სწავლებისა და შესაბამისი აღჭურვილობის გადაცემის გზით, როგორც ცენტრალურ, ასევე ადგილობრივ დონეებზე.

Biological diversity of dry and sub-humid lands

მშრალი და სუბ-ჰუმიდური მიწების მრავალფეროვნება

Decision V/23. Consideration of options for conservation and sustainable use of biological diversity in dryland, Mediterranean, arid, semi-arid, grassland and savannah ecosystems

გადაწყვეტილება V/23 მშრალი, ხმელთაშუაზღვეთის, არიდული, სემიარიდული, სტეპებისა და სავანების ეკოსისტემის კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების ვარიანტების განხილვა

<p>372. Has your country reviewed the programme of work annexed to the decision and identified how you will implement it?</p> <p>განხილდა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ გადაწყვეტილების დანართში მოცემული სამუშაო პროგრამა და განსაზღვრა თუ არა, როგორ უნდა დანერგოს იგი?</p>	
a) no	
b) under review	
c) yes	X
<p>373. Is your country supporting scientifically, technically and financially, at the national and regional levels, the activities identified in the programme of work?</p> <p>ხელს უწყობს თუ არა თქვენი ქვეყანა სამუშაო პროგრამით განსაზღვრული აქტივობების განხორციელებას ეროვნულ და რეგიონულ დონეებზე, სამეცნიერო, ტექნიკური და ფინანსური მხარდაჭერის გზით?</p>	
a) no	
b) to a limited extent	
c) to a significant extent	X
<p>374. Is your country fostering cooperation for the regional or subregional implementation of the programme among countries sharing similar biomes?</p> <p>ხელს უწყობს თუ არა თქვენი ქვეყანა რეგიონულ და ქვე-რეგიონულ დონეებზე პროგრამის დანერგვის მიზნით იმ ქვეყნებს შორის თანამშრომლობას, რომლებსაც მსგავსი ბიომი აქვთ?</p>	
a) no	
b) to a limited extent	
c) to a significant extent	X

Further comments on implementation of these Decisions and the associated programme of work

372-374. საქართველოში არიდულ და სემიარიდულ ეკოსისტემებს უჭირავს მისი უკიდურესი სამხრეთ-აღმოსავლეთი ნაწილი და გამორჩეულია მდიდარი ბიომრავალფეროვნებითა და ისტორიულ კულტურული მემკვიდრეობით. ძირითადი ჰაბიტატებია ნახევარუდაბნო, სტეპი, კლდოვანი ქსეროფიტები, პოლიდომინანტური ჰემიქსელოფილური ბუნჩნარი, არიდული ნათელი ტყეები, ტუგაის ტიპის ჭაღის ტყე, რომლებთანაც ასოცირებულია ფაუნის მრავალი იშვიათი და გადაშენების პირას მყოფი სახეობა. მიუხედავად იმისა, რომ ტერიტორია თითქმის დაუსახლებელია, ის მძლავრ ანთროპოგენულ ზეწოლას განიცდის, რაც უპირველესად განპირობებულია გადაჭარბებული ძოვებით, ბრაკონიერობით, საირიგაციო ინფრასტრუქტურის შეუსაბამო დაგეგმვით, ტერიტორიაზე წლების განმავლობაში სამხედრო პოლიგონის მოქმედებით და სხვა ფაქტორებით. უმნიშვნელოვანესი კულტურული და ბუნებრივი მემკვიდრეობის დაცვისა და შენარჩუნების მიზნით ივრის ზეგანი შეტანილი იქნა საქართველოს დაცული ტერიტორიების სივრცითი სტრუქტურის განვითარების პირველ სტეპში, რომელიც 1990-91 წლებში დამუშავდა. ხოლო 1995 წელს საქართველოს მინისტრთა კაბინეტის დადგენილებით დაარსდა ივრის ზეგანის დაცული ტერიტორიების გეგმარებითი რეგიონი. რეგიონში მდებარეობს ორი ნაკრძალი ვაშლოვანის (8484 ჰა) და მარიამჯვარის (1040 ჰა) და 4

აღკვეთილი (გარდაბანი, ყორული, იორი და ჭაჭუნა).
 1999 წლიდან გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF) მხარდაჭერით სორციელდება პროექტი „არიდული და სემიარიდული ეკოსისტემების კონსერვაცია სამხრეთ კავკასიაში (UNDP, სახეობათა კონსერვაციის ცენტრი NACRES). პროექტის ძირითადი მიზანია დეგრადაციის საფრთხის წინაშე მყოფი არიდული და სემიარიდული ეკოსისტემების დაცვა ბუნებრივი რესურსების მდგრადი მართვის უზრუნველყოფის გზით. პროექტის განხორციელებაში მონაწილეობას იღებენ აზერბაიჯანის, საქართველოს და სომხეთის არასამთავრობო ორგანიზაციები და მეცნიერები. პროექტის ფარგლებში განხორციელდა არიდული და სემიარიდული ეკოსისტემების კომპლექსური კვლევა და რეგიონში არსებული სოციალ-ეკონომიკური ფაქტორების ანალიზი. განისაზღვრა კონსერვაციული საქმიანობები და მიწათსარგებლობის ალტერნატიული გზები, გადაიდგა ნაბიჯები სამხრეთ კავკასიის ქვეყნებს შორის კოორდინაციის გაძლიერებისათვის, განხორციელდა ქმედებები მიწათმოსარგებლეთა და სხვა დაინტერესებული მხარეების გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლებისათვის.

არიდული და სემიარიდული ეკოსისტემების ბიომრავალფეროვნების შესახებ მნიშვნელოვანი მონაცემების მოპოვებისა და რეგიონში არსებული სოციალურ-ეკონომიკური ფაქტორების ანალიზზე დაყრდნობით შემუშავდა რეგიონის მენეჯმენტის გეგმა. აღნიშნული გეგმის დანერგვის ერთ-ერთი საშუალებაა სადემონსტრაციო პილოტ-პროექტები. სწორედ ერთერთი ასეთი საცდელი პროექტის შედეგად შეიქმნა სამონადირეო მეურნეობა „დალის მთა“, რომლის მართვა დაფუძნებულია ბიომრავალფეროვნების კომპონენტების მდგრადი სარგებლობის პრინციპებზე.

Decision V/20. Operations of the Convention
გადაწყვეტილება V/20. კონვენციის ოპერაციები

375. Does your country take into consideration gender balance, involvement of indigenous people and members of local communities, and the range of relevant disciplines and expertise, when nominating experts for inclusion in the roster? ითვალისწინებს თუ არა თქვენი ქვეყანა გენდერულ ბალანსს, მკვიდრი და ადგილობრივი მოსახლეობის წარმომადგენლების ჩართვას, აგრეთვე სათანადო დარგებსა და ექსპერტიზას, ექსპერტების სიის შედგენის დროს?	
a) no	X
b) yes	
376. Has your country actively participated in subregional and regional activities in order to prepare for Convention meetings and enhance implementation of the Convention? აქტიურად მონაწილეობს თუ არა თქვენი ქვეყანა რეგიონულ და ქვე-რეგიონულ აქტივობებში, კონვენციის შეხვედრების მომზადებისა და კონვენციის დანერგვის გაუმჯობესების მიზნით?	
a) no	X
b) to a limited extent	
c) to a significant extent	
377. Has your country undertaken a review of national programmes and needs related to the implementation of the Convention and, if appropriate, informed the Executive Secretary? განიხილა თუ არა თქვენმა ქვეყანამ კონვენციის დანერგვასთან დაკავშირებული ეროვნული პროგრამები და საჭიროებები, მიზანშეწონილობის შემთხვევაში კი, აცნობა აღმასრულებელ სამდივნოს?	
a) no	X

b) under way	
c) yes	

Please use this box to identify what specific activities your country has carried out as a DIRECT RESULT of becoming a Contracting Party to the Convention, referring back to previous questions as appropriate:

ამ ბლოკში მიუთითეთ, თუ რა კონკრეტული აქტივობები განხორციელდა თქვენმა ქვეყანამ, როგორც კონვენციის რატიფიცირების პირდაპირი შედეგი, საჭიროებისამებრ დაუბრუნდით ზემოთ მოცემულ კითხვებს:

ბიომრავალფეროვნების შესახებ კონვენცია საქართველოში რატიფიცირებული იქნა 1994 წელს;

1996 წელს განხორციელდა ბიომრავალფეროვნების შესწავლისა და პროგრამა გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდისა (GEF) და გაეროს გარემოსდაცვითი პროგრამის (UNEP) მხარდაჭერით. ამ პროგრამის მიზანი იყო ბიომრავალფეროვნებაზე მოქმედი საფრთხეების, საქართველოში გაგრძელებული სახეობებისა და აპბიტატების მდგომარეობის შეფასება; არსებული ინფორმაციის შეგროვება და შეჯერება, ხარვეზების იდენტიფიცირება და შესაბამისი რეკომენდაციების შემუშავება. ქვეყნის ბიომრავალფეროვნების შესწავლის მასალები, გამოიცა როგორც ქართულ, ისე ინგლისურ ენებზე (იხ. მუხლი 7, პასუხი 34).

1998 წლიდან გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდისა და მსოფლიო ბანკის მხარდაჭერით მიმდინარეობს ბიომრავალფეროვნების დაცვის ეროვნული სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შემუშავება, პროცესს საერთო კოორდინაციას უწევს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო. გეგმის შემუშავებაში ჩართულია არასამთავრობო ორგანიზაციების და კვლევითი ინსტიტუტების წარმომადგენლები. მომზადებულია სამუშაო ვერსია, რომელიც განიხილება დაინტერესებული მხარეების მიერ (იხ. მუხლი 6, პასუხი 20-21).

1999 წელს მომზადდა და ბიომრავალფეროვნების კონვენციის სამდივნოს წარდგინა პირველი ეროვნული ანგარიში (იხ. მუხლი 26, პასუხი 301).

ქვეყანაში მიღებული იქნა საკანონმდებლო ბაზა, რომელიც მთლიანობაში სერიოზული წინგადადგმული ნაბიჯია ეროვნულ დონეზე ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნების და მდგრადი გამოყენების უზრუნველსაყოფად. ამ მხრივ აღსანიშნავია შემდეგი კანონები:

კანონი გარემოს დაცვის შესახებ (1996), კანონი დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ (1996), კანონი „გარემოსდაცვითი ნებართვის შესახებ“ (1996), კანონი სახელმწიფო ეკოლოგიური ექსპერტიზის შესახებ (1996), კანონი „ცხოველთა სამყაროს შესახებ“ ((1996), კანონი წყლის შესახებ (1997), „კოლხეთის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ“ (1999), ტყის კოდექსი (1999). შევიდა შესაბამისი ცვლილებები საგადასახადო, ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა და სისხლის სამართლის კოდექსებში.

მიუხედავად აღნიშნული კანონების მიღებისა, კონვენციის გარკვეული მოთხოვნები არასრულადაა ასახული ეროვნულ კანონმდებლობაში, რომელიც ამ მიმართებით მოითხოვს შემდგომ განვითარებას და დახვეწას.

მიმდინარეობს დაცული ტერიტორიების სისტემის ჩამოყალიბება, შემუშავდა შესაბამისი კანონმდებლობა, გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის მხარდაჭერით იწყება საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ხელშემწყობი პროექტი, გერმანიის მთავრობისა და გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის ფინანსური დახმარებით დაარსდა ბორჯომ-ხარაგაულისა და კოლხეთის ეროვნული პარკები (იხ. მუხლი 8, პასუხი 72-76).

განხორციელდა პროექტი არიდული და სემიარიდული სისტემების კონსერვაციის ხელშეწყობისთვის სამხრეთ კავკასიაში (იხ. პასუხი 373-374);

მიმდინარეობს საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და აღდგენის პროექტის მოსამზადებელი ფაზა (იხ. პასუხი 329);

დაიწყო ქმედებები მცენარეთა გენეტიკური რესურსების კონსერვაციისა და ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესებისათვის (იხ. მუხლი 15, პასუხები 218-237).

Please use this box to identify joint initiatives with other Parties, referring back to previous questions as appropriate:

ამ ბლოკში მიუთითეთ სხვა მხარეებთან ერთად განხორციელებული ერთობლივი ინიციატივები, საჭიროებისამებრ დაუბრუნდით ზემოთ მოცემულ კითხვებს:

საქართველომ ხელი მოაწერა ორმხრივ ხელშეკრულებებს გარემოს დაცვის სფეროში თანამშრომლობის შესახებ შემდეგ ქვეყნებთან: თურქეთი (1997), ყაზახეთი (1996), სომხეთი (1997), აზერბაიჯანი (1997), თურქმენეთი (1997), უზბეკეთი (1995), უკრაინა (1993). აღნიშნული ხელშეკრულებები სხვა საკითხებთან ერთად ითვალისწინებენ თანამშრომლობას ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და ბიოლოგიური რესურსების მდგრადი სარგებლობის კუთხით.

გერმანიის მხარესთან თანამშრომლობით ხორციელდება პროექტი ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ჩამოყალიბების მიზნით (იხ. პასუხი 72).

საქართველო თანამშრომლობს უკრაინასთან შავი ზღვის თევზის რესურსების მარაგების დაცვის მიზნით და შავი ზღვის რეგიონის სხვა ქვეყნებთან ერთად მონაწილეობას იღებს შავი ზღვის გარემოსდაცვითი პროგრამის ფარგლებში განხორციელებულ/მიმდინარე ღონისძიებებში (იხ. პასუხი 13, 320-325).

სამხრეთ კავკასიის ეკორეგიონის სხვა ქვეყნებთან (აზერბაიჯანი, სომხეთი, თურქეთი, ირანი, რუსეთის ფედერაცია) თანამშრომლობს ეკორეგიონის კონსერვაციის გეგმის შემუშავებაში. ამავე ქვეყნებთან ერთობლივად მომზადდა ეკორეგიონში ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის საინვესტიციო სტრატეგია (იხ. პასუხი 13).

აზერბაიჯანთან და სომხეთთან ერთობლივად მიმდინარეობს პროექტები ტრანსსასაზღვრო მდინარეთა აუზების მართვის გაუმჯობესებისათვის (იხ. პასუხი 14). ამავე ქვეყნებთან თანამშრომლობით შესწავლილის იქნა ტრანსსასაზღვრო არიდული და სემიარიდული ეკოსისტემების მრავალფეროვნება და მომზადდა მენეჯმენტის გეგმა (იხ. პასუხი 372-374).

Please use this box to provide any further comments on matters related to national implementation of the Convention:

ამ ბლოკში მიუთითეთ სხვა კომენტარები, რომლებიც დაკავშირებულია კონვენციის ეროვნულ დონეზე დანერგვის საკითხებთან:

The wording of these questions is based on the Articles of the Convention and the decisions of the Conference of the Parties. Please provide information on any difficulties that you have encountered in interpreting the wording of these questions

წინამდებარე კითხვები შედგენილია კონვენციის მუხლებისა და მხარეთა კონფერენციის გადაწყვეტილებების მიხედვით. გთხოვთ, გვაცნობოთ, თუ რაიმე სირთულეს წააწყდით ამ კითხვების შინაარსის გაგებისას:

If your country has completed its national biodiversity strategy and action plan (NBSAP), please give the following information:

Date of completion:	
If the NBSAP has been adopted by the Government	
By which authority?	
On what date?	
If the NBSAP has been published please give	
Title:	
Name and address of publisher:	
ISBN:	
Price (if applicable):	
Other information on ordering:	
If the NBSAP has not been published	
Please give full details of how copies can be obtained:	
If the NBSAP has been posted on a national website	
Please give full URL:	
If the NBSAP has been lodged with an Implementing Agency of the GEF	
Please indicate which agency:	
Has a copy of the NBSAP been lodged with the Convention Secretariat?	
Yes	No

Please provide similar details if you have completed a Biodiversity Country Study or another report or action plan relevant to the objectives of this Convention

მოიყვანეთ მსგავსი დეტალური მონაცემები, თუ თქვენ დაასრულეთ ბიომრავალფეროვნების კვლევა ქვეყნის დონეზე, ან კონვენციის ამოცანების რეგულაციური სხვა ანგარიშები ან სამოქმედო გეგმები

საქართველოს ბიომრავალფეროვნების შესწავლის პროექტი განხორციელდა 1995-1996 წლებში GEF-ის შესაბამისი გლობალური პროექტის მხარდაჭერით. პროექტის ფარგლებში ჩამოყალიბდა სამხსრივი თანამშრომლობა საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს, გაეროს განვითარების პროგრამასა და ადგილობრივ არასამთავრობო ორგანიზაცია NACRES-ს შორის, რის შედეგადაც NACRES-ის ბაზაზე შეიქმნა საქართველოს ბიომრავალფეროვნების შესწავლის ერთეული (Georgian Biodiversity Country Study Unit), რომლის კოორდინაციითა და ექსპერტთა ფართო სპექტრის მონაწილეობით განხორციელდა აღნიშნული პროექტი. პროექტის ანგარიში გამოქვეყნდა ქართულ და ინგლისურ ენებზე, გაეგზავნა კონვენციის სამდივნოს, ასევე UNEP-სა და სხვადასხვა საერთაშორისო ორგანიზაციებს.

Please provide details of any national body (e.g. national audit office) that has or will review the implementation of the Convention in your country

მიუთითეთ დეტალური ინფორმაცია რომელიმე ეროვნული ორგანოს შესახებ (მაგ. აუდიტორული კომპანიის შესახებ) რომელმაც განიხილა ან განიხილავს კონვენციის დანერგვას თქვენს ქვეყანაში

--